Argentum

Aurum . Solem .
Argentum . Luna .
Plumbum . Saturni .
Argentum vivum . Mercurii .

1438 die 22 decembris

PHILOSOPHIA · HERMETICA ·

est plumbum bene purificatum quod operatur ad aurum faciendum de quo superius fecimus mentionem.

4. Vidimus de terra que est saturnus scilicet de plumbo in aurum. Nunc autem videamus transmutare argentum siue lunam in aurum siue solem. Recipe quatuor ampullas et eas tunica luto sapientie et facias ampullas sic fabricata est de uitro et accipe tres uncias argenti uiui et facias illud bulire ad ignem et iterum pone uitriolum in eam et auri foliati et eleua ab igne et hanc mixturam pone in amplas et iterum in eam pone de uncia salis armoniaci et iterum pone in eam amplam mediam de alebrot et iterum pone in ipsa ampulla quarta partem de borraginis et iterum pone in ipsa ampulla argentum uel argenti uiui bene purificati quam purificationem in fine describemus. Omnibus autem supradictis sic in ampulla positis et ampulla bene tunicata os ipsius ample subtili ingenio claudere procurabis hoc modo scilicet quod pones ad ignem fortem cum uidebis uitrum liquefieri cum mollibus forcipibus calidis stringe os ipsius ample ita quod bene claudatur. postea amplas

pone ad ignem ita quod ignis fiat super eam ampule per dies 9. postea frange ampullam et recipe quod intus inueneris et puluiriza bene super fortissimum lapidem et hic est puluis que dicitur lapis elixir et huius pulueris una posita in 40 uncias boni argenti fusi ipsum transmutat in bonum et perfectum aurum siue solem.

Sequitur facere lutum sapientie. Recipe terram bene tenacem et facias eam siccare postea puluiriza eam et facias ipsam stamminare postea pones ipsam in parum aque et iterum pone albumina ouorum et stercus caualinum siccum et puluirizatum et hoc est lutum sapientie cum quo predicta ampulla debet tunicari. .5.

Videamus nunc qualiter argentum uiuum purificetur. Recipe argentum et laua ipsum cum forti aceto ter uel quater et quociens ipsum lauabis tociens ipsum per pannum lineum colabis et hec est eius uera purificacio. .6.

Supra vidimus qualiter plumbum siue saturnus transmutari potest in aurum siue solem et qualiter transmutatur argentum siue luna in aurum siue solem. Nunc autem videamus transmutare argentum uiuum siue mercurium in fixum argentum .7.

sine lunaz. R aegentum uiuum sive
mercurium et ipsum bene purifica ut su
perius dictum est et plus. s. quod ipso argento
uiuo cum aceto forti pones ipsum
cum pauco sal' armon' bene triti et ipsum
cum eo multum frica postea frica
ipsum cum salina communis sal' postea fri
ca ipsum fortiter cum urina semel
vel bis vel ter et quociens ipsum cum
ea fricabis tociens ipsum per pannum
lineum triplicatum colabis. postea
ipsum fricabis cum sale nitro. s. 1/4
argenti uiui cum 1/4 sal' ipsius bene
triti postea ipsum colabis per pannum
lineum triplicatum postea pones
ipsum mercurium ad ignem in vase fi
guli bene calefacti igne temperato. quo
facto ipsum cooperias bene carbonibus
accensis et facias ignem levem donec
videbis flamme colorem mutari
et tunc facias fortiorem ignem et iterum
videbis flamme colorem mutari et
sapientes consideraverint ipsius colorem et tunc
videbis colorem ipsius azurum sive
celestem secure facias ignem for
tem et cum fullone secure ignem pen
sabis postmodum respice in vase et
si videbis cum fixum secure potius
ab igne removere et invenies bonum
et purum argentum. Salina at
de qua superius mentio facta est sic fieri debet
R sal commune et lixiva in aqua communi et
ipso bene liquefacto facias ipsam aquam
sic salitam distillare per filtrum postea
pone ipsam ad ignem et facias eam
bulire donec aqua recedat et sa
lina remaneat. et hec est salina
cum qua ut dictum est mercurius sive
argentum uiuum debet fricari cum cupiditas
cum in bonum argentum mutari.
V Ad mutandum tussimine mercurii . 8 .
sive argenti uiui in argentum
fixum sive luna. Nunc aut videamus
tussimunem sativum sive plumbi in
fixum argentum sive lunam. R saturnum
bene purificatum sic superius dictum est in va
se figuli et in libra una saturni pone
1/2 sal armon' et 1/4 uncie alebrot et
dimidiam sal' nitri bene triti et satum
per duas horas bene dimisso ad igne
bene fortem levabis et invenies bonam
lunam sive argentum fixum.
Sal armon' fit sic. R saturnus . 9 .
hominis lb. 1. sal' communis lb. 2. aque
communis lb. 6. omnia simul misce et distille
per pannum postea per filtrum distilla postea
pone ad ignem et videre dimitte
donec recedat humiditas aque et re
manebit sal armoniacus.
Sal vis facere alebrot. R sal' . 10 .

corib purificati ℥ .i. salis gemme
℥ .i. sal' alkazali ℥ .i. q' oīa simul
t'ita pone 7 distempa cū ℥ .ii. suci
mēte 7 ℥ .ii. suci celidō 7 ℥ .ii.
suci foliorum viole 7 ℥ .ii. suci p
psilij 7 ℥ .ii. folij rose 7 ℥ .ii. suci
garofilate cū duab' lī aq' corb'.

·II· Capitulū hermetis sapiētis
d' arbore q' dr̄ borassa .i.
lunatica q' ē silis folijs maio
rane cui' folia celestis coloris
alia sr̄ uiticelle hec qdē nascit'
sine folijs a pma luna usq' ad
plenilunium cotīe unū foliū
pducit 7 sic usq' ad mediū me
sis lunaris .19. ht̄ folia deīde
cū luna minuit' cotīe foliū
unū pdit dō sit folijs penit'
dnudata sic fuit pcreata. Ca
pe hac herbam 7 ei' sucū ex̄he ī
quo mercuriū fac bulire 7 fiet
lapis rube' 7 d' h' lapide pice
sup cuprum .i. ramū 7 fiet aurū
cui' unā ptē sup .100. Hec her
ba nascit' ī ripis fluminum
7 ī montib' cui' folia sr̄ rotūda
ad modū denariorum. lignū ei'
ē rubeū 7 flos ei' citrin' 7 ipi'
odor sic musci 7 ht̄ lac silē ceu
co. Re aquā hui' herbe quā te
rendo 7 exprimēdo ex̄he 7 poē sup
argētū 7 vtet' ī ramū optimū 7
d' hac R' ptē unā 7 poē sup
plūbum 7 fiet aurū. Et d' radi
ce eiudem hērbe ex̄he sucū terēdo
7 unge ferrū aridum 7 exīde mo
lificabit fiet q' luna 7 d' hac lu
na poē sup mercuriū 7 fiet lapis
R' d' folijs ei' 7 sicca 7 poē īde
sup argētum 7 fiet aurū. Et si ex
īde sup es posuis fiet luna.
Et si d' ipo pulūe pondus unius
karubie acceperis et equo podē
cū spica romana miscueris 7 ī
vzinā posuis d' ipo usq' ad .9.
dies cotidie bibis podē ℥ .i. vl'
karubie oēs albi pili d' corpoē
tuo cadēt 7 ī loco eorum pili nigri
nascēt' 7 ī fra hos .9. dies sit die
ta tua ī lactis uacce dulci 7 de
sene fies fortis 7 iuuenis. Et si
uis ad hom̄ odorem murā reddit
(interlinear: les)
uisum. Et si uis ut homies 7 de
mones obediāt t' fac d' pdcto au
ro fco ex ipa hēba fieri anulū
ī quo ponas unā d' margaritis
quas inuisti. ī quo fac sculpi
ymagē bonis q' hat capd ad silitudīe
piscis 7 cauda sit sic cauda pa
uonis deīn cū cera virgīea linet'

lo

cum aqua celesti calida et quod decima
pars huius aque calide remaneat
postea distilletur. Explicit.

12. Queritur utrum unum metallum
possit verti in aliud per artem
et transmutari. Dico quod hec questio depen-
det ex ista utrum metalla specie dif-
ferant, et hec forte ex alia utrum ex
accidentibus arguatur super speciem.

Frater Egidius dicebat quod metalla non
possunt ad invicem transmutari quia
unumquodque generatum habet proprium locum
sue generationis sicut embrio generatur
in corporibus minerarum et talia loca
nescimus nec per artem habere possumus
ergo illa loca non possunt metalla ge-
nerari quia mutaret suam naturam.

Dico quod hec questio nulla est sed quod facit dubium
est quia aliquibus videtur velle in metallis
quod differant specie et impossibile est unam
speciem in aliam transmutari. Si vero solum
differunt secundum magis et minus tunc non
esset dubium quod posset ad invicem transmutari
natura manente sicut patet discurrendo
per singula que differunt solum secundum ma-
gis et minus. Si vero autem differant secundum
magis et minus possunt declarari
per multa signa. Primo quia aurum
non invenitur in minera sed colligitur
ex minera eris per magis distantias

na in loco minere eris aurum non
invenitur sed in fluviis currentibus per
per mineram et longe distantibus ab
ipsa quasi per duas dietas invenitur aurum.
Exterminatum ergo est quod actione astrorum
per longum tempus purificatum est et ferrum
et aurum non differunt ergo nisi in purita-
te ab auro vero in infectione
eris. Videmus quod in illis multe super-
fluitates non digeste sed putride unde
percipitur odor sulfuris. Sic ergo
corpus vero eris potest sanari per
separationem et digestionem superfluitatum
sicut et est per arenam et aquam et per ac-
tionem salis constringitur in se ipso et separatur
a superfluitatibus. Item aliud signum vi-
demus ad hoc quia in una minera in-
veniuntur plura metalla. Exemplum
enim minera continet plumbum et stagnum;
hoc ergo signum est quod non differt unum
ab alio nisi sicut perfectum ab imperfecto.

Item aliud signum est quia in quodam auro plus
est sicut in ducato quam floreno quod apparet
constat color rubeus eius. Item aurum
de pavola est magis album unde substra-
hitur ab eo de argento. Item de signis
quia videmus quod ex stagno vel plumbo
quod steterit super domos longo tempore
extrahitur argentum et purificatur et sic
apparet quod in metallis invenitur commixtio.

g° qz i eodez loco gnantis gnant
7 qz no segregat abi 7 qz vnu
puzis ab alio, arguit ex oibz istz
signis q no dzuit n sz magis
7 min9. vn dico q i eis possi bl
e tusmu uere s3 dico q uia p
uenied ad h° e diffi lis vn qnta
toz, 2° d'aia dic q mta allri
mie ex hoc dmutat q sit possi
bz forte nudu i ueto sit modus
Quod9 aut po lis no e n vni 7 iste
qz i ueit qddaz calidu digezes
7 qsuas ea i esse sic i alijs mixtis
egit aut calido ualde fort cu
qmixtio eoz sit ualde uiciosa qd
p3 qz liqfuit 7 liqfca soluit
i pmis natis. Quod9 g° e ut
i ueiat qddaz corp9 calidu sb
tile ex na eoz 7 sibi qforme
qd sbintret 7 digerat eoz sup
flui tes sic vbi g corp9 nrm ad
Jutorio calide medici expellit
suas supflui tes Si g° i metallo
aliqo sit calidu diminutu sic
i ferro addedu e calidu fort qd
p3 augeat. Si at calidu adu
stuz sic i ere oz adde caliuz
huiu9. Altuz ei calid9 e i ferro
7 altiz i alijs metall, hoc at
calid9 q dz pfice metalla n pot

sumi n ex mercurio d'auro e no
pot sumi qz desiz ualde n p cal
cinatoez n p aqs q reddt e ad
naz suaz auz liqfcom 7 dat g°
forma afrigida. Oz at q res
ex q debz sumi tale calid9 sit
res putrescibilis 7 ei'dem me
cu metall ut ei9 calid9 sit p
portio le calidis aloz 7 h est
mercuri9 ex hoc ei eliciat calid9.
tremu q oz addi i hntibz cal
lid9 dimi tuz. Eliciat e mercurio
putfco calid9 q oz addi i hntibz
calid9 adustu. Si q° g° sciret
huiusmoi mercuriz putfacere 7
ex eo calid9 pportio le metall eli
cere ita qd bn pportio ret calid9
cuiqz metallo bn sciret metalla
adi tusmu re s3 h e dificilimu
na diffi le e p mercuriu putface
qz no putfit n mortificet.
Diffi le e mortifi re p3 qz n mor
tifi n figat sb huidi post fixio
nez at i digit putfactioe q
diffi lis e qz uicosu e valde vnde
nituz ualde forte qtigit fieri
ex eo post putfatoez at diffi le
e pporc ei ei9 calid9 cu d'trato
metallo 7 ad hoc ulti9 utluz bui
puenire Credo at q sit po le et

tale q sic fiet no est ad expede
dum qr no dixit i aliquo ab auro
nali multi tn no potestes ad ho
p venire virtute sophisticantib; 7 q
ad a accidentia i mutat i me
tallum / Dico ulti q suppo q
spe differat d q dubito ad h ue
i eis po e trasmu s. q ad acci
sic videm arbores diusaz spez
p i situez adi i acci trasmu
Inpfectiora ei st metalla q arbores si g arbores trasmutat
adi qr videm q sapor piri
recepit saporez pomi multo
mag i metall pot fi trasmu
saltem q ad acci. Sufficit g ut sit
trasmu i eis q ad acci si acci
illa pmaneat firma ad ignem
7 ad o q no hnt opa nalia sibi
q pcedut a for speci.

·13· Hec st virtutes aque vitis
p q oes panes i cor existe
humorib pcedentes curat sive sit
intrisice sive extri p potu est q
ti / Extri p liniciorez extriorez q
tas pot e ut una testa auellane
capere pot cu vno ciato l sipho
boni vini albi In limitioe ut d
Si posueris spes ul herbas aliquas
trtas i ea aq i duab hois dici
saporez 7 virtutem eaz assumit Itm
valet q guttas oculoz sed da mira
so oculos extri liniendo l vnaz
guttam iti i angulo ponendo bi
bita i mane cu bono vino sz q
nti s. duas guttas l tres i vino
misceas ieiuno sto ita q vinum
no excedat vnu ciatu l siphum
miro mo reddit hoiez letu 7 sa
nat anelitum fetidum qr fetor a
sto pcedit Itm canos retardat
si sup deo aq vitat Itm cadu
cum morbu curat bibendo 7 caput
ungendo ut sup dem e Itm valz
ad palisiz mbroz cu tremunt
bibita 7 i ieta ut s ita tn q
pecia vna teneat madefcam
sup lingua qr lingua restaurat 7
loqlaz i dca aq sic pecia made
fca. Et no q i firmi vinbl no
hz virtute n forte p hora Itm
valz q dolores dentium extreumat
sed pcedentes Itm canos i ca
pite nuq putrescu Itm vitel
lum oui crudum i ea ponitum rege
lat Itm percussiones i maiorem alia
curat loco i uncto ista aq 7 oleo
bulito curat Itm vinum corrup
tum repat si d ea i vase aliqn tu
lum positum fuit Itm posita i mu

sto ipz clarificat. Itm ni venen
ei appropinquat. Itm ardet por
ta ad ignem. Itm valz q vitium
lapidis ex humoribus frigidis quantitati sint
i renibus sive i vesica bibita ut
f. Itm vitia thoz exsiccatoria
l frigidis humoribus quanto. Aqua ar
dens fit opere allzimico s. per dis
tillationem q distillatio fit tribus vicibus
7 plus quantum vult homo 7 tunc est
perfecta 7 quanto magis distillatur
tanto magis perficitur. Fit aut
de optimo vino rubeo l albo dulci
l forti si dulce habere non pot di
stilla aut ei fit per alembicum
pertinens.

12 Aque vite alia simplex alia
composita. Simplex e q sin alicui
rei mixtione simpl de vino elicit
7 dr aqua vini q sic simpl ita
simpl absq vini vel aq ad mix
tione dr sumi. Est e alia i extri
ma lbs omnium medicinarum mat rema
curationes q oes passiones frigidas
sit effectus. Tali aut modo fit. Re
vini rubei l albi optimi 7 forti
rubeum tn calidez potentem 7 forti
tudis magis valz vbi e 7 largius
perfectissime aquam reddit de tali vino
i vase noto 10 mensuras ponas

7 diligenter clauso distilla cum igne
lento. Aqua q post primum vaporem
exierit collige ardet e. Cum non
quod distillatur ardere deficit collige 7
seorsum ponas quia i medicina n
valz ut sciamus. Et scias quod de
10 mensuris consuevit s. 10 pars exi
re. Si non vinum fuit nitum fo
te recipies fortis duas s. quanta
partem ut est satis magnum si tantum
recipies. Si 2o distillaveris non
per decem s duabus mensuris habebis unam
medietatem eius s. quod i distillatione po
suisti. Si quod distillatum e 3 distilla
veris de 4 mensuris 3 habere debebis. Et
quanto distillaveris 7 recte operatus
fueris mensuram quam posuisti i nullo
l modico i valore diminutam.
Si non ad supremam perfectionem venire de
sideras i prima distillatione de 10 ca
...pes accipies unam tantum. In 2a
distillatione recipies 10 partem tn 7 s
distillationibus decem i clusione recipies
i qualibet distillatione decimam partem tn
In 7 tn distillatione tal aq perfecta dr que
mirabiliter operatur. Des non dr perfectissima
quia omnia nobilitat perficit 7 illustrat
pp difficultatem tn operis 7 expensarum
i omnibus medicinis fecimus aquam primam
deinde i tertia sigidez 7 quarta distillatione

et maxime postquam distillata fuit. Si quis
eam sciverit uti omnibus fere partibus maxime
frigidis curam prestat. Dosis eius est a
℥ i usque ad ii, et plus et minus secundum virtu
tem pacientis. Valet etiam in dolore capitis a
tactus de farina camphore ex ea caput
purgat et retardat canos. Iuventu
tem conservat tineam ulcera capitis et sca
biem omnem curat si quolibet die lavetur cum
ea memoriam servat. Iuvat valet epilensie
cerebrali specialiter si potetur. Si caput ex
ea ungatur si odoret si ceperit pugnum
administretur si distilletur cum modico
tiriace et recipiatur ieiuno stomacho bis
vel ter in interpolatis diebus perfecte curat. Valet
in apoplesia similiter administrata. Valet
in paralisim et tremorem membrorum et
consumit flegma si bibatur si odoretur
si ex ea facies et membra lesa lavetur.
Contra non paralisim lingue bibatur uno
pondere et teneat petulam lineam ex
aqua predicta limitam super linguam non tamen
semel sed bis vel ter de sero et sana
bitur perfecte. Contra tortuositatem faciei ex
umbratione sicut aliquibus in [illegible] accidit
subito ungat faciem suam ex ea et
bibat uno pondere et sanabitur. Contra
melancoliam et tristiciam quolibet mane di
midium coclear ieiuno stomacho cum parvo
sipho vini odoriferi sumptum letifi

cat iocundum et hilarem facit. Omnes virtu
tes ex spiritu
turbidos et grossos potata confortat.
Valet caligini oculorum et omni debilitati vi
sus et cataracte in principio per se sola
circa tympora et super palpebras oculorum
in uncta lacrimas mirabiliter sistit.
Tellam dissolvit et est mirabilis in gutte frigide
oculorum. Valet surditati potata et in
lecto in aurem cum bombace posita.
Valet dolori dentium et dentibus corruptis
et gingivis corrosis bibita et linita
anelitum fetidum emendat. Valet in
asmate potata cum decoctione ficuum
et regliçie. Valet doloribus stomachi flegma
ticis ventosis et melancolicis. Valet in
opilatione epatis et splenis et renum
super omnem medicinam. Valet in colica facta
ex omnibus flegmaticis et ventositatibus bibita et cli
sterizata [illegible] sanat. Omnem
dolorem et omnem guttam ex frigido
curat. Ydropisim ex frigida causa in potu
frequentata curat si ex ea sumatur
cotidie tantum ad quantitatem dimidie
teste ovi. Omnem quartanam ad inictis
sibi debitis herbarum specierum florum et radicum
competentibus quas ad membra portat
in digestiva cito sanat et data est ante
accessionem bibatur. Valet sterilitati ex
frigida causa potentiam purgatione convenienti

p̄missa vulnib' mltū uaz sicut ea i ungat' sine lauet'. Cacrū fistulā 7 oēs lites p̄dūes curat venenū expellit p̄cussus a mēu zo l' anali' rucurzij accepto de ea 7 oleo latino cū bibat 7 loca lesa ungat. Effectus nō ipi' cū corp' hūani' sz q̄ cū q̄d ex ea linit' ardet 7 vinū acidū repat 7 ad p̄stinā bonitatē reducit si d' ea i ad ponat'. Ex sc̄dm aūt modū usq; ad .10. distillatōnez d'ducta uē oīa fac q̄ d' aq' uit' 7 oleo phyco i lc' arī lib p̄ fcā magna sz ascepta.

14. Aqua uit' bona sana 7 mltū utilis q̄ ē i cōi usu sic fit. R' d' bono vino rubeo sicco 7 claro 7 bene potēti q̄ntū uis q̄ q̄nto plus p̄ se ē bonū tanto plus ē utili' 7 meli' ad oīa in odore 7 sapore 7 v'tute laudata. Ill' uinū p̄patū t' pōe i alud' eris 7 distilla cū spēt' i uase suo sibi ɔstituto uā distillabit' aqua clara alba nobilis ī medicinā v'tuosa. Verūt' q' p' aq' disti post p̄' uaporez ē potissi' 7 lb secūtib' p̄ciosior 7 melior i oī v'tut' bonitat' q̄ q̄dez q̄nto plus fuit repetita p̄ eādē distillā'ēz tanto plus ē v'tuosā 7 pl' p̄d'e d' ipa p̄ uaporānez se ɔsumendo cū d' corbe uini uix hās q̄rta p̄te l' q̄rtā i p' distīne. Quīus v'tut' i effcū sz mlte sz dca p̄hoz q̄ p̄mū i uenimt mōl faciēdi eā eo mō q' fit cui' doctrina p̄o ē hita a reuelatōe cuidā sp̄us q̄ raphael uocat' .i. medic' dei vn̄ p̄mo dz q' si liniat' ex ea pili siue capilli l' panni lini l' lane 7c' 7 i ponat' ign' cū ea dela accēsa ɔsūit ipā 7c' i flāmat' 7 ardet absq; ɔbustiōe 7 lesiōe subiecti 7 ita d' uenit d' oī re q̄ d' ē mira mag' ble vn̄ ardet mā aq' 7 nō 7c' ma' fca abea.

Ex dz q' si ouū galline ponat' i ea 7 satis teneat' suffocatur duo ul' de coq' idez ad durītīe ut i igne. Ex si i ea ponat' alīq' sp̄es sp̄ez ut ℥ 7c' l' aq' herba ut saluia 7c' alie' odoris oēs v'tutes ei' 7 suū odorem i se trahit 7 reseruat. Ex si d' p̄dca aq' pars ponat' i uegete uini rubei l' albi t' uinū uehementer fortificat altitu'ne magne potēcie 7 ex tali cū tabnariij q' uendūt uinū possz mltū lucrari

emendo vinum vile et eius aqua vitis est
fortissimo in maiori potentia. C. Si
vinum sit corruptum in vase et de tali
aqua ponatur secundum rationem mensuram postea
moveatur bene per totum cum baculo ut
mos est reparat .i. eius maliciam repa
rat omnino quod postea potest vendi pro
bono vino. C. Si de tali aqua
ponatur in vino rubeo vel albo illud
valde fortificatur in omni bonitate virtutis
et fortitudinis. C. Si de tali aqua
detur in potu homini venenato ve
neno frigido ut scorpionis et cetera ipsum ve
nenum corrumpit suo calore et tollit
per vicinum sue frigiditatis et curat
hominem venenatum. C. Si de tali
aqua bibatur sepius confortat omnia mem
bra vigorat totam personam letifi
cat cor et reddit bonum anhelitum.
C. Si de tali aqua bibatur frequenter
a refrigidato in capitis vel stomacho de
reumatis et de humore fleumati
co et melancolico purgat caput oculos
et stomachum aperit pectus strictum removet
tussim humidam calefacit caput et
illud purgat a reumatis et frigi
ditate sanificat omnia loca infirma
corporis et frigida calefacit.
C. Aqua predicta bibita confortat omnes
membris et corporis publicas et ...

tas reparat memoriam si bibatur et eam conser
vat liberi. C. Predicta aqua bibita
et in porta desicit telam et albuginem
karacta et caliginem visus oculorum et pur
ificat maculas exteriores et emendat omnino
predicta mala in bonum ac omnes partes
corporis interiora et exteriora resanat et conformat
et virtutem predictam visus sanitatis resta
urat per eius usum in potu et made
factione et maxime cum tales panes
sunt ex ea facti. Unde tales corrigit
et emendat et lacrimas oculorum con
stringit et desiccat palpebras
excussatas et pruritum eorum tollit.
C. Dolorem dentium mitigat si ibi
sit humor flegmaticus vel humb
natus et est causa quod dentes superiores
a stomacho currit cerebrum sive faciat
mediantibus utilem cerebro et quia multum
curatur dentes in fervores faciat
mundicias stomachi et convalescat. C. Aqua
predicta vivos ictos humiliat confor
tat et resanat tam pedum quam ma
nuum gule digiti ligatures.
C. Aqua predicta omni ducte ex frigida ca
veniet vehementem dissinteriam lien
teriam sanat omnino. C. Aqua predicta
cancrum et fistulam que dicitur noli me
tangere et omnes reliquos mirabiliter
curat et consolidat bene locum.

Cix aqua predicta febricitanti febre quartana
facile sanat si ei sepe detur in potu
et in ea die qua debet venire sibi detur
ante accessionem per mediam horam/
Cx aqua predicta sanat ydropisim si
sepe bibatur aparienter et si utatur
cibo plus sicco quam humido bene sa
lito et comino mixto/ C dosis eius vero
sic fit medius ciatus vel minus purice
et abstineat se a potu aque et ab omni
brodio Cxi si ad carnes crudas
vel coctas vel aliquos pisces crudos
vel coctos ponat in ea numquam pu
trefient sed in multa bonitate remanebunt
Cxii aqua predicta matrem viciatam
mulieris et galline sanificat V
ulnera putrida et non putrida sanat/
et consolidat vehementer/ multa cetera
et alia utilia humane nature procurat/
per graciam dulcissimi yhesu xpisti/.

6.15. Virtutes aque vite in prima distillatione
ne ardet et non comburit sed
sine panno pannum dimictit ma
didum C in 2a distillatione ardet et non co
burit pannum sed dimictit cum succo/.
C in 3a distillatione ardet et comburit cum to
to C in 4a distillatione fortior est et quanto
plus distillatur tanto fortior est et in cen
tuplo fortificabitur ita quod in septima
distillatione omnia comburit que sibi apposita

Virtutes prime distillationis est quod si in die
laveris et facies et nares et in na
ribus posueris confortat cerebrum
clarificat visum confortat virtutem
atractivam et si cum ea laveris capud s.
propter cetera confortat memoriam
et omnes virtutes anime. Et si submer
geris libras quascumque volueris et
dimiseris in ea aqua per 3 horas
vel plus trahit ad se omnes virtutes libre
ipsius vel illarum librarum. Vinum potes
dare in mensa vinum salviatum
garofilatum et sic de singulis. Et si
de ista aqua sic preparata posueris tres
guctas in uno sipho vini habebis
vinum saporosum secundum libras quas ibi po
sueris. Carnes vel pisces in aqua predicta
positi numquam putrescunt et si erunt
putrefacti quod quod erit ante putrefaccionis
corrodit et quod erit sanum custodit
ita quod potius servabuntur sic erunt re
centes. Reddit apetitum confortat
stomacum si de ea sumpseris de mane et
sero flammam in ore stomaci consumit
anhelitum fetidum tam a parte stomaci
quam a parte cerebri curat si bis
in die sumpseris cum aliquo convenienti vi
no nullum venenum frigidum ap
proximare potest ei sicut aranea buffo
serpens scorpio musca si pannum

madefactum in ea contra bufonem vel
serpentem posuimus statim moritur quia
unus non tangat eos. Et sic facit
de omni veneno frigido. Et si morsus
serpentis vel bufonis cum ea lavatur
plures curat si patiens ali
quantulum de ea recipiat in vino
et si in ea liniamus ciros coquit quia
in aqua buketus balsamo et tiria
ce maiori potentia quam in omnibus operatur
Si tineam et scabiem lavamus bis
in die curat et desiccat statim
Si in ea posuimus liximum et ste
terit per noctem et diem et postea po
suimus in aure tres guttas et per
misimus quod diu potuimus tonitruum
aurium purgat. Et si in eodem
lixinio germandream posuimus
equali pondere et dimisimus stare in dicta
aqua per noctem et diem et dicta aqua
posuimus ter vel quater in aure sur
da quatuor guttas aufert surditatem ex
quacumque materia generata fuit tamen cum
dicta aqua tantundem olei et tantundem
sanguinis humani adiungatur et illa
cura sit in stufa sicca cum libris
Ad omnes dolores dentium et si sit
ibi humiditas vel humores fluentes
radices dentis si cum ea lavatur curat
et desiccat et restringit paliticam
plenam et omnes in firmitates vinorum si cum ea
lavatur curat. Et scias quod est clarissima
super omnes gradus et clarior res est
quia si possit videri oculo meo. Et est tante
penetrationis et caliditatis quod si unam
guttam posuimus in manu tua in
continenti penetrat sine lesione aliqua
et nullus sentiens timorem pedum
vel tibiarum vel iuncturarum. Et si cum ea
lavamus curat omnes egritudines ex causa
frigida vel flegmatica supervenientes
et eminentia curat vel ex sanguine
putrefacto et corrupto prodest si ea
sicuius uti. Prima distillatio est bona
secunda melior, tertia optima. Si vis probare
quod sit vera pone pullum bene pila
tum postea calefac cum ad ignem
in manu tua ita quod vix eum pos
sit tenere in manu et lineas iterum
et ex cum dicta aqua calida bis vel ter
postea pone deinde pullum ad solem
per duas horas postea pone ipsum
ubi vis et numquam putrefiet nec con
ruptionem habebit dum mundus fuerit
Et hec de aqua vite dicta sufficiant.
Virtutes roris marini · 17 ·
Primo / Recipe flores
eius et liga in panno lini et fac bu
lire in aqua de dimidium aque consu
ptum fuit vaz ad omnes egritudines

ītra corpus exiteris illa aqua bibita
Item fac bulire folia eius ī uino al
bo puro et ex illo facies tua lava
vel barbam vel supercilia et non depila
buntur et faciet tibi plenum visum
sine multum Item flores eius desicca
et ī pulverem redige et liga ī pan
no et per medium liga ī brachio
tuo dextro et reddit te placerem et
Jocundum Item fac cubones de lig
no eius quos ī panno lini liga
quod pannus sit mundus et dentes frica
si fuerit vermes ī interficientur et dentes
tuos tibi custodiet ab omni nocumento
et ab omni ī infirmitate dentium Item de cortice
eius fac fumigium quod si innas per os et
nares qui ras ad catarrum Item
radices eius fac bulire ī aceto cum
quo lava tibi pedes et habebis firmos
et non habebis dolores ī eis Item co
mede flores eius Jeiuno stomaco per
tres dies ī mane cum melle et
pane de sicali et non ī spargit ī te
antrax vel quelibet alia bubonia mala
Item folia eius sub lecto posita apra
va sermane te perutus liberabunt
Item fac stufam de eo et bibe iuuen
tutem tibi et renovabit ut aquila
Juventus tua et confirmabit omnia mem
bra tua Item folia eius terra et super

cerum posita corpus ē efficiunt
Item fac ī ceidi de ligno eius et cum quo
cum eo comedens bonum est cor
pori tuo et utile et malum tibi
facere potest Item si super hosti
um domus tue ī posueris de ipso
non timebis scorpiones et serpe
tes quod tibi ī fra domum nocere
possit Item pone tria folia eius
ī vasis vinarijs ī quolibet corpore
et vinum tuum ab omni acetositate et malo
sapore custodiet et si volueris
vendere cito expedieris Item de li
gno eius fac fieri barales et vinum
quod ī eis est toto tempore servabitur
et ī tantum meliorabitur et non habes ti
morem de aliquo malo re de quo sit
perus Item si per ī moderanes sudoris
ad nimiam debilitatem deueneris eius fo
lia fac bulire ī aqua et lava cap
tum et liberaberis ab ipso sudore et ē
attuser si caz passus fueris Item
si ī agro vel uinea tua ipsum pla
tanus et tibi munde et honorabiliter
custodieris vinee non modicum
congaudebunt et proiciet ī centum
et tempus ē letificabunt Item
si comedendi apetitum amisisti
foliarum ī aqua fontis bulire fa
cias et de illa vinum tibi tempera et

faciat offas et comede et statim incipies esurire et recuperabis appetitum comedendi. Item si ventrem tuum in moderatum fluxum patiatur folia eius fac bulire in aceto fortissimo et super ventrem tuum liga calida et fluxus continuus restringetur. Item si quis amentiam vel stultitiam patitur flores et folia bulliatur in magna quantitate forti in aqua et cum illa lavetur et sanabitur. Item si tibie tue per guttam inflantur folia eius fac bulire in aqua et postea illa folia decocta pone super tibias et liga cum panno lini ter vel quater pannum et folia [illegible] babace calida. Item si serpens est in foramine fac fumum de eo ex foramine et statim exiet vel ibi morietur et [illegible] de recedat. Item si per ardorem stomachi vel motum vel calorem vel qualem alio modo quis in infirmitatem sitim patiatur assidue bulliatur in aqua et frigidetur et sumat de ipsa aqua cum vino mali granati. Item si quis per tussim vel aliqua alia attractione indigeret fac ignem ex eo et coque in eo et pone [illegible] et illo utatur patiens et liberabitur. Item si flores eius in archa posueris tinee non poterunt corrodere vel destruere pannos tuos vel libros. Item flores eius bulliantur in aqua et bibat tisicus et ethicus cum vino siropo et liberabitur. Item idem bulliat flores cum lacte caprino statim per noctem sub domo et bibat tisicus et liberabitur.

Papavera soporatio. Recipe folia papaveris cum stipite et folia tassi barbassi ana et omnia simul et trahe ex eis succum quem succum facias bulire in vino albo et melle et spumam eicias et reliquam suam mitte in vase vitreo vel vitriato et cum opus fuit recipe de eo partem et pone in cacumine rubeo et misce simul et da cum [illegible] bibere et statim soporabit. Item sopniferum facies statim dormire. Recipe piperis nigri iusquiami corticis mandragore ana et fiat pulvis et detur in cibo vel potu. ʒ i. Item sopniferum pro infirmis dormire non potentibus. Recipe mandragore iusquiami albi opii omnium ana .i. tantum et cribelletur et conficiatur cum aqua tepida et liniatur ex eo pannus et extendatur ad frontem et tempora. Cum autem volueris ut surgat a sompno accipe lanam mundam et madefac eam in aceto forti et exprime eam in nasum eius aut · 19 ·

fac cum stramutam Item aqua facit nu
dormire altra modum R cicu
tam et distilla per alembichum et
da bibere cum vino et statim dormi
et Item potus quo inebriabitur
quem volueris R Jusquiami et ra
dices et semen et cortices mandra
gore elebori albi harmel
seminis lactuce spice omnium ana partes
i. terantur omnia et cribelentur et con
ficiatur cum melle dispumato do
sis potus sit quantum cicer cum
aqua tepida aut cum vino puro.

·19· aqua Aqua que ferrum dissolvit et ce
teras metalla mercurium
congellat et ardet sicut aqua ardens
R nuces muscatas garofilorum ga
langas cardamonum cubebarum et
macis grana paradisi ʒʒ cina
momi quod optime pulveriza et postea
ipsa pone in optimo vino albo et mi
sce bene cum dicto vino et sit quantitas
vini et pulveris sicut tibi videbitur
tamen quanto spissior erit magis tanto
melior et efficatior distillabitur
aqua quo facto pone totum in alem
bicho et distilla lento igne ad
modum aque rosate hec est aqua da in
gressum spiritibus et corporibus et figit
spiritus non fixos et ponit balsami

quam omnes virtutes eius hic vel aqua
plures Item natat super omnes
liquores et si super ipsam proposuis
de oleo statim petit fundum Item
dellet corruptionem cum illa et conservat
quod tangit in bono statu Item si
una pars camphore in aqua ista
ponatur efficitur clara in medio
tempore et retinet in se virtutem cam
phore et si aqua ista camphorata
ponatur super aquam communem congelabitur sicut lac.
Item si aqua ista coletur per pannum
remanet ibi alba et coagula
ta et ponit inde si candela ardens
sine lumine Valet est aqua ista in
omnibus estudibus frigidis et ad multa
Item hec aqua decoquit cum conservat car
nes et pisces apud dierum clarificat
et restaurat vinum turbatum et habet
ad se omnes virtutes herbarum et specierum
si ponatur in ipsa molam cum odo
rem non retinet Rumpit aposte
mata interius et exterius si potetur Aufert
maculas oculorum et caliginem et ru
bidinem oculorum et restringit lacrimas
Valet est splenetici et epatici si po
tetur Coagulat mercurium de
albat cuprum solum spiritus corpo
ra calcinata curat vulnera
apud dierum conservat fistulas et cancrum

curat. Curat etiam guttam ex ca-
lida et frigida et paralesim si super ea loca fuerit in-
uncta. Et potentia revocat ad memoriam
hominem reducit placere et iocunditatem
et super omnia iuventutem conservat et sanitatem.
Removet a facie lentigines et impetigines
et alias maculas. Flegma salsum
et guttam roseam curat, dolorem den-
tium removet. Sagnatiam rumpit cum
aere suo. Comburit melancolicos. Scia-
ticos podagricos. Vas ydropicos ex
frigida et calida colericos confert. Item odor
eius interficit muscas et reptilia.
Vinum novum facit vetus. Item au-
fert dolorem et surditatem aurium.
Item cum aloe sua soluta et aere sua
vina frangit.

20 Pulvis et unctio faciens dormire
cito illum qui vigilat vel qui dor-
mire non potest. Recipe de vino rubeo
et albo contra venenum, sed utilius est rube-
um quam album et illud locatum in vase
vitri vel fiala vel crathere [illegible] dimit-
te et in eo pone pulverem opii the-
baici sed quantum videtur convenientius
ad quantitatem vini. Insuper adde pulverem
utriusque seminis papaveris rubei et
albi lolii radicis fabe grece que alio
nomine vocatur faba inversa. Ad quartam
[illegible] potest se facere simplicem

summa prudentia. Et in una quarta vini
sufficit una dragma opii. Fabe in-
verse una dragma et semis vel due pul-
veris seminis papaveris et lolii amborum
i. quarta vel una cum dimidia. Talis
est pulvis et stet in vino una die cum
sua nocte vel amplius ut duobus vel
tribus. Postea cum magna cautela
detur in potu cum vino et post bibi-
tionem cito dormiet. Et omnibus similiter
periculosum est dare nisi in modica quantitate sed dare
de vino in quo steterit pulvis fabe inverse
s. radicis post prandium in [illegible] ille
qui biberit vigilans fiet amens loquendo
audiendo et respondendo aliter et intelligendo
alio loquente cum eo quare [illegible] non
cognoscit [illegible] et cognoscere nec
discernere intelligit intelligenda nec recte videt
ad interrogata. Unde solacium est [illegible]
et videntibus. Unde talis homo potest expoli-
ari et reduci res plusquam vino bi-
bentibus. Nec est memor postea eorum que
fecit nec eorum que vidit sibi fieri. Unde
magnus ludus est tale quod videt et coram
tali homine potest tolli omne quod habet super se
et de domo eius et cubare cum uxore
eius in caminata et ibi et in nocte
et in lecto eo vidente et res [illegible]
sensum et sic de aliis. Nec postea omnium
talium est memor nec ad memoriam [illegible]

sopniati . Et iam per talem potationem
statutam et datam aliquas uxores
scio fuisse et gavisse ab amatoribus
suis . Scitur quandam iam scio rubati in
die et in nocte . Scitur talis potio est
bonus in apostemato quod sit timetur
rasorum in [illegible] et tunc sepius me
dici curigiunt talem potionem
[illegible] dare [illegible] cum licentia suorum
maiorum qui habent curam de ipso sed non
debent eos ducere quod sit [illegible] multi
scio curatis per talem modum et in
magna [illegible] vel dormiendo vel vigilando
[illegible] est magis [illegible] Et potest
dari talis pulvis in salsamento
in principio cibi comedendi dandum
est cum cautela et non postea ut in
de hoc non curavit uno die cum
sua nocte et ut possit fieri quod sede
tur scio hac causa . Et hoc perdat
rationem intellectum per potionem restitum
bonum tamen ad pristinum statum [illegible] in
tellectus [illegible] Remedium est
est dormire talem horam in lecto bene
dormire ut in stomacho bene digeratur
et [illegible] fumositates vel cum forti
aceto calido vel cum fumo sulfuris
et tunc per talia excitatur a sompno
[illegible] et assumpta [illegible]
[illegible] ad potionem Et sol pulvis

radices sicce fabe [illegible] in uno
duobus diebus vel tribus et colatur si
postea de ipso detur in potu [illegible]
[illegible] alienat sibi mentem et effi
citur homo non sciens nec sentiens nec
cognoscit quid faciat nec quid ei fiat
per alterum nec quo vadat per locum
hic quod est pulvis radices fabe
in [illegible] non sic cito facit domi
re sed perdere intellectum bonum . Sed opi
um cum pulvere lolii et utriusque pa
paveris cito facit dormire bibe
tem sed non perdere bonum intellectum
[illegible] ut utriusque sit proportio [illegible]
perderet si fiat facit perdere hoc
est doctrina [illegible] magister [illegible]
et tale experimentum non potest emi
caro pretio .

Ut [illegible] cito et facile possit in
ebriari studiose sine per salam
sine per aliam causam [illegible] .21.
non [illegible] vinum si est album
et clarum pone tantum de rubeo quod
efficiatur rubeum et in eo pone pulverem
ligni aloes multum de croco pulveris
garofilorum lolii et seminis utriusque pa
paveris et [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] pulveris radicis
fabe [illegible] quo pulverem [illegible]
stare duobus diebus vel plus postea

illud cola et da bibere cui vis. Na(m)
in brevi spacio temporis videbitur
vo(mer)e ille qui biberit ex eo ciatum ut
duos vel iii pro uat(is) debes apponere
pulverem et omnia observacio predicta et sa
piet dare alteri ut in convivio mittere
et cetera in quo si sapientes posuis pul
verem zuchari cum manibus dulcedinis
plus valet ad cautelam. Valet
hoc experimentum comiti marchioni
pro suo magno solatio et cetera homini qui de
lectatur videre tales iocos.

22 Ad delendum literas sine lesione. Recipe lac ficuum et pone in vase
vitreo et in corpora cum eo cerusam
pulverizatam donec fiat pasta liquida
ut pasta nebulam. Tunc illam
pastam sicca ad umbram et iterato
pulveriza et iterato fac pastam et
sic facies ter vel quater ultimo fiat pul
vis et reserva. Et quando vis literas
delere recipe pannum lineum aqua infusum
et expressum et duc suaviter super li
teras postea pone de pulvere super
literas et stet ibi per noctem. Mane
autem pannum alium mundum plenum
barbaricis herbas et cum illo frica literas
et delebuntur. Aliter. Recipe succum mali
punici vel pomi mel(is?) tutis? fil(i)is?
terris et pone super literas et dimitte
te per aliquam horam. Postea recipe
pannum asperum et frica super cartam
et littera omnino recedet.

Ad faciendum fenestram de carta vitream. Recipe unam cartam capri 23
sine crinibus vel pluribus mutatam et sine
calce quam facias subtilissime radi
et recipe gummi arabici albi .f.i.
quod mittas in aliquo vase in aqua
et eo opere et permittas stare donec disso
vetur et unam mimatam melles
spumati et claram albi ovorum bene
disruptas. Hec omnia in uno vase mi
sce et cartam ad modum fenestre in ea
sas in his rebus humecta et permittas
stare donec bene humectetur. Postea ex
tendas eam in aliquo circulo et ibi eam
siccare permittas. Postea depin
gas in ea quod volueris et postquam
depixeris in unica cum unice ac
cta et si non depinxeris sic in unica
et ita fiet. Completum

Ad extendendum vinum vel aquam de cartis. Recipe peciam panni li 29
ni albam quantum potest haberi et si de ea
aqua fiunt de sicata in fundas in aqua
et deinde peciam in fusam pone
super cartam et ita mollificata re
due ad pristinum statum et postea
pone super dictam cartam balneatam

unam cartam bombicinam et accipe
unum pulvinar parvum parvum
de pannis et retinendo cartam molem
et extensam super pone in loco ubi est
carta balneata super cartam bomba
cinam primo pulvinari calefacto
temperate postea aspergat supra
terbentinam coctam et pulverizatam.

25. Si quis bladum cum calce et arse
nico coxerit cum aqua ipsum quam ani
mal ad comedendum debet volare
non poterunt.

26. Ad restringendum fluxum ventris
Recipe urinam porcinam et cum cin
eribus misce et fac trociscos et cum necesse
fuerit distempera cum suco plantaginis
et pone super umbilicum et cessabit
fluxus.

27. Ad lentigines Recipe farinam lupi
norum et fel caprae et unge fa
ciem in sero.

28. Ad dolores corporis Recipe folia
persici et pista et recipe duas tegu
las calidas et folia super pone po
stea pone super corpus.

29. Ad faciendum arma que non possint
incidi cum ferro Recipe colle pisces
℥ .4. mastices ℥ .1. et funde simul
et postea in colla tres pannos li
neos quelibet super se et cooperi et fac

poni in cuppa.

Ut una candela accendat aliam 30.
per se Recipe sulfur et auripigmentum et
oleum commune et simul commisce et fac unguentum
et pone candelam una longe ab alia
per unum cubitum per rectam lineam quam
volueris accendere pone sicut scis et accen
sa una accendentur omnes et hoc est facit
filum crudum in fusum in aqua vitis bo
na ponendo super candelam de nocte sicut scis.

Ut homo videatur ardere et non ardeat 31.
super dictum unguentum et fac per
madidari barbam vel capillos aut
vestimentum et tunc accende unguentum quod est
super barbam et videbitur omnibus arde
re cum tamen nullam lesionem patiatur.

Item ut manus tua videatur ardere
sine lesione liniatur manus tua de un
guento facto de dragagante .i. herba sper
tina et suco malve et albumine
ovorum postea super asperge sulfur
vivum et accende et ardebit sine lesione.

Item ut vestes alicuius videantur
ardere unge eas de argento vivo
madefacto in aceto et pone cande
lam accensam ad dictum unguentum
positum super vestes et tunc accendetur
et ardebit unguentum sine lesione
vestium. Item de eodem unguento
unge unum pannum et pone ad

solem ad siccandum et siccato iterum
unge panem et iterum pone ad so
lem et hoc fac decies postea pi
ce ipsum panem ad ignem et non ardebit.

32 Ad dolorem aurium et auditum
Recipe mollitiem panis ordei
qui exhibetur de furno et super pone.
Item recipe unum manipulum absintii
et pista et fac bulire in vino al
bo bono et fac bulire mixtum po
stea permitte frigidare et quando erit
refrigeratum exprime medicamen
manibus sic quod vinum exeat fo
ras et pone in una petia lini
dem absintium ut sit bene cali
dum et liga super aures cum liga
mine sive binda et liberabitur. Item
aliquis dolor auricularum provenit
per fluxum humorum et aliquando per eo
quod aliquid intrat auriculam scilicet lapis
pulveris et silia et aliquando nascitur
vermis a postemate vel vermis quod procedit
ex fluxu humorum. Fiat utile me
dicamentum. Recipe oleum messelinum et
unum cepe et mitte istud oleum
in cepe postea pone super pru
nas sive super cinerem calidum et
facias bulire tantum quod cepe sit
decoctum postea ponas de isto oleo cum una
penna in aurem quam calidius po
tes. Sufficit hoc secundo. Recipe rutam et pista
cum albumine ovi postea pone
hoc duo super aurem. Ista res est
perfecta medicina. Item ad ex
pellendum vermes de auricula. Recipe
herbam (?) sicariam (?) et persicariam (?)
bene simul pista et exprime succum et misce
cum tantundem olei de lino et mitte in
auricula. Probatum est. Item ad occiso
cum (?) piscatoris exhibe valet
si apponatur tussa (?) quod est ad solvendum (?)
vermes ad se trahit (?). Item
recipe oleum cum succo capillorum (?) et cala
minti bene incorporatum et in aure stil
letur vermes est (?) et dolorem mi
tigat. Si non in alio membro nati
fuerit elleborus albus bene tritus cum
vino misceatur et loco in mittatur
vermes est procul dubio necat. Item
si vis surdos novos liberare. Recipe
fabam in (?) et coque et super
pone cum stupa auriculam et cap
pacientis quando acceperis fabam a foco
postea pone in extra auriculam de asun
gia metalli id est de asungia illius piscis
qui sic vocatur metalli et si sepe fiat
et liberabitur. Item ad illum qui non bene
audit. Recipe spolium unius serpentis
et fac coque in oleo in una pignata
tantum quod veniat ad medietatem et de illo

unguento sup botium et sup ferro
fulas sim q i cisione et iu ponas
sup unum pulvis et ipse coro
sumus ē multū un us [illegible] fructuz
¶ Itm postea calefac botium cū aqua ca
lida ut pori apiat^r et postea
sup pone muscas tritas.

97. Ad libadum canes a malo sti
cie R aqua cicute et lava bene
canez et fac pluries et libabit ¶ Itm
R acetū urinaz hois calcez oleū
sulfur et sal et trita bn̄ sex ista
separatim postea misce siml ex dab
zebis sic qpoit et unge canez p la
zies et libabuntur.

98. Aqua facies capillos blados
et pulcros. R cinis nitri bn̄
sedatiate lb j aque lb 6 et fac lisci
uiuz postea R nitri zo lb 2
et distempa p se i uno uase postea
pone i lisciuio et fac bulire po
stea R capillos homz aut filuz
vel lanaz et pone i lisciuio qn bul
lit et q̄ colorz placebit e leua
ab igne et pone i uase nitro dis
tillata pmo pfiltrauz et fac stare
ad serenū t b noctib et qn lauis
cap p̄mitte siccari modicū postea
hās una spongiaz bn̄ mūdaz et bal
nea ipaz i lisciuio postea balnea

capillos et efficient blados ¶ Itm alia aqua
facies capillos aureos et blados
R mel rosat et distilla p alēbicū
lb 2 vel 3 cū leto igne. primo aqua q
exit ē bona et alba ad faciez dnaz
2a aqua ē i colore auri et qn hēs lo
tuz cap p multas vices bn̄ siccari
postea R de illa aqua unū modicū
i manibus et unge capillos et scias
q i 14 dieb' hēbis cap bladū
tactū et aurei coloris ¶ Itm alia aqua ad
ulez mell distillatis p alēbicū leto
igne et pone sup faciez mulieris
qz eam odoriferaz et claraz faciet
postea cū exierit dca aqua fortifi
ca ignez et tūc exibit oleū flauū
de quo unge capillos et fiet flauū
¶ Itm capilli mulierum nigros sic possūt
fieri bladi et clari et pulcri ac pul
[illegible] q sit R de oleo [illegible] de
felle bouino ana lb j postea tolle
paz uini albi clari herba siml
misceant^r et locēt^r ac tal ofectio
usui [illegible] aut ad de ca
pitis ut dem ē primo lauet^r capilli
bz usuz cū lisciuio et loti siccent^r
postea unge pdcaz ofectionez ¶ Itm
alia aqua capillos pulcrificas R de
mense madii qn putantur uinee de
aqua q de eis exit et balnea sepe capillos

et fiet pulcra. Item alia aqua faciens capillos blundos. Recipe aluminis ℥ 2, gummi arabici ℥ 2, cristallini saponis albi, aluminis fecis vini ana ℥ 2, aque clarete lb 1, sulfuris, aluminis roche, camphore, petre, borace, cenaprij ana ℥ 2, postea pista et misce omnes istas simul et fac bullire usque ad consumptionem tertie partis vel donec consumetur, et postea cola et distilla aquam, unge capillos. Item unguentum faciens capillos canos esse nigros vel rubeos. Recipe saponem tenerum et calcem vivam et litargirum aureum et ex his fiat unguentum ex quo fricetur capilli cani et postea lavetur de vino et si hoc unguentum stet diu super capillos ante quam lavetur fiunt nigri, si stet parum fiunt rubei. Item aqua faciens capillos flavos. Recipe salnitri, vitrioli romani, aluminis roche, cinabrij ana, omnia ista simul pulverizentur et distillentur per alembicum lento igne et de aqua que exit cum spongia balneata in ea capilli laventur ita quod cutis non tangatur et quando capilli sunt sicci laventur cum aqua tepida. Item ut capilli fiat pulcrum. Recipe pulverem croci orientalis berberis triti

et misce cum vitello ovorum coctis et ad misce mel et fiat unguentum et in sero ungantur capilli et in mane laventur, sic fiat per mensem et erunt ut aurum. Item si lavus fuerit caput de lexivio facto de cinula savina et ziglitia erunt flavi et lucentes. Item capillos crispados. Recipe cornu arietis combusti et in pulverem redactis in una olla et misce cum apibus et unguentibus ea parum redactis in pulverem et fac unguentum et unge. Item Recipe cornu arietis combusti cum oleo tere et capillos sepe inunge, probatum. Item ad faciendum capillos aureos et pulcros aqua de coctura lupinorum si stet in ea uiz quindecim diebus si capillos habent nigros et lavet sepe cum hac aqua fiet capilli aurei, probatum. Item ad faciendum capillos blundos. Recipe lavaturam quarumcumque carnium et fac lixivium et lava caput et erunt blundi. Recipe sepum galline distemperatum et unge, probatum. Item ut capilli fiant nigri. Recipe limaturam ferri in aceto per dies ... et unge et fiunt nigri. Item ut capilli cani fiant nigri. Recipe unguentum ... blete et decoctum ad ignem ad mixto pulvere de pilis galli et in sero capilli ungantur.

89. Oleum de vitellis ovorum quod capillos
nasci facit sic fit. Recipe ova
quot vis et elixa donec durescant deinde
accipe vitella et agita totum in pa
tella ferrea vel vitrea lento igne
donec oleum exeat quod exprimatur per pa
num lineum et de isto administretur.
Item revocatio capillorum in qualibet cal
vicie. Recipe ranas virides lactas
viles capite et cauda abscissis
apes etiam combure in olla nova et
pulverem distempera cum oleo vitellorum
ovorum et inde caput vel partem calvam
inunge pluries. Item ad faciendum
nasci capillos recipe apes et combure
et pulveriza et misce cum oleo et un
ge caput et nascentur pili.

90. Ut capilli cadant recipe calcis vivi
auripigmenti ana ℥ ii olei totum quod im
pleatur ut in medio residatur(?) [illegible]
ederae ℥ i aceti distillati ℥ iiii.

91. Ad tigniolas capillorum mortificandas
recipe calcem et distempera cum
succo porri et frica illam partem ca
pillorum ubi sunt tigniole et morientur
omnes. Item ad furfures capillorum
recipe semen urtice et tere et pone
in aceto per diem et noctem postea
lava per caput de quo re volueris de in
de de die in die ipso aceto ad ultimum

ne de pura aqua et hoc facias bis vel ter. 92.
Ad capillos vel crines nigrandos
recipe gallas ponderosas
non perforatas et coque in oleo com
donec intumescant postea exprime in
ter duos pannos lineos fortiter
postea dimitte siccari et fac pul
verem subtilissimum. postea recipe cortices
nucis et tere optime et confice cum
aqua pluviali postea coque usque
ad consumptionem tertie partis cum illo
pulvere gallarum et ex illa confectione
unge capillos et barbam et dimitte
siccari per se postea ablue cum aqua
calida. Item aqua que caniciem ni
grorum et nigrum et que omnes albedines
pilorum vertit ut in equo bone capacitatis
recipe aque pluvialis lb. iii. litargiri
argenti vel auri quod est melius oncias
viii cineris vel quercus bene cribella
ti lb. i terrae terre bene postea
commisce deinde pone in vase ereo
vel terreo quod conducas super ignem et fac
bullire usque ad consumptionem medie
tatis tunc tolle ab igne et usui
reserva cuius virtus est mortificare cani
cies capillorum hominum et omnes albedines
pillorum ut equis bovis vel capre et
similia et pennas ut galli gallinae
columbe pellicie et quam multa

mala ubi si posset ad dampnum al
terius ualendo rem subtrahere alienam
que data tinctura homo possit accipere
rem propriam. potest etiam per istam aquam
mortificari stella frontis equi et omnis
albedo pili pedum et super dorsum
et itineri boue capzaros (?) Nam per
tales aquas sunt iam multi decepti et
spoliati de bestiis suis. Quod si
contra tales debes prius locum lauare et lo
tum desiccare postea male facere
pluries cum ista aqua et tunc albedo
pilorum conuertitur in nigredinem et sic
faciunt de capillis uxorum et mulierum.
Item nota quod si addas de aliene rore et de
trantzo (?) sceptorum et tinctura que rem
donec cum modico olei oliue. Quidem
fac et tinctura diutius perdurat.

·43· Ut capilli non canescant. Recipe
cimeos terre et combure et oleo mi
sce et unge caput. Item recipe radices
caulium et coque in aqua et tinge capi
tum assidue et non cito canesces.
Item recipe radices caulium siccas et coque
bene cum lesiuio et laua.

·4[illegible]· Ut non fiat caluicium siue cal
uicies unge caput cum urina ca
nis et non fiet caluus.

·44· Aqua mahasite que uim habet
cataractam et confortatiuam (?) ...

oculorum maculas oculi desiccantes et
omne aliud uicium est aqua predicta summe
ualet omni uitio epatis et splenis
per unctionem et per emplastrum appositum
quod fidem sic fit. Recipe frustra mar-
chasite et pone ad ignem carbo
num et ignita extingue multociens
in oleo communi antiquo et clarissimo ut qui
gens latinum bene oleum plus ua
let postea teratur et ponatur in
cucurbita et distilletur per alembi
cum uel aludel quod est melius et quod inde
distillabitur collige. Aliquid non
remanserit .i. feces super fundo ua
sis tolle et tere et iterum cum oleo di
stillato distempera et iterum pone in cu
curbita ad distillandum. Et nota
quod quanto ista res fuerit distillata tanto
plus augebitur uirtus eius et penetra
do dissoluendo et operando circa uicia
oculorum. Item ad maculas de oculo
tollendas. Recipe salis gemme piperis
et tere bene et sucus radicis feniculi
et hec omnia tere distempera cum forti ace
to et reserua et cum uolueris ire
dormitum mitte cum pecia in oculo
et mirabilis effectus erit. Item sucus
absinthii mixtus cum melle et albumine
oui maculas oculorum rumpit et de
struit. Item ad albuginem oculorum

str⁹ ancipitāis t'ta bn ⁊ pone
ī octo ⁊ sup octuz ¶ It ad malū
octoz ⁊ ad clarificādūz ī uisū
Rc rutā ⁊ balnea cū uino ca
lido forti ⁊ comedat eā q nō
ht claros octos ⁊ efficiet' cla
ri ⁊ opti' uidebit ¶ It ad īfla
tāz octoz Rc ciminū ⁊ rosas
marinas ⁊ pista rosas ⁊ Rc
pomū ⁊ coque ⁊ h' oīa misce
cū uino ⁊ calidūz sup pone
¶ It ad tollēd optalinaz Rc suc
ri ciatū unū uini potiti
tātūdez poe ī eis macs capho
re tutie añ ʒ 3 bulliāt oīa
ī uase uitreo p unā horā ⁊ ꝯ
sua oīa ī ampla uitrea ⁊ ute
cū opus fuit ¶ It colirium
bonū ⁊ efficax ꝯ rubedinēs octoz
Coque pomū granatū siue ter
ciuez minaz ⁊ cū coctū fuit ex
pme sucū ⁊ tolle tātū aq rosate
q sit p t'tiuz dci suci ⁊ modicū
pulūis gumi arabici ⁊ ī am
plta pone res istas ⁊ sua qz
ualz ad mltās pānēs octoz ⁊
specialr calidas ¶ It ad aufe
rēd'm sāguinez d' octis Rc cimas
absintij ⁊ tē ⁊ misce cū uino
albuīe oui ⁊ aq rosate ⁊ sup

octos pone ⁊ sanabit' ꝓbatū ē.
¶ It ad sāguinez octoz fcā flobo
tōia l' porus uentosis sz neri'tēz
Rc zuchar rosati ⁊ pomū qd ī
tb' ē ⁊ octo supponat' ad modū
empli ¶ It ad dolorez octoz ⁊
ꝓ'rutū Rc tucie nonies īgnī
te ⁊ extincte ī aq rosate gumi
arabici ʒ 2 zuchari ʒ 1 cā
phore ℈ s. aq rosate ʒ 9 fiat
colirīuz ¶ It ad pānū octoz
remouēduz Rc lbaz q dr mor'
sgaline ⁊ tē ⁊ sucū exp'e ⁊ ī
octis micte ꝓbatū ē ¶ Alia me
dici' hēs sup ¶ It ad signū ⁊
pānū octoz Rc sal albū ⁊ acetū
forte ⁊ misce sim' ⁊ poe ī octis
⁊ si dolorez patit' poe ouuz
coctū rubeūz ⁊ albūz ꝓbatū ē.
¶ It ad orbezaz octoz Rc bebena
⁊ coque ī aq ⁊ laua octos ex
ea ⁊ pone lbaz ī pāno lini s.
ī duabꝫ peciis ⁊ ī fero poe sup
octos ⁊ tene usqz mane h' fa
tias t' ¶ It ad octūz pcussūz
eq l' alt'ius aīal' pulūis d' radic'
fenicli ī octo ponat' ¶ It ad
signū q nouit ⁊ d'recti ueit
ī octo Rc sepū quale nō salite
⁊ poe ī octo ū ē sig' usqz ad. 10.

dos l. 20 et sanabitur penitus. Item
ad purgandum oculos de hiis que in
ipsis cadunt sive pili sive palea
sive aliud. Recipe rasuram pini id est
gummi pini que per oculum ire et ex-
trahit quod est in oculo. Item aqua mirabilis
ad visum clarificandum et conservandum
et contra omnem maculam. Recipe feniculi rute
herbe verbene eufrasie endivie betonice
silicis montani rosarum rubearum ca-
pilli veneris ana ·6· ponatur in
vino albo per diem et noctem se-
quenti die distilletur per alembicum. Aqua
que post primum vaporem distil-
lavit est sicut argentum, que secunda distil-
lavit est sicut aurum, tertia et ultima
est sicut balsamum. Servetur in vitro am-
pulle et cum opus fuit delicatis
mulieribus et nobilibus detur pro balsa-
mo, aliis pro auro, ceteris vero pro
argento. Item alia aqua mirabilis
ad oculos probata que oculis amissum
visum restaurat conservat et confor-
tat. Recipe nitre ℥ 1 aloes epatici
optimi ʒ 2 croci ʒ 1 thuris
ʒʒ sarcocolle camphore pulvis
ovium [illegible] ponatur in aqua rosarum.
Item ad visum fac fieri unum vascu-
lum ereum sive rami et pone ibi
de ruta viridi postea pone

vinum bonum album ibi et permitte
sic stare et de illo vino lava semel
die oculos. Quere ubi tractatur
de vino quod est vitis et invenies ibi
multa. Item aqua bona et odori-
fera valens ad oculos et ad faciem
de albandum. Recipe rute rubarie her-
be bone foliorum liberte radices
betonice foliorum rosarum capilli
veneris ana omnia siccentur et sicca po-
natur in vino bono albo et odori-
fero et ibi stet per diem et noctem.
Postea accipiatur vinum cum dictis
rebus et ponatur in alembicco et distil-
letur et aqua in vase vitreo recludatur
et usui servetur. Item ad pruri-
tum et ruborem palpebrarum. Recipe
tucie optime ℥ 1 camphore ℥ [illegible]
terantur minutim et misceantur
cum quinte vini [illegible] vini albi
aquosi et agitetur diu et permittatur
residere de aqua illa clarificata
ponatur una gutta vel due in oculo.
Item ad [illegible] palpebrarum un-
ge palpebras de felle leporis et
renascentur in perpetuum.
Ad faciendum lacrimari oculos ·46·
eius. Recipe pulvis euforbi et
insufla in oculos eius et fiet. Si vis
nolis removere eos habeas aquam

dar
fri i qua sit dissolutu alqūātulu
No croci ⁊ laua ¶ Et si d'eo pulue
posuius i claustra pudoris mulieris
adeo os matris calefacit q̄ sume
mlier coit appetit /.

.47. Ad fedulas ⁊ fissuras labior
⁊ pallati dissolue dragantis
i aq̄ rosatis ⁊ i ista dissolutioē sui
gūmositate dissolue amidum
puluizatu ⁊ i unge ¶ Itẽ ad faci
endu bōn flatu ℞ d' pulegio sicco
l' seme api ⁊ comede mane ieiuno
sto° Alia capla hõs sup /.

8 .48. Ad dolorez detis ℞ spelta
mūdatā ⁊ bulli i aceto
postea stuppa sup° ore apto
ad ignez qī ē i lauezolo ¶ Itẽ
℞ alqūntulū tiriace ⁊ pone s̄z
dentis dolentis ⁊ cessabit ¶ Itẽ pul
uez nitri bullas i aceto ⁊ tene
i ore ⁊ auferetur dolor ¶ Itẽ ad
corrosioez gingiuaz ℞ tiriacā
⁊ dissolue i bono uino calido
⁊ laua locū ¶ Itẽ ad dolorem
detis expimitu sarracenicū ℞
edere i aq̄ uitis capiose ⁊ cū
10 ea lauet° os ¶ Itẽ ℞ mel sal
⁊ acetū ⁊ fac bulire simul ⁊ cū
dolet detes tene i ore q̄ calid
poteris ¶ Itẽ ut nicsis dentes
doleat l' corrodet° ℞ cornu cer
ui ⁊ fac ipz limari ⁊ cū lima
turaz coq i olla rudi i aq̄
quā post coctioez p'dcā i ore te
ne ubi dolorez patitur ¶ Itẽ ad
faciendū pfectos detes ⁊ bonos
℞ pulegiū ⁊ frica detes ⁊ erūt
firmi ¶ Itẽ ad firmādū detes
tremulos ℞ i cesur masticis cor
ticis granatoz añ ⁊ siml' subti
lissiē puluiza ⁊ i sero cū uadis
dormitū d' optio uino lauat°
detes ⁊ os postea d' eo pulue
pone sup detez ⁊ alicqñ tolle mo
liuz panis ⁊ cū eis detibus
stringe ipz ⁊ i fra diez .i. d'die
t' l' qrtez quolz die poē i ore
d' floribus stellatie .i. illis potionis
.i. d' bothonto n' nitū molli ⁊
rpas feces masticis satis ⁊ sat
eas ducas p os qr firmātiet
curāt detes ¶ Itẽ si times de
tiuz trocisei ℞ sem porroz ⁊
semina iusquiami ⁊ tē ⁊ poē s̄z
carbōes ⁊ recipiat fumū p
embotū sup detes patiētis si n' tra
hat° anchit° ¶ Vn versus

Dentes sic sana porroz collige grana /.
Ne careas thure cū iusquiamo simul ure /.
Inde p embotū fumū cape dete remo
tum /.

·cij· Aqua d' albās faciez mltū
R litargis argētū bn̄ tītū
7 d' coquas ī aceto usq3 ad ↄsū
ptioez tītie ptis 7 distilla p fil
trū 7 sua postea R camphorā
7 alumen zamenū 7 borageni
7 oleū tartarū 7 bulli oīa ī aq̄
rosatis 7 tolle 7 sua Et cū uis
faciez d' albare pone utrusq3
aq̄ unaz cunctaz ī manu tua
7 utere Itē aq̄ d' albās faciez
7 cicatrices R clarās ouor7
fac ex eis aq̄z p distillāc3
ī alēbico postea laua faciez cū
dcā aq̄ 7 reddit faciez pulcrā
Itē laua cicatrices l' signa 7
pulcra efficientz 7 alba Itē
aq̄ ad albādū faciez R folia fa
barz l' flores ī mag quantitate 7 fac
aq̄z p ut fit aq̄ rosata Itē cō
fectio pulcrificās faciez 7 d' pu
rās R d' cepulla lilij 7 cū opi
caz d' pasta 7 pone ī furno ad
coquendum 7 cocta remoue pastā
7 tē cepullaz sr̄ marmorē 7
pone tātūdez d' oleo tartari 7
adde argentū uiuū sublimatū
7 puluerizatū 7 ducatur oīa simul
sup marmorē 7 collige oīa
lig'da ī paside 7 cū uolueris
op⁹ ū R partē d' dcā ↄfectiōe 7 diste
pa cū aq̄ rosatis ītē palmas
7 pone ī uultu Itē aq̄ pul
cerria 7 [illegible] expta ad faciez dnarz
pulcrimaz faciēdaz R litargis
argētū 7 ex eo fac aq̄z distillādo p
alembicū 7 d' camphora 2 distilla
aq̄z 7 q̄ualz aq̄z sua p se ī uase
uitri bn̄ obturato 7 cū opus
fuit R d' pdcis aq̄s an̄ 7 po
nat ī uola man⁹ sue mixtz
7 fricet sup faciez suā suauit'
cū uadit dormitū tn̄ pus lauet
faciez suaz cū alia aq̄ 7 abstergat
bn̄ cū panno albo 7 postq3 laue
rit faciez cū illa alia aq̄ nō
abstergat s3 sic uadat dormitū
7 dimittat stare Itē aq̄ d' albās
faciez R cortices ouor 7 tē 7 po
ne ī alēbico 7 distilla lēto igne
7 R illaz aq̄z 7 line qr mltū
d' albat 7 extēdit pellez Itē
ad faciēdū colorez faciei albissimū
R sal allzali l' cōis ʒ.j. aqua
fluuis mitte kellaz vna bulliat
simul ī una olla parū postea
distilletur l' mō hās filtzelluz
nouū latū t'b⁹ digitis 7 p illud
distilletur d' uno uase ī ad' Itē
ad ulcz R latargis ℔ j optimi

aceti mitatellaz una bullant
aliquantulum et distillet ut s[upra] postea
R[ecipe] una guctam de hac aqua et frica
faciem et erit albissima ¶ Item ad fa
ciem colloratam R[ecipe] salgeme quod
assimilatur cristallo et rade multum
et micte in testa ovi cum melle et
super cineres fac bulire et inde tolle
spumam que super natat et proice
et de residuo unge faciem ¶ Item ad
ad faciendum lavandam pro facie gula
collo et ubicumque vult mulier ut
multum appareat pulcra R[ecipe] albu
men ovi galline et lardum ras
patum de porco et oleum olive et
acetum vel agrestum et hec omnia simul
misce et confice postea ungat se
mulier per faciem et ubicumque vult et
per lanceos noctem et se abstergat po
stea abluat manus ¶ Item ad lava
dum manus vel faciem ut fiat pulcre
R[ecipe] sticos passum et amassa ... manus
tuas cum aqua tepida et videbis mirum.
¶ Item ad faciendum pulcram faciem
pistet bene yreos scilicet radicem pos
tea exprima et extrahatur sucus et tolle
sucus ponatur in fiala vel ampolla
et faciat residentiam et cum bene fac
tum abiciatur sucus et ponatur in
aqua istud reddit faciem nitidum

pulcram colloratam et nitidam ab omni
sorde ¶ Item ad de albandum visum sine
fortes R[ecipe] panem porcinum et radas
ita ut sit bene mundus et sicca et fac
pulverem et de isto pulvere se de albet
mulier ¶ Item R[ecipe] molliciem panis
et album ovi et misce simul et mic
te ista duo in aceto et dimicte stare
per unum diem et albe fiet ¶ Item ad
faciem de albandam R[ecipe] radices betonice
et coque in oleo et de eo lava multum
et hebis faciem pulcram.

Ut aliquis in facie denigretur · Go.
R[ecipe] amurcham i. feces olei
et carbones vitis et de corticibus exte
rioris malorum hec omnia simul distempera
hac est confectione si aliquem in facie
tetigeris maculabit cum macula
nigra que removeri non poterit nisi
abstergatur sive fricetur cum agresto
vel lacte titimali et cetera.

Hoc modo ago tolles lentigines et · Gi.
et panas et faciem albificabis
R[ecipe] litargiri aurei ℥ 6 aceti vini
albi de plano lb 1 et s[emis] pulvis litargiri
et misce omnia simul et micte ad bullien
dum usque ad consumptionem medietatis et
fricata fricetur facies ut s[upra] ¶ Item ad
tollendas lentigines et faciem albificandam
R[ecipe] aqua putei lb salnitri quarta ...

camphore octauum medie sal' comb
℥ .j. omnia ista misce simul et modi
cum fac bulire et fiet ¶ Item ad facie
lentigiosam Recipe pugillum plenum pi
retro et bulias in aceto et ex illo
lauetur facies ¶ Item ad lentigines gal
banum et nitrum cum acetum et mel
ad spissitudinem tere et line quando uadis
dormitum et mane laua faciem
nitido et aspro panno fricet contra re
¶ Item ad lentigines de facie expellendas
Recipe radices maluauisci radices serpen
tarie lilii albi cum laua omnia et con
tunde et pone in una olla uitreata
cum aqua pluuiali et fac tantum bulire
quod omnia sit bene cocta postea contere in
mortario lapideo optime et confice
cum bono oleo tartari et sepo cami
no et adde parum camphore et serua
in uase uitreato et unge sepe et cito
recedet ¶ Item aqua mundatiua pa
nnorum et lentiginum nitrum Recipe uitro
li romani ℥ quatuor salnitri ℥ .3.
limature aeris ℥ .j. et distilla in
alembico et de prima aqua exeunte tolle
℥ .ß. et in ipsa dissoluas camphoram
ʒ .j. et postmodum se lauet mane de
dicta aqua et non sit pane et auferentur.
.62. Ad rubore faciei ex sole
causatum Recipe rorem aqua rosarum
oleum uiolatum et misce simul de his un
gue faciem ¶ Item aqua que ruborem malam
uel nimiam de facie bonum expellit Recipe
sulfuris uiui ℥ .j. thuris albi ℥ .2.
mirre ℥ .2. camphore ℥ .j. puluerizatur
omnia per se subtiliter et ponatur in lb. .j. aque
rosarum et de hac aqua lauet in sero intus
misceendo aquam et mane abluat cum aqua
pura ¶ Item aqua in calidis faciei Recipe
aque lilii lb. ß. aque rosarum lb. .j. sulfu
ris uiui ossis sepie ℥ .j. camphore
ad pondus denarii puluerizanda pului
zentur et simul misceantur et ponantur ad
solem et ibi dimittantur de his ponatur
super faciem per quatuor dies mundificato
corpore si est possibile ¶ Item ad ruborem fa
ciei Recipe litargirum et sulfur optime pul
uerizatum et cribelatum cum aqua rosarum per
mixtum optime in tempore positum curat rube
dinem faciei et pustulas.
Ad depellendum brufellas que ue .63.
niunt super uultum uiri uel mulieris
Recipe sulfur et nitrum puluerizata et misce
cum aqua rosarum et de hoc laua uultum et
sic in tribus uel quatuor diebus liberabitur ¶ Et si
quibus euenit quod dicte brufelle redirent
tunc ista medicinam istam et optima eam
corporis optime et contra ¶ Item pro dicte brufelle
depellantur palium ... .ß. sulfur ...
tilleste pista et sal et misce cum oleo et

clara ovi et aliquantulum sero unge vultum et sic recedet et numquam redibunt et aliquando mane si volueris potes facere lavandam primam et eam lavare ¶ Item ad impetigines faciei ℞ sulfuris vivi auripigmenti saponis ana ʒ .i. fuliginis ʒ 2 commisce ovo sicut supra et prius fricabis cum panno aspero et postea unge.

63. Ad linguam incisam vel ruptam durum non teneatur sive in aliquo astrictione seu in aliqua parte ℞ acetum et lava totum os et linguam postea comede ova parum cocta vel tenera et noli comedere dura postea ℞ folia lactucarum crudarum sive crispam et ea in ore deo lingue sepe mastica et liberaberis penitus etc.

¶ Item ad pulchritudinem lingue et ad mortificationem gingivarum et ad omne marcidum et corrosum in gingivis et lingua ℞ sucum foliorum vitis et distempera cum melle et unge locum.

64. Ut non noceat catarrum tene super caput tuum absintium et tunc catarrum non habebis nec tibi nocere poterit ¶ Item ad catarrum ℞ ʒ ii et pulveriza cum ysopo ziqlitia et gummi arabico et pone in vino et illud vinum bibe quia mirabiliter prodest pro catarro ¶ Item cucurbite fundantur in aqua vitis et illa sumatur de mane ¶ Item pulvis optimus contra catarrum ℞ galange macis muscate ana ʒ [illegible] nucis muscate foliorum ana ʒ .i. cubebe domesticos ʒ 3 croci garofilorum spice cardamomi ana ʒ 3 piperis longi ʒ 2 mellegete ʒ .i. et s. ¶ Item utatur continue mane et sero per mensem de pulvere rosis marini ʒ i cum modico ciato vini albi calidi postea non bibat vel comedat.

¶ Item ad fluxum reumatis capitis ℞ camomillam et ipsam decoque et lava caput de illa aqua mane et sero donec cessat reuma ¶ Item ad purgandum caput et ad gravedinem ipsius vide de pillulis

¶ Item ad dolorem capitis ex nimio potu procedentem ℞ sucum caulium et bibe acalidum quia multum prodest dicto dolori

¶ Item ℞ cortices granatorum et optime bulire facias cum vino rubeo et cum illo lavetur caput. Nota de capite supra.

Ad stricturam pectoris ℞ sucum amigdalarum albi et fac parum bulire in patella cum aliquantulo aque et cum modico butiri et sorbe ita calidum sicut potes. · 66.

Aqua nenufar minoris valet in febribus ad repressionem caloris febris si cum ipsa aqua liniatur frons tempora et vene pulsatiles potata distemperat stomaci et epatis. Alia de ipsa fit a fontibus supra regiones · 67

epatis calefactionem ~~...~~ mitigat et i
l oculos fontaneos forti(ter) reprimit
Item cum eadem aqua et farina ordei fiat
emplastrum super epar. Item cum albumine
oui liniatur renso epatis et super
spargatur puluis floris de nenufar
valet quia ... citrinitatem croceam et calefac
tionem de radice eiusdem libe fac rotu
las et pone in lisiuio et dimitte resi
dere et abluto capite cum dicto lesi
uio i de capilli elongantur multi
plicantur et clarificantur. Nenufar
est flos umbilice caballine qui duplex
est maior et minor. Maior habet flo
res croceos minor uero albos. Item
ad febres calidas et frigidas. Recipe xi
grana piperis et 2a folia ...
et ... simul et da bibere pacienti cum
uino l aqua ante accessionem ...
Item ad omnes febres. Recipe lactis mulieris
masculum nutrientis tres guttas in
ouo sorbili et da bibere ante accessionem
ipso nesciente. Item ad febrem quarta
nam. Recipe figatellos ranarum et tera et da
in potu febricitanti ante accessionem
et si non erat solutus in prima uice fac
tribus uicibus et si uis in veme sub
nare pone eos in uino folio et sic
subnetur. Item epar testudinis asset
et puluerizetur et ante horam accessionis
detur cum uino et si non fuit liberatus
postea fac bis uel ter. Item Recipe aqua uitis
℥ 6 garofilorum ℥ 12 et pone ipsos
in dicta aqua et tolle aquam ℥ 3 et in mane
Jeiuno stomacho da pacienti et hora ac
cessionis quartane uini uitis et tribus
uicibus liberabitur. Quere de uino
ubi est in capitulo de ista materia. Item
ad omnes febres. Recipe an. 1 quasi folii
et uitros tres aque fluuis et fac
bulire tantum quod consumetur due partes
aque et cola et da pacienti febrem
continuam bibere et liberabitur. Item con
pla... ad remouendum cotidianam febrem
in pueris et etiam in adultis. Recipe semen
lini et farinam lupinorum et absin
tium et bulias in uino et pone super
stomachum ad modum emplastri et l aquam l pluries.
Item ad inducendum febres alicui pro
fectu... Recipe cerusariam que habet cornua
parua ad modum cerui et est in
estate super arbores postea pone
pluries in oleo et sic dimitte per dies
octo postea unge pulsus cum dicto
oleo cui uis et statim febricitabit.
Aqua mortificatis cancri et fis... 69
bulire facies. Recipe salnitri
℔ 5 uitrioli romani ℔ 1 puluerizetur
et simul ponatur in alembico ad ignem
ad distilladum prima aqua est optima

Item ad rumpendum carnes si quod esset per
pressionem aliquam rem et carnem non esset in
cisa vel parum rupta vel excidisset de
aliqua parte ita quod esset totus durus
dummodo non habeat ad os fractum
Recipe farinam frumenti siue cicere
rele bene taminate et in pasta cum
albumine oui et pone super locum
dolentem et liga cum petia et mu
tetur omni die mane et sero et libera
bitur infra tres dies vel circa.
Item ad remouendum malam carnem
Stercus bouinum bulitum aliquantulum
in oleo oliue et sartagine et portu
super locum ita calidum quod homo pos
sit sufferre cum manu super locum.
alicuius bestie ubi caro recessit
et ligatum cum liteis ne cadat tra
his omnem putredinem remouet
malam carnem et facit cito cre
scere bonam carnem et mutetur ma
ne et sero et quando mutatur semper la
uetur locus cum uino aliquantulum calido.
69. Ad ignem saluaticum Recipe axun
giam porcinam sine sale et
diligenter unge locum ubi infirmus pa
titur et cito liberabitur. Item ad
cocturam ignis vel aque calide Recipe ra
dices filicis et puluerem commisce cum
albumine oui vel oleo et suppone
quia miro sanat. Unde est ubi tractatur
de sanguine humano vel de aqua eius. Item
ad ustionem ignis vel aque calide Oui
crudum suppone cum lana molli
quia infrigidat mediocriter et
sanat celeriter. Item ad arsu
ram ignis vel aque calide fac cinerem
de salice et misce cum oleo com. et un
ge sepe arsuram quantum Item ad Nota
cocturam ignis vel aque Recipe sedam cor
ticem sambuci noui et coque cum
cera noua et oleo oliue ut con
sumetur tertia pars postea cola cum
stamenia et unge ubi fuit cocta
Item ad cocturam ignis ut non rema
neat cicatrix Recipe sanguinem galli
ne et lana coctam cum eo ... quam
ponas desuper et faciet pelem faciem
ita quod nil signum apparebit.
Ad prouocandum vomitum co .70.
mede vel bibe salnitrum pul
uerizatum et statim vomes Item ad
vomitum constringendum Recipe herbam nepe
tham et coque in lacte caprino et da
bibere quantum Ad ulcera Recipe lauatoriam
et cum uino vel forti aceto coque
et tantum calidum quantum potes sufferre
pone super ulcus et statim restringitur.
Ad illum qui plura clistria reti .71.
nuit et non emittit fiat

chestruz de puro oleo ciatu unu
7 emictet de m fiat supposito
riuz de stercore muris/.

72 Ad renovandu voces R anirsi 11z
ecu piper tu forcit 7 cu
melle 7 vino veti tepefactu 7 bn
agitatu bibat ieiun9 tussim de
pellit pulmonez curat 7 voce
restaurat. Itz quotiens tua vox
est raucal i pedimeto alicui9 ne
gotij R porru cu radic dormitu
l i cenis 7 coque no mltu 7 co
mede 7 i mane senties magnu
iuvam h9 fac pluries 7 no e me
dicina sup istaz. Itz suc caulis
l brodiuz valz. Itz tene d piper
i ore 7 fiet tua vox clara. Itz ad
vocez clarificandaz qi i vino mo
ritu 7 sepe sepi e ptu. R i ore
9 l 4 garofilos 7 duo l tria gra
na gubebe cu modico piretri al
ter peniti 7 mastica cu detibs
7 tranglutias sucu 7 istaz ptice
vocez clarificat s'ito. Itz exsic
ca flores sabuci ad solez 7 cave
ne pluat sup eos 7 fac pulvez
7 distepa cu bono vino 7 bibe/.

73 Ad faciet m tosicu R capriz ri
sus sicut iusquiamu 7 sulfu
q i mect ad pedez oliue q tude
alicpitulu sil 7 dimite p aliqs dies
de macerescat postea sucu ex
pe 7 resiua. Itz R ova 7 coque
i aceto usq ad psuptione aceti 7
mult acetu sup ec ipis ovis po
stea exhe terra 7 pone sup aro
laz 7 sup pos d brasijs ita q co
burat postea trita 7 fac pulvez
7 pfice psucco cataputie 7 tere
postea pone ad igne 7 da totuz
ignez q suci pdet psumat/.

Fiat sipbus l cupa d aurical 74
co 7 ponat i mesa 7 si ve
nenu appinquaverit siphus l
cuppa i cipiet mutar i divsos
colores p lineas mltas 7 sic co
gnoscat venen9. Et sita d peltro/.

Hic pulvis pssuat a vene 75
nata q vtes eo mori n pot
p tosicu. Et cu repit vene m cu
rabit eti s'ito 7 e pulvis expt9
que poit Johes de esen medicus
regis anglie. R pipinelle ra
dices tmetille cinamoi an 3 i
ligni aloes rinac an 3 i granoz
iunipi 3 i fiat pulvis 7 valz
q oe venen pssuado 7 curado/.
Itz aliqs suspicat d vene i pnci
pmestioe l an sumat aut nu
ces aut avellanas aut ficus

aut rutam aut sumach tamen cum
nulla pestis efficatior est ad noce
dum quam familiaris amicus uel inter
familiares suspectus non comedat
nec bibat. Ad subito nam tenendo diu
uenenum in ore per sui virtutis sta
tim aut per gustum aut per odoratum
Tamen si quis sentit uenenum aut est ca
lidum aut frigidum. Si est frigidum indu
cit accidentia frigida ut frigus aut
tremorem stuporem sompnum etc.
Et si est calidum inducit febrem aut
estuationem et tunc si calidum sumat
bolum armenicum cum vino
odorifero in pondere ʒ j. si fuerit est frigidum
assumat aleum quod aleum ualet
loco tiriace. Et si est uenenum quod
inficiat a tota specie s. non per ca
liditatem uel frigiditatem sic napellus etc. tunc
assumat tiriacam cum uino de
coctionis saluie tamen tutius est ut sic
homo sentit se uenenatum subito su
mat aquam tepidam et oleum simul te
pidum et bibat usque ad satietatem
et postea euomat et soluat simul
uentrem cum clistero. Contra venenum
futurum et assumptum fiat tale elec
tuarium et est optimum. Rx calamenti
auellanarum rute aristologie bacharum
lauri genciane granorum iuniperi

boli armenici terre sigillate ana ʒ i
cc cum pruinis. Nota quod illa que re
sistunt uenenis a tota specie sunt aurum
potabile sine comestibile tiriaca
et diatesseron cuius hec est recepta
Rx mirre bacharum lauri ex corti
catarum genciane aristologie longe ana — aristo longe
conficiatur cum triplo sui de melle spu
mato et ualet statim hominibus si sumatur
a ʒ j usque ad ʒ ij et ad morsum canis
rabidi et aliorum uenenatorum uel ue
nenosorum animalium cum sucis mente
et ad apostemata uenenosa ualet cum
de coctione genciane. Nota quod uiretosici [?]
distillata per alembicum curat tosi
catos [?]. Alij etiam dicunt quod smaragdus
puluerizatus siue limatus ad quantitatem
nouem granorum ordei sumptus
in potu cum modico uini subtilis et
odoriferi ab eo qui uenenum sumpsit
antequam fuerit in possessione bibat amor
te et non cadunt pili nec excoriatur
et est sua euasio ita scribit serapio
in suo de simplicibus capitulo de smarag
do et ita est arnaldus de uillanoua
et rabi moyses dicit quod senex auen
zoar certificauit cum uiuere in quanti
tatem casus dubius [?] quod smaragdus re
sistit omnibus uenenis et educit ea cum
uomitu ut facit terra sigillata

⁊ scribit rabi moises quod smaragdus
dz ee viridis coloris valde ⁊ bn̄ splē
didus t[er]tius opti[m]e sumptus ad pondus .9.
granorum ordei ⁊ semina citri seu gra
na resistunt venenis ⁊ timentibus
corpus hominis sive sit venenum ex mor
su sive sumptum in cibo vel potu et
modus administrandi talis est / Suma
tur granorum citri acetosi sive
dulcis excorticatorum .3.2. terantur
⁊ conficiantur cum aqua frigida aut vino
⁊ ita scribit dictus rabi moyses /.
Avicenna de viribus cordis dicit quod est tiria
ca conferens conferens venenis ⁊ est ex
confortantibus cor propter eius subtilitatem subtiliat
spiritus ⁊ est ex illuminantibus spiritum /
Et averrois .4. colliget ait de in
vestigatione medicinarum contra venenum perfe
git grana citri omnibus aliis medi
cinis valentibus contra venenum. Medicina
prima opposita contra venenum est tiriaca
magna antiqua Sed dicit quod tiriaca
distemperata cum vino de coctionis salvie
data ad bibendum valet contra venenum non per
mittit ipsum penetrare ad cor conforat
stomachum ⁊ cor ⁊ consumit venenum. dosis
.3.1.7.s. Secunda est mettodum. Tertia est
diatesseron herba tunicia valet in
venenis sumptis unde quidam pradue
coram papa dari fecit tiriacam uni
pullo tosicato ⁊ alii pullo veneno
dedit tuniciam .s. de pulvere ⁊ plus
contulit herba tunicia quam tiriaca in
venenis. Item assiduitas comedendi
ficus ⁊ nuces ei qui timet de veneno
Item cum quis sentit se tosicatum antequam
vertatur venenum per ambulet per corpus
bibat aquam tepidam cum oleum de oliva
⁊ evomat ⁊ provocat in hoc casu post
bibat lac plurimum quoniam ipsum lac
frangit virtutem veneni ⁊ non malum
si evomat ipsum ⁊ oportet ut sequatur
vomitum clistiria ⁊ postea quoniam sentitur
descensus lesionis ad inferiora rex
timaverunt quidam quod cum in potu as
sumitur stercus galli statim facit evo
mere venenum. Et oportet ut non dormi
at vino ⁊ administretur tiriaca et
mettodum cum vino puro. Et dicit
quod granis iuniperi in hac ratione
non est par /.
Ad dolorem flancorum Recipe radices .76.
anethom .1. trissi barbassi
.1. consolide minoris ⁊ eam in eadem mi
nutatim ⁊ ponas in optimo vino
albo ante in tres per .12. horas postea
cola bene ipsum ⁊ sumat patiens de
decoctione uno .3.6. quociens voluerit
⁊ liberabitur ⁊ numquam habebit. Item Recipe
stercus pecudis quod reperitur in stabulis

ubi misitũ 7 frige ĩ patella cuz
oleo 7 sic calidũz pone sup dolorez
7 liberabis d' hũ ma hec f d' ca? .

.77. Ad umbelicuz nimis ex corp'
exeũtez R portulacã siccã 7
coque bñ ĩ aqua postea R axũ
giaz 7 bñ simul misce postea illuz
pastillũz fac bulirẽ ĩ forti aceto
7 exp'me sucuz 7 d' suco unge
umbelicũ 7 postea pone sup illũ
pastillũz 7 liberabit' ꝓ̃tũ ē .77.

78 Ad stomacuz debilitatũ q' n' retinet
ĩ statiz sumptũ cibũ ad ĩferiora
transmitit ĩ digestuz R stercus
catuli gentil' 7 pulũiza cũ uino
l' brodio 7 sumat' 7 sic liberabit'
Item ad stomacuz debilez R absintiuz
uiride 7 coq' ĩ oleo sic q' sit sic
unguentũ 7 ex eo unge stomacũ debi
lez 7 statiz liberabi' Item oleuz
ualens ad dolorẽ stomaci 7 ad omne
reuma 7 ad oẽz guttaz ex humo
rib' frigidis p' unctionez sic fit
R ciatũ .j. sucorũ mente saluie ab
sintij 7 abrotani 7 cola diligent'
p' pannũ nitidũz d' ĩde R ciatos
quatuor uini maluasie 7 totidez olei
oliuaz 7 pone p'dca oĩa ĩ una olla
ad ignez paruũ 7 claz 7 tantũ
bulliat donec reducat' ad t'tiam

ptez postea R ĩcensi ℥ .2. puzissi
mi 7 tantũdez masticis bñ pistatis
ac puluizatis 7 ĩ fine decoctionis
pone ĩ olla 7 cõmisce postea cola
7 pone donec oleuz ĩ uase uitreo
cũ cera bñ obturato Item ad stomacũ
frigidũ uide ĩ tractatu d' uino 7 in
ueneis Item ad illuz q' nõ pot
retinere cibuz R d' croco 7 bñ pista
7 da patienti cũ uino ono calido
Item R sucuũ libe agrimonie 7 da bi
bere 7 liberabit' statiz Item ad uo
mitũ restringendũ R fel porci
7 unge stomacũ 7 ĩt' spatulas mas
culi d' masculo 7 feiaz d' feia .

Ad dolorez pectoris R d' semi .79.
lini 7 d' fenugreco 7 c'
7 dimitte bulire ĩ aq' 7 p'ma aquaz
eice 7 appone aliaz 7 bulire 7
dimitte bulire 7 accipe illã pingue
dinez q' sup natauit 7 unge pectus .

Ad stagnãduz sanguinez fluentez .80.
d' naso R cicera rubea 7
pone sup una tegula ad ignez
7 pmitte bñ siccare postea fac
puluerez 7 d' ipo sufla ĩ naso 7 sta
gnabit' Item sucus porri cũ thure
mixtus 7 potatus sanguinez stringit
undecũq' fluat 7 max' emoptoicis .
Item R herbaz q' uocat' uirga pastoris

7 teneas i manu 7 respicias cla
bō supe 7 statim sanguis cessabit/
Item ad sputum sanguinis R 4 uitella
ouorum 7 misce cum uino 7 da i po
tu illi qui spuit sanguinem 7 liberabit(ur)
Item ad sanguinem qui exit extra corpus
uentrem nec rupte vel alia occa
ne R corallum 7 pista 7 fac pul
uerem 7 da comedere i sirupo 7 liberabit(ur).
81· Ad omnes i flatas R modicum
panis 7 misce cum aqua frigida
7 cum pauco olei 7 super pone et
liberabit(ur)/ Item ad i flaturam me
brorum p(ro)uentam R rorismarini
℥ 2 florum camomille ℥ 1 7 mo
dicum panis frumenti madefacti
i aqua de qua ad misceat(ur) p(re)dicta et
distemperet(ur) cum uino albo 7 aqua ro
sata 7 postea ponat(ur) ad ignem
donec modicum spissitudinis recipiat
de qua ponat(ur) super membro Item
R maluam 7 bulas inter de qua
pista 7 i uolue i stupa 7 unge
cum oleo oliue 7 mitte super i fla
turam Item R foliorum sambuci
7 misce cum uino albo 7 super
pone expertum est Item ad faciendum
omne membrum i flare R puluerem
raspiole 7 cum aqua cum distempera
7 unge locum quem uis i flari et

fit libito/ Si autem uis locum curare laua
cum aceto tepido Item ad faciendum
aliquem i flare R uespas apes 7
terra 7 postea distempera cum aqua 7 pone
deinde aquam i uase uitreo 7 claude
bene 7 unge ubi uis 7 i flabitur
Medicina est tiriaca vel ciminum ad p(re)dicta ·
Ad omnes maculas rubeas in ·82·
facie R succum celidonie 7 pone
i aceto 7 super pone/·
Ad tremorem membrorum R ·83·
succum artemisie cum oleo mix
tum 7 calefac 7 unge membra que
tremunt 7 cessabit tremor/·
Ut lac habundet i mamillis ·84·
mulierum R lactucas 7 da i cibo
et 7 dico de qua lac p(er)manet in
lactucis vel semen bibat(ur) alio tempore
vide supra de uino saluiato vel i fra/·
Item mulierem que p(er)didit lac suum/ R
linguam bouis uace 7 ubera 7 fac
puluerem 7 da bibere mulieri 7 statim
redibit lac/ Item ad mamillas i
flatas p(ro)pter nimium lac unge
eas de fece aceti vel de fimo muris
distemperato cum aqua pluuie 7 super
pone et si mamillis erit non po
terit te lubricas 7 unge capita
mamillarum Item ad mamillas flue
tes lac ultra modum R feces cum for

tissimi aceti sup eas pone. Item
ad sanandum mamillas tumefactas. Recipe
ordeum et urticam et coque in aqua et in
ista aqua tene mamillas et aperientur
et de inflabuntur. Item. Recipe sepum ca
pre et semen lini et trita et simul mi
sce et mitte sup mamillas et sanabitur.
Item ad dolorem mamillarum. Recipe folia
persici et pista cum uno lapide et fe
num grecum bene coctum pista et sup
pone ad modum emplastri. Item ut ma
mille numquam crescant. fac poculum cast
ri et cum sanguine dextri testiculi cir
cuida dextram mamillam. sitz cum sa
guine sinistri sinistram et numquam
crescet amplius. Item ad idem nunc
pueris testiculi vel puelle mamille. Recipe
melissam et tere et fac emplastrum et pone
et numquam crescet. Item ut mamille di
minuantur. Recipe cicutam et exprime sucum
et de illo suco lava mamillas magnas
et diminuentur et fient parve.

84. Contra splenem. Recipe barbaram et tra
he inde sucum et da ei bibere per 9
dies et sanabitur. Item de opillatione splenis
vide de vino. Item ad malum sple
nis probatum. Recipe cortices ligni de fressa
no et coque in vino et bibe. Et si ho
mines probare da unum porco bibere
per tres dies. et ita invenies ei in ffice

illius et non invenies in eo splenem seu
milzam. Item ad inflatam splenis
et podagre. Recipe radices urtice pu
gentis et trita bene postea misce cum bo
no vino albo et pone super inflatam et sanabitur.

Herba agrimonia pista et facis 85.
ex ea duobus plimationibus et ca
lefacis ad ignem et ponis ante et retro
sup renes pulmonis ethice et sa
nabitur. Item ad pulmonem sanandum.
Recipe pulmonem vulpis et sicca bene et
ipso siccato adde liquiritie capilli
veneris semen feniculi ana 3 iii et
omnia per se pulveriza postea misce
bene omnia simul et ieiuno stomaco bibat
in fine 3 2 cum aqua ubi sint
cocta zucharia.

Ad scabiem. Recipe celidoniam et pista 87.
bene et axungiam sal et acetum sil
misce et pista et unge per duos et
sanabitur. Item ad scabiem tam equorum
quam aliorum animalium. Recipe aqua lupinorum
amarorum et locum ablue deinde aloe
distemperato cum argento vivo et sputo
unge locum tere et sanabitur. Item pille
purgantes scabiem et flegma sal
sum et omnes malos humores. Recipe pi
peris coriandri euforbii ana fac
pillas quas in forma cum suco
cucumeris asinini et da tres ad plus.

Item ad scabiem liberandam ℞ aloes epati
ci ʒ 1 olei laurini ʒ 4 argenti
uiui ʒ 2 et terantur simul puluerizata aloe
subtilissime et in corpore omnia sit et un
ge puluis manuum ad ignem.
88 Ad malum ponticum experimentum
probatum et uocatur istud malum
teriasmon et ualet contra fluxum
sanguinis superfluum ℞ boli armenici
mastices lapidis ametistis omnium
ana et fac puluerem subtilem et da bibere
cum lacte asine siue uacce siue
cum aqua rosata que sit calida et da bi
bere ieiuno Item aqua rosata cum zu
charo item potio bibita mane
per plures dies ualet Item ℞ unum
cuppum milice et coque in oleo oli
ue large et pone sursum per 3 dies.
89 Ad guttam caducam res probata
℞ herbam bissariam de radice
uel de una earum uel de foliis et da in potu
pacienti caduco et scribe diem in quo
incepisti ei dare de dicta herba quia in
fra 10 dies habebit guttam et non
plus Item ad morbum caducum
experimentum probatum ℞ peonias et tere
subtiliter et fac puluerem subtilem postea
℞ de osse teste hominis defuncti uel femine
defuncte et rade de illo osse cum uno
cultello et tolle de ... unius canis
albi et in eadem minutissime et ex istis
tribus fac commixtionem et da in fumo
quibus diebus in brodio et liberabitur Item
puerorum ... humiditatem narium
odorent rutam et ungatur nucha
cum oleo costino et maxime suprema pars nuche.
Ad sanandum epilensiam ℞ cor 90
da hirundinum que pisces come
dunt et sicca et da comedere probatum est gra
num fabe si super ipsius cadit tres
misse tertium regum cor masculi datur
masculo et femine femine Item ℞ bonum
mustum dulce et impleo bene urnam
unam et coque bene desuper in ore pro
ne subtilia per dies 9 ibi dimittendo et
da bibere paciens mane et sero probatum.
Ad tussim antiquam ℞ gummi 91
de sero et dissolue cum aqua et bibe
frequenter facit et bonum colorem faciei
et augmentat uisum prouocat appetitum
et cum uino sumpta confert calculoso.
Item ad tussim puerorum ℞ succum petrosilii
ciminum et distempera cum lacte mulieris
et da bibere puero Item unguentum contra
tussim ℞ semen lini feni greci tantum
quod bulliatur in aqua dulci postea exprimatur
et extrahatur mucilago que mucilago
admixta cum butiro alicuntulum ca
lefiat et bene corporetur optimum est
unguentum contra tussim in uetum pectoris.

Item ad tussim periculosam R salviam cum aqua calida ieiunus bibat maxime tempore durum est. Item castanee et carbonibus asse date tussim tollunt. Item contra tussim gravem marubium coque et de aqua da bibere illi qui patitur tussim et sanabitur cum mirifice.

92. Ad dolorem ventris R folia brionie porri et trucha et pertibus et R lardum de porco masculo et tere fortiter et mitte in patella et dimitte liquefacere et misce cum dictis foliis et fac bullire postea fac emplastrum et ubi dolor est appone contra. Item R os bovis mortui et suspende super infirmum et statim liberabitur. Item R 9 grana mirasolis et da comedere vel bibere pacienti et liberabitur. Item ad dolorem ventris et laterum R avenam et pone in uno sacello et postea pone in uno caldarolo cum aqua et fac bene bullire postea ponatur super dolorem. Item ad ventrem puerorum disinfladum magnum et inflatum R semen mirasolis et pulverem et da bibere cum vino et utatur hoc quia cito sine periculo liberabitur contra.

93. Ad fluxum ventris inordinatum cum sanguine vel sine sanguine R semen violarum 12 grana vel circa et tere ea … et da in potu vel comestione duabus vicibus omni mane usque ad tres dies et fluxus omnino restringetur.

Item scias quod semina violarum repulverizatur in pone pedecina in uno folicolo ad radicem mole. Item pulvis supradicte misce cum zucharo idem facit. Item ad discurentiam corporis R duo vel tria vitella ovorum et coque dure et distempera cum vino calido et da vinum pacienti ieiuno item cum vino calido. Item ad fluxum ventris restringendum R farinam porcinam et cimbri misce et fac tortellos et cum necesse fuerit distempera cum suco plantaginis et super umbelicum pone et cessabit fluxus ventris. Item R de faba alba et fac farinam et R unam spongiam et lava eam fortiter ad quod aqua ita quod sit bene munda et R de corallo et fac pulverem et comedat vel bibat infirmus et liberabitur. Item R farinam mirice et fac suculum et da ei comedere. Item ad fluxum ventris R lavamentum frumenti et distempera in aceto et fac bullire in patella fortiter donec fiat spissum et pone super ventrem et mirabiliter restringetur.

Item contra fluxum ventris R turturem unum et pone in olla et cooperi bene ob

olle et mitte in furno donec carbones
cat. Carbo iste qualis sit potus valet
quod fluxum ventris. Item recipe de gummi
arabico ultramarino quod de non
valet et da pacienti in potu vel in aliquo
alio modo vel in vino et scias quod habet malum
da ei quia si daretur nimis efficeret
stitico nimis. Item ad fluxum san-
guinis mulieris. Recipe cornu cervi et
comburere et fac pulverem et de illo da
bibere cum vino vel in potum.

23 .23. Ad laxandum ventrem. Recipe salviam
et fac bulire in una calda-
ria postea pista fortiter cum pin-
guedine porci postea redue in
caldariam et fac bulire sic quod sit
quasi unguentum postea unge um-
belicum et laxat. Item ad laxandum
corpus stiticum. Recipe radices malve
et coque et pista cum axungia porci
masculi et frige in patella et de
parte de crusca et pone super stomacum.

24 .24. Oleum ad omnem guctam non fuit in
capite vel in torace vel in ventre
vel in testiculis vel in iliis fiat ad sic.
Recipe folia viridia iusquiami in mense ma-
tii et imple bene ollam novam de eis
deinde obtura os eius ita quod non fumus
non ad inde exire possit deinde recondere
eam sub limine domus in terram vel in alio

loco ubi sit frequens transitus hominum
et ibi sic recondita maneat usque ad
assumptionem sancte marie de augusto
tunc extrahatur et inveniens folia super-
natancia et oleum acceptum per
rectis foliis in vase vitreo vel ereo
repone et mitte in cuius crurium
tibiarum genuum brachiorum et ma-
nuum. Et cave summo opere ne
ponas in loco ubi possit ad spina-
lia accedere vel transire et non corpo-
ri apponas quia est penetrativum
ultra quam credibile sit. Et si vis pro-
bare si est penetrativum unge ma-
num extra et statim videbis ipsum ad
aliam partem. Item oleum ad omnes guc-
tas et dolores oleum olive in eis sunt
albumen ovi et lardum in sit misce
et agita fortiter et super pone. Item
potio levis et valens de mense mai
die Iovis prima bibe siphum ple-
num suco betonice et amigranica
gucta sum ab omnibus aliis guctis
per totum annum salvus eris. Item ad
guctam vel dolorem pedum. Recipe folia
porri et fac bulire in vino albo
et misce remolum bene parum et fac
multum bulire similiter et super pone.
Item Recipe folia porri et pone in pa-
tella et adiunge oleum satis et fac

bulire 7 sup pone ¶ Item ad oculos
guttas R cimas de sambucis
7 de urtica 7 de mentastro 7 omni
die mane comedas cum ouis 7
fritellis 7 bibas uinum crete.
¶ Item R folia sambuci 7 coque in uino
albo 7 fac emplastrum 7 infra tres
dies liberabitur certissime.

96. Aqua mirabilis que destruit na
pertas lupinas glandulas
scrofulas porros 7 omnia nascentia
mala de corpore tollit R olei la
urini optimi lb. ij. olibani albi
mastices electi gummi arabici ter
bentine clare ana ℥ 3. tere tenera
7 misce simul omnia 7 distilla omnia per
alembicum 7 in aqua ista distillata in
bibe ter ij cribus cerei 7 iterum dis
tilla 7 aqua que distillauit sua ut aurum.

97. Ad glandulas que sub mento nascuntur
uel in collo uel in inguine len
ticulam coctam in aceto suppone
optimum. ¶ Item ad glandulas destruen
das R sal 7 acetum 7 tere simul 7
misce 7 appone item bouinum 7
urinam pueri uirginis 7 misce 7
fac emplastrum 7 in uolue stupe 7 sub
pone calido cinere postea auferas
stuppas superiores 7 pone petia
lineam 7 cum uadis dormitum po
ne super glandulas.

98. Ad illos qui cadunt ab alto 7 se
attriuit dolorem R emplastrum
merde bouis 7 caballi 7 asini
7 fac omnia bulire simul in aceto 7 te
pidum sup pone super dolorem 7
fac in fornum iacet per duos dies.

99. Ad homines stet leti R folia
uerbene 7 coque in bono ui
no albo 7 de hac coctura pone
in cibo 7 faciet te stare letum ¶ Item
R iuniperum 7 arde 7 R fumum
per nares 7 per uultum 7 faciet te
stare letum ¶ Saluie 2 in diuino.

100. Ut homo non sentiat incisiones
unge locum cum suco cicute 7 non sentiet.

101. Ad unum expertum est quod si quis ac
cipiat album oui crudum
in aurora 7 hoc faciat per tres dies
continuos libat petricum.

102. Medicamen quod ydropisim hoc
multum ualet 7 sepe expertum est
R limature acum ℥ 3 7 ponatur
in una fiala plena boni uini 7
perfecti albi 7 sic dimittatur per aliquod
spacium postea accipiatur plena
manus de foliis saluie 7 totidem de
foliis rute greci 7 simul pistetur et
struetur 7 colligatur sucus in pano
ciato 7 de eo uino ponatur et
misceatur cum suco rute 7 saluie

tatuz d' vino optu d' alio, 7 detur in
mane de vinu fuit osuptuz
7 ipo osupto iterz fiat de novo
si fuit expaliens ds i firm' fuit
libat'. Cxc cap^m hos sup.

·103· Aqua mira q elicit' d' me
tall. p qua mira medic'
q eaz face noluit 7 no dicet'
medic' si gptha. R limaturaz
argeti feri eris plubi calibis
auri cathime auree 7 argetee
storacez sz divicias 7 paupta
patiens. Cpa die ponat' oia i
urina calida pueri vgis cu
sua rocte. Cxa die i vino albo
calido. Cza die i suco fenicli.
Cqa die i albuib' ovor. Cxa die
i lacte mlris masclz nutrietis.
Cxa die i vino rubeo. Cxa die in
septuplo sui sine i 7 ij tt albu
mz ovoz. hoc totu ponat' i
capana 7 distillet' lento igne
7 qd distillavit pua i vase au
reo argeteo l' vitreo. Calande
hui' aq silentiu e qz no pot
enuciari e ei' expoliat leprosos
n vera lepra tollit oez delet
maclas osuat iuvetute maclaz
d'struit oclos 7 pulcru oculum
sup oia facit. Cxaceo amodo
d' hui' aq secrete tene 7 ne ha
bentes suplicet.

Contra lubricos Zaunia ·109
cu pinguedie porci i ca
cabo fortit' bulias 7 cola 7 iterz
bulias 7 d' h' vngueto vnge vmblicuz.

Ad nervos otractos aq fca ex ·104
sague hois sani septies di
stillata fortit' 7 frequent' i vncta
7 emplastra nervos otractos sanat
sic dz vitru molificat. Cit
vngueto ad nervo otractos. R ex
rognonaz porcez navalez me
dullaz ossiuz vacaz an ℥ i qu
mi amidolaz ℥ s olei rosati
ʒ iij h oia misce simul 7 fac vn
guetuz 7 vnge. Cit R lubricos
terestres 7 coque i bono oleo et
post decoctioez vnge ex illo oleo
nervos otractos 7 facit extedere.
Cit R saguez huanu 7 pone i
vase vitreo sb fimo calido 7 i
dimitte 9 dieb' postea distilla
p alebicu primu qd exit e aqua
sz e oleuz qd pua 7 de eo vnge lo
ca dolentia ap igne l' solez. Cit
ad nervos icisos sepatos R ver
mes obustos longos d' tra q dict'
7 distepa cu melle 7 sup vnge
mira e. Cit ad ongendu duos

nervos
sepatos

vinos separatos R lubricos gbu
stos 7 tere 7 cmisce cu melle 7
calefac bn 7 si potes pone de
cera pone sr neruos d' nouo
mirabiliter gfert /.

105 Ad natam libadaz R lanam
apluibi 7 sr natam liga 7 sic
ee p'tinte p 10 dies /.

107 Aqua deles porros R sal
armoniacum uitoli ro uiridis eris
an. ℥. 2. aluns zuchari ℥. j. cal
cis uiue ℥. ß. 7 d' oibus his fiat
aqua p alembicum distillata p'ma
aqua mo ualz sz 2a e opti ad porros
Item puluis eufforbi corrodit po
ros si sup his par3 i cisis po
natur suc' l' madefactis cu lisiuio
forti l' oleo tartari Item idez
facit liquor q exit d' ligno uiti
p' obruritur si sepe ex eo calido
i ungatur 7 e d' struit callos pe
duz si madefiat pannus ex illa
aqua 7 sepe balneet' Item catta
rides puluizatos misce cu pi
cula l' razasina 7 sup pone 7
eradicat porros /.

108 Ad uerrucas R maturas
bachas ebuli 7 d' ipsis i un
ge usq ad t'tiaz diez 7 eradica
bunt' 7 cadet sine dolore /.

Ad libadum lunaticum R cor 109
lupi 7 coq3 postea da co
medere lunatico ieiuno tpre ye
malj die dnico 7 amplius no se
tiet i firmitatem q̄ptuz /.

Ad gsolidadum rupturas 7 110
incisuras R rosmarinum 7
fac pulůez 7 pone sr plagas 7
gsolidabit eas ptuz /.

Ad lendum efficiencez memo 111
riaz Comede gallitricum 7 semi
ci 7 exp'imito hoc cognoscet q
ii d' uino tractat' Item ad acui
tioez 7 recupaciez memorie 7 i tel
lectus lauet' caput cu lisiuio no
forti i q d' cocta fuerit hec R
sticados arabicos abrotani folior
lauri edere an d' q bis i ebde
moda lauet' caput d' in capitis
bn terso 7 execato ad ignez l' ad
aerez i ungatur tipora 7 occipi
tiuz cu oleo distilaris hue R
formi edere ℔. j. t'bentine ℥. 3. sal
cois uicl'is t'ti bn ℥. 2. distillet'
hoc i uasis uitreis 7 q d' distillatur opte
repont' i uitro 7 hoc e oleum pdce unctionis /.

Aqua q fit d' sanguine ycri 112
ou annorum collecto d' mense
augti sicctato 7 p alembicum distillato 7
eodem mo d' sanguine uulpis frangit

lapides in vesica et magis oleum quod in
distillat cum sirupo est ... ponendo oleum
in vesica porci vel ciato et ponendo
lapidem ibi ipsum dissolvit et quod plus
est ad amantem dissolvit. Item alia
aqua frangens lapidem in renibus et
vesica. Recipe suci saxifragie lb. i mi
lii solis suci petrosilini ana lb. i aceti
albi fortissimi ℥ 8 misce omnia simul
et distilla per alembicum et de aqua dona
da pacienti mane et post meridie
℥ i. Item ad malum lapidis facias
salaxam bechum bene mitum et sa
guinem eius da bibere pacienti et etiam in ci
bis suis utatur sepe quia liberat penitus.
Et bene potest tenere unus bechus vivus
[illegible] salaxare et sepe salaxari post dum
modo bene nutriatur pane et aliis bonis
rebus. Item ad [illegible] pedum petram
in vesica. Recipe sucum yperion scilicet herbe
sancti Johannis et de isto suco da bibere in
firmo mane et [illegible] penitus. Item ad
faciendum mingere lapidem secure
[illegible] assatus et come
stus lapidosis facit mingere lapidem
sine dolore. Item ad malum lapidis
Recipe lupinos et rutam et pone in mo
lo [illegible] vase in aqua et facias
stare [illegible] cotidie die et nocte
et da illam aquam bibere pacienti [illegible]

[illegible] et pone in vino quod bibit
et in cibariis et liberabitur [illegible] in vino
Ad dolores et angustias subitaneas .113.
statim tollendas Recipe nuces
muscatas ℥ i cubebarum domesticarum
℥ v canelle ℥ v seminis herbe bone
℥ i garofilorum ℥ v et sex [illegible]
et de ipsis fac pulverem quo utere in
cibis tuis sepe et etiam in potibus aliquid
et statim liberabis penitus.
Si vis testiculos hominis liberare sed .114.
statim in flatura tolle fabam
fressam et ipsam coque ac si comedere
velles et quando erit coctum [illegible] ac
si ipsam [illegible] velles cum canella [illegible]
de ipso fabo tolle et pone in uno sa
cello et ipsum sacellum cum ipso fabo
pone ad testiculos [illegible] calidius sufferre
potes [illegible] tenendo testiculos in
firmi in ipso sacello et tangendo ipsum
fabum cum testiculis et hoc fiat plu
ries in die et in nocte et sic liberabitur penitus.
Item ad inflaturam testiculorum Recipe rutam
et pista et super pone et faciet desin
flare. Item ad faciendum tumescere
testiculos equi et etiam omnia alia membra
Recipe radices [illegible] et fac pulverem
subtilissimum et misce cum axungia et
unge [illegible]. Remedium est lavare locum cum aceto.
Ad hominem non loquatur [illegible] .115.

Rx semen portulace maiore et tere et
pone in una bazietha cum optimo vi
no et fac stare sic per 9 dies postea
da bibere cum vino et statim emictet
lapidem per tres dies et post tres dies redi
115 Ad virgam rescaldatam. Rx vel tere
album ovorum et oleum olive
et misce simul et inmixta pone super virgam.
Item Rx folia rorismarini et pista
bene et pone cum fascia circumvolue
virgam et liberabitur. Item ad virgam inflatam
Rx salviam et pone in una tegula
bene ignita et facias ardere postea
pone super virgam bene pulverizatam
et fac pluries et liberabitur. Item ad
cancros rubei virilis. Dolor quoque
virili membro curreris super rire
que curam post beneficio istorum pul
verum. Rx semen aneti et ure inter testas
de [illegible] pulverem et super pone. Item bo
mbix vel combustus et pulverizatus
et mixtam fabam simul combustam
pulverem simul misceantur et super ponatur
quia valet. Item puleium pulveri
zatum bis vel ter in die super pone et
mirabiliter sanat. Item tartarum
vini albi subtilis pulverizatum et super
positum mirabiliter sanat (perfert). Item alo
es olibanum ana pulverizentur et cri
bellentur et super cancrum virili membro

ponatur. Item ut homo emictat san
guinem per virgam. Rx cantarides usque
ad 12 et des comestum alicui ille
qui comedet mittet sanguinem per virgam
vel vulvam. Et sic eum liberare
Rx semen lini et pone ad bulliendum in aqua
et distilla aquam et da ei in potum.
Ad faciendum in grossam virgam 117
virile. Rx sulfuris citrini partes
partes ana hec cribellentur et ex eis cum
melle puro comixtis fiat emplastrum
et super ponatur quod postea per horam
unam sic remansit lavetur cum aqua ca
lida aut fiant [illegible] alteri [illegible]
prince et [illegible] trocinetur et cum lacte
multo statim commisceatur ex quibus virga
ana quam inter commisceatur fricetur aut
mutatur et c. Si quis ait [illegible] restiu
frequens usus fuit in natem transibit
magnitudinem atque sic stabit.
Ad occidendum cito platones. Rx 118
axungiam porci et argentum vi
vum et salivam in sputum et misce simul
et unge ubi sunt platones et statim mo
rientur per totum. Item ad necandum pro
sellos Rx cortices nucis et arde et
fac carbonem bene coloratum et mic
te sursum semen iusquiami et tene
manum super fumum eius per totum.
Ad malum matris betonica decoque 119

placetis capono cu pigue porci 7 coq(ue) ptu.

120. Ad retinendu sanguine mulieris ne exeat, cinere rane maioris portet mulier secu i sacco 7 nunq(ua)z exiet. Et si uis pbare tolle de eo puluere 7 suspende ad collum galline 7 post unu diem si decollaueris ea no exibit sanguis. Item ad stringendu sanguine matris R flores cucurbite sicca 7 flores nucis 7 fac puluere 7 da cu ouo sorbili i mane. Item R cornu cerui 7 combure 7 fac puluere 7 da bibere cu uino ueteri ptuz.

121. Ut usus ueneris no deficiat R betonice ʒ 2 cu mulso calida bibat. Item uulpis sumitate ueretri trucabis 7 i ceruina pelle ligabis ad pectinez 7 statim uenerez excitat sed cu fecit mox ab eo tollat aliter no desistet.

122. Si uis habere aliqua(m) ppetuam memorie de aliqua muliere qn comedis de aliquo capone R os peculium q e i cima ale dextre caponis 7 repone comede amores eius mulieris 7 sic quoties comedes caponez semp illi mulieri recordabis.

123. Ut scias si mulierez cocepit. Si collum calidum hit 7 dorsum frigidum cocepit. Si no e equale corpus no cocepit. Item ut mulier cocipiat medicina fortis 7 expta R uiscum quercinum 7 pista 7 da sibi bibere cu uino cessante menstruo. Item si mulier uult cocipe facta menstrua 7 plena cu balneum calidum 7 cu ibi calida fuit facta bibat nepitaz cu uino de iii radicibus no migat nec asellet quo usqz cu uiro cocubuit post no cocubitu tra illa maneat i lecto sic mulier solet facere qn nouit cocepit. Item R matrices lepore 7 laua ipam cu uino 7 exicca eam 7 da bibere puluerez cu uino l aqua ptum. Item ut mulier cocipiat masculum iaceat mulier sup gallonuz dextrum 7 cu homo secum agit te-
neat crura leuata seu pedes sub 12[4]
cupe uiri dum agit cu ea. Secundum nu faciat sup gallonu sinistru si feminaz uult cocipe.

Ad interficiendu colubros pone 125
grana frumenti i felle bouino 7 p(er) dies nalez stare pmictas 7 aliqutulum desicca 7 da colubris comedere 7 statim morietur.

Ut colubri ueniant ad tuum co- 126
habitaculum fac bulire serpentem anguem i aqua donec sit aptu siue scissum postea resolue i illa aqua frumentu

7 dimicte p tres dies i aq illa
postea da illud frumentu cu aniso
columbis ¶ Item ut columbi semper ma
neat ad tuu columbarium 7 idest
c aducat d'alijs forensib' columbis
R' fasiolos 7 facias eos bulire
.i. broare i aq postea tolle eos ex
aq 7 misce eos cu melle postea
pone sup columbario 7 eos extende
de 7 sup eos semina pulverem ci
mini cu sale trito 7 sic oes co
lubi q ad tuos appinquabunt se
cum venient ad columbar tuu et
deinde recedunt unq 7 h' meli' si
pot q' si hnt ova iberis l' filios
ad nidum q' i alio mse s3 semper si
pot 7 bn probatu est 7 expertum e.

126. Aqua sanguis humani sic fit R'
sanguinem humanu 7 distilla p
alembicu cu igne lento 7 collige in
vase vitri 7 sua bn obturatum
valet ad combustionem ignis l' aq ferve
tis si abluatur cu ea Et pulvis
sanguis humani calcinati sup asp
gatur ulcera antiqua q no possunt sanari
p alia si abluatur cu ea 7 curabit
febricitans acute fomitetur cu ea
aq aufert timorem de nocte tim
tib' si cu ea abluat faciem Et can
crum fistulam 7 oia mala nascen
cia curat si abluatur cu ea 7 sup
aspergatur pulvis sanguis calcinati
Et si q's timet d' aliqua i firmitate
accipiat ista aq et distillata 7
calida bibat p tres dies 7 curabitur.

Ad malum cancri R' capud 7 pe 127.
des gruis 7 sicca bn i fur
no 7 fac ex eis pulverem 7 pone
sup malum 7 liberabitur Et valet
ad plagas ¶ Item ad cancrum R'
pulvis sulfuris feces vini pulvis
frumentis 7 casei caprini ana 7 fac
ad modum empli 7 sup pone i duob'
ci dieb' 7 duab' noctib' mortifi
cabit cancrum ¶ Item q' cancru expi
mentum probatum 7 i paucis locis notu
quod h' utitur experimento caveat
ne multos doceat q2 i mundo
meli' isto no reperitur nec e plus
q' possit laudari R' sem lini
atramenti combusti corticis mali
granatorum combusti betonice rige
pastoris Ista oia pulverizentur
7 conficiatur cu melle rubeo 7 cru
do q' b' confectis R' una p'tem q' vo
luis de respua 7 h' q' missur' es
i cancro acuo cu pulvere litargiri
7 pulvere cuprose s3 q'l' videtur qr
si cancer i veterat' l' si i pfundo co
rosit plus de acui de unguento

quod si sit novus et recens et parum co-
rosit. Caveto quod bene loto in nivibus
et recenti et bene absterso humiditate immi-
te unguentum usque ad profundum ita
quod totum foramen plenum sit et intelli-
ge hoc de unguento acuto et sic operis
donec cancer sit mortificatus et semper re-
novetur unguentum quia illud quod in primo
apponitur non potest durare nisi per duos
dies ad plus in sua efficacia. Cum
non mortificatus fuerit pone de illo un-
guento quod fecisti scilicet de eodem cum quo
acuitur hoc est valde ad cancrum regnan-
tem et ad plenariam curam. Item ad
cancrum. Recipe herbam que vocatur acutissimus
cocta et ligata in panno et suspende prope locum
in quo est cancer et siccabitur infra 3 vel 4 dies.
128 Ad omnes infirmitates crurium. Recipe ole-
um turturum ovorum et axungiam
porci veteris et sulfur vivum et omnia
misce simul in modum unguenti et super pone.
129. Ad scalpsuras sive gratatuias
et alias rupturas que veniunt in
gambis sive pedibus et alibi consolida-
das. Recipe de foliis herbe anegalli que
assimilatur porro et super ipsis rupturis
sive scalpsuris pone ipsa folia arte
uso ipsorum foliorum et nunquam moveatur
donec assit semper. Nota consolidatum est pla-
gas sed pone predicta folia apte recta et
sanatur.

Ut equus vel alia bestia pinguis ·130·
et pulcra appareat et sit tamquam
mortua. Recipe seminis iusquiami et pone
in blado quod comedere debet ipsa bestia
et misce bene simul ut comedat et vi-
debitur infirme et infusse et non habebit
aliquod malum et erit in suo statu ut
tra tres dies vel quattuor postquam comede-
rit. Et si non potes habere seminis
iusquiami. Recipe radices eius et sicca et fac
pulverem et pone in blado vel in furfure
et bestia stabit ut dictum est.
Ut male bestie fugiant de do- ·131·
mo tua. Suffumiga domum
de pennis upupe et omnes male bestie fu-
Ad bugnonem sive clavellum | gient ·132·
durum ut aperiatur. Recipe semen li-
ni terendo in lacte vacce et super pone.
Item stercus recens anseris seu pantum expresse.
Confectio candele que si semel ·133·
accendatur nunquam extinguetur et
si fuerit aqua rorata vel balneata for-
tius ardebit. Formetur cera de ere
vitalico. Postea recipe petram vel calci-
nem galbani partem scilicet ista cum felle
cornicis simplo ad pondus galbani con-
ficias et per cantarides que sunt ca-
pitibus et alis abiectis et cum eis lichinum pro-
dere setis lini tere et omnia ista in vase
fictili posita 40 diebus in fimo equino

repone d' qnto i qntū diē firmū
renouādo et sic olei fetidi et croci
speciē assumet d' qua speciē illimas
qua fricata i ungat' et l' d'ce rex
cādel' et cū extingue uoluis i uolue
eā filtro i aceto triduo tēperato
et qntū cessabit alit' nunq̄ cessaret.
Ut ut cādela semel accensa extingui
nō possit et si extinguat' ꝑ se accē
dat'. Rx unū pone ansis l' galli
ne et illū i ple sulfuris uiui et po
stea pone circa illud d' cera ad modū
cādele. Uel sic Rx stupā l' bombacē
et fac stupinū et ipsū madefacias
cū oleo et ipsū stupinū sic i ebatū
pone i ipso uiuo sup' nō fūde d' ce
ra liquefacta cū puluere sulfuris uiui
et caphore. Ut ad faciendū cāde
las i flāmat' q̄ nō extinguat' ꝑ
flatū hōis. Rx unū troconū ca
napis et imple ipsū puluere sul
furis uiui et tege desup' d' panno
lini et d' cera ad modū unius can
dele et accēde ipsū et nō ꝑ flatū
potest eā extinguere. Ut Rx ugā
porri et desicca eā et fac unā cā
delā d' cera l' d' sepo et nō potest
extingui ꝑ uētū. Ut ut ab una
cādela [accesa] mille accēdi ualeat i un
gat' filū lineū i oleo i quo dissol
uat' sulfur postea extēdat' sr̄
ipsū cādelas et accēdet' subito una ac
cēsa. Ut ut una cādela accēdat
alias ꝑ se. Rx sulfur auripigmētū
et oleū cōe et misce sil' et fac unguētū
et pone unā cādelā longe ab altera
ꝑ unū cubitū et ꝑ directā lineam
quā h' fac uoluis et accēde unā
et statī oēs accēdet' si essēt mille
Ut ad faciendū cādelā mirā(bilem) Rx salnit
tri i pondere q'r d' maiori thuris 6
dnr sulfuris uiui 3 dnr olei
cōis 6 dnr lac catapucie 6
dnr oīa tere et misce sil' et Rx cere 12
et 5 et fac ex eis cādelā minore
palmo et pone i ea acū et pone
i ampulla plena aq̄. Ut ad fa
ciendū cādelā d' niue l' glacie
Rx cerā et tātū d' sulfuris uiui
puluerizati et fac cādelā ad pla
citū cui circūda niuē l' gla
ciē et ipsā accēde et cremabit.
Ut ut cādela l' duplerium d' niue
ardeat pone caphorā i eo po
stea accēde et ardebit. Ut ut cā
dela accēdat' ab imagine d' picta
i pariete ungas virginē et
cū ori pone petroliū et sulfur
uiuū et aplica cū ori cādelā
prius accēsā et postea extinctā

Est confectio candele ardentis sub aqua. Recipe calcem vivam et partem cere et modicum petroli et misce simul et fac candelam que accensa ponatur in aqua.

132. Quoniam vinum album inter cetera alia humano corpori convenit et magis aptum et subtilius et magis receptivum in se perfectionem omnium saporum calorum cum virtutibus rerum et cum delectatione et apprehensione nec cuius virtutes et laudes aptius non medicum divulgatur et potissime ad amputandum tristiciam et melancoliam et ad conferendum leticiam et gaudium corpori et anime. Ideo cum sit regale dignum quam communes usuales et medicinales confectiones in eo fiende ut in sequentibus describuntur. Sed ad honorem sacre maiestatis regie ad inveniendum. Primus modus faciendi vinum est ut cum rebus et musto fiat bullitio usque ad consumptionem tertie partis et conservat per noctem mane autem coletur per colatorium et fiat claretum quod ponatur cum convenienti quantitate alterius musti ita quod remaneat sapor alterius musti et permisceatur et dimittatur bullire totum in vase. Alius modus est ut accipiantur res sicce vel virides conquassate et ponantur in sacco et sacculus in musto et dimittatur donec deferuescat semper tamen spumando vas illud seu vegetem postea removeatur sacculus et claudatur vegetes.

Alius modus est ut predicte res bulliantur in veteri vino et detur per se aut associetur cum alio vino. Alius modus est distilletur aqua vitis et ponatur in ea res mirabiles et sumatur secundum consilium medici vel bulliatur in vino et distilletur per alembicum vel fiat claretum et postea distilletur vel utatur ipso clareto consilio periti medici quia talia vina medicinalia sine consilio periti medici assumat. Et nota quod quando res coquuntur cum vino fiat caute lento igne estimato sic fumum. 133

Vinum mirabile pro melancolicis cardiacis et ad adusta colera laborantibus potissime in [illegible] urinam et venam et naturam provocans tollit tristiciam et inducit leticiam facit hominem sponte ridere et totum corpus melancolicum habere in melius disponit et in cenationes humorem rectificat valde et omnes quartanas et adustiones patientis et facit bonum sanguinem et laudabilem habitum et renovescere [illegible] dei. Quod sic conficitur. Recipe buglosse mundate ab interiori medulla libras ii sene libras ii rosarum rubearum florum bora 134

buglosa

granis florum buglosse ana lb i contere
seorsum et ponatur in sacculo et sacculus
ponatur in vase capiente tres sar-
cinas asinorum et habeas recens mu-
stum album expressum et medietas dicti
musti cum dictis rebus ponatur alia
medietas cum mediocriter bulliatur et
spumetur quo facto in vase predicto
ponatur et tali vino repleatur et
cum clarificatum fuerit recipiatur ex
eo per totum annum et maxime in yeme ve-
re autumpno. Sed quando est pro custodia
recte sanitatis non ponatur semen si been
album et rubeum ana ℥ i.

136 Vinum cordiale est proprie vinum
boragiatum et vinum de me-
lissa et vinum de speciebus. Vinum vero
boragiatum sive melissatum valet proprie in
cardiacam maniam et melancolias et tre-
morem cordis confortat, humidificat et sa-
nguinem et malas aufert suspitio-
nes et utile est in omni tempore corruptio-
nis scabiei et lepre adducit le-
ticiam et inclinat venerem ad lubri-
citatem et fit hoc modo ponatur in lb
i ipsius et l. 9 lb musti et bulli-
antur donec residea(n)t et clarescat et
proprie confortat regiam virtutem. Et
quando suus est clarificatus et bibitur puri-
ficat sanguinem et non indiget dulcori-
tate quia est dulce etc.

Vinum buglossatum secundum magistrum marcobium 137
sic fit hoc modo. Radix buglosse in hu-
miditate maceretur in vino donec vinum
saporem et virtutes ipsius sumat et assi-
duetur quoniam humores melancolicos
adustos adducit ad urinam et rec-
tificat cerebrum infectum fumositate
melancolica. Et ego addo quod dementes et
fatuos quos habeam ad sanitatem et ad sensum
suum et discretionem reducit consciencia mea teste.
Nam michi liberavi quandam dominam de urbe
que frequenter ex quacumque ira vel melancolia
efficiebatur fatua loquens et clamans verba
vituperosa ita ut oporteret eam teneri
ligatam in domo sua donec furia illa
cessaret. Et hoc remedium scriptum
ex doctrina cuiusdam peregrini qui venit do-
mum ipsius elemosinam petens propter deum.

Vinum de rore marino inquit auctor 138
cum essem in babilonia accepi cum
multa sollicitudine et precibus in scriptis a quo-
dam antiquissimo medico saraceno virtu-
tes roris marini quas secretas
multum celando retinebat. Et dixit quod
de excellentioribus virtutibus eius et opera-
tionibus est de vino eius de balneo eius
de electuario eius cum fit ex eo oleum
quod est in effectu balsamum eius cum fit ex
vino ipsius libere aqua vite. Vinum
namque eius quod conficitur more aliorum vinorum

ut sup̃ i modis ↄficiendi describitur h̃t
mirabiles virtutes et ꝓprietates Nã ipsa ẽ
utile i oĩb; egritudinibus frigidis recti
ficat apetitũ oĩa mẽbra et nervos re
tificat et qñ lavatur os ex eo fit odorifer
et faciẽ reddit pulcrã Et si caput ex
eo lavet̃ nõ cadunt capilli ymo multi
plicantur Et usus potus eius servat ab an
tace et ab oĩb; malis pustulis ↄsu
mit fleuma et melancoliã et ↄfortat
ꝓpe libaz cordis et facit acqrẽ et ↄsẽt
iuvenescẽtiã et forte q assiduavit
d' eo nõ putrescet corpus Et qñ
lavat̃ ∙ tuz dẽtes et gĩgive ↄfortat
cãcrum sanat et fistulã si ex eo la
vet̃ sanat l' siccat Et qñ qs ex
i firmitate i firmus seu debilitatus pa
nẽ assatũ i eo vino frequẽtavit
comedẽ rectificat tisicos et emopti
cos qd ẽ secretũ valẽ ẽ deinde vi
num ↄ cotidianã qrtanã et litargiã
valet ẽ caducos paralisib; cordi nause
dissẽterijs et fluxib; Et qd ẽ d' excel
lẽtioribus operationib; eius ẽ ↄ ...
riacẽ ↄ venenosos cibos et vene
num et ẽ cautela magna tã i potu
qñ i cibo et ↄfortat virtutẽ debilẽ re
gitivã et potus ꝓpe paraliticus et tremo
rosis et relaxationẽ mẽbroꝝ ↄfert
podagrẽ et ambulantẽ et i summa

ↄfert oĩ infirmitatib; ꝓpe humide ↄplexionis
et rectificat eaꝝ matrices et ꝓdest
ad ↄceptũ et lectuariũ fit ex flo
rib; eius et melle dispumato sicut qd
fit mel rosacum et ẽ mirabilis usus eius
ad ꝓdicta oĩa Et fit stuffa ex ista
herba et florib; eius balneũ vaporo
sũ mediãte carbõne qd ẽ balneũ :190
vite destruens senectutẽ qñ assi
duatio eius facit renovari ut aqla
iuventutẽ et rectissime Et fit ex eo
oleum qd redit vicem balsami et ẽ
res archana et mirabilis cum ꝑ magisteriũ
hoc ẽ Impleatur anfora vitrea
florib; eius et claudatur pãno dupli
cato cerato seu cera et eo ↄpto ore
ita q nõ spiret sepelliatur i arena
usq ad mediũ et sic stet ꝑ mẽsẽ l'
plus duz flores dissoluantur i aquas et 191
separet̃ aq̃ ista pura et ponat̃ ad so
lẽ ꝑ dies xv et i spissabitur aq̃ illa
ad modum olei sive balsami qñ cõfecta
eius sr aq̃ posita potuit filius Et si
ponit̃ cõfecta eius i oleo veteri ieiuno
tñ maclaz telaz et oẽs maclas et 192
oẽ maluz oculoꝝ qd visuz ipediat
sanat si t'b; roret̃ Si Implentur
ex ꝑtate q aq̃ vite facta d' vino i quo
remolita fuit curat flegma sal
suz scabiem cãcrum et fistulã q alr

curari nō poss[unt]. Et stetit dca
hba ⁊ flores ei[us] rexea i[n] ungat[ur]
man[us] l[ve]l unbruz palliciu ad calorē
retificat ⁊ frequēt[er] i[n] ungat[ur] ⁊ cū[m]
sumat[ur]. Sut a[utem] ⁊ alie opat[i]ones q[ui]s[que] in[ven]
sulacōs a[d] h[oc] p[ro]p[ter] breuitatē dimittut[ur].

190 Vinū q[uod] oppilācez splenis epa
tis ⁊ retīti[bus] R[ecipe] folia ⁊ radices
cicore scolapendrie endiuie ⁊ mo
dicu[m] absīntij ⁊ fcā modica bullitōe
l[ve]l calefactiōe bona ponat[ur] i[n] sacto ⁊
reiterat[ur] ad modu[m] clareti s[ed] h[er]bas
⁊ si op[us] fu[er]it a[d] p[re]ssulam l[ve]l dulcedis
p[ro]p[ter] amaritud[inem] ponat[ur] ⁊ ē mira i[n] h[oc]
casu. Et iuuamentu[m] qdez uinoy
auget[ur] ⁊ diminuet[ur] s[ed] bonitatē ⁊ ma
liciam uasis s[ed] ē q[uod] uinū qsuatu[m]
i[n] uase tamarisci q[ui]fert spletum.

191 Vt uinū h[ab]eat saporez muscati
colligē flores sabuci ⁊ sicca
⁊ t[em]p[o]r[e] uidemie pone i[n] sacto lineo
⁊ uino bullienti fiscellu[m] ⁊ tribus diebus
cōtine ⁊ mulge i[n] uino p[ro]cocomi ⁊
sic q[ui]tinue d[onec] uinū cessat bulire.

192 Ad faciendu[m] uinū pur[um] clarū
⁊ odorifer[um] R[ecipe] p[er] 12 corbib[us]
uini oua 9 uitri pisti ʒ 9 mar
moris pisti totidē albu[m] zuchari
ʒ 9 oīa sit misce i[n] alio uase ⁊
tā diu manib[us] dis[con]p[ar]at[ur] donec

coagulet[ur] postea dissolue cū aq[ua]
i[n] parua q[ua]ntitate ita q[uod] n[on] remaneat[ur]
ꝯ dcā q[ui]fectiōe coagulatu[m] postmo
du[m] mictat[ur] i[n] uino i[n] magna
q[ua]ntitate q[ua] repai[ra]t[ur] ⁊ uegetes sit mi[n]us
plena ⁊ b[e]n[e] lota tu[m] uinū distri
buat[ur] ⁊ iter[um] b[e]n[e] misceat[ur] ⁊ statim
ponat[ur] pusillus marmoris ⁊ tūc
p[re]dca q[ui]fectio ponat[ur] i[n] uegete et
pusillus uitri pisti i[n] sup[er]ficie
duca[tur] aliq[ua]ntulu[m] ⁊ dimictat[ur] p[er] tres
dies ⁊ fiet clar[um]. Et si uinu[m] in
rersu[m] ⁊ putridu[m] ita repat[ur] R[ecipe]
cer[e]sa acria i[n] bona q[ua]ntitate ⁊ tota
i[n] t[er]ra p[ro]hice i[n] uegete u[bi] ē uinu[m]
i[n] usatu[m] p[ri]mo t[ame]n uino t[ra]ssmuta
to ⁊ sic uinū i[n]cipiet bulire q[uod]
i[n] bullitiōe purgat[ur] uinū cū
aut[em] clar[um] uideris i[n] alia uegete
pone. Et R[ecipe] racemos uuar[um]
nō q[ui]pressos ⁊ pone i[n] magna q[ua]ntitate
i[n] uase uini usati i[n] ē racemi q[uam]
matur[ius] ⁊ reducūt uinū usq[ue]
ad debitam bonitatē ⁊ saporē ⁊ h[oc] fiat
trāsmutato uino ⁊ separato a mala fece.

Confectio q[uod] facit uinū dura 193
bile ⁊ p[er]manens ⁊ uocat[ur] pa
natia ⁊ ē mira R[ecipe] h[er]b[arum] aloes i[n] c[a]s[s]i
amomi a[na] ʒ 2 folij ʒ 9 mirre
ʒ 2 hec oīa i[n] pano ligata i[n] micte

in uno quoque dolio postquam vinum
ita fuit in mustum et expurgatum
in mitte in uno quoque vase cocle-
arium unum hanc speciem et postea
dimitte per tres dies radice cami-
mone. Item si in hoc vase saepius gu-
state et videte quam suavis est dominus.
hec herba est omnino virtuosa si utitur vinum
Et si vis ut vinum non fiat acetum
recipe cinerem de vite alba et pone in vino.
·193· Ad cum reducendum mustum de vino recipe
farinam de milio et fac unam
fugaciam et pone ipsam calidam in vino
et curabitur. Item recipe fustum selarie cum
floribus quam facit semen et sicca et ipso
siccato accipe folia cum floribus
et semen et iacta in vegete et obtura
vegetem de eisdem fustibus selarie be-
ne quod bene obturata sanatur vinum
et saporem musti perditum. Et si est
usum sanatur eodem modo.
·194· De transmutatione vini. Oportet vi-
num transmutari in borealibus
ventis et non in australi. Et in beako-
ra quidem in vere fortiora aut in estate
vina aut quando sunt in aridis locis post sol-
stitium brumale. Vinum est transmutatum
vinum in luna plena fit acetum. Oportet
autem transmutare ipsum cum luna au-
getur et libratur. Quidam dicunt quod post

et secunda die lune antequam appareat hominibus
est transmutandum oportet autem cum adoliis in par-
va vasa transmutamus vinum obser-
vare ortus stellarum. Movetur est fex
in ortu stellarum et maxime in flore rosarum
et florescente vinea. Item oportet quod vi-
num transnasatum quod subtilibus et in beallus
est quod in yeme calefiat et in estate fri-
gidetur. i. yeme in temporibus calidis
et estate in temporibus frigidis.
Ad vinum quod accessit fac fieri ·195
unam bussulam ceream cum
cooperatorio et ipsam melle impleas
et ita plena et bene obturata quod non
possit exspirare pone in vegete per
coconum faciendo quod pendeat. usque
prope fundum per aliquod filum colliga-
dum ad coconum vasis et sic perdet
acetositatem. Item ut acetum conver-
tatur in vinum sicut prius erat recipe li-
gnum de salice et perfora ipsum superius
cum unatimuella non tamen pertranseat
foramina postea imple foramina
de melle crudo et zuccharo dulci
postea accipe fasciam et liga circum-
circa quamque ita ut non exeat postea pone
in vegete per coconum usque ad medium
vinum de super postea cocona bene
et permitte per tres dies et vertetur
in vinum. Item recipe lignum salicis viridis

& remove ab eo corticem & pone
per coconum ita quod non respiret & tan
gat usque ad fundum per semissem & in
paucis diebus perdet acetositatem quam
perdita remove ipsum. Item ut de ace
to fiat vinum dulce. Recipe semen porri
& fac pulverem & pone in aceto et
fiet vinum dulce.

147. Ut vinum conservetur illesum per totum
annum cum suis fecibus fac coconum
de ulmo quod tangat fundum vegetis
minus tribus digitis & sit lignum viride
& mundatum a corticibus. Item ad con
servandum bonum vinum. Recipe duo strasta
mere & pone super vas in quo est vinum & sic
habebis [illegible] Recipe thus melior [illegible].

148. Ad mundandum vinum ab odore
muffe sive vel potorii Recipe sex
poma a furno & quolibet plaustro
vini vel ad rationem plaustri hoc
unum pomum per quamlibet quartam vini &
ea munda bene & scinde per medium
& tolle eius armellas & casellas in
quibus stant postea ea infila in uno
filo seu corda & pone unum lapi
dem in capite fili postea pone eos
in vegete a cocono ita quod non vadant
ad fundum postea claude bene cum
cocono & sic perdet saporem muffe
vel sive. Item ad vinum muffatum

Recipe bachas & folia lauri & decoque in
vino & pone in dolio & cooperi bene
usque ad 9 dies. Item quando vinum habet
malum saporem Recipe paniciam bene
coctam & duram & sic calidam quod bulli
at & habeas unum sachellum panni lini
longum per unum brachium & ita stric
tum quod possit poni per coconum ve
getis & imple eum de dicta panicia
sic calida & pone in vase appensum
cum corda & cocona bene & dimicte
stare tantum quod sit frigida & extrahe & erit optimum.

Ut vinum fiat rubeum Recipe pul · 149 ·
verem mororum & pone in vino
albo seu alio vino minus colorato
& fiet coloratum.

Ad cognoscendum utrum vinum sit · 140 ·
purum anne Recipe piram caudam
vel mezam & si vinum habet aquam submerget
in illo si ponis sine aqua natabit.

Da artemisiam minute tritam po · 141 ·
sitis in vino et fiet acetosum.

Vinum ad malum calcari redire · 142 ·
extractisse Recipe de meliori musto
albo quod poteris habere & in continenti post
calcato antequam bulliat pintas 31
& ipsum vinum repone in aliquo vase
& in continenti Recipe de quadam herba que vocatur
grania cum radicibus & foliis manipulos 9
& totidem alterius herbe vocate petasilon

cum radicibus et foliis quas herbas optime
et pluries bene lava et sicca quas per
frustra minutatim incidas et in illo
vase ubi est vinum sive mustum sic
recens calcatum et non bullitum proici
as et ipsum vas per mensem unum ita di
mittas bullire quo vase claruso [?] de ipso
vino bibe bis vel ter in ebdomoda ma
ne ieiunio stomacho unum ciatum parvum
et si infirmitas ultra procedat bi
bas quater in ebdomada /.

·143· Ad clarificandum mustum recipe
per quamlibet soma lib. 1. mell et fac
bullire cum musto in tantum quod in tantum
partem diminuatur et spumetur quous
que facit spumam postea mitte
in vegete super musto ¶ Item ad clari
ficandum vinum recipe de croco ad pondus 6
denariorum et duos quartinos mell bu
liti et spumati et refrigerati et
plenam manum de farina frumenti
bene alba et misce totum insimul et pone
in vase usque ad fundum postea clau
de bene et dimitte quiescere per quatuor vel 6
dies et erit clarum /. similiter

·144· Ut facias aquam apparere quod vinum
recipe mel et coque sepe ipsum dispu
mando in patella et cum parum durum
fiet pone in eo brasile pulverizatum
et simul misce bulliendo donec dura
ficatum erit et tantum ad parvum ponas
de uno sic de alio et hoc quod dico de aqua
velut fiet de vino et si cum eo miscu
eris proportionem ut decet est de aqua et si
decet brasile tantum bullientis in aqua
sive in melle ipsa aqua appellatur vi
num. ¶ Item ut aqua sit in colore vi
ni sclavi recipe mel combustum sic quod
sit nigrum et frangibile et dissolve parum in aqua /.

Si vis scire si aqua est in vino ·144·
an non recipe cuppam quod non sit
nimis subtilis de ligno de edere et
pone intus vinum et si in vino est aqua
aqua sudabit /.

Ad provocandum vinum rubeum ·146·
ad albedinem recipe quamlibet broca
vini unum bocale lactis aluminis roze
bene pisti lib. 1. et pone in vino quod bene
moto et mixto cum bacto et sit po
st a posteriorem decem medietatem iterum mi
sce et die sequenti in mane vino re
gecto trahe deorsum medietatem per borunum
inferius et statim exibit usque ad claritatem /.

Ad clarificandum vinum recipe alumi ·147·
de roza et pulveriza subtiliter
et pone in vegete et duc vinum ali
quantulum cum bacto et clarificabitur /.

Ut vinum non fiat fortis vel fiat ·148·
ponticuosum quando vinum est tra
vasatum vel quando sentis quod vinum venit

ad putturā ut lig^m uide salios
ā scorsa ips et p foza i plurib'
locis deīn lig^m et poē i foramib'
d' melle et liga cū corda et p co
comū mitte i uase et sit lignuz
bn ligatū et lōgū et corona bn
uas et dimitte sic quousq uinum
durat et nūq putrabit.

149. Vinū exticiois auri l° ui
nuz ht pē magna i rdi
ciōib' mltis q̄ sic fit. Extīgua
tur lamīa auri i bono uino go
l' qr uicib' et dimictat^r claresce
et eliget colet et sup^t. Cōfortat ē
cor desiccat supflua oiuz ma
lar feruz et sāguīs illaz cordis
et sps sui claritate illuiat sua
soluc ōfortat et suo otēpamēto
otēpat et psuat sāguiez come
stibliuz cōruptioez mūdificat
et supflui^{tes} et ptes expulsionuz
sua grauitate i clinat iuuetutē
osuat et ītutes mineraliuz p̄
suat i eaz pfectioez et soluit pē
urinaz d'uetataz. soluit epilen^{cos}
et i sesatos et ōfort lepsis.

160. Vinū eufragie ad oclos pōna^r
d' ipa eufragia i musto et
fiet uinū eufragiatū cui' oculi
senū reiuuenescūt et aufert i

pedimētuz eoz et d' fctis uisio
ab oī hoīe d' qcūq etate fuit i sti
tudie flema^{ci} l' pē pingui et ē
q p mūsit n^t uides plogū tpis
et i fra anuz restitut' ē ad uisuz
cū usu. Ipa ē ħba calida ē et sic
cā hns ħ appetitē et cū pulus
eī' cū rubeo ouoz l' d' pulue
recipiat^r i uino idez facit et ptz
testes fide credibili q fecerūt i se
ipis q nō potāt uidere sine
oclariis legerūt postea litte
ras subtiliores absq ipis et absq
dubio usus uini efragie nō ht
par i pficiendo. Et si uinū cōt
tepet^r cū dulci aq^{cū} zuchāta l' aq feniculi.

Vinū i quo bulite fuerūt. 3. x. .161.
epithimi l' i fusi p noctes
mane colatuz et bibitū stō^s mela
colicos iuuat. Itē uinū i q̄ ste
terit emula cāpana p triduum
mirabilr uisuz ōfortat et clarificat.

Vinū ad memoriā et q oblimioez .162.
p 33. x. 1. pipis lōgi galāg
añ x. 2. garofiloz cubebē añ 5.
nucis inde x. 5. fiat pulus et li
get^r lēte i sacto et ponat^r i uino
lt. 7. et bulīat cū ignez et cooperiat^r
ne respiret et potat^r clarificat
et cū op' fuīt assidue^r n' sachis

dicitur removeatur valet et ad calefaciendum
infrigidatos et frigidos humores desic-
candos et ad omnem disgregationem ventositatis.

163 ·163· Vinum salviatum diversi diversi
mode componunt quidam in suspen-
dunt fasciculum salvie in vase aliqui
coquunt. Quocumque autem modo fiat
ita quod non corruptum vel alteratum sed in sua
permaneat bonitate mirabilis eius
reperitur in omni remollitione congruam
dolorem detinet et commotione et percipue
nervorum membrorum. Fortificat mem-
bra laxa et debilia propter flegma vel
humores aquosos sic paralisis et hume-
ros et tremore eorum. Et temptavi in quam
multis hominibus dolorem et contractiones
in unctione cum vino decoctionis eius et
aliquotiens liberati sunt et eciam certa et
mirabilis quod in nervis in hoc casu et valet
in epilepsia et spasmo in causis predictis et ma-
teria quemquam sunt loca diversa.

164 ·164· Vinum ysopi virtutem habet directiva
dissolvendi consumendi et attrahendi.
Item vinum feniculatum quod fit de semine
eius valet contra caliginem oculorum, solvit
ydropisim et clefaltiam ut probavi
in pueris et in iuvenibus. Item obviat ve-
nenis et cibis malam qualitatem valet
contra tussim et pulmonibus causis multipli-
cat lac et quod fit cum radicibus ipsius

iuvat nefrezesim et medetur egritu-
dinibus vesice quoniam purgat materias
et solvit menstrua. fistula

Vinum compositum ad fistulam accipiantur ·165·
due partes aristologie longe et ro-
tunde et sit mixtus ambe aristologie
bulliatur multum bene et contundantur aliquan-
tulum postea ponantur in bono vino
albo et diu bulliat donec vini due partes
consumuntur et tercia remaneat. Post vinum
cola et pacienti fistulam propina de ipso
vino mane ieiuno stomacho et sero cum
vadit dormitum et sic utatur illo vi-
no per 14 vel 20 dies et custodiat
se a pinguibus carne et vaccina et caseo
et aliis contrariis in vulnere fistule po-
natur tasta de radice aristologie rotun-
de vel pulvis solum modo ipsius aristologie
rotunde per cannellum inmittatur et sic fa-
ciendo liberabitur bene ab omni fistula ex-
cepta illa que fit in osse.

Vina mundificativa sanguinis ·166·
et laxativa fiant cum rebus illa
competentibus ut sufficiat unus
modus pro omnibus bulliat in vino res
purgantes coleram vel flegma vel me-
lancoliam vel sanguinem mundificantes sed boni
medici consideramus de ipso addatur de
coctioni clarificate et colate aliquid de
melle vel de zucharo sic condito aut

in superfluitas rei requirit ad lecta
nem recipiet post potum aliquantulo de
aromatizantibus in sacculo et coletur sic
claretum et ponetur et recipiat post
os et est medicus qui ponit turbit in
vino sine igne ad solem per tres di
es sepe movendo fialam et ex corpo
ratur ut si turbit in vino est superflue
rit pone in vino de pulvere zuccari
et si ad mistres de ipso vino poda
gricis de frigida ex ipsos nimium iuvat
seu libat et potest fieri de reubarbaro
esulla elleboro et aliis medicinis
laxativis et est maius pulchre et curiosius.
167. Vinum ad oculos. Recipe eufrasie garo
filate betonice omnium recentium
cum suis radicibus ana manipulum i. sansuci manipulum
i. anisi feniculi ana ℥ iii mictatur in mu
sto ut bulliat et dimittatur toto anno de
quo ℥ iii et bibatur in mane.
168. Vinum optimum magne virtutis et effica
cie ad roborationem corporis confortans
virtutes animales et nutritiva in tinea, cor
epar splenem et cerebrum confortans et
stomachum pectus purgans et bonam diges
tionem procurat renes mundificat
ventositates expellit urinam provo
cat visum confortat senectutem
retardat et multa alia bona operatur.
Recipe salvie absinthii scabiose urtice
lingue bovine salvia silvestris
metule tamarici cicorie petra
silion lingue cervi celidonie apii origani
zedoarie ana manipulum i vel ii. si quantitate
vini seminis feniculi anisi silicis mo
tane ana ℥ ii, excutiantur in ubra
sine sole et ponatur in vegeticulo cum
vino tempore vindemiarum et dimittatur clarifi
169. Vinum mirabile confortative memorie. catur. 169
Vaporem debilitatorum ex ulceribus
et apostematibus et mala complexione.
Recipe sumach gallarum in maturum li
matura cipressi ana ℥ iii contundatur in
mortario omnia et decoquatur in vino
vel in vino petito i. una fiala. si
ad pusium de se de coletur.
170. Vinum quod reparat stomachum frigidum et humidum 170
Ventositates valet quod ventositas u
nius renum pectoris et purgat
et consumit anhelitum fetidum emendat
acuit visum debilitatum et bonum
facit et preservat a paralisi et poda
gra si bibatur mane vel pro celebra
ta dispositione qui ad quantitatem vini ciati
Recipe absinthii betonice prasii ysopi
rute eufrasie florum omnium ana manipulum ii
salvie manipulum iiii silicis nostri feni
culi ana ℥ ii enulle ℥ iii predicta
omnia ponantur in una salma vini
non bulliti sed recentis de racemis educti

bulliat ad ignem ad consumptionem medi
um misscendo frequenter postea colet
vinum et medietas abiciatur et accipia
vinum coctum et misceatur cum duabus
salmis eiusdem generis vini non decocti
non buliti sed recenter de racemis lasti et
addantur de predictis herbis et seminibus in super
scripta quantitate et permictatur omnia bullire
naturali ebullitione.

·171· Vinum nobilissimum quod stringit fluxum
et confortat stomachum fit de succis citro
norum de puro vino et aqua rosarum ana.

Est vinum absintiacum licet sit gravis
saporis tamen est magni valoris in causis
multis et unus est de modis faciendi ut
hoc modo contundatur absinthium
viride vel siccum et ponatur in colatorio
et coletur vinum calidum super ipsum et co
letur et recedet donec saporem acceperit et
virtutem illius et zucharetur vel melletur
prout oportet et iste modus est melior quam
alius est eius expressa in superficie vini mel
trahit virtus eius et ipsum modum est
confectio contra lubricos et humores fleg
maticos putridos lactitates maxime
in concavitate corporis et locis occultis
dissolvit aperit consumit et licet calidus
sit confortativus locum ut non recipiat
superfluitates et expulsivam. Iohannes quidam
medicus medicorum in omni podagra

usitato vino tali utebatur dicens quod in
materia calida et frigida quia abstergit viscosi
tatem que adheret concavitati fluxus et con
fortat locum ne refundatur ad ullum
humorem. Et faciebat ex succo absinthii ro
se borraginis scariole et dicebat quod erat
cura mirabilis. Et valet de vino ut mu
contra anorexiam i. contra fastidium stomachi et contra oppila
tionem splenis et epatis et ictericiam et
valet contra apoplexiam et contra loquelam amis
sam et contra suffocationem propter fumos ve
nenosos et contra venenum. Visus et eius vi
sum clarificat et menstrua purgat ·172·
et urinam epati et stomacho subvenit et lavat
humores acutos urine. Resistit omnibus
venenis et fumigatione de ipso pro embo
tum confert surditati. Et si vulnus
lavatur de vino illo vel instillatur nec
crescit caro mala et valet pruritui
et flatui corrupto cuius signum est extra
pustulam albam mollem putri
dam et quod caput non patitur na
useam vel vomitum. Et valet tempore epi
demie in mutatione locorum in infirmorum
visitatione quia non permittit aerem
infectum nocere. Et quidam licet consingulis
temporibus veris de succo eius cum bo
no vino siphum unum sumunt et
dicunt non timere egritudines toto anno
et prestat soporem et patitur dolorem

tumorem et in membro paralitico stu
fato cum vino decoctionis eius habet ma
gnum remedium et gargarizatum contra tu
morem lingue et gule et cum felle lini
tum tollit sonitum auris et ad multas
alias causas valet. Torzadum quoddam secundum
macrobii traditionem tempore fuit in quo
tantum excreuit quod fere omnes laudem
isti libe ex quo in signo prestitit dabatur
de succo ipsius ad bibendum illi qui erat
dux exercitus ad certandum credentes de
bere acquirere propter hoc uictoriam et salutem.

172. Vinum allzebongi .s. de pomis
rubeis et est solatium medium
et tempus collectionis est tempus uindemiarum
et poma illa sunt rubea sicut cerasa
plena granis sicut grana ficuum
et sunt boni saporis cum quadam amari
tudine et seruantur per totum annum in foliculis
et non putrescunt nec siccantur et cum uolu
eris operari de illis pomis .4. libras quantum aut
plura et terantur et cum bono uino greco
aut alio bono uino et coletur et bibatur
et confestim resoluit retentionem urine
quantumcumque difficilis et diuturna et ducat ma
nifestam calculosam de renibus et uesica
in maxima quantitate inuisibiliter ita quod manum po
sed colligi et cum in terra pollatur usus eius
sanat ab huiusmodi passionibus et si diu
turna fuit egritudo et in sextis saltem
cum hoc adiutorio remediabitur et pacientis
res et leuioris sustinet paroxismos.
Et fuit in eo tempore cardinalis quidam qui
rem pertulit ab uentositatem urine
passus est et turgidus fuit et inflatus ut
uter nullis aliis sibi proficientibus
remediis desperatus et per consilium pri
medici per potum uini huiusmodi solu
ta est urina in quantitate tanta ut impleret qui
cum ea una lagena et plus et ex solo
hoc experimento fit ditatus hic medicus
quia talia non sunt negligenda que utilia ualde.

173. Vinum quod aufert uentositatem et abro
sionem aquam generatam et confortat fetum
usque ad tempus partus cum adiutorio
dei. Recipe sandali albi nucis sicut armonia
ana drachmas 3 vel 4 mastici garofilorum carda
momi rose rubee maioris ana 3 1
cinamomi ciminum castorei ze
doarie yris ylitrace ana 3 2 zu
chari libra 2 fiat nectar ex eis addi
to melle quantum placet hoc vinum cum
seruat legalitatem et uirtutem retentiuam
adiuuat ad portandum omnes creaturas
et stabilitatem propter uentositatem aut frigidi
tatem humiditatem matricis abilitat ad reci
piendum si deus tamen uoluit.

174. Vinum cui datur sapor odor et odor
in momento et est seruus curiose
maxime per curiis et diuinis regum et

diuor(um) q(uae) uolunt unde se h(abe)nt diuersi
tate(m) minor(um) mixta(rum)le(s) q(uo)d(am) e(st) tal(is)
ponat(ur) i(n) aq(ua) q(ua) d(icitur) ardens herba l(icet) species
aromatica q(uae) cu(m) p(ro)pter rem nobile(m) p(er)manse(rit)
u(er)us rei ci(bum) ex corporata i(n) ea reddit
sapor(em) (et) odor(em) alius (et) d(e) ista aq(ua) ponat(ur)
modicu(m) i(n) uino bibendo (et) e(ri)t i(n) sa
pore alius. Est uinu(m) aromaticu(m) ador
natiuu(m) d(e) albis (et) subtiliza(n)s colores
(et) absi(n)tes ponat(ur) d(e) cinamomo i(n) uino
(et) distille(tur) ad modu(m) aq(ue) rosat(e) (et) ualet
p(ro)p(ter) h(oc) o(mn)es s(er)uitiales (com)pa(n)es (et) max(ime) i(n) (com)p(ar)atis.
174 · 174 · Vinu(m) d(e) sene filius mesuehe no
minauit (et) narrauit (com)ponendis
(com)pa(n)es ip(s)i(us) n(on) t(ame)n modu(m) docuit
faciendi n(ec) q(ua)ntitates su(m)endi metit(ur)
e(st) n(on) discernit q(ui)b(us) (com)petit (et) q(ui)b(us) n(on)
n(ec) i(n) quo t(em)p(o)r(e) n(ec) salua sue scie(n)t(ie)
ditio(n)e rectificauit (et) aut extima
uit rectificante(s) n(on) esse. Et dica(tur)
q(uod) breuitas i(n)ducit (con)fusione(m) aut
dubitatione(m). Na(m) sene siccu(m) e(st) (et) ca
lidu(m) (et) uinu(m) calidu(m) (et) siccu(m) max(ime)
uinu(m) grecu(m). Aliud forte uinu(m)
cu(m) q(uo) n(on) l(icet) fieri hui(us)mo(d)i (con)fectiones
q(uae) u(er)gu(n)t(ur) h(oc) s(un)t duo calida et
sicca (com)plexio(n)is i(de)o n(on) expedit si
cu(m) alio uino n(on) sit p(ro)p(ter) aq(ua) alicui
sibi admixta ita q(uod) n(on) excedat
s(ed) fiat te(m)p(er)am(en)tu(m) d(o)m(inum) e(st) a(u)t i(n) arte

breuiata galieni q(uod) s(e)c(un)d(u)m habunda 176
tia (et) (con)fect(us) ad eade(m) ducit diffe
rentia(m). Afferam(us) a(utem) (et) (com)ponam(us)
ad cu(m) eo q(uod) n(on) e(st) i(m)pediat (com)pa(n)e(m)
ymmo adiuuet n(on) sapore(m) i(n) mutet
ymmo meliorent sic passule aut re
glicia aut radices buglosse aut
zucharu(m) (et) silia (et) sic mod(us) (con)fec
tionis e(st) (com) musto uini albi cons
(et) e(ri)t meli(us) atq(ue) (cor)dial(is) (et) dicim(us)
q(uod) cu(m) forti(s) atq(ue) clarificatu(m) fuit
e(st) adductiuu(m) melancolie et
medicam(en)t(u)m epatis (et) splenis sinco
pis epilesie (et) accide(n)tiu(m) q(uae) ex ea
usis h(uius)m(od)i ip(s)i(us) (et) e(st) e(st) p(ro)p(ter)e
(com)pa(n)ib(us) recipiat(ur) i(n) q(ua)ntitate bona (et) ex
p(er)te(m)p(er)at(ur) diuti(us) post acceptio(n)e(m) ip(s)i(us)
est ei dissolutiuu(m) accide(n)tiu(m) (com)mu
dificatiu(m) mudificans sensus et
acuens rores. Et ip(s)is receptus
e(st) ip(s)e autu(m)pn(us) (et) yemis (et) e(st) p(ro)p(ter)
(con)ueniens melancolic(is) q(uia) purgat
(et) subtilizat sanguine(m) (et) feces e(ius) et
ip(su)m gaudiu(m) i(n)ducit meli(us) q(uam)
alia res (et) experientia (et) n(on) e(st) alia
alia res n(ec) medici(n)a n(ec) artificio q(uae)
sibi i(n) hoc assi(mi)lari ualeat ut ita
tristicia(m) (et) melancolia(m) auferat (et) ga 177
udiu(m) i(n)ducat (et) e(st) p(ro)longatiu(m) sani(tatis)
(et) uite (et) e(st) p(ro)p(ter) uinu(m) regale n(on) e(st)
sale reperit(ur).

176. Vinum quod dicitur vinum factum valet
febricitantibus sine nocumento sic
fit. Iunctis vel quatuor partibus aque pluvi-
alis posite in amphora ponatur
pars una vini in ampulla ponatur
in vase in aqua frigida et refrigerata
secure exhibeatur. Hoc enim vinum aperit
opillationes educit morbi materiam
per urinam et naturam confortat. Item
vinum de aniso aperit opillationem mea-
tuum et maxime in thorace prosperius a coli-
ca et ventositate rectificat in digestio-
nem et eructuosam brumosam tol-
lit usus eius et per se vincit in libus
nutricibus quin aperiendo poros subti-
lizando sanguinem atque calefaciendo multi-
plicat lac quidem aquosum rectifi-
cat et si zucharum est mellis tollit
dolorem renum et in vicio quidem re-
num ex ventositate et arenulis non
nomi festinus renes quod acceptio
sine usus istorum electuariorum in
comestione scilicet dianisi et diacza-
ti nam statim faciunt dolorem quie-
scere et multiplicando renes educat
arenam et rpz quidem vinum potest
fieri cum igne et sine igne.

177. Vinum gramineum fit de radi-
cibus nucellis graminis bul-
litis usus eius occidit lumbricos
asperitate purgat renes et vesicam
de renibus aperit opillationes in thorace
aperit epatis et per se quod fit in mesaraicis
ex ardore seu adustione quod est principium
in eo bibitum statim mitigat do-
lores iuncturarum et podagricorum
et arteticorum et guttis et deducit materiam
morbi ad vias urine et est radix
ad ureticam temperata propter dulcedinem
que est in ipsa.

Ut catula non coeat cum ca- ·178·
nibus da sibi comedere unam
apem que facit mel in bucella pa-
nis involutam. Item ut catula
pariat solum catulos liga de
capillis hominis ad testiculos illius ca-
nis quod debet eam impregnare et sic de aliis
animalibus. Item ut canes te sequantur
da eis comedere panem intinctum
in pinguedine matricis catule. Item
ad idem unge sotulares vel vestes
tuas cum dicta pinguedine. Item ut
canis vadat Romam liga ad caudam
eius vesicam porci in qua sit herba nomine
albigonda et vesica illa sit ple-
na vento et aliqua grana fabe
mitte intus. Item ut canes non latrent
porta dextrum oculum vespertilionis et li-
ga tibi in dextra manica ad modum
Item ad faciendum canes ad invicem

pharam R testiculos lupi et pone
in terra ipsos et pugnabunt. Item ut
canes vel alia turbas feciat R
Jusquiamum et cinamomum et fac pul
verem et pone in patella et da comedere.

179 Mordictum ii canis rabidi exp
ertum et perfectum R cinis cancrorum
partes 10 genciane partes 4 thuris
partem unam dosis eius est coclear im
magnum pulverizatum super aquam et bibat
sed non minus 3 iii. Emplastrum est tale
R aceti vini oponacis / 3 / picis
li. i misce et fac emplastrum super locum
morsure et est mirabile. Item ad idem
cum homo morsus fuit quam cito advene
rit fac scarificari locum morsus
et si potes appone ventosam et extrahe
satis de sanguine postea fac pistum
alea et super locum vulneris appone
et muta hoc emplastrum in die semel
usque ad 9 dies et in hiis diebus continuis
da ei tiriacam et precipue quod comedat
alea et quod caveat a carnibus vac
cinis caseo et omni cibo melancolico
et vinum purum bonum bibat post
9 dies non apponat emplastrum de
aleis sed emplastrum de ruta et cepis et pauco
sale usque ad 40 dies et sic curabitur
et non quod cura ista non valet nisi
ante timorem quia post timorem

curari non potest hec est experta et certissima
cura et si vis videre cuius quam momor
dit sit rabidus an ne R per buccellam
panis unam et pone super morsuram
et permictere una die et una nocte
statim postea tolle deinde panem et da
comedere uni gallo sive gallinam et
si moriatur rabidus est.

Ad sciendum utrum mulier sit corrupta 18[0]
an ne R lapidem armoniacum
et distempera cum aqua et da ei bibere si est
corrupta statim mingit si non mi
nime. De hoc loquitur glosa magistra
in capitulo manifestam 34 q. 4 vel vide ipsam
glosam in nevis experimentum pulcrum.
Item ad idem R lapidem agatis et
da ei bibere cum aqua frigida si est virgo
mingere non poterit sin autem statim minget.

Ut mulier appareat virgo in sero 181
cum in gremium cubiculum pulveris
gallarum subtilissimus cum atramento in
ponatur. Item ad idem in eadem
corpus vespertilionis et collige sanguinem
et ungat sibi naturam et restringetur.
Item R flores avellani et cicutam
et exicca et pone in claustra pu
dendis mulieris et efficietur quasi virgo.
Item R radices iusquiami et in pulverem
redige et pone super locum vicinum
et apparebit ut virgo. Item R gummi

cerebrorum et mitte in aceto fortissimo
et fac bulire fortiter simul et de hac
medicina unctat mulier in naturam
cum manu et sic dubio fortiter lo
cum stringit. Item recipe flores cardi
pecore distilla per alembicum et lana
os illius loci cum pitum est et rem.

182. Ut mulier non habeat filios recipe
unum granum mire et unum
in cersi et unam radicem artemisie
et de ungula mule et semen nora illorum
que utitur in simul et mitte in unum
pannum novum et teneat super se et num
quam habebit filium. Item sauinam coc
tam in aqua bibat per tres dies et non
concipiet per annum.

183. Unguentum ad faciendum mulierem
reddere cultellinos quos prius
dedisti et rogare te ut post comma
niorem coeas cum ea propter magnum ap
petitum et delectationem coitus. Recipe
sucos nepitis et calamenti sucos consol
le sucos spectanie sucos urtice pirethri
pistati stillati sic quod pulverizetur et
cribelletur per petiam lini sepi urci
olei de costis ana et fiat unguentum
cum cera et cum hoc unguento unga
virga viri nesciente et statim agas
cum ea et in tantum coire appetet
quod dabit tibi quicquid vis et petes ab ea
ad hoc ut iterum agas cum ipsa et sic
reddet tibi cultellinos quos ei prius
dedisti si petieris. Item barbam Iovis
tere et sucum eius per linteum exprime
et cum eo virgam virile inunge et sic
coire debes cum ea et sic te diliget et
alios odio habebit.

Si quis cum suco coriandri unxerit ·184·
virgam et agat cum ea ipsam nimis
amabit hominem

Ad sciendum utrum mulier est gravida ·185·
si debet habere filium vel filiam fac eam
mingere de lacte suo in aquam si petit
fundum masculus erit si natabit femina erit.

Ut mulier noctis pollutione super ma ·186·
millam eius dormientis fu
fitetur quicquid fecerit.

Ut mulier non expleat volunta ·187·
tem suam aliqua hora una recipe fel
urci et adipem et siccari ut equis et calefac
ambo cum oleo et line cum eo virga
et in circuitu in coitu.

Ut mulier aspermatizet ambra potta ·188·
fac mulierem cum ea spermatizare potum.

Ut mulier non corrumpatur amoribus ·189·
non curat eos recipe de precio lupi
et palpebris oculorum eius et pilos quod
sunt sub barba eius et comburere totum et
da ei bibere ipsa nesciente non alium curet.

Ad provocandum frequenter coitum ·190·

Rx satirion ℥ i ʒ ℥ 5 garofilorum
℥ 3 et redige in pulverem et de illo in sal
sanitas pone. Item Rx terbentinam per
alembicum distillatam et odora spatium mit
tum cum naribus. Item ad iuvandum
coitum Rx sepi yrci ℥ 3 fel porci
silvestris vel veri et olei communis ana ℥ 5
et fac ad modum unguenti et unge pectem.

191 Vas scias ad cognitorem | victum.
culpa proveniat si filios non
procreat fac virum et uxorem separatim
mingere in sulphurem et in cuius urina
non nascuntur vermes illius culpa est.

192 Potio mirabilis ad crepaturas
in quinis que per 20 dies sanat
Rx herbam que vocatur sigillum salomo
nis radices herbe sancte marie radices
consolide folia granis cum radice
tere dabis cum optimo vino puer
ri sanatur si herba de fragulis coti
die bibat aquam. Item ad crepatos
Rx duo coclearia farine ciercle
fac unam fritulam cum uno ovo
et da comedere in sero et mane
et in sero usque ad 19 dies et liberabitur.
Item Rx radices filopendule partes due
mumie partem unam et fac pulverem
de dicta radice et misce cum mumia
et de pulvere da in sero et mane
et in sero quantum capere potes cum tribus
digitis et infra duos menses liberabitur
in totum et si esset senex. Item ad illum
qui est crepatus vel urinare non potest Rx
leporem vivum in mense maii et pone
eum in una olla et fac eum poni in
furno ita quod bene coquatur et de ipso
fac pulverem et da in sero omni
mane et sero et sanabitur. Item ad
crepatos da eis comedere de radices
consolide maioris que alio nomine vo
catur ala gallica et comedat in
mane faciendo fritellas. Item
ad herniam sive crepaturam Rx flores
sambuci et tere fortiter in mortario
et bulliatur in lacte caprino usque ad
spissitudinem emplastri et super ponatur
calidum et fortiter et stricte ligetur et
sic dimittatur tribus diebus et videbis
mirabile mirum in pueris.

Aqua optima ad multa capitula ·19[3]
Rx zuchari albissimi ℥ 8
terbentine ℥ 6 rasine ℥ 4 distil
letur omnia et fiat inde aqua per alembicum
et misceatur istis aqua vite aqua predicte
zuchari et distilletur pluries istud
totum ut in partes bene separetur in tre
stribus signum quod aqua bona sit habetur
sic medulla stipitis sagine i.
milicarii mundata intinguatur in
aqua si bene ardet sine crepitacione

tonice et
si non iterum

bona ē ⁊ si nō iteꝝ ſublimē aq̄
iſta mictat̄ i uulnꝰ caſele ⁊ ē
optīa q̄ꝛ ī paucꝭ dieb' uadit ad
negotia ſua. Ad potio ad oēs
uulnātos. Rp. foliorum caulium ru
beorum foliorum canaſetti domeſti
ci foliorum canapis uilis ana tt
.j. radicꝭ rubee tinctorum quātū de
oīb' tē oīa ⁊ miſce ſil' cū bono
uino albo ⁊ da pacienti quātū teſta
oui capet bis ī die ⁊ ſup uulnꝰ
ponat̄ foliū caulis rubei
Ad emplm̄ ſana uulnia ſīe fero
l' alio medicamento. Rp. armoiacꝭ
tt .j. ⁊ diſtilla d' q° hebis ſic diſtil
lato ℥ 3 aq̄. Ad ſucꝰ ligue
arietꝭ .i. platagīs farina ſi
ligīs ana ⁊ cū ſpatula ſine bac
tumine duc ⁊ fac emplm̄ ⁊ poē
tepiduꝫ ſup uulnꝰ ⁊ dimīte ſtaē
p triduū q̄uſq; curāt̄ ī fra noūe
dieꝭ ⁊ caue ne aē intret plagas
Oleū bonū ad curādū oē uulnꝰ
⁊ ad extrahēdū oēꝫ marcitudīeꝫ. Rp.
quartinū unū olei oliue puri
ſſimū ⁊ noueꝫ lactas q̄ꝭ ī eo
coque poſtea cola p pānū donc
oleū colato deō oleo iteꝝ redaꝭ
ip̄ꝫ oleū ad igneꝫ ⁊ pone ī tuꝭ
maiorana ⁊ abſinthiū ⁊ fac

ī ſimul aliquātulū bulire ⁊ poſtea
p pānū ſubtiliſſīe cola ⁊ unge bñ
uulnia ⁊ circū ⁊ cito curabit̄.
Ad ſolidādū plagas ⁊ tollē · 179 · 199
dū ſine putredīe carneꝫ
marcidaꝫ. Rp. d' ip̄is plagīs ⁊ ut
nō ueiat ī eis caro marcida
⁊ ad faciēduꝫ creſcē bonā cārneꝫ
⁊ exiccaē plagaꝫ. Rp. folia anetho
ni .i. taſſi bābaſi q̄ hba applat̄
ē ſolida maior ⁊ d' ip̄is foliīs
faciāꝭ ſucū q̄ue ponaꝭ ī uno
bacili aut uaſe uitō ⁊ ī eo faciaꝭ
donc ſucū ſiccaē poſtea d' ip̄o
ſuco ſic ſicco fac puluēꝫ poſtea
laua plagaꝫ d' uino albo ⁊ de
ip̄o puluē aſpge ſup plagaꝫ
poſtea tolle lectꝫ ſuppe lini
⁊ eā laua d' uino albo ⁊ exp̄me
⁊ pone, eaꝫ ē ſup plagā ⁊ libabī
ē ſi plaga cōſueta foret cōſumē
⁊ hoc cōtinuaē debeꝭ uſq; quo t'
uidet̄ q̄ꝛ ī paucꝭ dieb' uideꝭ
pulcraꝫ curaꝫ. Ad unguēm optīm
ad omēꝫ plagaꝫ ſanādaꝫ. Rp. ter
betīe ℥ 3 cere noue ⁊ ūgīs ſi
hīi potīt ℥ j· boliarmeni ʒ ſ
ſāguīs dracōis totidē ſucū be
tonice ſucū mille folij ſucū
l'bene ḣ bulliat̄ ī ſimul ⁊ liqfiat

7 colletur postea 7 proiciatur in fornace aceto 7 cum fuerit frigida iterum liquefiat 7 proiciatur in lacte mulieris masculum nutrientis vel vacce russe 7 est optimum unguentum. Item recipe folium rape et facias vel siccare super focolario calido postea illud folium extende super plagam quod multum atrahit ad se 7 consolidat 7 sepe muta dicta folia

Item ad aperiendum plagas non bene clausas vel curatas. Recipe semen lini et pista 7 misce cum tribus melle 7 oleo 7 fac omnia bulire usque ad consumptionem olei 7 suppone.

.194. Ad liberandum hominem vel aliud animal ferritum cum lancea vel sagitta 7 ferrum remansit in plaga sic quod videri non possit nec haberi. Recipe folia rizosolis 7 pista 7 in ferro mitte super plagam 7 in statim exhibit ferrum ad se quod erit sic apta plaga quod potest dominum ferrum capere 7 extrahere cum manibus. Item unguentum aptum ad omnem feritam quod atrahit consolidat 7 sanat. Recipe radices malvanisci 7 lava bene cum aqua 7 trita minutissime cum cultello postea fac bulire in oleo com in una olla nova donec radices eficiantur tamquam carbones postea colla bene cum panno lini 7 in illa colatura pone cere nove lb. 2 terbentine lb. 3 7 misce modicum cum uno bacolo postea leva ab igne 7 cola 7 fiet unguentum optimum. Item ad faciendum pulveram saldatam vulneris. Recipe serapinum 7 fac distillare 7 galbanum simul hec due aque mixte in simul ponantur in vulnere 7 fiet pulvera saldata

Item ad suendum vulnus sine aliquo puncto. Recipe mastices 7 censum calcis vivam 7 distempera cum clara ovi postea recipe duas petias panni lini 7 balnea in dicta clara 7 rebus 7 pone unam petiam a parte vulneris 7 aliam ab alia parte aliquantulum longe a vulnere 7 dimitte siccare ubi postea sue petiam unam cum alia ita quod carnem stringat 7 fac hoc cum tribus punctis postea medica ut supra 7 saldatur plaga ut sanaretur cum balsamo. Item ad vulnus clausum aperiendum. Recipe merdam capre 7 minium vetus 7 fac emplastrum 7 pone super 7 sanabit 7 si vulnus est claudendum claudet. Item ad claudendum vulnus 7 restringendum humores. Recipe farinam cornu cervi 7 pone super plaga omnem malum humorem tollit 7 desiccat.

Item ad vulnera et plagas Recipe trifo
lium et mastica cum dentibus et pone
super plagam et liga stricte et non
dissolvas usque ad tertiam diem et
sanabis. Item ad feritas sive
rupturas Recipe rete araneaz
et misce cum oleo et aceto et de hoc
pulvis pone super feritas vel rupturas.
196. Ad extrahendum spinas vel quod unus
aliud quod est intra carnem
nimis firmum agrimoniam cum axun
gia et super pone et extrahet. Item Recipe
cape caninum et coque stercus
cinerem et empla et mirabiliter sanat.
197. Ad consolidandum rupturas vel in ci
suras Recipe rosmarinum et fac
pulverem et pone super plagas et eas
consolidat citum. Item pulvis quod
cito replet loca concava Recipe vereos
cum albumine ovi et pulveriza et habebis.
198. Ad stagnandum sanguinem optimum pulverem
sive unum plage Recipe granum
frumenti masticatum et pone super
ferita sanguinem sistit et plagam conso
lidat. Item emplastrum ad resolvendum
sanguinem quod membrum est qui de nigra
tum totum pone paz croci in aqua
calida donec eius virtus in aquam penetret
et cum dicta aqua confice farinam ordei
et parum mellis usque ad spissitudinem
et misce parum arsenici.
Ad sanitatem conservandam omni tempore. 199.
Recipe tres brochas rute et tres
de betonica et simul pista bene et distempera
cum bono vino et melle et bibe toto
mense martii omni die ieiuno.
Si vis dare medicinam alicui 200.
qui non possit eam apprehendere Recipe me
dicinam quam dare vis et distempera cum fa
rina alba ita quod fiat pasta et illam
pastam da comedere uni galline
et coque illam gallinam da brodium
ad bibendum in firmo unam scutellam
et plus si potest sumere.
Contra suppositi Recipe calefurnie partes 201.
i. sapone molli partes i. et mi
sce simul et facias unam pastam de
inde accipe candelam ceream et pone
eam in cavitu supposi super pones
illam pastam ita quod non tangat locum
alium nisi illum et liga per unam horam
dimictendo postea remove et statim
exibit suppositum.
Aqua seu pulvis mundificans 202.
carbunculum Recipe herbam unge pasto
ris et de urtica et distilla eas per
alembicum postea Recipe de sale alkali
℥ i. et de nitro albo ℥ ii. misce
simul cum dictis aquis tenendo et postea sic
ca eas bene ad solem donec totum fiat

pulvis et sup(er) pone et mundificabit(ur)
p(er) horam. ¶ Ut(ile) q(uia) morbum carbonis
morbus carbonis est gravis et firmitas pes
sima et mortal(is) et cognoscit(ur) hoc
signo q(uia) evenit i(n) loco cu(m) magno et
pessimo dolore rubens et ardens et
statim q(uando) vides est turpe malum
R(ecipe) pennas q(ue) s(un)t s(upe)r collu(m) ventr(is)
galline vive sine alt(er)i(us) pulli vi
vi et i(n) continenti ligata sup(er) malum
et videbis q(uod) infirmus sanabit(ur) et gal
lina morietur. Hoc est remedium effi
cax et expertum. ¶ Ut(ile) ad malu(m) car
bonis R(ecipe) consolidam minorem et int(er) duos
lapides conquassa et pone s(upe)r malu(m)
et i(n) tribus vicibus mortificabit(ur). ¶ Ut(ile)
unguentum ad carbunculum i(n) natu(ra) oculis
et labiis maculis et pannis est ad pla(gas)
et ad albolam valens. R(ecipe) serpentem et
remoto capite et cauda ad men
suram medii pedis et q(uo)d malum
est lava septies i(n) vino et minu
tissime illu(m) de coq(ue) i(n) olla rudi cu(m) aq(ua)
basiliconis et i(n) ponat(ur) salvia
et semen feniculi et par(um) cere albissime
vel axungie recentissime cu(m) sale et pa
uco oleo et co(o)perta bene olla bulli
at usque ad decoctione(m) et remoto ab
igne p(er)mictat(ur) reside(re) et p(er) quinque
dies sup(er) natantem collige et cu(m)

pauco balsamo et pauca campho
ra facias inde unguentu(m) et serva
i(n) vase vitreo.

Ad omnes morsuras cuiuslibet · 203
serpentis et animalis. R(ecipe) de pelle
serpentis et pista cu(m) axungia porci
et pone sup(er) puncturam. ¶ Ut(ile) ad
percussionem animalis spine vel veneni
iunge primo unu(m) panem et postea
bibe de tua urina et iunge iterum
i(n) manu tua et bibe nam prima
est venenum s(ecund)a est tiriaca. Ut(ile) ad
percussionem apum serpentis et scorpio
num. R(ecipe) vitella ovi cu(m) sale et
ad misce et s(upe)r pone bis vel ter et liberabit(ur).

Nota q(uod) si coxeris serpentem vel · 204
vermes et de grassa illius dederis
alicui i(n) potu vel i(n) cibo intelliget
q(ui)d canunt [illegible].

Ad congregandum serpentes vel mures · 205
R(ecipe) serpentem i(n) aliquo vase vitreo
foraminibus perforato i(n)clusum et
accende ignem de stipulis vel sarmentis
i(n) circuitu statim serpens sibilabit
ad cuius clamorem omnes concurrent
eodem modo fit de muribus et aliis
bestiis. ¶ Ut(ile) ad expellendum de
domo. R(ecipe) rosmarinum et fac arde(re)
sic q(uod) fumus vadat p(er) domum i(n) suf(fitu) et ex
pellet(ur). ¶ Ut(ile) p(ro)hice betonicam p(er) do
mum et fugient omnes.

206. Ad uenas incisas uel fractas plantago trita et super ligata ualet. Item folia ulmi bene trita cum axungia et posita prodest et sanat. Item ad uenas per salaxaturam uel ad uinos Recipe centulos .i. uermes terrestres et frige cum oleo in patella et suppone calidum.

207. Ad urinam certissime prouocandam Recipe galbanum et fac inde emplastrum et impone in capite virge et minget statim probatum. Item ad illos qui non possunt mingere Recipe de lapidibus qui inveniuntur in capitibus cancrorum et tere eos bene et da bibere pacienti cum aqua tepida probatum. Item Recipe leporem grauidam et arde et fac puluerem et bibat paciens probatum. Item ad continentiam urine Recipe uesicam capre et comburre et cineres eius in aqua coque et deinde aquam da ei bibere.

208. Ad eos qui non possunt mingere Recipe cantarides et pulueriza et deinde puluerem mitte in cibo uel potu et statim poterit mingere. Item accipias sucum cepe et ponas ad nares eius.

209. Ad puncturam apum uel uesparum folia malue tere et suppone.

210. Ad destruendum uolaticas Recipe sucum celidonie et cum eo unge eas et omnes in breui destruentur probatum. Item ad uolaticas Recipe fumi terre et ipsum pone in aceto forti et ibi esse permitte donec liquefactum fuerit postea unge locum ubi est uolatica et liberabis. Item Recipe liberat psorem que facit psoras et facias sucum

211. Puluis mirabilis curandum [et uiride] incarnatiuus operem uulnibus carnem et nouam si magis curandam Recipe uermes terrestres et comburre et de illo puluere asperge in uulnere.

212. Aqua deles cicatrices Recipe pilos uel pulueres sterquorum humani et distilla per alembicum et unge et liberabit cicatrices.

213. Ad omnes infirmitates cutium Recipe oleum laurinum unguentum et axungiam porci ueteris et sulfur uiui et misce omnia simul ad modum unguenti et pone super malum / hoc capitulum duplicatum est.

214. Aqua acuta et medicinalis ualde curat uulnera cito fistulas et cancrum et corrodit carnem mortuam et ficum destruit una die super cuprum aspersa quasi argentum reducit Recipe aceti uini albi acrimi et ipsum decoque cum cinere de calce uiua donec tercia pars sit consumpta postea cola et depurari permitte quousque Recipe sal armoniaci salis gemme sal nitri alumen plumosum ana que optime puluerizata et distillata per filtrum reserua in uase uitreo et cum uolueris rubificare appone

ibi de croco fecit et dissolvetur ibi et aqua
recipiet tincturam. Item pulvis ad
fistulam et cancrum: Recipe carlos unce ℥ i.
auripigmenti ʒ ii farine ordei ℥ v
mellis albi ℥ v / tenda tantum et cum
eodem melle et modico aceti conficiatur et
ponatur in furno donec desiccetur deinde
subtiliter pulverizetur et utere eodem pul-
vere hoc modo valde parum de pulvere
super tentam que mittitur in orificio fistule
vel cancri et semel mutetur in die semper
lavando locum cum vino vel aceto et non
aliud apponas. Sciendum quod dictus
pulvis usque ad radices malam comedit
cavando deinde replet usque ad perfectam
sanitatem. Item aqua probata contra fistulam:
Recipe ramos edere cum foliis et incide
frustatim et pone in alembico et subli-
ma seu distilla et quod exierit per alem-
bicum pone in fistula primo bene
purgata et desuper pone folia ru-
bi et cito liberabitur. Item ad fistulam
existentem intra vel extra corpus: Recipe duas
vel tres lacertas et fac ex eis bulire
in aqua postea pone in uno furno
vel in uno testo et tantum ibi dimictas
quod convertatur in pulverem et de isto pulvere
comedat patiens in cibo vel bibat cum
vino et eiciet fistulam per os si ma-
lum esset extra corpus super pone de eodem

pulvere sepe et liberabitur. Item ad fistulam:
Recipe cicer rubeum et fac de eo farinam
et recipe mel et compta et pone super
maliciam et cito liberabitur. Item ad fi-
stulam ruptam: Recipe radices lilie bissa-
rie et pista fortiter cum axungia por-
ci masculi ut unguentum fiat et super
pone et habebis optatum.

Ad fetum mortuum eiciendum de utero. 214.
Recipe semen lappe et coque cum vino et
da bibere. Item x folia tenia lauri
coque cum aqua mulsa et da bibere mor-
tuum est fetum eicit. Item porrorum folia calida
ad ventrem mulieris ligata et cum con-
ceptum mortuum eiecerit et partus
exierit cito folia remove ne intes-
tina dissolvantur. Item semina porrorum
coque in aqua et illam aquam da bibere et ex-
eiciet fetum. Item ysopum cum aqua
bibat et sine mora partum mor-
tuum eiciet. Item crocus orientalis
cordi et epati confert cum potatus est
ut si pregnans biberit partum acceleret.

Ad dolorem genuum agrimoniam 216.
cum aqua usque ad terciam partem coque
et ex aqua ieiunus accipias et partem
genibus liga involvas. Item ad
sanandum scissuras pedum et aliorum
membrorum: Recipe picem et fac unctionem
et unge scissuras. Item ad rugas

pelliz añ quã au pat. R[ecipe] rapa
coctaz i igne 7 i fezo calida sz
pone usq ad extinz fezo. Et si fue
rit p[ri]mo lauet[ur] cũ uino calido
7 pone postea sup[er] h[oc] unguẽt
positũ sup petiaz lini. R[ecipe] ceze
nouẽ z. olei oliue mastic[is] añ
ʒ. j. terbẽtine ʒ. j. calefiat oleũ
ceza 7 terbẽtina sil[ite]r postea pone
ad ignez 7 pone i ea[m] mastic[em] 7 ice-
suz puluizat[um] 7 misce oĩa. Itẽ
butiz cũ axũgia colatũ 7 i uictu
sanat. Itẽ ad zemouẽd[u]m ma
los ungues 7 i duceñduz bonos
R[ecipe] sepũ caprinũ 7 colophoniaz
añ 7 misce 7 sup poñe 7 ualz.

217. Quis scize moztez l[ite]r uitã ali
cui[us] i fizmi R[ecipe] uzinaz ei[us] 7
lac mulzis masculũ nutẽtis 7 sil[ite]r
misce si coagulauit uiuet sin at[em]
morietur cõtuz. Itẽ si fuit uulnera
tus R[ecipe] sucũ porcelle 7 da bibẽ si
zeiecit morietur sin at[em] uiuet. Itẽ
R[ecipe] sucũ zute 7 i pone i nazibus si
sternutauit euadet sin at[em] morietur.

218. Quis sustẽtarẽ uaz alicui[us] i
fizmi q[ui] n[on] p[otes]t comedẽ R[ecipe]
gallinaz quã pinguiorẽ hrẽ pot[es]
t[u] 7 eã bñ sturba 7 laua postea
d[e] ea fac morsellos paruos tã

d[e] ossib[us] q[uam] d[e] carnib[us] 7 pone i una
amphora uitrea 7 claude os ip[s]i[us]
de pasta sicalis ita ut nõ spi
ret 7 pone i uno paiolo pleno
aq[ue] ita q[uod] dcã afora stet sup aq[uam]
7 q[uod] ip[s]a aq[ua] nõ possit itrare i ea
7 sic pone ad ignez q[ua]nd[o] n[e]c[essa]ṙ[ium] esset
bulire do[ne]c cocta op[tim]e fuit postea
tolle s[ub]staz q[ue] exiuit d[e] ip[s]a gallina
q[ue] e[st] i afora 7 da bibẽ i fizmo
7 sic sustẽtabit[ur] na[tur]a pt[ie]ntis. Itẽ si
uis i fizmũ libarẽ d[e] flegmate
salso laua p[ri]us locũ u[bi] e[st] flegma
d[e] optimo uino albo postea tolle
folia platane 7 ea bñ pista po
stea secũ misce oleũ zosatũ 7 ex
tẽde h[oc] sup una petia pãni lini
ad moduz empli 7 pone sz flẽte
salso 7 muta quol[ibe]t mane do[ne]c t[ibi]
uidet[ur] 7 q[ua]n[do] i fizm[us] appebit t[ibi]
bñ meliorat[us] tũc R[ecipe] oleũ 7 cla
raz oui 7 sil[ite]r tiba i parside 7 d[e] h[oc]
unge quol[ibe]t mane do[ne]c fuit libat[us].
Itẽ ad idez coq[ue] cezã nouã i cẽsuz
7 sal 7 oleuz oliue 7 hiso coct[is] R[ecipe]
lebetez 7 p[ro]dcã ab igne 7 dimicte
frigidari deide tolle unguẽtũ
coagulatũ d[e] sup[er] dcãz aq[uam] 7 de
illa aq[ua] q[ue] zemanebit i ip[s]o lebete
laua flegma salsuz 7 postea ũge

t' de eo ungueto 7 hoc fac bis l' ter in die.

219 Oleum soporiferum sic fit. ℞ semina
lolii iusquiami cicute papa
veris rubei 7 viridis lactuce portu
lace ana ℥ iiii seminis fabe inverse ℥ i
ex his omnibus fiat oleum sic scis 7 post
unctionem istius olei ponatur unctio
duo opii tebaici de quo sumatur ℈ ii
l' iii 7 dormiet per duos dies. Item
vinum faciens dormire hominem ita quod
fere non potest excitari. ℞ radices
fabe inverse 7 exicca 7 pulveriza
7 pone pulverem in sacculo acuto
7 pone vinum in sacco 7 distilla 7
eo distillato repone vinum in sacco
quousque factum 7 clarificetur 7 da in
potu cui vis 7 fere dormiet. Item
aqua faciens dormire ℞ seminis por
tulace papaveris albi 7 viridis ana
℥ ii ʒ s pulverizentur seminis lactuce libe
maioris seminis lolii iusquiami ana
℥ i s pulverizentur 7 ponatur in vase
vitreo 7 pone sub fimo vase bene cla
uso 7 ibi dimitte ix diebus postea
distilla per alembicum 7 serva 7 ℥ i s data
cum vino facit oppianez. Item ℞ flo
res papaveris rubei 7 da sibi bibere
[illegible] dormiet ut mortuus. Item
[illegible] 7 distempera cum albumine ovi
[illegible] non potenti dormire
[illegible]

Vt homo non dormiat ix diebus 220
7 ix noctibus ℞ sordes de
aure canis 7 da ei bibere l' come
dere 7 statim fiet. Item ℞ cor 7 oculos
filomene 7 liga in purpura 7
pone in pulvinari dormientis
7 non dormiet donec ibi fuerit. Item
cor noctue idem facit. Item ℞ cri
stam upupe 7 pone sub lecto alicuius
7 non dormiet donec ibi fuerit. Item por
ta caput vespertilionis ligatum in panno
nigro ad brachium dextrum.

Si suffumatur domus homo 7 ala dex 221
tra upupe 7 super ponatur
homini dormienti non excitabitur donec au
feratur. Item ut quis non sentiat dum
dormit habeat secum se limaturam ferri
ligatam in pecia 7 non sentiet quam dormiet.

Pour aler touz iours sanz 222
travelliez pren une herbe
quon apelle arthemisie c'est le
mere dem herbes le porte avent
toi e vala avec vous 7 tu ne se
ras point travelliez. Iste est in
vulgari francigena 7 ideo non intelligo bene.

Vt homo sit sine intellectu 223
℞ radices fabe inverse 7 pulve
riza eam 7 da cui vis in cibo 7 potu
7 erit tanquam infatulus trium annorum
7 sine intellectu. Si vis eum liberare

R̷ sucū cepe mani ⁊ pone ī au
rib⁹ ⁊ cit libat⁹ /.

223. Ad reducendū quēlꝫ pānū de
colorē ī colorez si amisit/su
uz colorez p̄t̄ꝗ d' grana R̷ cal
cez uiuaz q̄ nō tetigit aq̃ p̄t/2/
cin̄s p̄t/1. aq̃ clarissīe p̄t/6/
⁊ poē sil' ī uno uase reo ⁊ agita
bn̄ cū bacto ⁊ dimicte clarifi ri
postea R̷ d' dcā aq̃ clara ⁊ ablue
pānū ubicūqꝫ fuit macla ⁊ di
micte siccare ⁊ reducet' ī suū
colorez ℞t si uis lauare bn̄ ⁊ for
tit' pone lixiuiuz ubi posuisti
aq̃ clarāz ⁊ fac ut deīn ē ⁊ melꝰ
lauabit' / ℞t ad pānū d' grana
acetuz albuz fortissi'ꝰ ⁊ tage cū
eo maclaz ⁊ cū oleo oliue ⁊ redu
cetuz ī colorez suū /.

224 Ad maclaz q̄ ē sup pānū in
ridez R̷ luīn fecis uini ⁊
pista ⁊ misce cū lixiuio calido
⁊ laua maclaz ℞tꝫ ybaz sapo
nariaz frica sup maclas unctu
osas ⁊ pmicte siccari d' īd' la
ua cū aq̃ calida ⁊ macla oīo re
cedit ℞tꝫ oūa fellea cū aq̃ cali
da auferūt maclas de uestibꝰ
℞tꝫ ad maclas olei R̷ albuīn oūi
cū melle mixtū ⁊ pone sup'ꝰ

℞tꝫ coque fabas fractas ⁊ d' cola
tura laua maclas ℞tꝫ ad ma
clā olei d' q̄lꝫ pāno ⁊ ẽ d' sin
done ⁊ seta ⁊ lino p̄t̄ꝗ d' colo
re grane ⁊ orizelle ⁊ sindonē
rubeo R̷ lisiuiuz clarissimū
⁊ pone ad ignez ⁊ fac bulire
postea pone furfur frumēti
ītꝰ ⁊ fac bulir' tā q̄ sit sic nō
dure nō molles ⁊ accipe hos
pultes ⁊ pone sup bachū ⁊
pone pānū sup'ꝰ ⁊ ex illa p̄te
ita q̄ ex utraqꝫ parte pāni sit
pultes q̄tū tenet macl' ⁊ di
micte ī frigidari ⁊ siccari po
stea laua cū lixiuio calido l'
cū aq̃ calida ⁊ dimitte siccari /.
℞tꝫ ad colorez grane orizole ⁊ sin
donis rubei fac oīa ut sup' ex
cepto q̄ ubi posuisti lixiuiuz
pone aquā rarissimaz ℞tꝫ ad
extrahēduz picez d' q̄lꝫ pāno R̷
oleū oliue bonū ⁊ pone s' ma
claz ⁊ unge bn̄ picez ⁊ dimitte p
unā diez ⁊ noctez de in' frica bn̄
cū aq̃ calida ⁊ sapone ℞tꝫ ad
extrahēduz atramētuz l' quēlꝫ aliū
colorez tēpatū cū gūmi l' colla
l' clarāz oūi l' alio q̄uīz d' q̄libꝫ
pāno l' sita R̷ acetū albū fortissi'ꝰ

7 sup pone 7 frica postea hās
aq calidā cū sapone 7 ablue bn
7 dimitte siccari 7 si nō hēs actu
fac cū urina calida aut aqua
balneos panū i aq.

226 ·226· Ad rezādū panū p libris
Ante balneet ℞ pic' ʒ 2 sepi
tt 1 cere ʒ 3 l' 4 l' 6 7 dissolue
7 in duo brachia panu lini i
cere. Item ad i collādū cartas
sil ℞ gūmi arabic 7 i aqua
lessen cū cerusa misce ad mo
dū pultam 7 utere. Item ad idē
ualet colla piscis multū.

227 ·227· Ad exhēdū unū l' aq d' cart'
℞ petiā panū lini albissi
7 si dca aq fuit d' siccata 7 uet'
i firde p'dcā petiā i aq 7 poās
sup cartā balneatā 7 ita molli
ficatā redue extēdēdo ad pristi
nū statū 7 postea pone sr ista
cartā balneatā unā cartam
bōbacinā 7 accipe unū pului
nū paruū d' panis 7 retinēdo
cartā molē 7 extēsā sr poe
i loco ubi ē carta balneata sup
cartā bōbacinā. pmo puluinar
calefco postea asptat sup ter
betinā coctū 7 pulūzatū. Item
ad exhēdū oleū d' cart' ℞ ob
cobustū 7 pone sup cartā ubi ē
oleū 7 dimitte sic stare dō bn
macere 7 siccet.

Ad quā delet lrās ℞ sal' ·228·
gēme sal' com' alumē roze
aā ʒ 1 sal armo' ʒ 2 oui bn
trita distilla. Item ad delēdū li
teras q nō appeat ℞ sucū po
mi arāzi l' pomi multū siluestris
7 pone sup lrās 7 dimitte p ali
quā horā postea ℞ panū asperū
7 frica sr cartā 7 lrā om̄ re
cedet. Item ℞ radices erinzi ma
rini 7 pulūza 7 misce cū clara
oui 7 pone sup lrās 7 recedet.
Item ad delēdū lrās sie lesioē carte
℞ rutā de mēse martij aplis
l' maij 7 urticā 7 fac sucū p
portionatū 7 ℞ caseū l' lac et
ūge sup p̄gamenū 7 ℞ partēlā
carte ubi nūdū extietā 7 ei
misce cū liquoribus pdcis 7 fac
unū panē paruū 7 desicca ad
solē 7 pulūza. Cū autē uolueris
delē lcteras lineas pcelli...
salua locū illū ubi delē uolueris
7 aspge locū d' illo puluē 7 stet
aliqntulū post h' ē ūge 7 delere
poteris sie lesioē carte. Item ℞
alumē roze 7 terbn 7 i pasta.

cu suco araz 7 pone ad auram 7
dimitte siccari postea facta sic lectas.

229. Ad congregandum pulices unius
domus sunt unius camere sup
uno bacillo in ricinas baculum aqu
gra unguis l' yrci 7 statim adere
bunt l' i ple scutellam d' sanguine
yrci 7 pone iuxta lectum Item si i
aliqua pte tingat' d' lacte asine
i congregabunt pulices totius domus
Item sepo yrci fictilebus unge 7 sub
lecto pone 7 oes pulices ad i
uas ibunt Item ad fugandum pu
lices lapis in nuchis est qui lucet
d' nocte i estate si quis ponit eum
sup domum ubi sunt pulices omnes
fugient d' domo Item R' d' aqua
i qua cocti sit lupini 7 absin
tium 7 asperge domum 7 fugient oes
pulices Item ad interficiendum
pulices R' coloquintidam l' absin
tium l' folia persicorum l' herba coria
dri coctam 7 asperge aquam p domum
tunc omnes pulices morientur.

230. Contra pediculos lixiuium fac
d' cineribus sticadoς interficit pe
diculos 7 capillos facit Item pul
uerem cum aceto tere ad modum
unguenti 7 unge Idem facit ad ma
los ungues Item quod contrarium

pediculorum R' micam panis recentis
calidi 7 mel fac i oleo oliue 7 da
cotidie i mane.

Radix nellatici albi occidit 231.
muzes gallinas 7 alia
animalia hoc est uerum si non scabiosus
se unxerit ex illa bis l' ter sanabitur.

Ad musipula facias oroes R' 232.
herbam que dicitur nepita alia lictera
dicit radices ualeriane 7 melius
dicit ut credo 7 pone i marsupio
uaporoso 7 plice ibi de musipla 7 uides.

Pomum citrinum positum i ter 233.
uestes facit eas odorifera
ras custodiens eas a tineis 7 ti
neis Idem facit absintium posi
tum ubi sunt uestes Item ad tineas
fugandas R' aquam que remanet de
ablutione pasidis 7 laua locum.
Item si tineas odore olera dissi
pauerit R' aquam frigidam i qua
ipsi elixi fuerit 7 sic aspsa oes interficiet.

Ad capiendum talpas ponatur 234.
i foramine eius cepe l' porrum
7 statim exiet foras.

Si quis bladum cum calce 7 arseni 235.
co coxerit cum aqua ipsum qui auibus
ad comedendum dederit uolare non
poterunt Item grana frumenti cum
suco herbe cicute i bibita uis quam

quocumque mixta uini boni fece ro
diebus gustates aues in ebriat ut ma
nu capiatur. Item grana frumenti
pone in suco celidonie et ibidem per
dies dimicte postea asperge ubi
uolueris auibus et capientur. Item tri
ticum positum in fece uini per dies 9
postea in suco mazubii uel celidonie
macatum quecumque auis gustauit
uolare non poterit.

235. Ad plantandum uineas in quibus erunt
grana plurium colorum. Per tot
plantas uitis seu uinearum quot ma
nierum uis grana in qualibet uua et ipsas
plantas pone in uno osse bouis uel
equi uel alterius animalis postea ipsum os cum eis
planta. Sub terra ita quod aliquantulum
de ipso osse ad dimidium brachium
uel circa de terra uinearum seu plantarum
remaneat super terram et ipse plante
remaneant ad dimidium brachium
uel circa a toto dicto osse in terra subtra
et sic fere ipse plante seu uinee
capient se simul et sic simul captas
quando tu uidebuntur trucha ab osse supra
tantum quod tibi uidebuntur esse conjunctum et
sic suo loco et tempore facient fructus
seu uuas in quibus erunt grana ru
bei albi et nigri coloris que ad inui
cem sermatabunt eodem tempore si de
talibus plantis simul non simul posueris
tunc talia grana tales habebunt uue
quales fuerint ipse plante de quibus ac
ceperis plantas et de osse fiet terre.

Si uis habere uuas et cerasa matu · 237
ra de mense maii et uno et eodem
tempore et super eandem arborem uade ad
uineas plantatas et ad arbores
cerasorum et fac foramen in arbore ce
rasi et de uinea que est penes ipsam arbo
rem tolle palmitem et pone intus per ipsum
foramen ita quod contrarie uadat parte
in ipso foramine postea ipsum foramen
cum terra et cera uel cum pegula claude
bene ita quod aqua non intret in eo et quod hu
mores cerasi et uinee coniungi pos
sit et in capite duorum uel trium annorum
trucha ipsum palmitem de uis trappam
uinee uel quando tibi uidetur fore coniunctum
cum ceraso et sic habebis cerasa et uuas
simul in uno et eodem tempore super eandem arborem.
Item ut uua nascatur tincta in uite
in loco medulle pone de quocumque
colore uolueris. Item ut uitis uel
arbor faciat fructus habentes sapo
rem muscati fac foramen in arbore
et in claude intus muscatum uel scamoneam.

Si uis uidere turres et castella · 238 ·
in urinali. Recipe urinale et laua
bene et imple de aqua putei uel fontis que

fit bn̄ clara postea p̄ clarā vnū
ouū recētis & tolle aliq̄ntulū croci
& liga ī una petia & pone mo
dicū aq̄ ī una paside ita q̄ p̄ ad
pasulos aliq̄ntulū tīgat͛ & preu
te, & l᷑ g nierb⁹ cū digitis clarā
& micte aq̄z ī clara ī urinali &
uidebis tīreo domos & castellā mu
ltā.

289. Mercuri⁹ posit⁹ ī uesica
calido loco facit eā p̄ loca
moueri posit⁹ ē ī gallina cali
da facit eā mortuā p̄ loca mo
ueri. verū tn̄ faciet ab igne sa
lire si fuit ī t⁹ clausus.

290. Salsamitus q̄ portat potest ieiuni
us & pot̄ durare p̄ duos ānos
& appetitū ī ducit mirabilr̄ panē
albū sup̄ carbones assa & ī aceto ī
funde & cū florib⁹ rosas marini l᷑
foliis fortit̄ q̄re & cū eo ī corpora
pulues istas sp̄es ciminū ī funde
ī aceto & postea sup̄ teglā calidā
pone & cū pipe ʒʒ garofil᷑ galingā
cinamo pulūza & dimitte siccari
Cū aūt nolueris eo uti ℞ ex eo aliq̄n
tulū & cū aceto l᷑ agresto distēpa
fortit̄ dulcido & hebis p̄ciosissimū sal
samitū.

291. Ut equs claudicet tolle
tibiā cū pede zambaldi .i. sca
rauagii & liga ī panno & pone
sb limine hostii p̄ q̄d trāsiturus est
eq⁹ & dolebit d᷑ illo pede & q̄ erat
tibia zabaldi. Si uis eū liberare
remoue ūn. Ut ut ho l᷑ eq⁹ cla
udicet ℞ fel piscis marini q̄
uocat͛ rub⁹ & pone sup̄ ūnuz
pastorali eq̄ sui sup̄ ūnū hois
ad pedē sui alt⁹ rubri & statī
dolebit Sanū ho Si uis eū li
berare ℞ d᷑ seie lini & fac bulire
ī aq̄ & d᷑ illa aq̄ pedē eq̄ ul᷑ hois
l᷑ q̄d mebrū lava & sanabit͛.

292. Sagitta uenenosa fit h̄ mō
℞ cepe caninū & extrahe succū
& fac bulire usq̄ ad osūptioēz duarū
p̄tiū & misce cū farina lolii q̄ sit
sic unguētū & cū eo sagitta limata
ī unge. Et q̄cūq̄ ex ea sagitta fuit
p̄cuss⁹ si sanguis exibit statī exibit
ad p̄tes suā ungue. ī uase uitro l᷑ stagneo.

293. Si coluber ī trauit ī hoīez
coque basiliconē ī aceto & da
bibē & sīn mora exibit nō solū ip̄e
sz ē omēs alii uermes & lubrici Si
sp̄es l᷑ alii uermis ī trat uētrē
alicui⁹ da ei bibere encharistuz
cū uino & mox liberabit͛.

294. Ad sciendū q̄n erit mortalitas
pecudū. Respice q̄ d᷑ mēse septē
bris q̄n folia ulmi & p̄sicorē fe

se attendit ad modum carte per illo anno erit p̃tu/.

294 Si vis scire de quo blado sit habun
dantia et de quo sit caristia illo anno
scias quod apparet 12 die intrante Julio
una stella in mane tempestive que
stella non apparet amplius illo anno
et vocatur stella nicolla que stella osten
dit tibi de quo blado erit multitudo et de
quo raritudo. Recipe grana in illo mane unum
granum frumenti et unum granum
de quocumque alio scire volueris et planta
illo die de quo est superius videlicet in mane
antequam sol oritur et respicias bene quod non
deplantetur nec caveatur. Et scias quod
de illis granis que nascentur erit habun
dantia et de illis que non nascentur erit
caristia illo anno/.

296 Flobotomia mentem sincerat
memoriam prebet vesicam
purgat cerebrum tempat medullas
calefacit auditum aperit lacrimas
stringit fastidium tollit stomacum pur
gat digestionem celebrat lectionem
vocem producit sensum acuit ventrem
coheret sompnum minuit anxie
tatem aufert sanguinem purum mittit
alienum eicit longioris vite sangui
nem ministrat/.

297 Si vis facere bonum et sanum pipa
tum tam pro malo stomacum
angustiam et ventositatem que pro malo
calore et frigiditate et malo cordio et stomaco
ac mali apetitus. Recipe nuces muscatas
℥ 2 cubebarum domesticas ℥ 2 ci
namomi ℥ 1 et s. croci ℥ 2 ga
rofilorum ℥ 1 et s. zubacs ℥ s. semis
liberi bone ℥ s. anesi ℥ ii s. cimi
ni ℥ s. semis maiorane ℥ s. foliorum
maiorane ℥ s. et fiat omnia pista et
in cibo utaris pro tuo. Alius pulvis
quo potes uti loco esce et quo perficitur
ignis a remotis ut faciunt mali homines
volendo ostendere quod novitas sit in aere
et bonum est ista scire propter malitiam cor
cognoscendam. Recipe sulfuris ℥ 2 car
bonum salices ℥ 2 salnitri ℥ i fiat
mixtio et teneat in loco sicco et ca
lido et cave approximanem ignis ad eum
et statim approximato igne ad ipsum vel
candela accensa accenditur ignis in pulvere
et elevat flammam in altum multum/.

Ad capiendum pisces Recipe vale 298
rianam et ipsam pone in fundo
vasis et propter odorem ipsius libere omnes pisces
currunt ad eum. Aliud idem. Ponrz pren
dre lein pesson de sman prenti
timalus ele tien ente main ale
met enliane ele pissons ne zut
abi ansique mort e tu le pren
dezas de teman. Aliud fac fieri

latinaz longaz uitreaz et in ea pone
candelaz accensaz et illa teneatur in aqua
profunda et hoc fiat de nocte et omnes
pisces congregabuntur illic propter lumen et
tunc uebris retia preparata. Ut pisces ce
lidoniaz in quantitate et proice in aqua ubi sint
pisces et mouebunt se sic quod facile
potes eos capere. Ut facias
piscez mortuum natare per tacabuz
sufla cum calamo argentum uiuum
in uetre eius et natabit ac si esset uiuus per ea

239. Ut panis saltet de tabula calibuz
recipe unum de penna anche uel alterius
auis et pone intus argentum uiuum et
obtura bene cum cera uel aliquo alio et
deinde pennaz pone intus in pane ca
lido quando portatur de furno et tunc sal
tabit de tabula.

240. Ut pulli non capiat morbum uel
si habent euadent recipe lignum cum
prussiani et cicer rusceaz de foris
et accipe interiorem et da comedere pul
lis in cibo et et in crusca pistata
secum et euadent si erunt morbati. Et
sic potest fieri de foliis dicti ligni ita
pistatis et potes ponere intus de semine caprus.

241. Ad tollendum sal de lebete et de cupu
lis extractibus in eo recipe spongiaz
unaz et eaz laua bene postea pone
eam in lebete et paz ubi eam dimitte
postea tolle eam de dicto lebete et eaz
exprime quia in ea erit reductum sal dicti
lebetis et postea potes ponere sal uel
bis secundum quod placet et quanto plus tanto
plus trahet sal.

Ut ouis non trasseat per uiam recipe · 242 ·
cordaz unaz factaz de budellis
lupi et extende per uiaz per transuersum me
et nunquam trassibit ouis per illaz uiaz.

Ut equus cadat ut mortuus recipe sca · 243 ·
raragium et pone in culo equi
et post cum usus fueris culum et uidebis quod faciet.

Ut ouum anseris uolet scinde ipsum · 244 ·
per medium et intus pone barba
stelluz in colla ouum et deportabit ipsum.

Ut coquas oua sine igne recipe unam · 245 ·
corbellaz et pone intus calcinam
postea pone super calcinam oua gallinarum
et deinde corbellaz pone in aqua et coquentur.

Ut miluus non offendat pullos · 246 ·
recipe de casseo qui semper habundat ar
toclee carni primus te non recordare
de hoc et cum guberna usque quod nascuntur
pulli et antequam aliquid comedant nec
tangant terraz da eis comedere de ipso
casseo et si in domo tua caseum habu
ere non posses sine recordatione de
hoc tolle de casseo semper habundato
alicui tuo uicino in artocleaz uel
extra artocleaz sine eo quod recordatus fuit

P curassi d' pdcos qz bn valz ut sup.

2617. Ad faciedū ɔfectioēz d' q' fit ign'
R calamitaz ⁊ pone ī vitrea
plena calce ī stincte .i. vive ita q'
lapis sit ī medio vitrie ⁊ fac ipz
decoq' ī caldaria ita q' nō frangat'
⁊ postq' ī caldaria ē d' cocta R vitria
⁊ deīn lapidez tolle .s. calamitam
⁊ cū volu'is ignez face tolle parz
d' eo lapide ī modū grani ⁊ pone
sive unge l' aliquā fide ⁊ fiet
ignis ¶ Ite spēs ignis cū q' alexā
der plurimas hostiū ɔbussit re
giones sb pace nasc spē mittis
trāsmissis bactos ɔcavos ɔfectiōe
repletos ī manu gestatib' dū
ram ppe fuisset pcutiū ɔfectioēz
parvaz ⁊ domos suffūdētes calore
solis sup veniente oīa ī ēdio ɔbussit
¶ Confectio vō hē R sindace bri
tannice lb j. ī vase fictili ore ɔ
cluso liquefiat cū vō liqfacta fuit
olei d' lino lb s. sulfuris lb 3
sup addicies q' gez oīa ī eodez
vase t'b' vicib' sb fimo ɔpiium
ponas ⁊ t' ī vase fimū mutabis
¶ Ite ad faciedū ignez q'tū qui
pot extingui R olei petrolei sul
furis vivi ⁊ motui calcis vive
recētis p'os t'rere ⁊ mutilis aū
misce oīa sil' ⁊ pone istā ɔfectioēz
ī vīs ⁊ ad venient pluvia arde
bit fortit' ¶ Ite ad faciedū ma
gnū ignez ⁊ magnā flāmā extr
d' plena cuppa aq' R unū ovū
anseris ⁊ fac ī cuspide foramen
unū ⁊ extrahe p foramē q'd' ē ītº po
stea ī ple ipz d' calce viva ⁊ de
sulfure vivo mediū ad mediū
postea obtura foramē d' cera ⁊ po
ne i' ovū ī fide aq' ⁊ remove tuā
manū cito ⁊ tā cito sulfur ar
debit rōne calcis vive q' ē ī eo ⁊
veniet desup aq'z cū flāma.
¶ Ite ad pficiēdū ignez d' ore sine
lesioe R carbonez salicis t'tū ⁊ bn
pulverizatū ⁊ staminatū ⁊ R bom
biciz novū ī modica q'ntite ⁊ fac
d' eo bombicis balotā unā rotudā
⁊ ī volve bn ipz bōbicez ī eo
pulvere carbonis ⁊ accipe modicū
d' stamenia ⁊ ī volve ipāz balotā
ī eā stamenia ⁊ bn suas deaz
stameniaz ērca ipāz balotā ⁊ po
stea ī cadas aliq'stulū ipāz sta
meniaz ex una pte postea pone
aliq'stulū ignis l' luis accēsi ad
deīn bōbicez ⁊ statī accēdet' cū
dētib' postea pone deaz balotaz
t' ī t' dētes sic accēsaz ⁊ pone ptez

i ceisaz ius ligna & cu uolu'is p̄o
hic ex focu tene firma balota
cu detib' & sufla & uidebis mira les
ignez p̄cedetez ex ide n̄ ledet te
i aliquo. Itē ad faciedu flama
rze p̄ aerez R̄ supp̄az & ūge
ea d' aq̄ uit & tene i maib' &
pone it' ignez & sufla sup & statiz
uolabit p̄ aerez. Itē ut ignis
accedat i pluuia & cades nō
ei azde p̄hibebat R̄ lapidez
uiuu calcis uiue nō extictuz
& bn̄ grossiz i q̄ facias foueaz
& it' pone d' p̄guedie t̄betine
cu sulfuz uiuo p̄fcē postea
claude cu puluē calcis uiue &
tūc loca i p̄z i testo l' i olla quā
pone ex ad pluuiaz & expieris
q̄ p̄ pluuiaz nō extiguet' imo mag̃
accēdet. Itē p̄positio ignis q̄
azdet s' aq̄ & nō extiguet' R̄
calcis uiua & sulfuz uiuu & p̄az
ceze & modicuz petzoli s' h̄ oia
sil' misce bn̄ & exeis forma quā
ymagiez uis & pone i aq̄ & az
debit si nō ponat i oleo extiguet'.
248. Ut uideas tot' agnit' aca
p̄ntis us̄z ad pedes & nō
ledaris R̄ maluauiscu albu
& p̄fice cu albume ouoz d' i ide
lime ex eo corp' totu & dimicte
dō exicet' postea lime te cum
alue & puluiza postea sup' d
sulfuz i flamat' ē i eo ignis
& nō ledit & facias hoc sup' pal
maz potis tene ignez sue lesi
one. Itē ut alle sine igne por
taze possis i manu uida R̄
calcez uiuaz & dissolue cu aq̄ a
calida fabaz & modicu t̄re
zubee de massione postea p̄ mal
uauiscu ad deias q̄ l's sil' p̄uicti
& p̄mixtis palmaz illinias & p̄
mictas desicari & sic potis por
taze quē ignez uolu'is. Itē ut
uadas sup' ignez pedib' discalciat'
l' ad poztaduz i manu carbonez
seruētez calidus R̄ tiriacaz &
ūge bn̄ manu l' platas pediz &
secu' facias q̄ uolu'is. Idez facit sel tauri.
Qua illuminas domu de 249.
nocte sic cadela R̄ nocti
lucas .i. uimes uolates & lu
cētes d' nocte i illa q̄ti te qua po
tis & ab eis p̄tez splēdētez sepa
& i sim' otude postea pone i ui
treo uase bn̄ clauso & p̄z uas
pone s' fimo eq̄no calido & ibi
sic dimicte p̄ dies 14. postea
R̄ uimiclos ita putrefcos & distilla

ex eo aqua p alembicu ad igne te
nuu q recedit i uase uitreo l
cristallino bn obturato 7 suspe
de i domo lucebit e d noct sic
q potes lege 7 oia uide sic p
candelaz 7 durat toto anno 7
plus i bonitate Ut picta
luceat tpr noct R d limb
q d noct lucet 7 mole sup la
pidez cu oleo lini 7 cu h pinge
i pariete qd uis d noct uidebi
forma siu pictura luceat i
pariete 7 d die no uidbit.

260. Ut gallina depilet sine aq
R cap galline 7 scinde 7
pflat 7 sic dimite Ut si de
deris galline ad comedendu assa
fetidaz l gallo statiz oes pene
7 relict mebris et uib aqa
lore nali reducto ad cor uide
bit mortu l mortua Ut po
ne iusquiamu i cibo gallinaz
7 uidebit Ut si uis cu culte
llo pforare cap galli 7 postea
cu libare p hba q uocat peta
filon siu besepolinz l potta das
na 7 ear puluiza 7 pulue po
ne sup 7 spter plagaz 7 tuc
da bibe eo gallo aqa 7 statiz
libabit Ut ille e puluis mltu
ualz ad oes plagas hoiz l uulturz

Si caput milui ad collu galline 261
ponat nuq cessabit currere d

Ut aliqs no sentiat nec ponat 262
patiat frig si urticit cu
oleo cocti mari lauis l totuz
corp uinis frig no sentiet d as
urticas collige an ortu solis.
Ut ungul d q ue dr q si pedes i
ungant pot ire sine lesione sup
glaciez n sentit frig R ciminu
7 rutez siluestrez 7 piretru anisu
pip nitraz euforbiuz 7 thus 7 oia
ista pode tas 7 cu cera 7 oleo
ofice 7 p frigore utere Ut ad
phibendu frig R abrotanu 7 coq
i oleo 7 punge mebra l cu uino
accipiat 7 phibet frig.

Contra formicas R stercus 263
bouinu 7 obtura foram
ear 7 fugiet oes d capo Ut
si sulfur cu calce teratur 7 ponat
sup foram omes morient.

Ut clare possis uide fundu 264
maris iacta i mari tpr
bonatie oculu d ligno longo
7 i fundo i medio oculi oleuz
mitdus 7 i spice 7 oia uidebis
sic fuert d puteo.

Ad faciendu unu equz totuz 265

nigrum R galla 7 pista eam 7 fa
cias ex ea aquam 7 scribe cartam vel tinge
equum album 7 erit niger. Si vis pot
nigrari capillos hominis cum dicta aqua
Ut R talpam 7 coque ipsam in aqua et di
mitte eam ibi tribus diebus postea
accipe eam 7 pone in vas super
equus 7 pili albi fient nigri Ut
ut equus videatur mortuus R vesper
tiliones 7 ranam sancte marie 7 folia
lauri 7 de his omnibus fac cinerem po
stea pone digitum tuum in ore 7 bal
nea cum sputo 7 pone in dictum cinerem
postea pone digitum in ore equi 7 equus
videbitur ut mortuus Cura eius
hec est R vini albi tepidum 7 la
va nares eius 7 cum hac aqua frigida
super caput eius Ut ad equum q
habet fractum dorsum R corialem stri
larium 7 ... 7 pulinza postea
pulinza calcinas 7 misce simul postea
dictos pulveres in pasta cum melle
ad modum panis 7 coque in furno
vel focolario de inde fac pulverem 7 po
ne super malum 7 libabit sed prius la
va malum cum vino Ut ad ra
pas equorum R limaceas 7 pista
7 misce cum raita 7 super pone Ut
lardum positum in patella lessum
7 statim positum in aceto 7 continue

ibi dimissum 7 de ipso lardo sepe
ungendo rapas valet Ut cutis
porci cum aliquantulo lardi sursum
calefacta ungendo valet Ut stercus
galline positum in fronte equi per
unam noctem dealbat ipsam Ut R
talpam 7 fac eam tam diu in aqua bulire
ut quasi tota sit consumpta postea leva
ab igne 7 fac dimicte refrigescere
7 cum refrigidata fuerit venit pin
guedo de super congelata tunc abrade
locum ubi vis facere stellam 7 ha
beas lac asine 7 fac bene bulire
postea unge locum cum dicto unguento
talpe congelato 7 locus efficietur albus.

Ut homo dissimiletur a priori statu .265.
R nespolas 7 aves 7 pesta simul
7 diligenter pulinza 7 cum parva aqua
misce 7 distempra 7 repona in vase
vitreo 7 claude 7 cum vis operari unge
locum quem vis 7 statim inflatur. Re
medium est tiriaca vel ciminum Ut
ut homo videatur pallidus R sulfur
in magna quantitate 7 picem grecam parum
7 pone super prunas 7 suffumiga
faciem 7 videbis pallidus Ut fac
bulire paleas ordei 7 suffumigate
Ut de cimino trito 7 de pulvere malorum
granatorum 7 de succo foliorum sabuci
distempretur 7 fac unctio Remedium

ĩ aq̃ calida ł arctu. Item ad h'orez
dissigurādu3 R fermītu3 7 pone
ĩ uīo 7 dimitte siccare postea fa
ciet scissuras ĩ qb' mitte sanguinē
7 cū uino ablue ł cū aq̃ calida.

267. Ad pallidu3 colore3 remouendū
R radices murasolis 7 rade
7 pone ĩ uino 7 bibat ĩ ieiunu3
p 9 dies 7 habebit colore3 suu3.

268. Ut carnes dure cito coquant
mitte radices urtice ĩ cacabo
Item ad faciendū cito coquere carnes
duras 7 crudas R aliq̃s petias
uitri 7 pone ĩ una petia lini 7
pone ĩ lebete 7 fac bulire ĩ ter 7 co
quent. Item R istas carnes q̄ bu
lliūt ex lebete 7 pone eas statim
ĩ aq̃ frigida ĩ q̄ stet tantū q̄ possit
dici pr̄ nr̄ 7 accipe eas foris de
aq̃ frigida 7 sup istis carnibus
pone oleu3 oliue postea mitte
ĩ lebete 7 statim coquent q̄ntumcumq3
sit u[e]stile 7 dure. Item R unam
castaneaz 7 uitrū 7 liga ĩ una
petia lini 7 fac bulire 7 cito co
quent. Item ut carnes galline cito
coquant pone ĩ olla semē melonū
7 tartare. Item idez faciunt fumi terres
folure fic'. Item parī ...

269. Ut carnes cocte uideant[ur] faciunt

ee crude sanguis capti ł agni sic
cat' ad umbrā 7 puluizat' 7 as
psus sup carnes coctas facit
eas uideri crudas. Item ut consolides
diuisa frusta carniū ĩ unū ĩ
cacabo brucus ĩ cacabo pon'
frusta carniū p'us diuisa coniungit.
Item ad coquendū ĩ olla pone d' alla galico
ł d' brusco ł d' barba Jouis ł radices cen
ture.

Ut carnes siluestres amittat 270
odorez siluestre R eas 7 coq̄
d'inde extrahas d' lebete madefca 7 hu
da ualde 7 sic dimitte p horā 7 recedet.

Ut cibus amictat odorez fumi 271
R petiaz lini 7 pone ĩ lebete
ĩ loco madefco 7 humido ualde 7 sic
dimitte p horaz 7 p[er]det odorē fumi

Ad extrahendu3 sal d' aliq̄ cibo nimis
salito R d' farina frumti ĩ una 272
petia lini 7 dimitte bulire. Item
R unū moliu3 panis frumēti
7 dimitte bulire ĩ lebete 7 extrahet sal
Item R unū lignū gros sicut sic bra
chiū 7 longu3 ad modu3 lebet' 7
ĩ uolue circa gausape 7 pone in
lebete 7 dimitte bulire. Item R una
spongiaz 7 eaz laua bñ postea po
ne eaz ĩ lebete 7 paz ibi dimitte
postea extrahe eaz 7 exprime q̄ ibi
erit reductū sal. Et h' potere...

plures fac si non suffi una vice.
Ut ad auferendum sal de carnibus salitis
et piscibus pone eas cum eis cum vellus
sub harena vel sabulo per unam noctem.
273 Ova formicarum trita cum semine
urtice vel cum radicibus hermo
dactilorum qui comederit pedere non
cessabit. Ut faciendum mitres
turbare qui est cum eis Recipe oleum
crudum olive tibi lanceam et quo
tiens pertices eam toties repatur
labit. Ut ad faciendum pedere
Recipe ova formicarum et sicca ℥ q
tazoli quantum tazoli salis sterconis
murium piperis nigri et de pilus
aurium aselli sicci sunt omnibus
ana ℥ .2. hec omnia bene pistentur et
cribellentur subtilissime et sua in pixide
et cui volueris opaci da comedere
cum ius cum bona traxea et fac cum
sale .s. contineas cum cibis vel turf
fio de pulvis possit bene opaci
et qui audies cor eius bulire diminute
cum singe et retro quem semper turbabit.
Si vis cum liberare da ei bibere de
lacte caprino vel de alio lacte et curabitur [statim].
274 Ad perdendum pilos Recipe
multas sanguisugas et combure
pulveriza et pulverem pone in olla
rudi in qua fac bulire usque ad consumpti

onem tertie partis et de illa aqua sepius
lava locum. Ut Recipe corticem
ulmi et pone in aqua et exea cum
et lava caput quo loto pulverem pone
rute et nascentur pili ubi volueris.
Ut pulvis ranarum et talpe et radices
omne locum depilatum pilosum fac
loco tu prius inuncto melle po
stea illo pulvere super asperso vel fiat
emplastrum de illo pulvere et melle et sic
ponatur. Ut in olla nova animalia
viva ponatur et obturetur cum pa
sta vel creta et in igne ponatur
ut fiat pulvis ex eis animalibus.
Ut pinguedo lucii piscis fac zona
sei pilos in loco depilato per in ce
dunt si frequenter inungatur locus de
pilatus. Ut Recipe unam talpam in
tegram et combure in olla nova et inunge locum
prius de melle et pone de eo pulvere et renascentur.
Aqua tolles pilos de facie in .275.
flabrum et lesione Recipe de cinere
cerri ad pondus .29. lupinorum de auripi
gmento ad pondus .12. lupinorum et de duo dis
tempera cum aqua currente ponendo de pa
aqua tantum quantum capet due teste
ovorum postea fac bulire per spacium res
sil et ecce aqua facta. Ut unguentum tol
les pilos Recipe auripigmenti quantum pro calcis
vive quantum sufficit pista et misce simul

et distempera in uno ciato ad modum
salse et ponas ad bulliendum tantum
ut condescet et est factum. Item recipe 82
ova formicarum lacrima ederae (gummi)
auripigmentum cum calce vel ova pone in uno
et quem locum volueris tange et pili
cadent et numquam renascentur. Item de
pilatorium optimum recipe picem grecam
masticis armoniaci et auripigmenti istis invo
luta super locum pilosum durant.
Item recipe 4 vespertiliones et fac cineres
cinerem quam collige et pista bene cum
formicis et unge locum et balneo et
cadent pili. Item auripigmentum subli
matum et cum suco iusquiami distem
peratum depilat locum et amplius re
nasci pilos non permictit.

276 Ut barba fiat nigra recipe folia ficus
et sicca et tere cum oleo camomille et unge
locum.

277 Ut mustum non bulliat
pone brachatam unam salis
ad torculas et non bulliet cum fiet.
Item ut vinum non vastetur recipe folia
rorismarini et pone in vase vini
et conservabit vinum a malo sapore.
Item ad vinum vastum occasione troni
pone in vase ipsius vini tronati
unam medietatem et dimidiam aque
nivis quod sit perfecta et vinum erit libera
tum et erit melius primo. Item sicut

fiat ad vinum quod vellet se remo
vere de sua bonitate. Et sicut ad vinum
vastum occasione pluvie super
vas. Item ad accipiendum muffam
de vino recipe pomum cotonum et
coque sed non nimis postea scinde
ipsum in quatuor partes sed non penitus po
stea liga pomum et pone in coco
ne ligatum et suspensum ita quod non
tangat vinum et tota muffa ibit
ad pomum. Item recipe nespulos et
in filo eos et pone 12 pro qualibet
mensa vini in vegete et permitte sic
stare 6 diebus postea extrahe foras
et erit sine muffa. Item ad clarificandum
vinum ruptum recipe cortices nespulorum
et pone in vase vini rupti et erit bonum.

Compositum optimum pro nobilibus 278
quiris recipe pro mensa domini
sextarium naponum et primo isti
napones coquantur una bullitione
valde parva et statim cum incipiunt
bullire removeantur et more solito
incidantur et stent sic ut siccentur per unum
diem et si debent poni caules
vel lactuce vel radices petrosilii vel ca
rote eodem modo bulliant ut napo
nes et si ponatur aliquis fructus ut
pira vel poma illo modo coquantur sed
incidantur sicut expedit deinde recipe

sinapis loti et mundi fricati per
horam in vino lb. 3. crucee eodem
vino correpte et preparate lb. 1. salis
℥ 6. carui ℥ 9. coriandri ℥ 6.
passularum lb. 1. croci ℥ 2. ʒ ℥ 2.
galange ℥ 1. piperis ℥ 1 et ʒ ra
fani mundi et loti ℥ 2. omnia ista
conquassentur et macinentur ad maci
nam cum aceto potenti et odorifero
duabus vicibus. his macinatis predicti
buliti una bulitione disspumati
lb. 12. et coletur super dictam mostar
dam et misceantur perfecte. deinde pro an
sore boni mundatore et alcapstulum
fractorum lb. 1. finiculorum fractorum
eodem vino ℥ 6. uvarum passularum
optime purgatarum lb. 3. iste tres
res debent optime ad invicem
misceri. et habeatur granatellum novum
et lotum optime et misceatur mustarda
cum dicto granatello et ponantur
suppones vel alia parata gradatim
in vase alicuius postea super aspergatur
plena manu illarum illarum trium
rerum ultimarum et cum dicto granatello
super trahatur mostarda predicta et
semper aspergatur donec fuit quod ad sum
mum et cum stetit sic per dies una
super eius ad datur talis sapor. pro
uvarum passularum ℥ 6. cinamomi

℥ 5. garofilorum ʒ 3. 2. cardamomi
macis ana ʒ 1. macinentur cum optimo
vino albo dulci lb. 2. aceti
optimi lb. 1. cum dicto sapore misceatur
mellis buliti et disspumati lb. 1 et ʒ.

Epistola magistri arnaldi de villa nova.
Ad magistrum Jacobum de tolleto.

Magister Jacobe amice kar .279.
rissime diudum me rogastis
ut vobis secretum meum de sanguine
humano quod divina favente potestate
sicut per mei in dustriam quamvis non
totaliter per multiplices experien
cias cum multiplicibus laboribus
ad invenio alicuius de quibus experientiis eorum
transcribendo significarem. Et quod
vero diu distulerim tamen iam semo
appropinquante et lumen semoto
causa de hoc secreto suum expertus ple
nius enodabo. Audiat sapiens et au
diat discreti et electi verba oris
mei quod spiritus sanctus ubi vult spi
rat et non in puteo prime claudatur
quod fatuus alienum vel in potenti rerum
labitur quod antiqui quesierunt et invenire
non potuerunt et secutati illud
non habuerunt. Est et donum ce
leste nobis indignis adeo destinatum
quod nec medici consueverunt nec experti

qui in alkimia laborauerunt perperunt. Sed testor deum quod plurios labores quos longo tempore in arte alkimie stulti perierunt satis per experientiam cognoui istius rei efficaciam tantam esse quod non sufficio uobis tantas uirtutes uigorem plenius explanare et uos in puteo penitentie redamini [?]

Anticipatis quod hoc secretum scilicet quod sanguinem humanum et sit sanguis uirorum sanorum et etatis infra 36 annos et extrahatis quatuor elementa per ut non uistis bene in alkimia robturetis [?] bene quodlibet elementum per se ne aer sbintret [?].

Aqua est ualens omnibus egritudinibus tam frigidis quam calidis eo quod occulte est nec et complexiones laxas reducit ad temperamentum et maxime ualet patientibus uitium in spiritualibus et uenenum expellit a corde arterias est ipsis hec dilatare et humectare et deo constanti quod flegma grossum in pulmone contentum sine molestia dissoluit et ipsum ulceratum non obstante commotione consolidat et breuiter omnia corrupta in pulmone et membris spiritualibus purgat et ea purgata preseruat a corruptione.

Sanguinem est ultra omnem medicinam nostram mundificat

Ualet fluxum uentris et tota spetie curat.

Apostema est lateris mire sanat.

Aer est multum ualens ad corda et fortior plus quam ipsa aqua et maxime ualet iuuenibus ut in eodem statum fortitudinis et pulcritudinis permaneat si utatur eo paulatine et in modica quantitate. Et est quidem tante uirtutis quod nullo modo permittit sanguinem putrefieri nec flegma superhabundare nec coleram adurere postea ultra modum multiplicat sanguinem et spermam et ideo oportet quod eo sepe flobotometur.

Ignis super istud elementum aperit neruos et uenas et si ad fuit in ipsis diminutum reducit ipsum ad debitum temperamentum.

Insuper probaui quod si inueneris aliquem ante statum sue etatis scilicet in augmento qui habuit oculum crepatum quod quolibet die si de hoc elemento una gutta intraponatur et si se tenuerit in quiete per mensem sine dubio redditur sibi uisus.

Et si in aliquo membro aliquid superfluum putrefactioni aptum inuenit uel quod existit putridum statim dissoluit et tollit et si inueniatur diminutum reddit restaurando et ualet hoc elementum in apoplexia epilensia stotomia [?] utrique dolore emigraneo et in omnibus istis datur ad

~~mi~~nistrari
cum aliquo

ministrari cum aliis electuario ad p
portum valere. Ignis uero potio
sior & ad mirabilior est ad omnia valet
ad que valet aqua & quod plus est de
mortuo homine facit viuum hoc ita
intelligendum est quod singulis mortuo
die de hoc igne ad quantitatem grani tri
tici distemperato cum vino ita tamen quod
guttur transeat reuiuificat ipsum
hominem & intrat ipsum cor subito ex
pellendo superfluos humores & cum hoc
uiuificat calorem naturalem ipsius corporis
ita quod quasi per unam horam ipse infirmus
potest loqui & disponere de testamento & confessione
& per hunc modum uidi fieri mi
raculum apud dominum comitem pharisie
num qui quasi mortuus iacuit & statim
postquam hanc medicinam sumpsit confessus
est delicta sua cum multa contritione
& post horam expirauit. Et istud
apud quamplures alios sum expertus.
Item si senex utatur hoc igne omni die
in modica quantitate subleuat senectutem
consolidando cor ipsius ita quod iuue
nile possidebit cor & uocatur
hic ignis exilir uite non tamen exilir est
alkimie quia hoc est de sanguine putre
facto iste uero non fit de sanguine putre
facto quia si esset de sanguine putrefacto
natura humana nimis abhorreret huius

modi medicinam. Et scias quod si electa
ipsa secundario distillata fuerit melio
ra erunt in effectu & si tertio fuerit
distillata optima fuerit quia hoc potest uiuere
usque ad productum ultimum sue uite absque
infirmitate aliqua si ipsis utatur omni
die uel alto tempore. Et tales est scientia
in his distillationibus ultimis quemad
modum est in distillationibus ultimis alkimie
mie. Explicit. Item nota de san
guine isto humano quod permiscendo ipsum
recentem cum optima aqua uitis & ipsum
distillando cum primo elemento & super
feces pone alias aquam uite fortissimam
& facias sicut & cum per hoc elemento
& sic facias quartum cum per quartum elemento & hoc
 quinto. 280.
Si uis conficere pelles agni
pedi sicca pelles postea un
ge cum axungia uel butiro & tira eas
ad unam stropam & ad ferrum cum
manibus & erunt bone in una die.
Item modus preparandi omnes pelles cuiuscumque
generis que tingende sunt quacumque tincta
primo excorietur seu excorientur
optime eas lauando & mundando ab omni
sorde seu fetore primo deponatur
in aqua cum calce uiua in magno uase
& pone de aqua satis & constanga fortiter
commisce & sic dimitte per dies naturales
antequam ponas ibi pelles postmodum

pellos pone ibi et misce per optime
et dimitte sic per decem dies postea
extrahe et in flumine lava donec aqua clara
exeat et sicca ad solem et iterum redde
calci ut prius et iterum ultimo cum
urinis optime ubi [illegible] et [illegible]
turam. Item ad faciendum unam fodram
pellis albam vel auream cum fumo
sulfuris fit et quanto magis sulfur
est album tanto magis dealbabitur
res. Et sulfur si fuit nigrum et
res denigrabitur. Item ad faciendum
pellos in colorem solis vel auri. Recipe aloes
epatici ℥ i. olei lini ℔ ii. liquefiat
simul et cola et operare in pellibus pone ...
cum super albi ponitur rasina et aloe.

281 Ad faciendum cutas viridis et multe
cum pellis alba et cum super unum
tabulum bene extensa recipe de sale
armoniaco ℥ i. et dissolve in urina
pueri et ℥ i. de limatura auricalci
et da clare alace [illegible] et fri
ca bene donec erit bene viridis et sicca et [illegible].

282 Aqua tingens omnia quecumque volueris et
ibi ponis primo facias for
te capitellum scilicet medium aque plu
vie vel fluvii et medium urine
puerorum .x. annorum et super cum ace
to albo et calce viva et cinere quercus
vel cerri in omnia simul bulias usque ad

consumptionem tertie partis quam aquam
cola per pannum et postea distilla
per filtrum quam usui serva in tali
aqua recta de alumine roche et alume
nium albi cum ut nos firmant tin
cturam alterius coloris da terram illum co
lorem quem nos et ibi mitte sicut
vel uolueris ponendum et hoc sit in va
se vitreo. Et ibi pone illam rem quam
vis colorare et bulias ad ignem
satis vel statue vas sub fimo per .x.
dies et ultra et illa tinctura perpetuo
durabit. Si posueris minium erit co
lor minii. Si cinaprium erit color
scarlacti. Si de ligno braxilis erit
color violaceus et sic de aliis. Item aqua
capitelli tingens cornua pennas
pilos equorum et capillos canos sic
fit. Recipe cineris clavellati partes ii. litargi
rii partem i. aqua quantum sufficit ad faciendum
capitellum. Fac bulire in illo bulli
tione semper ponendo colorem primo est
tingit colorem croceum post vero
bullitionem fac colorem nigrum et
quanto magis decoquitur tanto nigrior erit color

283 Ad faciendum ceram albam Recipe cere
℔ i. zafarane et in eadem mi
nutatim et fac eam coquere in aqua
salsa tanto tempore sicut erunt cocte car
nes postea extrahe et fac bulire et adde

sal nitri ℥ 1 bene triti postea proice
in aquam frigidam et erit alba. Item sophi
sticacio cere. Recipe terbentine ℥ 3 quam
laua cum aqua calida et bis cum uino uel
amplius et de cera noua ℥ 9 quam
ceram liquefacias et ponas intus ter be
tinam et fac bene bulire et exinde fa
cias opus quod uis quia nemo per combu
stionem poterit percipere aliquam mix
turam cum cera. Item ad faciendum ceram
Recipe sulfur et pulueriza subtile postea
habeas petras marmoreas bene po
litas et tene desuper sulfur sicut cina
barum quod fecisti. Recipe lisiuium factum de ci
neribus cerri et calce uiua i(d est) nudum
portet in aqua sed sic exhibit de fornace
et pone lisiuium in una concha
uitrea uel de ere et pone sulfur in
de eo lisiuio et misce cum bacillo satis
et uidebis lisiuium effici grassum
proice uias et pone de alio super
marmorem et itera bene sicut prius
ita quod nulla grassicies sit ibi sed sicut
farina sit postea laua bene in aqua
frigida et clara postea sicca et pone
super ignem et si non putet et ardet
factum est. Si feteret iterum laua
cum lisiuio postea habeas ℔ 2 cere
et ℔ 1 istius sulfuris sic preparati
et misce simul et habebis optimam ceram

possit inferi per medium et non heret
eam non per bona et potest operari in omnibus
exceptis in medicinalibus. Item ad
colorandum ceram Recipe crocum et pone cum
una petia in aceto albo per diem
et noctem postea exprime et ex
pressuram proice in cera liquefacta
et misce. Item ad faciendum ceram
vermiliam Recipe cere ℔ 2 cinabrii
℥ 3 terbentine ℥ 3 et fac primo bene
liquefacere ceram et terbentinum postea
tolle cinabrium bene macinatum
et pone in oleo et misce bene cum ci
nabrio postea misce bene omnia
simul et fac quod decoquantur et non bulliant
postea proice in forma. Item ad
faciendum ceram uiridem Recipe ℔ 2
cere uiridis eris ℥ 2 terbentine
℥ 3 et incorpora per modum illum
per quem incorporas ceram vermiliam.
Item ad renouandum ceram nigram et
ueterem Recipe eam et liquefac et pone
in una ℔ cere quartam partem vncie
terbentine et ad faciendum eam bene
coloratam pone unam uel duas ra
dices celidonie uel quartam partem vncie
auripigmenti bene triti et misce postea
proice et dimitte frigescere. Item Recipe
flores geneste quos siccas et fac pul
uerem et super aquam pone in cera liquefacta

7 misce bene innouatur & carbes sit bene antiqua /.

28. Colla spolium anguille siccatum ad umbram ponitur in aqua per duos dies naturales postea cum manibus cultello mutum excias terbulando deinde mictatur ad coquendum in aqua quod minus sit copta lento igne coquatur donec sit liquefacta tunc coletur cum stamenia in vase metalli 7 siccatam permictatur ita ad umbram que materia solida fiat quod possit cum stella lignea complenari sic uelud in uncias siccetur ad umbram ¶ Item colla que non timet ignem nec aquam Recipe calcis uiue partes 3 fecis feri partem 1 tartari partes 5 sal commune omnia diuisim tantur contrita postea misceatur cum oleo linose 7 pistetur fortiter 7 sit clara quia nimis tenet ¶ Item colla ad coniungendum ligna 7 lapides Recipe calcis uiue partes 3 tartari partem 1 tantur diuisim 7 misceatur cum vernice pictorum ¶ Item colla tartari sic fit Recipe incisuras cartarum 7 pone in uase mundo cum aqua in qua stet per duos vel per tres dies postea lauetur cum duabus vel tribus aquis in tantum quod calcina ex eis competenter exeat postea buliatur cum aqua clara in uase mundo

per sex horas 7 cum consumptus fuit addatur aqua 7 sepe dum bulierit cum baculo misce postea cola per pannum lini vel stameniam in uase mundo 7 statim de ea potes operari vel coagulata per diem 7 noctem frustatim incidatur ad libitum 7 siccetur ad umbram 7 uentum 7 non ad solem 7 ad ponetur aurum vel argentum tepetur vel liquefiat per tres vel quatuor dies in aqua clara 7 postea in testa oui vel uase mundo cum aliquo compartulo aque munde liquefiat ad ignem cum aqua confectionibus tepetur ut scriptum est quia in carta vel corium cum ligno deinde iungi liquefiat colla cum modica aqua 7 ualet ¶ Item colla pro cucurbita lutanda Recipe tegule saracenice partes 3 calcis partem 1 salis communis partes 3 tantur omnia contrita cum aqua 7 lutetur cucurbita ¶ Item colla aurificum Recipe tegulas tritas 7 masticis picis naualis 7 fac bulire simul ¶ Item Recipe de iuncis quatuor picis rubee denarios 2 ceruse 7 unam medaliam masticis ¶ Item colla bona Recipe de uernice 7 bulias ad ignem 7 spuma 7 adde rasura ligni braxilis 7 ceruse 7 bulias omnia pariter postea pone ad serenum per unam noctem vel duas 7 sic potes operari 2
¶ Item colla mirabilis que postquam siccata est

nō timet aq̄ 7 oīa ut uitrū cri
stallin 7 hui⁹ moi ꝯsolidat / R̷
uiridis eris minij uernicis pictorꝫ
t'ant² sup' 'dea 7 misceat² cū ea
7 sit oīa aij 7 ligabit mirabilr
oīa dura sil' ita q postq sicca
ta fuit nllo nō sepabit² Item
colla pisciu R̷ ossa lucij piscis l
alti⁹ piscis masculi 7 sicca bn̄ 7
postea fñ cū cultello l' martello
7 cū trita fuit hās ollā nouā
nō opatā ī aliq° ope 7 põe ī ea
ossa illa cū tanta aq̄ q sufficiat
7 pmitte bullire dō ossa dissfiat
postea tpta aq̄ cū digitis tuis
si unū tenet se cū alio bona ē
colla postea R̷ unā petiā lini
7 cola cū ea aq̄ ī alia olla noua
dō coagulet² postea pone ad
aurā 7 pmitte siccarē Item colla
ad ī coladuz cartas sil' R̷ gumi
arabicu ī aq̄ liffcuz 7 cerusaz
7 misce sil' ad mod⁹ pultas 7 ut'
Item ad idez ualz multū colla piscis /.

285 Ad expediuz formā cere vini⁹
sigilli sup' terā l' alibi hās
circulū feri l' eami ad modū si
gilli 7 pone deuz cerā sigillatā
7 balneā ꝑtā ī aq̄ fri ualde po
stea hās sulfur fusū 7 ꝓice

ī' 7 dimitte eo actulaē cū aq̄ fri duz
fuit pōt cū eo sigillaē sic cū
sigillo Item ad expediuz aliq
exēplū d' cera l' d' alio ope R̷
gissū q sit coctū 7 mina sz
lapidez cū aq̄ q hāt parz d'colla
7 unge cerā d'oleo 7 sup' pone
parz cū pēna linendo terā seul
ptas l' aliud dō fuit t uisū q sit
grossum /.

Ad faciēd^m camphoram 286
R̷ uernicis albe ℥ j camphoē
℥ iij 7 distempa cū clara oui 7
pone ad solez 7 erit camphora /.

Ad faciēdū terā q̄ legi ñ pot 287
ñi ponat² ad ignez R̷ cepe
sal 7 urinā 7 ote sil' postea
sucū exprime 7 cū eo scribe ī pa
piro 7 nō appebit tra postea
calefac 7 statī legē potis /.
Item fit ē tra q legi nō pōt nisi
stringat² ī aq̄ tali nō R̷ uitrio
luz 7 cū aq̄ distempa 7 scribe 7 cū
uis legē sb mergē ī aq̄ galle
7 legēt² Item ut tre scripte lu
ceat d' noctis 7 nō d' die R̷ nocti
lucas 7 ab eis ꝑ petez lucētez 7
sicca 7 fac puluēz 7 misce cuz
clara oui 7 scribe Item fac aq̄
ꝑ alebricū d' ceis uermibus 7 unge
uas 7 ī uis pone 7 d' noctis lucebit /.

Ut ad faciendum litteras visibiles tantum ad
ignem R. sal armoniacum ad modum fabe
et terita et distempera cum aqua clarissima
et caue quod non fiat nimis spissum
vel nimis rara et scribe de ista ad
tuam uoluntatem Nota quod littera debet esse
rara et pone ad siccandum et non
apparebit aliqua littera nisi prius calefiat
fortiter ad ignem. Ut ad facien
dum litteras que de die legi non possunt sed
de nocte. R. fel canis et de ligno
salicis putrefacto et album oui et dis
tempera et scribe in carta vel in pariete. Ut
ad faciendum litteras que non lucent de
die sed de nocte R. de foliis [illegible]
lignum sabuci putrefacti vel alterum
radices lucentes et scalias piscis
et album ouorum omnia simul distempera
et scribe quod uis et de nocte uidebis
tum et de hoc est potius facere picturas.
Ut ad faciendum litteras sine enchaustro
scribe cum lacte ficus et pulverem car
bonis et de ipso pulverem asperge super
scripturam et apparebunt littere de encausto
Ut ad faciendum litteras invisibiles et postea
uisibiles sed primo et post uisibiles R. modi
cum galle et mastica in ore et tinge
pennam in saliua vel sputo quam melius
potius et scribe in carta subtili quod uis
et dimitte siccari et non uidebitur sed
simus ut uideatur R. modicum corpore
et duc digitum sic in tinctum super litteras
scriptam et statim apparebit littera scripta
visibilis est si per manum scripta fuerit.
Ut ad faciendum litteras que numquam delentur
sic ille que in ense fiunt. R. calcem vi
uam et distempera cum urina pueri
et cum ea scribe. Ut ad faciendum litteras
uiolatas. R. de sanguine draconis
et ipsis siccatis cum brasilo balne
entur et fient littere uiolate. Ut aqua
seu tinctura uiridis ad scribendum
extrahe aquam de gallis et fac cum ea flo
rem eris per bonam horam et rora de
super aliquantulum aceti de bono vino
et in pasta cum eo et sicca et iterum fac
et distempera cum aqua gallarum et dimitte
sic per horam unam de ipsa adde de
gummi arabici in aqua distillata quod
sufficiat et utere. Ut si uis
scribere in auro vel argento litteras uides
R. florem eris et de litargiri partem
et de mercurio partem cum urina puerorum
bene simul in corporetur tunc scribe super
eas et calefac ad ignem et apparebit
color smaragdinus et numquam delebuntur
Ut ad faciendum [illegible] R. ca
phore ℥ 2 thuris ℥ 1 pulverizentur
et misceantur cum modico cere et ex
eis fiat pila rotunda et pone deinde

pilam in ciato pleno aque et si natabit
pila tunc accendi potest cum candela et fa
ciet bonum lumen et odoriferum ardendo ut

288. Ad dealbandum manus. Recipe candela /.
folia urtice cum radice et coque in
aqua et cum ea lava manus /.

289. Ad faciendum saponem. Recipe duas
mensuras quanti capitelli et unam
olei communis et fiat decoctio aliquantulum
ad spissitudinem quod si probatur gutta
posita super marmore et si applicetur
lingue vehementer incendit et mordicat
postea addatur mensura tertii capitelli
et fiat decoctio prius ad aliquam spissi
tudinem et probet sicut dictum est postea
ponantur due mensure secundi capitelli
et fiat decoctio ut prius ultimo addatur
mensura capitelli primi et fiat decoc
tio usque ad perfectam spissitudinem semper
agitando et signum perfectionis decoctionis
est cum gutta post finem decoctionis
minus est acuta et mordicat quam
prima. Item ad faciendum saponem al
bum. Recipe stipites fabarum et fac inde
cinerem de quo recipe calcem vivam et mitte
in aliquo vase in fundo perforato duas
partes calcis vive et tertiam illius cineris
et fac inde lixivium quod primo exibit
dicitur capitellum. Si vis scire si est
bonum recipe ovum et mitte in lixivio
et super natavit bonum erit. Deinde
recipe duas partes sepi arietis recentis
et tertiam capitelli et lixivium fac sepum
deinde ad miscere fortiter ad solem cum
spatula ligni agitando per 8 dies
quousque inspissatur. Item sapo mollis
vel marzinus sic fit. Recipe cinerem vitis
vel fabarum partes 2 calcis vive partem 1
cribella ambo mixta simul prius et
pone in vase perforato in fundo plu
ribus foraminibus et calca optime po
stea proice superius aquam calidam et sic
pone aliud vas in quo cadat capitellum
et reitera totiens aquam quod exibit de subtus
ponendo desuper quod ponendo super deinde
capitellum ovum supernatat de quo
capitello recipe libras 4 et semis sepi arietis
et olei olive antiqui libras 1 et semis et omnia mi
sce simul diligenter et coque semper agitando
cum spatula lignea donec sit in spis
situdine competenti. Et nota quod debes
eius decoctionem probare supra marmorem
vel super lignum politum et tempore magni
caloris potest fieri in sole calidissimo.
Item sapo sarracenicus. Recipe cineris cerri
partes 2 et tertiam calcis vive et fac sic
Recipe vas terreum perforatum et in fundo
mitte unam petiam lineam et parum
de palea ordei et unum solum de
cinere et unum de calce optime cum manibus

confricando et comprimendo et ita facias donec im-
pleatur ita quod possis mittere aquam in super-
ficie pone parum de palea predicta di-
de R. de isto lixivio partes 2 et 1 partem
olei communis et commisce simul in dum ducas
donec elevaverint spumam maiorem de inde
R. de ipso isto et pone in caldaria et duce
do cum bacilo et dimitte decoquere usque
ad spissitudinem et refrigeratum repo-
na. Item sapo gallicus sic fit R.
capitellum factum de duabus partibus
cineris cribellati et una parte calcis vi-
ve quam fac bullire et tunc in pone
sepum arietis. Cum autem aliquantulum bu-
lierit pone cum spatula parum super
asserem et considera eius spissitudinem
tunc pone de farina tritici item et
misce bene simul et iterum fac bene bullire
donec comprimendo videas quod sit bone spis-
situdinis. Item sapo romanus sic
fit et eodem modo et per eundem ordinem
nisi quod ponitur ibi sepum caprinum et
aliquantulum olei et aliquantulum bullire
donec bene inspissetur quod comprimendo
aliquantulum ponendo super aridum lignum
considerando si coaguletur.

290 Si quis submersus est in aqua et possit
minime reperiri R. panem frumenti
et pone in aqua ubi submersus est et panis
sistet ubi est submersus.

Ut faba cito nascatur grana 291 292
fabe ponatur in oleo calido et di-
mitte per duos dies vel tres circa et cum
volueris facere ut nascatur pone
granum et cum eris in prandio et antequam
sis pransus habebis fabam ad magni-
tudinem palmi. Et si vis cucur-
bitam facere ut dictum est de faba sed au-
divi ab experto quod posuit in sanguine
humano granas cucurbite credo
quod forte esset istud esset bonum cum oleo.

Item si vis habere cito cucurbitas R.
sanguinem humanum scilicet viri rubei iuvenis
quando flobotomatur et in eo pone semina
cucurbitarum et ibi dimitte per 14 dies
in loco humido et tunc vas bene clausum ut
semina bene imbibentur illo sanguine et idem
fieri potest de seminibus melonum citrolorum
et postea remove inde sera et sicca
ad solem vel sine sera postea accipe
de terra munda unam vel duas parasides
et fac siccari et postea cribra. Cum autem
vis cucurbitas facere vel melones acci-
pe de illa terra et pone in paraside et in ea
planta semen illud usque ad germen
eius postea accipe aquam calidam super-
iacta ut terra calefiat sed si ante po-
natur in aqua ut mollescat terra melius est
in tribus vel 4 horis habebis cucurbitam
cum floribus et foliis.

292. Ut habeas omni tempore rosas recentes
et quemcumque alium fructum, Recipe
rosas post occasum solis non tangendo
eas cum manibus et pone super unum asserem
non tangendo cum manu et eas ad sere-
num ponas et dimitte eas bene rore
perfundi per unam noctem. Deinde habeas
unam ollam novam vitreatam intus et
extra et in ea pone rosas ante solis ortum
et cooperias bene illud vas cum lapide
vel ligno et lineas super cum cemento et
illam ollam ponas in terram siccam et
aridam ita quod nulla humiditas possit
tangere eam et sic habebis custoditas omni
tempore. Item ad habendum rosas quandocumque
volueris tempore veris Recipe ungulas rosarum
ubi sunt pulcioli parvi multum et in-
clude eos cum virga in canulo de canne
ut scis et obtura cum cera propter aquam
et liga in virgam cum filo ne amplius
humor descendat et tunc suffode in terra
virgam plicando factam et cooperi cum terra
et quando vis habere rosas discooperias eam
et remove canulam et disliga et
expone soli calido et tunc statim habebis
rosas. Item ut rose sicce virides
appareant Recipe ollam madefactam in aquam
rosatam et pone rosas madefactas
et claude et obtura per dies 4 et
extrahe et erunt virides.

Ad faciendum sal armoniacum Recipe san- 293
guinis humani lb. 1. salis communis lb. 2.
aque communis lb. 6. omnia simul misce et di-
stilla per feltrum pannum postea
pone ad ignem et ibi dimitte donec aqua
humiditas recedat et remanebit
sal armoniacum. Item preparatio salis
armoniaci Recipe de eo separatum quantum vis
et solve ut scis et distilla per alembi-
cum et pondera et adde ei equale pon-
dus sui aque aluminis rameni [?]. Item
sal alebrot sic fit Recipe tassi bar-
bassi celidonie succum capilli veneris
garofilate ana [illegible] libras ponderis
et trahe ex eis succum postea Recipe salis
communis lb. 1. salis alkali lb. 5 salis
armoniaci ℥ 2 solve sales in succis
predictis et distilla per filtrum et coagula
super ignem quousque videbitur tibi
quod una natat supra 10. Item de
sale alebrot diverse sunt opiniones
quod sit sal elebrot sanguinei coloris
et est rubei. Quidam dicunt quod est naturalis
sed hoc non est verum quia elebrot est fictivus
et non naturalis quia elebrot fit de quadam
terra que portatur de alap [?] et conficitur
ex 19 [?] et sine terra illa non potest
fieri bonus et terra illa est rubea et ad
salsedinem tendit. Elebrot ita fit
Recipe tartarum rubeum et sanguineum

hoīs ruffi arcseniū rubeū ale
xandrinū sal āmōc pañ mar
chasite auree alum̄ saumoriȝ
sal gēma norarcȝ petrolāȝ ⁊ de
sale nitrato r' sale q̄ ueñ d' tu
turiye q̄ ē fcūs sic pomū ⁊ de
tēra isto sal' ⁊ d' suco cuidā h'be
.i. cucumis agrestis / dicam' ē q̄
ita fit elebrot ī huc modū / ēst
ē sal elebrot thesaur' p̄tiosus
opti' q̄strīngit m̄curiū ⁊ mu
tat uenēȝ ī solēȝ ⁊ fac̄ rp̄ȝ p̄fēȝ
⁊ sustinē ome Judiciū / Si uis
recte cognoscē elebrot R' rp̄ȝ
⁊ sup̄ p̄runā micte ⁊ statiȝ q̄
buret' ⁊ fiet cinis nig' ⁊ est
uā p̄batio ⁊ amē expta phi
sapiētes dixūt ī hō sale mari
maȝ ēē v'tutēȝ Ist' arous
ē sal panis ⁊ sal masse q̄ ita
fit panis gram p̄urissimi
q̄bust' ⁊ ī cinēȝ redact' solut'
ī aq̄ ⁊ distillat' p̄ filtrū ⁊ q̄
gelat' ī uase uitreo l' satini i'
ē sal panis Ist' p̄pātio sal'
alkali R' sal' alkali tt .i. posita
bñ ⁊ dissolue ī duplo sui aq̄
clare ⁊ distilla sil' p̄ filtrū ⁊ co
agula ī caga terēa ⁊ erit sepa
tū / Rodeȝ mō sepāt' alij sales

Ist' sal alkali ē albissi' coloris ⁊
lucidi ⁊ clar' ⁊ hȝ uenulas q̄
rubeas p̄ īt' nā ei' ē forte ⁊
acutissīa ⁊ penetratiua ultra
moduȝ ⁊ ī eo ē maxª uīt' ⁊ cū
eo q̄strīngim' opti' ⁊ ueneręȝ
mutam' ī opti'm solēȝ ⁊ facit
rp̄ȝ p̄fcm ⁊ sustinet oē Judiciuȝ
⁊ ē p̄fcē d' albat ⁊ iste sal ī ueit'
ī alexādria ⁊ ī alep ⁊ sarracene
d' alexādria abluit' multū cor
cū eo ⁊ nō sit sic albe ⁊ ī arme
nia ī ueit' / hermetici ē apor
tat rp̄ȝ ex ista parte maris
Sȝ istū salēȝ allzali si p̄fcē co
gnoscē uolueris rp̄ȝ ī acetuȝ
albuȝ micte ⁊ ī aliq̄ntulū stat
p̄m̄tas ⁊ postea ex̄he ⁊ frica
bñ ī t' man' d' fuit bñ caldas
poste hās p̄runas uiuas ⁊ ibi
sup' m̄te ita q̄ cū flām̄aȝ
uideris azurā scias q̄ ille erit
p̄fcūs nālis ⁊ bon' ⁊ ad op̄āduȝ
ī arte tali ⁊ de isto nō eris de
cept' si d' sup̄ p̄runas uelocit'
saliet ⁊ flāmā nō fecerit
n̄ erit nālis n' bon' ad op̄āduȝ
ī arte ⁊ ita dixūt phi magni
q̄ facit flāmaȝ azurinā q̄ iste
sal fodit' ī u'ā uena azuri /

Opus magnum fit item magistrum
propter sarracenicum et magistrum
michaelem scotum de sale alka-
li quod erat nobilior aliis sed ma
gister michael dixit quod non uno
sal agrum est nobilius omnibus aliis sa
libus quia magister petrus heremes
multum comendat sal agrum et dixit
quod non erat virtus maxima sicut ipse
probauit sed si quis bene probauit
sal agrum et bene expertus fuit eius
virtutem cognoscat quanta est quia melius
mutat veneres in soles et nobiliorem
facit et hoc facit sal alkali vera no
bilem solem de venere non facit de
mercurio tantam bonam lunam sicut
facit sal agrum et ita sal agrum
est nobilius et melius sale alkali;

no Item ad faciendum sal de gambis
fabarum comburere eas et fac cinerem
et de isto cinere fac lisinium et istud
lisinium fac bulire donec recedat hu
miditas et remanebit sal in fundo
nasis. Item si vis facere sal in
plumbum recipe sal nitrum et bene al
batum et dissoluas in aqua ad ignem et
exicca postea iterum tere et dissolue
in aqua et cola et distilla per filtrum et
congela et fundetur ut cera et operare
ut volueris. Eodem modo fit de aliis

salibus ut credo. Item si vis facere
sal nitrum siue alkali siue alumen
iameni comburere filicem in magna
quantitate et in uenis in eo frigiditate
pastam nigram duram tere illam
subtiliter et dissolue in aqua calida
postea distilla per filtrum et pone
ferrum et collige illam colaturam
in uase uitreo super fornacem pone
et erit pasta alba et iterum dissolue
eam in aqua calida sicut prius et erit
pasta albissima quam uocant sal nitrum
siue alkali siue alumen iameni. Item est
sal marinum et non sic dicitur quia in massa
reducitur et est nimis salsus et ex
rubeus et item albus nimis et inuenitur
item in ungariam et hosteris natura eius
est fortissima et penetratiua et est inue
nitur item in corsicam et isti duo sales
sunt boni et optimi in arte, si ipsum
perfecte cognoscere uolueris proba
ad ignem uidelicet ipsum super prunam
si comburitur tantum super ignem et cinis
ille fiat albus optimus erit et si flam
mam faciet in igne non est bonus
in nullis in arte. Item sal spa
ratum est albissimi coloris salsum ni
mis natura eius fortis et acutissima
ultra modum et inuenitur in par
tibus clarentine et fodiatur in monte

iuxta serram petram de gregone et alibi
est quedam monasterium maximum et ibi
prope montem illum fodit iste sal
et cum eo constringitur optime mercurius
et mundificat eum et dealbat ultra
modum et sitz invenitur in partibus
sardonie et in iudicatu calari.
in quadam monte maximo ubi morantur
multi heremiti et est invenitur in parti
bus alap in tuschia sed iste de alap
non est albus nec ita salsus sed omnes bene
constringunt mercurium et clarificant
eos cum suis adiunctis. Et si predictos
volueris cognoscere ut non sis deceptus
de eis pone partem de urina pueri
virginis et pone de sale preparato et mitte in
urina pueri aliquantulum et dimitte
stare postea extrahe et in manibus
tuis frica ipsum donec sit bene calidus
postea proice super prunas vi
vas et si erit bonus statim franget
et si strideret faciet super prunas
et non combureret optimus erit et si
saliet super prunas et non franget
non erit bonus nec poterit cum isto
operari nec constringere nec clarificare.

Iste sal agrum est maxime virtutis et virtus
eius est fortis et nimis acutissima et subtilissima
et valde penetrativa subtiliter constrin
git mercurium et facit ipsum optime
malleabilem et albedinem bonam. De ere
et veneris facit optimum solem et nobilio
rem cuius altitudo solis non potest
meliorari et de isto sale agro philosophi
multum tractaverunt. Si vis ipsum per
fecte cognoscere talis est longus per partem et illa
longitudo non est grossa sed subtilis nec
est nimis albus sapor eius quasi acetum
nec est salsus. Cum mittis ipsum super
prunas et sufflas per partem statim
faciet flammam et saliet et illa bu
litura que remanebit vix poterit
separari a pruna et iste sal agrum in
venitur iuxta carram babilonie et
apportatur in alexandriam et in aliam
civitatem sarracenorum appellant ipsum
bezar et credunt ipsum esse alumen.
Et est in partibus yspanie invenitur
in quadam monte iuxta mare in usus
paganorum et yspani appellant ipsum
alumen agrum ideo quia sentit de agro
et non credunt ipsum esse salem. Ideoque
magnus philosophus ipsum commendavit multum
quia cognoscebat virtutem et potentiam
eius et cum ipse venit ad mortem secre
te dixit filio suo virtutem istius salis
et precepit filio suo quod ipsum salem
debet ponere et ita cognoscet virtutem
eius quia de eo faciet optimum solem et per
fectam lunam. Si volueris de isto

sale acro ptum est unum granum fru
menti et ipsum super / 2 / uenus misis
optimum solem habebis. Est sal saluati-
cum crocceum est uirtus eius fortis et pe
netratiua paucos in ueri quod perfecte cum
cognosceret et eius uirtutem probas
set sed ego primum et uirtutem maximam
in eo inueni et cum eo coniunxi mercu
rium et ipsum malleabilem feci et ue
nerem in optimum solem permutaui.
Si uis perfecte cognoscere Recipe saluati
cum crocceum et mitte ipsum super pru
nam et cum erit super eius non saliet nec
rumorem faciet ymo comburetur
totus super prunam et faciet ci
nerem quasi cinis erit salsus et iste
sal erit bonus et perfectus ad operan
dum in sole et luna et in ueritate in his
pania apud terasconam et apote
carii de monte pesulano consueue
runt habere et in ueritate sit ultra mare
et multi Ianuenses apportauerunt
a potecariis suis. Est sal indus
rubeus dicitur quia de india portatur sal
iste tere rubee assimilatur quia de terra
rubea extrahitur salsus est nimis
et ualde bonus ad operandum in sole et
luna et bene constringit suum fugitiuum
et ipsum malleabilem facit et bene mutat
uenerem in solem et dat ei pulcrum

colorem et facit cum sustinere omne iudi
cium et istum salem physici multum co
mendauerunt et satis dixerunt de eo.
Nam eius est ualde acutissima et ualde
penetratiua et albedinem optimam dat eri
sed si perfecte cum cognoscere uolueris Recipe in
et mitte super prunas et statim con
buritur et facit cinerem liuidam et non
rubeam et assimilatur quia terra non facit
rumorem super prunam. Si taliter
ipsum primus feceris potes accipere et
cum ipso optime potes laborare et de
isto sale uix potes esse deceptus
quia non similatur aliis salibus in colore
sed omnes sunt albi et iste rubeus ad mo
dum terre fractus. Est sal sarpulus
uel dulcis albissimi coloris est et lucet
ut cristallus. Nam eius est acutissima
et penetratiua ultra modum et ipse optime
constringit mercurium et mutat ue
nerem in solem et ei dat perfectum colorem
et facit ipsum sustinere omne iudicium
et in ueritate in partibus tunixi et de apud
marochu et illi credunt esse alium
sed non est quia ipse est sal. Sed si perfecte
cum cognoscere uolueris Recipe ipsum et super
prunam pone et statim flammam
faciet splendido. Alii non sale sallud
non faciunt et ita potes cum perfecte
cognoscere et si ita primus non eris

decept9 7 cū eo opai potis se
cure. Et nō q iste sale dꝯ ponoi
palib9 q i arte opet̄. magr
berectū sarraceni9 mltū cōmdat
cū 7 facit illū laudabilē i arte
7 ego optime suā opionē teneo
i isto sale qr mltociēs i arte pui
7 pfectū op9 dꝯ eo i ueni.

294. Ad hoīez q cotidie patit̄ sitī
R cepe caninū siū q sqllā
7 extrahe sucū 7 R sem̄ cucumis
domestici sem̄ cetrūgalli por
tulace dragant anā ℥ .1. 7 i sil
tēra cū suco cepe 7 cū albumē
oui ouorū posteā fac siccare 7
fac inde pillas 7 da comedē pa
cienti mane 7 sero usq ad 7 dies.

295. Ad faciēdum tartarū qd fluat sic
cera. R tartarū albificatū ℔ 2
calcis uiue ℔ .1. fac inde capitellū
7 distillatū cōgela 7 fluet sr̄ laminā sup
ꝯ cera.

296. Ad saldādū uasa plūbea t̄
stagnea l cerea. R plūbi
ptes 1. stagni ptes 2 7 i sil cola
7 postea R ferrū paruū gros-
sū ab uno capite 7 lima ipm
7 sr̄ stagna ipm 7 cū uis sali
darē ad calefacias dēm ferrū
7 salida qdqd uis cū sup scripta
cōfectiōe 7 pice greca.

Ad faciēdum speculū ardēs R 297.
stagnū librātū cū argēto
uiuo 7 cōmisce 7 i corpora posteā
habes duo uitra specti purgata
sua cōpositiōe q purgatio fit cū
argēto uiuo fricando 7 unū tene
ab i q ponas dcāz cōpositionē
Aliud uitrū remolutū pone
sr̄ illā cōpōnē purgatā 7 remol
ue sr̄ aliud uitrū 7 hebis spe
culū ardēs p qd uidēb alios de
nocte portādo an te 7 n ui
debis ad splēdorē stellarū.

Nota q qn papauer nigrū est 298.
plene maturitatis uade dꝯ ma
ne i ortū ubi sit 7 cū sbtili cultello
i cide cutī nō pfūde si usq ad me
diū capitū 7 i plurib loc 7 tūc
exiet lac 7 collige i cocleari 7 pue
ad solē 7 sicca l dimitte siccari sup
capita 7 postea collige 7 sicca 7 sua
7 post tercia diē iterū tēpta scissu
ras capitū cū cultello 7 hoc est
pfectissimū opiū.

Ad faciēdum smaltū cuiuscq coloris 299.
R uitrū illi9 coloris quē uis ℔ .j.
7 p uncias ℔ pone rami ℥ 2 7 cola
sil 7 hebis bonū smaltū.

Colla ad uitrū saldādū R mi 300.
tella ouorū 7 fabā fractā calcis
7 cōfice sil 7 opare.

301. Ad faciendū ferū albū 7 pulcrū
R. de tartaro albo cōbusto 7 mi
sce cū oleo oliuarū q̄ pot capere po
stea R. de ista cōfectiōe lb. 1. 7 de li
matura ferri lb. 3. 7 misce sil' 7 pōe
i uno crusolo 7 luta bn crusolū
cū bono luto 7 postea pone i ter
carbones 7 da ignē fortē usq3 p
q̄ credē possis q̄ fusū sit illud q̄
posuisti i crusolo postea eleua co
optoriū crusoli 7 ad huc da ignē
fortē q° usq3 uideris bn lucē illud
q̄ ē i crusolo postea pice i uga
7 habebis ipm albū sicut argentū de me
nes 7 bonū ad faciendū q°q° uolueris
7 dulce. Itē ad mollificādū ferū za
mir 7 oē durū corpus R. gumi de bot
sal' coib an 7 resolue i aq̄ 7 i ea ex
tingue q°cūq3 corpus uis mollificare
Itē aq̄ ad faciendū ferū 7 oīa alia
metalla uertere sicut pasta R. uitr
li lb. 1. sal' nitri lb. 1. 7 puluiza
subtilr 7 optīe de in uīte ipm puluē
i cucurbita ad distillādū 7 R. illud
q̄ distillauit i tra unū cōrusū po
stea pone i pdc̄a aq̄ lamīa fer
rea optīe frustrata subtil' l' a'me
tallū q̄ uolueris 7 pone sub fimo
eq̄ p dies .19. 7 mollificabit sic
pasta pone sz sigillū l' florenos
l' sup quā formā uis postea dim
te i frigidare ad solē 7 potis sz
ipm maleare sicut pelterū Itē aq̄
distillata ab aluīe roze p̄dicta le
bere tale uirtutē hz q̄ si extinguas
i ea 7 uicibus lamīa subtilē anda
nici bn igniti p p°s 7 z albus ferri
fac ita fragiles sicut uitrū 7 post
pulūizari i mortario Itē mo
lificatio martis R. calibez l' op°
ferū de calibe 7 ignias bn 7 ita
i uoluas i puluē cuforbij et
iterū ignias 7 extingue i dco pul
uere 7 hoc fac aliquibus uicibus 7
efficietur mol' ut saturnus ad i cudem
Itē ad mollificādū martē calc
fac multū 7 pice i aq̄ almiza
dir 7 fac ex eo q̄ uis cū melle
etiā si uoluis ipm mollificare di
stēpa almizadir cū aq̄ 7 i eo
i uolue lamīa ferri 7 calefac bn
7 fiet mollissima Itē sucus malue
mollificat ferū Itē R. q°cūq3
metallū uolueris 7 ignias bn 7
extingue i merda bouis l' uace
distēpata cū melle multociens 7
fiet dulce 7 maleabile Itē ad
ligādū ipm R. puluē auripigmenti
7 puluē sulfuris uiui 7 lima
turā ferri 7 pone cū ferro ad ignē

p una diez 7 dimiet ligdu ¶ Item ad
mollifi^dum ferru molle mag^a R cal
cez uiuaz 7 gromaz .i. tassuz 7
sanguinez 7 urinaz vrci 7 fac co
fectionez postea pone i una bur
sa de corio cu lamis suu pustris
ferri sbt firmu p 3 dies postea
exhe 7 fit aletenez qr i eo fi
pot i pssio sigilli ¶ Item extingue
plubuz fusuz 7 uiciby i oleo coi
postea extingue i eo laminas l' pia
strans ferri caludas 7 bn acctesas
7 efficient^z tante molicies qr recipi
ent i pssionez 7 si uis ipz redu
cere ad p^ma duritie extingue
ipz i aq^a cepaz ¶ Item ut ferru
fiat molle ad modu plubi 7
possit leuit' i cidi pone ferruz
i ignie 7 bn calefiat post qz fuit
caludz aspgte ellebre 7 calebre
aiii 7 cu ferruet 7 mutatz i mol
licie plubi et si uolius q ferru
l' a^d metalluz molli^re potis i eodez,
¶ Item stercus bouis recens 7 suc cau
liuz mollificat ferruz ¶ Item suc
lapatii acuti mollificat solez
7 lunaz ¶ Item ad mollifi^duz i suco
crassule extingue plutes ferruz
ignitu 7 mollificabz 7 sic potis
face de alio metallo ¶ Item ferz

l' aliud metalluz fiat molle ac
malleabz R succu l' aq^a fabe 7
i eo ignitu corp^s extingue 7 erit
uelud stagnu ¶ Item ut ferr fiat
molle ut plubu R radices brio
nie 7 exth succu 7 i eo suco exti
gue co uiciby 7 erit molle sic saturn^s
¶ Item mollifica^o martis R saturni
7 lissac 7 funde septies i oleo cois
dide R lamia martis 7 ignita
extingue bn i illo oleo 7 mollifi
cabut^z ita ut ex eis possit fieri
i pssio ¶ Item R marte 7 pone
ad ignez ut sit rubeu 7 sr pone
euforbiuz 7 alea 7 mutabz i
molitie satni ¶ Item baurach
magnesia cortices maloz gra
natoz 7 limata cornuu gaze
laz 7 pcipue cortices granatoz
repeltiuz 7 mirabolani citrini
7 nitru albu 7 his sitia mollifi
cat ferr ¶ Item marchasita ma
gnesia 7 auripi^tuz qualz cor lis
facit ferr 7 ipz refrigescere
facit ¶ Idez fac plubuz nigru
¶ Item mollifica^o martis R sal' ar
mo^c pts .i. dissolutis cu tatudez
aq^a cois 7 poe cu sal' armo^c aq^a
dissoluas pts seris lactucis pului^ti
diii R ferz l' es 7 ignias ad igne

des sit bene ignitum et extingue in supra
scripta aqua bis postea Recipe de foliis
iusquiami et succus celidonie partem j
et de succo cicoree partem j et misce
simul et de isto succo extingue simul et di
mitte stare per unam horam et erit
dulcis sic pasta. Si vis ut dure
scat balnea cum aqua salis com
preparati et calefac ad ignem donec du
rubescat in igne et extingue. Item ba
urach citrata solvit ferrum in aquam
rubeam et si ipsa sit auriferum.
Item aqua alkali citrata in qua solvit
omnia corpora et lapides et spiritus solu
tione mirabili. Compara tertio cum ea et per
venies ad id quod cupis sicut dominus voluit.
Item ad mollificandum ferrum et liquidandum ipsum
Recipe pulverem auripigmenti et pulverem sul
furis vivi et limaturam ferri et po
ne cum ferro ad ignem per unam diem
et fiet liquidum. Item pulverem corticis mali
granati ferro ignito superasperge
et fiet liquidum ut es. Item stercus
hominis siccum mollificat solem durum
et congelat mercurium. Item urere
tartaro mixto cum sale armoniaco
est causa fusionis corporum quare citius dis
solvit. Item ut ferrum liquefiat Recipe
cortices malorum granatorum et fac
ut supra. Item ponatur ferrum in cru

solo in forti igne et sufflet super ipsum
et cum liquificatur in ferrum cuilibet rotulo
de eo ℥ 3 litargiri albi et ℥ 6
auripigmenti triti cum aceto erit ei ut
plumbum. Item ad fundendum ferrum
Recipe limaturam et tantundem arsenici
pisti et parum de sale et pone in olla
nova et cooperi bene cum luto sapientie
et pone super fornacem calcis et in nocte
fundetur et dissolvetur. Id quod est super per
icie et lava bene aliud sic quod salsedo
recedat postea accipe ipsum et
pone in crucibulo in olla una per
forata in fundo et receptaculum eius
et in medio olle unum foramen per quod
sufflet et olla sit plena carbonibus
et funde et est completum. Item de mirabilibus
ferri Recipe magnetis ℥ 6 arsenici
citrini ℥ 30 nitri ℥ 9 omnes
tritas et ablutas cum aqua tenendo deinde
assa totum postea ita probationem 2
et 3 deinde ablue ipsum cum aqua et
sale et fac ipsum descendere descendet
et erit ferrum album.

Capitulum colationis martis ·302·
Recipe limature ipsius lb j et lava
bene et dissicca deinde Recipe de arsenico
bono citrino bene trito lb j et simul
misce et liga totum in panno lineo
spisso deinde luta super pannum cum cera.

et super ceram fac tunicam de terra mix-
ta cum stercore asini ad modum latitudinis
digiti articularis et dimitte siccari
postea pone ipsam per aliquam in igne car-
bonum et sufla cum follibus per duas vel
tres horas et erit spera alterata
et fetor eius cessabit et sic extrahe ab igne
et frigida et invenies martem fusum et al-
bum ut lunam tamen frangibilem. Si volueris
eum dulcem fundere iterum tere cum arsenico
abluto et cum cerusa abluta et cum
aliquantulo nitri. ¶ Abluitur sic arseni-
cum: Recipe de eo libram .i. et de sale communi libram .i. pre-
parato bene sale solve sal et si non potest
bene solvi solve cum aceto sal et imbibe
arsenicum et dessicca donec totum bibat deinde
inde mitte cum in ollam bene lutatam et
mitte in furno panis per noctem .i.
mane extrahe et ablue totum bene cum aqua
donec sapor salis totus exeat. Et color ille
color qui cum aqua evacuatur in illo va-
se si dimiseris illum parum residere re-
manebit in fundo illius vasis cum aqua
evacuatur ab ipso vase et cum ita a-
blutum fuerit dimitte ipsum siccare.
Tunc quando volueris super martem reiterare
fusionem Recipe de marte libram .i. et de arsenico
abluto ℥ 3 et de cerusa abluta
ʒ .i. et de nitro ℥ 5 et tere omnia simul cum
marte et pone in panno et luta sic

sicut fecisti pone parvum in crucibulo
forti et eo operi ipsum cum terra et in fundo
fac foramen per quod mars exeat et sub
eo alterum crucibulum ponas et sic terre
funde et erit dulce et album.

Aqua de sale armoniaco et vide ere 303
distillata per alembicum corrodit
martem et fac in eo literas ¶ Item aqua
corrodens ferrum Recipe vitrioli romani sal
nitri sal armoniaci cinapri sulfuris
vivi ℥ 9 limature azarii ℥ 2 omnia
tria subtiliter misce simul et distilla per
alembicum et aquam serva ipsam per se in vase
vitri bene obturato probatum est. valet pro eo opere.

Ad sublimandum ferrum barnach ·309
Recipe .i. cerusa tanta et misce cum
eo totidem dragmas et tartarum album et sal
tantum esse et sublima totum in cechel leni
accensione per dies et noctes exibit et album
Si autem non placuit tunc suspirum in fu-
rno redde et iterum sublima fiet cum
mirum nutu dei ¶ Item ad faciendum ferrum
fortissimum et pulcrum ut argentum Recipe
sal armoniacum et pista bene et confice ipsum cum
calce viva et cum vis distempera cum aqua
frigida ad modum brodii spissi et in tali aqua
tempera ferrum et fiet album et valde hude
ad incidendum ¶ Item Recipe vitrum et cornu
urci vel cervi et assa bene et fac pulverem
et unge ferrum de sepo castrati postea

co opus est de eo pulue et calefac
pulidem et iterum supra aqua distillata
de zafrano et urinibus ... et donec
ferrum in ea aqua tempera ¶ Item ad albandum
dum martem R martem sublimatum mi
303 nutissime et est li podi R urinam
et in ea fac bulire martem et accipe
suum penetrantem hoc est acutum et
urinam distemperatum cum albumine ovorum
coctorum et iterum in urinam educas
et fac bulire per unum diem ¶ Item ut
ferrum fiat album sicut luna fac fo
lia gracilia et calefac et proice in
succum fellis voluis et dulcificatur si
conicibus in succo brionie extinguatur.
30.. ¶ Item ad faciendum martem album et pul
crum R tartari gruelli albi et misce
cum oleo olive quantum potest capere postea
R de ista confectione lb 1 limature ferri
lb 3 misce simul et pone in uno cru
solo et luto bene cum bono luto postea
pone inter carbones et da ignem for
tem usque quo credere possis quod sit fixum
id quod posuisti in crusolo postea ele
va coopertorium crusoli et ad huc da
ignem fortem quousque videris bene lucere
ferrum in crusolo postea proice in ista
et erit album ut luna venetorum et
bonum ad faciendum omne opus quod volueris
et bene potest sociari cum Jove et luna.

¶ Item ad dealbandum optime martem R ex
co lb 1 et ablue cum optimo et sicca
et misce cum lb 3 arsenici crudi
et mitte in ollam rudem fortiter luta
tam et da ignem bene fortem ad fornellum
desuper et de subtus per 9 horas et sic
zentare ter semper lavando limaturam
martis et siccando et renovando arsenicum
hoc tantum facto funde limaturam cum lb 2
arsenici crudi simul cum fuerit bene fusa
mitte super ea de arsenico sublimato albo
ad libitum et misce fortiter et da bonum ignem
et proice in ista et erit optime album et frangibile.
Aqua que indurat ferrum in tantum 304
quod de ferro incidit ut lignum R
lumbricos terrestres et de eis fac aquam
per alembicum et de radicibus rafani
simul fac aquam et de radicibus porrorum
postea fac de ferro cultellos a fabro
vel ensem acutum postea eos ponat
faber ad ignem ut bene calescat
et extrahat et extinguat eos in aquis
predictis commixtis tribus equali
quantitate supradictis et sic temperata cum acu
mine ... ensis potius perforabit
... et bene caleat iterum in igne
et balnea in aquis predictis et potius
cum eo incides in incudem fabri ¶ Item
temperamentum ferri in forti duritie R
antimonium calamite ana partes 1.

q̃dã p se tẽ sbtile postea sal' misce
7 d' tali puluẽ sup̃ aspge gladio
forato l' spate · G q̃i reducto ad
ssititudẽz 7 formã 7 ignitũ sic
neglect' sinauit' ip̃z reducẽdo i
finalez formaz vn̄ apponã pul
uis' p totũ ip̃i 7 sic malect' q̃usq̃
fuit i sua for' cõpletũ l' fro ip̃z
fẽz ignias 7 ignitũ extiguas i li
quore q̃ sic fit R suc̃ radic̃ 7 fo
lioz celidonie tt .i. l' puluis et
facias tãtũ bulire q̃ t'tia p's cõsu
met' 7 i t's pone ip̃az t'tiã ptez
d' aceto fortissi° 7 fẽz molle fiet
durissi' 7 tãtũ q̃ de fẽz i cudet sin
sui lesiõe 7 lapides porfiriticẽs ·
Ut R stc̃s bouis q tota die stetit
i pascuis 7 nõ comedẽit n' her
bas 7 distẽpa i uno uase cũ aq̃
postea ponas aliq̃ntulũ d' sapõe
barbitũsoz ita q̃ aq̃ efficiat' alba
7 ibi tẽpa fẽz 7 i cudet alia me
talla Ut R h'bã q̃ d' pes cor
uini 7 tẽ 7 exp̃he sucũ 7 misce cũ
oleo hoc mõ Suci pt's 2 olei
pt's .i. 7 misce sil' postea tẽpa en
sez l' d' fẽz 7 eũt ualde duz 7 i
cides d' fẽz Ut ut d' q̃lz fero
fẽo possis i cidere fẽz 7 lapi
des tẽpa sic R cozini yzei ut

bouis uig̃z 7 ip̃z ad ignẽz calefac
7 p̃mo p̃ice abeo scoriaz postea
lima ip̃z bñ 7 sbtile 7 pone li
maturã illaz i urina yrci 7 di
mitte eaz ibi ut soluat' i ea postea
cuq̃z ip̃az usq̃ ad q̃uãtã ptẽ 7 post
mõdũ distilla ip̃az p filtrũ 7 i dic
ta uriã extigue 7 tẽpa fẽz cale
fcm̄ bn̄ l' rez 7 eũt pfectissi' tẽpes
ad lapidez 7 fẽz Ut ad faciẽdũ
fẽz durissi' R lumbricos 7 tẽ bñ
7 op̃ti' cũ suco rafani 7 sẽie sina
pis 7 misce 7 facias sil' bulire de
i de calefac fẽz ita q̃ sit bñ ru
beuz 7 ita rubeuz distẽpa i dcã
mixta 7 fiet durissi' Ut tẽpe
es pfectissi' fẽzi d' q̃ dr spatã ro Nõ
lãdi paladini fuisse tẽpatã R
latariole .i. titimali radic̃ rafa
ni fortissi esule maiois flamu
le q̃ facit folia ad modũ ut albe
porticlac̃ saluatic̃ ana .x. 1mz
7 pista res istas sil' 7 exp̃he sucũ 7 Nõ
uult ee tãt' suc̃ q̃ ascõdat usq̃ ad
tt .i. 7 sãguĩs hõis rubei tt .i. 7
urinaz i fãt's rubei tt .i. sal' cõis
sal' nit' sal' alkali sal' gẽme sal'
armõi' ana ʒ .i. 7 istas res pone
sil' i uno uase uitreato 7 claude
bñ uas sic q̃ nõ possit respirare

ab alia parte postea ipsam nas pone sub
terram et sic diutiue stat per 22 dies
et quando sic feceris pone hanc confectionem
in alembico super quod fac ignem de carbo
nibus et distilla quemadmodum fit aqua
rosata et sic est completa tua confec
tio. Et quando vis facere spatam vel alia
arma facias temperari in dicta aqua et
scias quod ista temperies fuit recepta per
spiritus diabolicos ab uno magistro ma
gistro nigromantie in civitate bo
nonie. Item temperies alia ferri recep
ta per dominum neapoleonem car
dinalem que est de illa de qua fuit temperata
spata rolandi paladini et inventa
fuit in marchia scripta super una
tabula metallina et per dominum neapo
leonem et magistrum lapum exposita fuit
per verborum confusionem per rafani ...
que vocatur viola morarole spetar
galange pulverizate eufor bii pul
verizati de istis pulveribus ana et misce
ante cum vero suo et tempera ibi ferrum
Item ad incidendum omne ferrum tolle filum
rami et habeas unum lignum subtile et
facias archetum et filum rami sit pro
corda postea habeas esmerilium tritum
et bene pulverizatum et balnea filum
rami cum aceto et pone desuper pul
verem esmerilii et cum isto arculo

poteris secare omne ferrum. Item ferrum
indurari fortissime si ipsum ignitum
multociens extinguas in suco fumiterre.
Item ad faciendum ferrum durissimum recipe sal
armoniacum ungulam bovis combustam re
salgar et calcem extinctam super ca
tenis ad ignem ana pista subtiliter
et involve circa ferrum cum panno li
ni postea circunda circa de luto
sapientie postea pone ad ignem donec
sit candens et totum simul extingue in aqua
fluvii et erit durum sic quod poteris cum
eo incidere et sculpere. Item barba
ria sive latine altica sive altea
vel apium nisi cuspidatum quod virtutem
habet quod si de mense maii iunii et
Julii colligas et sucum ex ea facias
ensis vel cultellus temperatus in illo stabit
durus sic quod certa ferra incidet. Item
temperies ferri perfecta recipe millefolii
berbene ana et sicca et fac pulverem
subtilem et admisce cum rasura cor
nuum tantum in pondere sicut unum corne
et misce simul omnia et cum temperare vis
ferri mollis quod incidet leviter ca
libem pone opus in aqua saponis et ex
he forius et sinapiza pulverem per
dictum et pone opus in flamma
ferrea et in igne donec sit bene rubeum
et tunc proiice in aqua currenti et est factum

ita durum quod uix cum lima pot minui.
Item ut ferrum incidat aliud ferrum ut lignum
Inuoluatur ferrum in corio caprino
in uolis postea extrahis cuneis cum sepo
yrci vel alterius animalis deinde in panno
lineo argilla molli (recreta) deinde in de argilla
spissa et igniatur in igne et extinguatur
in aqua clara et incidit aliud ferrum ut lignum.
Item tempus sal armoniacum fiat cum calce
uiua sicca et in quantum uis et distempera
in aqua in modum spissi brodii in tali
aqua tempera ferrum et fiet album sicut luna
et ad incidendum valde dulce et adeo
durum quod incidit lapidem porfirii
Item ut cultellus incidat aliud ferrum sic
satiatur quando lamina cultelli vel ensis
fuit fabricata tunc calefac eam ut
rubescat et super aspergere compulueres
magnesie et extingue in suco celi
donie Item ad faciendum fortem et bo
nam temperiem ferri recipe sucus celidonie sulfris
armoniaci aque et limaturam ferri boni
et uitri boni aque et pars ferri
x. 2. rasartatis Item temperatura
uenenosa extingue ferrum in suco
ladri fortissime efficitur et uene
nosum ita quod cuius caro incidit si
sanguis exeat morietur.
·306· Aqua de aurans ferrum recipe uitoli
romani partes i. alumis roze partes
ii sal armoniaci partem i. bullas omnia
in aqua ut bene dissoluatur et de illa aqua
calida fricca super ferrum forbitum
et mundificatum et postea in uina
bit et de aura sic argentum et ramum.
Item ad de aurandum ferrum vel stagnum
recipe oleum de semine lini et parum aloes
epatici optime tritti et facias parum
bulire et de hoc facias quod quod uis siue
literas siue uites et erit de aurate.
Item ad colorandum ferrum in colore aure
recipe alumis ramenum quantum uis et tere
ipsum optime cum urina ita quod sit quasi
unguentum postea de isto unguento
unge lamina metalis et calefac super
carbones uiuum et fiet Item recipe
limiis (?) uelacie et cum aqua marina
diligenter et in dicta aqua ferrum ignitum
extingue et ad solem postea per unam
diem dimitte et fiet Item recipe limiis
seuetinum sal gemme atramentum
combustum aliquantulum uidebis eius et ali
quantulum tartari rubei et plus
de alume quam de sale ista omnia tere cum
predicta aqua et fac ut supra Item ad
de aurandum super ferrum recipe qu. gra
na de tartaro et x grana de alume
roze et x grana de sale communi et duo
grana de uiridi ere puluerizato et
pone in una olla noua plena

de aqua ad bulliendum sic quod quarta pars
consumetur et tres partes aque remaneant
et calefac ferrum et de ista aqua pone et
habebis unum granum auri et tria
grana de mercurio et margarita
et de isto pone super illam aquam et pone
super ignem. Item aqua ad faciendum
literas aureas super ferrum et ad deaurandum
literas sculptas super ferro. Primo ferrum bene
nitidum et pollitum et quanto magis
tersum est tanto melius est postea vernicas
ipsum ad ignem et cum vernicatum
fuit fac pictorem designare super
vernicem literas vel figuras vel quod tibi placet
et rade bene vernicem cum uno cultello
et fac quod ferrum sit bene nitidum ubi vis
deaurare hoc facto calefac ferrum modicum
ad ignem et habeas aquam in terra cocta
et balnea in ipsa modicum bambacio
et madefac ubi scripte sunt litere vel ytalia
cum dicto bombace et eveniet rubeum
tamquam ramum. Aqua sic fit. Recipe aluminis
roche ℥ .j. salis armoniaci ℥ .j. aluminis zu
chazini ℥ .2. gummi botte ℥ .j. ni
troli romani ℥ .j. et modicum vividi eris
res istas pista subtiliter et fac bullire
in uno vase rami tantum quod reducatur
ad medietatem et cum dicta aqua tinge
literas et figuras signatas super ferro
postea tolle aurum macinatum cum

uno tortellio rotundo de ramo
et in urina ferrum postea sicca ad ignem
temperatum ut aurum non mutet suum
colorem deinde est aurum macinatum cum
argento vivo et postea confricatum
super ferro ut dictum est et habebis pulcrum
opus sed quod sit finis. Item ad pingendum
vel scribendum in ferro de auro ut super
lancee spate et cetera. Recipe succum radicis
celidonie si habere potes et si non recipe
radices celisole vel celidonie cum toto
fusto et herba et pone deinde succum in
una fiala vel in aliquo vase vitreo quod
habeat os parvum et obtura optime quod non
possit intrare et deinde vas pone
in fimo equino vel bovino vel pecu
dum et cooperi bene ita quod aer nullus
non possit intrare in dicto vase et
permitte sic stare per 20 vel 22 dies
postea recipe deinde vas scapulet de dicto
fimo quia forte erit habens terra de
vas vitreum patulum propter ut pos
sis illud subito evacuare intus de illo
vase quod stetit in fimo et hoc facto
recipe de dicto succo in quantum quantum vis et
pone intus unum folium de auro su-
btili quo utuntur pictores et si vis
magis aurum pone duo simul deinde
fit unum quod unum folium sufficiebat
uni fiale succi postea recipe ferrum

q̄ uis d' aurar̄ op(or)tet t(er)ram ⁊ niti
dum ⁊ ubi uis d' pi(n)gere pone d' u-
nic(e) qua utit(ur) ⁊ ponas ad solem
ut siccet(ur) postea d' p(re)d(i)c(t)o succo q(ui)
posuisti aur(um) ⁊ pi(n)ge q(uo)d uis ⁊ c(etera)
aur(um) postea cu(m) ferro subtili ⁊ acuto
⁊ facias illas quas uis ¶ ut ad fa
ciend(um) l(itte)ras s(upe)r ferr(um) R(ecipe) cinap(ri)um ⁊ te(r)e
cu(m) oleo linos(e) ⁊ pi(n)ge s(upe)r ferr(um) q(ua)s uis
⁊ dimitte siccar(e) ad solem de(inde) pulu(er)em
d' sup(er) ⁊ puluis corrodet ferr(um) ¶ aq(ua)
cu(m) q(ua) scribi pot(est) l(itte)ra aurea i(n) ferro
R(ecipe) cornu arietis abrasu(m) ext(er)i(us) ⁊ t(er)i
dat(ur) subtilit(er) ⁊ distillet(ur) ⁊ aq(ua) sua i(n) uas(e)
uitr(e)o obturato ⁊ q(uo)d p(lus) fuit scribe cu(m) ea s(upe)r
ferr(um) et no(n) q(uo)d pot(est) e(ss)e t(er)ge(re) eciu(m)/.

307· Ad i(n)ueniend(um) ferr(um) b(e)n(e) p(ur)gatu(m)
u(e)l lamia cultelli R(ecipe) alu(m)i(n)is sca
iole ⁊ gepule albe sal(is) co(mun)is an(a) ℥ .i. /
alu(m)i(n)is roc(ie) ℥ .9. / aque ciuciei(?) lb .j. /
t(er)ant(ur) o(mn)ia ⁊ misceat(ur) cu(m) aq(ua) ⁊ bulli
at us(que) ad co(n)su(m)ptio(n)e(m) t(er)tie p(ar)tis /.

308· Ad faciend(um) i(n) p(ro)fessio(n)e(m) i(n) marte
laua b(e)n(e) ⁊ sicca ex eo R(ecipe) lb .i. ⁊
cu(m) .7. / arsenici crudi i(n) olla pone
⁊ da igne(m) p(er) die(m) unu(m) ⁊ si r(e)it(er)a
lauando ⁊ siccando ⁊ renouando arseni
cu(m) q(uo)d fo R(ecipe) ex eo p(ar)t(is) .i. ⁊ d' metallo
cup(ri) pane p(ar)t(is) .2. / ⁊ sil' fu(n)de /.

309 De retinn(en)d(o) ferr(um) ad n(ost)r(u)m sole(m)
R(ecipe) limatura(m) ferri ⁊ pone cu(m) ea tantu(n)de(m)
alu(m)i(n)is roc(ie) ⁊ sal(is) armo(niaci) t(er)tiu(m) ⁊ t(er)e
totu(m) s(upe)r lamia p(er) tres dies d'i(n)de pone
i(n) uas(e) uitr(e)o ⁊ d' sup(er) acetu(m) acimu(m)
i(n)fude quo(us)q(ue) cooperiat(ur) ⁊ dimitte p(er)
nocte(m) c(r)astine aut(em) co(n)pone ⁊ dimitte
clarificari ⁊ p(ro)ice ab eo acetu(m) ⁊
dimitte sic p(er) nocte(m) ⁊ ita fac do(ne)c
acetu(m) exeat mu(n)dissi(mu)m tu(n)c pone
ip(su)m i(n) uas(e) ⁊ sup(er) q(ua)lib(et) uncia ex eo
pone ℥ .x. d' uiuo ar(gento) dissoluto cum
aceto ⁊ sepelli i(n) fimo hu(m)ido p(er) dies .30. /
alt(er)ans ei fimu(m) ad o(mn)es dies ⁊ ext(ra)hes
cu(m) i(n) ueneris aq(ua)m nigra(m) ferrea(m) /.

Preparatio martis s(e)c(un)d(u)m q(uo)d dic(it) mag(iste)r 310
bona pax R(ecipe) limature calibis
p(ar)t(es) .2. / arsenici p(ar)t(em) .i. albi dix(it) q(uo)d
e(st) t(er)re ⁊ pone i(n) uas(e) creo ⁊ luta et
obtura ⁊ liga i(n) pecia linea ⁊ co(n)da
cu(m) luto sap(ien)tie ⁊ sicca ⁊ dimitte sub pru
nis sine suflatio(n)e p(er) una(m) nocte(m) ⁊
aut cu(m) suflatio(n)e ⁊ igne forti p(er) tres
horas postea ext(ra)he ⁊ laua op(ti)me cu(m)
ardente i(n) catino i(n) aq(ua) d'i(n)de t(er)e ip(su)m
⁊ porfirizo cu(m) sexta p(ar)te ip(s)i(us) ⁊ sale
albati co(n)ficiendo cu(m) sale co(mmun)i ⁊ pone
ip(su)m i(n) descensorio i(n) t(er)ra i(n)fudo p(ost)q(uam) ponat(ur)
d' fimo hu(m)ano ⁊ circu(m)circa fac igne(m)
forte(m) do(ne)c descendat ad i(n)feri(us) uas
⁊ remanebit scoliria ei(us) i(n) uas(e) sup(er)iori 311

de i(n)de ext(ra)he
ip(su)m ⁊ lu(n)afac

de in extrahe ipsum et liquefac cum sale alkali
et oleo ut prius iterando / 7 / vicibus donec
fiat molle ut saturnus et recipiet
ictum mallei tunc accipe de hoc preparato
℥ .i. et de ferro preparato et mundo ℥ .4. et li-
quefac simul et exibit luna bona / sed si / 12 /
vicibus iterabis non indiget Jovis ad
mixtione laboratur tamen semper de coquendo
et extinguendo in sanguine humano sicco
et distemperato cum oleo tartari et aceto
et hoc fiat per singulos per / 20 / ictus mallei
vel circa usque ad operis perfectionem Et alia
preparatio ferri fac de eo subtiles laminas
sicut folia tenuissima et eas candentes
310 sicut igne rubentes extingue in oleo
in quo plumbum sit aliquotiens iactum li-
quefactum et donec plumbum dissipetur in oleo
in minuta de in lenta forti per extinc-
tionem scinde forficibus quanto subtilius
potes postea recipe de plumbo partem super
quod fundas rei fuso sed pone tantundem
quantum ipsum est de argento vivo postea
ipsum molle in pulvere de quo pone subtilius
et super folia ferri que saldando de inde
simul liquefac flando fortiter cum follibus
et hoc totiens fac donec colorem vel placeat
et donec cito ut plumbum liquefiat tunc
operabis cum eo dante domino /.

311 Flos martis ita fit Recipe limaturam
ferri et pone in vase terreo ad

spissitudinem unius digiti et pone in forna-
ce reverberationis et da ignem et flammam
quanto fortius potes per tres dies continue
duorum lignorum vel trium et invenies flo-
rem ferri speciosissimum et rubicundissimum /.

Ut ferrum recipiat mercurium fac · 312 ·
aquam de vitriolo sale armoniaco et viridi ere
sale communi et tartaro et tinge ferrum et pone mercu-
rium et inviscabitur ad deaurandum si est opus
grossum fac in dicta aqua bulire /.

Ad calcinandum martem Recipe lima- 313
turam martis ℥ .i. aceti albi acer-
rimi lb. .i. fac bulire simul quousque ad consumptionem
postea dimitte flammam in grecum vas
donec non comburitur plus quod calcinatus
est sicut post calcinationem venerem pone
do cum venere vinum album loco aceti
Et calcinatur martis Recipe de limatura
eius partem .i. et rora cum aceto forti et
pone ad solem donec in aceto solvatur et ace-
tum bibatur et ita operamur donec videas
ipsum rubeum sicut croceum tunc tunc ipsum cum
tantundem sulfuris comburi ipsum in forna-
ce in vase clauso de inde extrahe et molle
in aqua atramenti et sale armoniaco sic durum est
et de ipso proiice ℥ .i. super ℥ .9. Jovis
aut lune et exibit vel sol /.

Ut cultellus trahat ad se ferrum · 314 ·
aut magnes Recipe ungulam pedis
asini et combure bene et pulveriza et pone

i aq̃ et accipe cultellum et calefac bene
et submerge in dicta aqua, 6 vel 7 vicibus et
clarificabit cultellum et trahet ferrum post se
ferrum ut magnes.

314 Ut capias ferrum ignitum securè cum
manibus. Recipe herba que dicitur palma xpisti et ex
he inde sucum et unge manus et accipies ferrum
calidum et non tibi nocebit. Aliud. Recipe arsenicum
rubeum et alumen iameni tantum et confici
antur cum suco sempervive et felle tauri
et liniantur cum eo manus vel pedes et
inde potuit accipe ferrum ignitum et am
bulare nudis pedibus super ignem et non
nocebit. Idem facit sucus cicute.

315 Ad faciendum optimum solem. Recipe unum
fustum calcucecumenon et
habeas 4 pasules terreas quas imple de
oleo lini et habeas tenaclam cum qua
capias dictum fustum calcucecumenum
et pone ipsum super carbones accensos
donec ipsum inflametur et rubeat et exti
gue ipsum sic 4 vicibus in qualibet pasule
in dicto oleo ita quod erit extinctum 24
vicibus et iterum reitera ut prius et sic erit
extinctum 40 vicibus et sic reitera donec
dictum fustum sit extinctum 100 vicibus
et sufla in igne in quo positum dictum
crusolum cum fusto predicto donec dictum
fustum coletur et proice in ista auream
et habebis optimum solem. Aliud. Recipe li
matura auricalchi sulfuris mercurii
et salis comunis ana omnia ista simul misce
et coque et fiet sol. Alius modus
nobilis ad solem faciendum. Recipe calcucecumenon
optime preparati in lamina quantum scis
libra .i. et debes laminam cementare cum
pulvere dicte tegule et in fornace
laterum calcinare et fortasse si ce
mentaveris cum pulvere alborum lapidum
de quo mittunt vitrarii urceos melius
erit. Item recipe argenti vivi purificati
libram .i. et commisce vivum cum libra 4 limature
calibis bene lote et assa multociens
in terra ferrea postea pone in vase
vitreato decenti de coquendo et in igne
fortissimo calcinaris et fiet calx ru
bicundissima sic sanguis de inde commisce
dictam calcem cum tantumdem vocabulo pa
ulominus et cum aceto distillato in ter
ra et assa et hoc facias multociens tenendo
super porfireticam postea pone in vase
vitreo et super pone acetum quod supernatet
tet duobus digitis et plus et dissolve
cum fimo et erit aqua rubicundissima
sic sanguis et quanto multociens color cola
et in terra cum ea dictam calcucecumenon
multociens et quanto plus extra bibit
tanto melius est deinde assa et pulveriza
et tinge cum hoc pulvere lunam in solem
19 karatarum. Et si mobilis vis

operi contra sil' solem et lunam et venerem
purgatum ana fac ex eis lamas
quas pone in crusolo alternatim cum
dicto pulvere contra sil' et fiet sic sol
florenorum. ¶ Item opus solis optimum
Recipe calcinatorum croci martis calcis
solis ana tere fortiter et inbibe cum tri-
plo sui in pondere aque salis armoniaci sublimati
et pone omnia in ampulla sub fimo
alternis vi septimana donec solvatur
postea coagula et pulveriza et
pone de eo partem .i. super .x. lune li-
quefacte et per certo nunc tingit in optimum
solem ¶ Item modus alter bonus ad solem
Recipe flores altee flores genestre ana
lb .i. pista et pone sub fimo cum lb
.ii. salis armoniaci et dimitte in per .x. dies
deinde distilla et recolle aquam et iterum
fecem sub fimo pone quia debilis quare
addendo sibi parum de ocab preparato
deinde distilla ut prius et sic reitera donec
tota fex vertatur in aquam deinde misce
omnes aquas et misce sub fimo quare debilis
deinde distilla et iterum donec aqua sit
clara et subtilis huius aque natura est quod si
extinxeris lamas lune ignitas
fiet citrine aurei coloris meli-
oris quam de minera et durat ad
.1000. fusiones ¶ Item ad solem
optimum faciendum Recipe mercurium crudum

et pone ad ignem in crusolo et dimit-
te bullire postea pone in dicto mer-
curio solis subtilis laminati lb .i. pa-
ulatim et paulatim donec bene incorpo-
retur postea Recipe iterum de mercurio
vivo lb .i. et de sulfure vivo lb .2.
et misce ista duo ad ignem bene simul
incorporando postea Recipe omnia ista
subtiliata et misce bene simul et incorpora
cum eis sal commune preparatum et bene pul-
verizatum lb .4. boracis petre lb .5.
omnia simul bene misce et pone in vesica
vitri bene lutati cum luto sapientie et
pone ad ignem et dimitte comburere
per dies et noctes et fiet medici-
na perfecta de qua proice una parte super .90.
bone lune et fiet sol optimum et erit val-
de dulce si non quod prius preparetur sic scias.

Augmentacio solis pulcerrima Recipe so- 317
lem et funde in crusolo et cum
est fusum pone aliquam partem cerusse ru-
bifacte et misce bene simul donec sit
bene unum corpus postea infunde in
virga et ibi invenies augmentatum
in colore et pondere et erit valde dulce
¶ Item augmentum magnum coloris
solis de medicamente Recipe vitrioli salis armoniaci
ana partes .2. aluminis ramoni partem .i.
sal nitri viridis heris ana partes .5.
omnia subtiliter tere et inbibe modico aceto

postea mixtura solem et lunam et po
ne in testa munda eo opta unitis
pulveribus istis quousque desiccetur sive carbones
et rectifica si oportet et ut plenum.

Item ad augendum de caratis 12 in 22
Recipe solem cum luna mixtum ana et pone
in crucibulo et funde et cum erit fusum
fac laminam et pone in crucibulo et
in volve cum infrascripto pulvere et po
ne in igne carbonum et permitte fu
mare cum non firmaverit extrahe ab
igne et extingue solem in urina pueri
virginis rubei et ita fac per x vel 14 vi
ces et habebis aurum purum in colore pul
veris est iste Recipe vitrioli romani viridis
salis armoniaci ana ℥ 6 aluminis plumo
si salis nitri ana ℥ 3 viridis eris ℥ 1
pulveriza subtiliter omnia et de dicto pulvere super
pone Item nota quod si solem fusum in
crusolo et bis extinguas in oleo vitri
oli erit onorem ponderosiorem fiet Item
augmentatio auri in colore Recipe solem
de caratis 12 vel oportet fac ex eo et ce
menta cum vitriolo romano per 12 horas
et videbis si tibi placet Si non placet
reitera donec habebis colorem optatum.

318 · 319 · Aqua tinges omnem rem in eo posi
tam in aureum colorem Recipe mar
chasite cum tali unus et tere in mortario
et pulverem pone in aceto rubeo
fortissimo et stet una die cum sua
nocte vel amplius postea pone illos
ad ignem in vase terreo invitriato
et fac bullire continue una die cum
una nocte inguendo de aceto suffi
cienter postea tolle et locca ut bene
siccetur et siccatum locca in cucurbi
ta alembici et fac lentum ignem et
distillabis super preciosa aqua Item de
tali pinges cum penello in ense vel
cultello loco picto primo nigressat
et sic stat donec picta fuerit sibi bene
sicca Et si bene locus tegatur suaviter
picta remanet coloris auri et de
ea aqua aliqui fabri super enses et
cultellos pulcra operantur Item aqua
rubicundissima tinges omnia de colore auri
quod numquam recedit sic fit Recipe limature
ferri partes 1 quam tere in mortario cum
tanto atramento sive quantum est et cribra
Recipe ipsius limature postea pone super
ipsam pulverem de aceto albo forti et
distempera ad modum salse postea
pone in cucurbita ad distillandum et sic le
to igne 10 vel 12 distillentur renovando
qualibet vice atramentum et inde distillabis
aquam rubicundissimam quam usui reserva
cuius virtus est tingere argentum et est rubeum
in colore auri vero quod numquam deficit
per fusionem nec per ignitionem vel aliter exempla

Distuter aq q e i distillatione firmata
De licteris aurea l' argentea fa
cienda R cristallu 7 pului
za fortit 7 distepa cu gumi ara
bicos postea scribe Cu at siccum
fuit frica cu auro l' argento 7
sic erit bonu op' 7 pfcu3 Ad
faciendu3 colorez aureu R no
uellaz radices salicis 7 pista cu3
suco celidonie 7 habebis optim colo
rez cu suco eiusdem ... Ad R
cinaprij ... z ... auripigmti
uitroli ... cipri ...
misce oia sil' ... marmore sic
alios colores 7 pinge l' scribe cu
eo quos uis Ad faciendu lras
aureas d' auro musico R stagni
... 7 funde 7 proice sup ipz fusu3
... mercurij postea pulueriza 7 ad
de illi pului ... sulfuris uiui
pulurizati 7 misce 7 pone i uno
uitrolo cu lento igne 7 dimittas exi
re fumu 7 cu no exibit R ipz
7 distepa cu clara oui Ad R cri
stallu3 7 pulueriza bn sic dimicez
7 distepa cu gumi amigdale sic
faceres cinapru3 d' ide fac lras
sic uis 7 erit alba d' ide ducas
desup anuluz aureuz l' argenteu
7 remanebit color auri l' argenti/

Ad colorandu3 auru i colore bono 320
R uitriolu3 romanu 7 arde
i terra ferri usq quo humiditas reces
sit 7 tunc postea R ... uitroli
R ... sal armoni 7 distepa cu aq
clara 7 tunc i ope pone sup pru
nas 7 cu fumat exhe 7 dimitte
frigescere si h3 lapides it 7 si no
h3 extingue i aq 7 si ... e bon una
uice fac plures donec recipiat colorez/.

Ad sic ponit ponas collam 321
Accipe cartaz 7 pone aq clare in
una concha l' i uno alio uase mu
do 7 dimitte p tres dies ad umbra
7 p ... l' ... dies ad solez i pone
i estate no sic in ... p tres dies ad
solez 7 plus 7 minus i tantu quod colla
putrefiat l' liquefiat i aq 7 si aqua
nimis siccaret sepe pone adhuc
parte d' aq que putrefca i aq acci
pias d' fragmentis lapidu l' tegu
las l' d' cupo fortit rubeo 7 oreta
d' minori pondere 7 creta alba
l' gisso i parua quantitate 7 tere fortit
sup unu lapidez porfiriuz et
distepa cu dca colla 7 pone in
uno uase 7 postea i oi loco ubi
uis ponere auru 7 dimitte siccare
postea solu3 nisi illaz cartaz sic
qua uis ponere auru sup unaz

tabulaz d' busso l' d' olino l' d' sorbola
zio 7 rade plane scissaz l' ofectioez
d' sup cu moderatoio postea sufla s'
tota scissaz postea pone foliuz sup
tota ofectioes cu clanicla postea cu
dēte canino l' lupino l' ursino fir
ma s' totaz ofectioez Caue tn cu
h' fit ne dēs uacillet huc l' illuc &
i de d' codez dēte diligētiss' polias
Et no q qn nis ponē auz l' argē
tuz debes p' ipz ponē 7 stabilie po
stea colores ita p oia sic scptu e /
Itē ad auz ponēduz l' argētuz i car
ta R collaz pisc 7 distēpa cu aceto
7 gumi arabic 7 postea distēpa cu
aq calida ad ponēduz ut s' Itē R
paz cinap 7 mltu d' urina 7 sal
te ita q' sit color minij 7 pone
it' sal armo Itē R paz d' mi
nio 7 d' ocra 7 d' cinis tatudez 7
paz olei lini 7 sal oia te Itē d'
minio 7 d' ocra 7 d' clara oui 7 po
ne triaz ptez aq cu clara Itē
sedē soluz cu clara l' cu gumi 7ualz /
Itē i sindone seu sendato R selta
uri sicuz ad fumu 7 distēpa cu
gumi Itē i uitro R sal armo
7 misce 7 distēpa cu gumi 7 aqua
gumi Itē i carta R sal armo
cu tria pte suci alei 7 distēpa cu
gumi arabico Itē sup lapidē R
sal armo litarg suc alei aij 7
distēpa cu gumi /
Ad cognoscēduz soles l' lunam 322
alkimie fude cu i crusolo 7
cu e fusuz pice it' d' puluē sers'
spectarie Si cit bonu no minuet'
ex eo si no alkimie mltu minuet'
Itē sal armo 7 acetu pone i testa
oui 7 si int' ponat' auz no ap
parebit bonu lz sit bonu Itē ut
accipias colorez auri 7 facias
ipz apparē ramu R tantu ramu
qntu e auz 7 fude sil' 7 cu fusa fue
rit R sulfur puluiz atu 7 micte
it' 7 tatu sic fac ut uid'at' i me
dio isti' azure auz lucēs sic spe 32
ciuz i colore rami 7 sep sic du
rabit Ad reducēduz i suo co
lore fude ipz 7 mitte i t' alcptum
boni 7 fini argēti 7 redibit i suo ce /
No q puluis olibani 7 ossa gallinaz
i auro fuso piecta d'strunt ipz auz /
Ut auz duz fiat molle 7 malea 324
bile fac ipz bulire cu nitro
q' cu diu bulierit i testa pice sal t'
tuz sup ipz // Itē fac bulire satis
7 pice i t' 3 / solis mediuz denariuz
erio' 7 suffiet // Idē fac sto' huanu sicu /
Ad diuidēduz auz ab argento 325

R sal' petre ℥ .9. copose ℥ .3. sulfuris
cancelati ℥ .1. pulůiz oīa ⁊ distilla
ex eis aq̄ ⁊ pone lunaz solificatā
32 ī ea ⁊ soluit lunaz ī aq̄ ⁊ solez in
cinez cū distilla lunā cū feltro ⁊
sol remanebit ī fūdo ⁊ ī igne re
cupa ambo ¶ Itē aq̄ sepās auz
ab argēto R aluīs roze lb .2. sal'
nit' lb .1. distilla ambo p alembicū
⁊ distillabit' aq̄ bona ad p̄dcā ¶ Itē
aq̄ dissolueñs solez malgamatuz
R aq̄ q̄ fit ex uitolo ro sal' nitro
⁊ sinapo ⁊ pone ī eā solez malga
matū postea pone sal armō tā
tuz q̄ntū ē medietas auri ⁊ dissoluet'.
¶ Itē suc' celidō soluit foliū sol' ad ignē.
324 Ad faciēduz lunaz d' Ioue R
lb .1. d' ioue m̄curij ℥ .1. ⁊ pur
ga p̄' dcm̄ Iouez liq̄faciēdo ad
ignez d' īde misce m̄curiū cū Io
ue postea accipe d' suco limōce
noz ⁊ extīgue p̄dcm̄ Iouē cuz
m̄curio .12. uicib' ī suco p̄dcō q̄lz
33 uice sucū renouādo acalido uice
qualz sup ponēda h̄ fcō pice dcz
m̄curiuz ⁊ iouez liq̄fcm ī lacte
titimalij seml' l' pluries si fuerit
necesse ¶ Itē ad faciēduz lunaz alio
34 mō R lb .1. stagni liq̄fci ⁊ micte
ī olla ⁊ fac stāz ⁊ fūde ī fornace
p dies ⁊ noctez l' alt' fūdat' ⁊ p̄icia'
p cānaz ī aqua sit cinis ⁊ hoc q̄r
uicib' q̄' cū fcīz fuit extrahe ⁊ mitte
ī sal' alkali l' nit' ⁊ lunafaz fcīz
d' q̄lz ℥ .1. iterū fūde ⁊ p̄ice ī sucū
porri l' cepe postea fūde ⁊ p̄ice ī
fortissi° aceto ī q° sit dissolutum
mel ⁊ erit luna finissi' ¶ Itē R ptē
.1. m̄curij sulfuris d' massa ptē .1.
hec oīa misce do m̄curi' nō ap
pareat postea pone ī ampulla
bn̄ circūdata luto ex q° fiūt olle
⁊ sup pone igni ⁊ dimitte dō pos
sis ire p miliar' unū ⁊ erit luna
pfecta ¶ Itē ē q̄daz h'ba q̄ nasci'
ī fimb' ⁊ aq̄s ad moduz lilij al
bi siluestris ⁊ hz radicez ut hul
garioli grossaz ⁊ uocat' gario
fonaria R eaz ⁊ extrahe sucū de
radice ⁊ pone sr̄ m̄curiū ⁊ fac
bulire sr̄ ignez sine cooptō ⁊
erit luna pfca ī oīb' q̄si po
suis gucta illi' ī lb .1. m̄curij
ī q̄tinenti q̄lagulat' ⁊ fit solidissi'
ē ad ignez fortissi' ¶ Itē ad fa
ciēduz bonez lunaz d' m̄curio
R stagnū ⁊ t'ta ip̄z ad modū ca
sei trati ⁊ pone m̄curiuz cū eo
ptē .2. sup .1. postea facias pul
uez ad q̄ficiēduz tali mō R rosp'uz

unum vel plures de mense maii vel de mense augusti vel septembris et recipe affodillorum et
colophoniam et pone intus bufonem
sive rospum quousque moriatur deinde
siccetur ad solem et ex inde fiat pulvis
et misce pulverem cum mercurio in stagno
suprodicto et accipe de sale armoniaco et tere ipsum et
pone ipsum in aceto fortissimo tantum quantum
sufficit supradicta tenentur in mortario
eneo sic pulvis et iterum misce et
proicias in aceto et sale armoniaco quod erit
aqua et sic habebis perfectissimum opus. Et
accipe sal panis id est sal commune quod fit
de pane triticino et sale allkali et vi-
vam calcem et mortifica aqua et exinde
de fac aquam et accipe illam aquam et distil-
la per filbotum donec fuerit clara postea
pone eam ad ignem et dimitte eam
congelare et aqua illa vocatur tinctura quod
affinat argentum supradictum. Item
fimus lune vel opus solis augentum nisi pon-
dus. Recipe calcis corticum ovorum ℥ 4
sal armoniaci partes 4 simul in pasta et in
corpora et pone in vase vitri sub
loco humido et in duobus diebus erit aqua
tunc distilla ipsam per filtrum et postea
calefac opus fortiter et in ipsa extingue
totiens quotiens volueris tamen in tertia
vice debere pondus sufficiens. Item
potes facere in solo et sale armoniaco ru-
bificato et calce ovorum eodem modo quo
supra et rubificatio salis armoniaci est tercia
parte. Item nota quod quando vis affinare
argentum pone in cinericio postquam bene siccatum
fuerit plumbi et mercurii ana ℥ 10 lune
quod debet exaltari ℥ 3 et multum crescet
luna in cinericio et erit purissima. Item
Recipe marchesitam argenteam lb 1 et tere
eam subtiliter et in pasta eam cum sale nitro
et sapone galico ut sit sicut pasta
et repone eam in crusolo et funde
ipsam et cum fusa fuerit proice eam in aqua
in ferro de septa et hoc iterum 3 et erit
optime septa apud nos dicitur terra in aqua
nota in qua debet proici sic fit. Recipe calcis
vive lb 1 salis gemme ℥ 4 aluminis roze
aluminis zuchari ana ℥ 4 aceti optimi
lb 7 et sit bene calidum solvatur alumen
et sales et calx in ipso aceto et distille-
tur per filtrum et in ea dicta marchasita fusa
proiciatur. Capitulum conponendi mercurium
talis est. Recipe de supradicta marchesita ita
preparata lb 5 et tere subtiliter et adde sibi
mercurium sublimatum et sal armoniacum
sublimatum ana lb 5. Et modus preparan-
di mercurium et sal armoniacum talis est
Recipe mercurium sublimatum quantum vis
et sublima ipsum cum sale communi preparato
et erit sicut cristallus simili modo sublima
salem armoniacum et erit optimum et sal quod

aliz pone cum predictis sublimatis sic
preparatur Recipe sal comune quantum vis et pone
in aquam calidam ut bene dissolvatur et
deinde aquam distillatam per petiam lini vel
filtrum ita quod sit clarissima quam
congela in vase vitreo vel terreo inter
vitriato super dictum terantur in mortario
lapideo sal et bene sal incorporetur
sine aliquo liquore et pone in ampul
lam vitri et luta ipsam super fornellum
et da sibi lenem ignem de mane usque
ad tertiam vel quousque humiditas sit consum
pta postea vigora ignem gradua
tim tam diu quod sal armoniacum et mer
curius ascendat ad collum dicte ampulle
et inde remove et frigidare et frange am
pullam et quod est sublimatum cum fecibus
suis iterum misce et tere et sublima et hec
reitera 7 vicibus semper miscendo cum
suis fecibus in septima vero vice rema
nebit malchasita calcinata albi
coloris et fusibilis et inde accipe eam et
serva in vase mundo vitri bene clauso
et inde Recipe sal alkali lb. 9 et tere ipsum
et ma defac cum modico aceto et
fac balottas ad grossitudinem ovi gal
line et ad solem siccare permittas tunc
pone ad decoquendum in scaldatorio
vitriariorum vel alia simili fornace et ibi
dimitte donec predicte balocte sint albis

sime tunc extrahe de fornace et in lapi
deo mortario contere in hac paratum
acetum calidum ad libitum et in eo sol
vatur sal et distilletur per filtrum mundum
et distillatum in vase vitri vel terreo vitria
to congeletur et iterum tere et in aceto
calido ut supra dissolve et distilla et
congella usque ad 4 vices postea
proba ipsum super laminam et si fundit ad
candelam perfecte laborasti si non ita
donec leviter fundatur et pone super mar
morem in loco humido ad solvendum
et cum solutum fuerit cum ipsa aqua in
corpora colorem marchesite et pone
in vase ereo super fornellum ad con
gelandum usque ad 30 dies et citius tunc
lauda deum qui dedit tibi tale secretum
Et quando voles experiri Recipe mercurii
unum lb. 10 et ablue eum cum aceto
et sale et cum bene lotum fuerit exicetur
cum panno postea exprime per corium
tunc pone ipsum in crusolo mundo
et pone inter carbones vivos et
quando mercurius incipiet fumigare
asperge super ipsum de predicta medicina
ʒ 1 tunc audies magnum rumorem
et crepitationem tunc sufla leviter
quousque non plus crepitet et tunc
sufla fortiter et cooperi crucibulum
cum carbonibus et sic permitte per ma

tum tempus postea evacua corpus ubicumque
volueris et vitro per dentem quod habebis lunam
perfectam et veram ad omnem examinationem me-
liorem quam de mineraria extrahatur.

326. Aqua in qua si fundatur luna efficitur
coloris solis. Recipe sal nitri libras 2, aluminis
rocce libras 5, misce simul et pulveriza et per alem-
bicum fac aquam. Capitulum ad quantitatem lunam
levitur in colorem solis mitte ipsam in igne ut
rubescat et desuper pone de viridi terra et de
terra rubea id est bolo armeno et de flore
eris et vitrioli et fac quod vix crescit in co-
lore solis. Capitulum ad colorandum opus argen-
ti in colorem solis. Recipe fel tauri et fac bullire
per se postea pone intus anulum vel aliud
opus et iterum fac bullire et dimitte in eo donec
sit frigidum postea accipe opus tuum
extra et lava cum aqua · x · et remanebit color solis.

327. Ut grossum argentum videatur de au-
ro. Recipe sulfur pulverizatum et po-
ne super sotulare et frica super grossum et
videbitur de auricalco. Capitulum ut vasa
videantur argentea esse. Recipe mercurium subli-
matum et sal armoniacum et bullias ista in
aceto postea accende bene vassa erea
et extingue in ipsa bullitura et de hac fiat
similiter aliis vasis metallis. Capitulum si
vis ut videatur esse aurea. Recipe oleum
seminis lini et unge predicta vasa et pone
ad solem ad siccandum. Capitulum Recipe pedem
columbinum et in succo eius dimitte vasa
erea per · 10 · dies et videbuntur esse ar-
gentea. Capitulum ut vilis corpus ap-
pareat argentea vel alia res cuiuscumque me-
talli. Recipe terram figuli et bolum cum
salina et pone argentum vivum intus et
misce fortiter et dimitte siccari et postquam
siccata fuerit frica de illa terra ferrum vel
auricalcum et apparebit argentum per plures dies.

Aqua corrodens argentum. Recipe vitri- 328
oli romani libras 4 sal armoniaci libras 5 sal
nitri libras 4 cinabri libras 3 predicta omnia pulveri-
za et pone ad distillandum per alembicum.

Calcinatio lune levissima. Recipe limaturam 329
argenti purissimi vel laminas perfecti
subtiles in ciatis et misce cum mercurio sublimato
in ampulla vel ciato cooperto ex alio ciato
et pone super ignem per duas vel tres horas
et invenies calcinatam lunam per transparentem
et si fuerit necesse reitera. Capitulum ad
albificandum argentum et ad auferen-
dum nigredinem. Recipe sal commune et tartarum et
mitte in aqua et argentum nigrum pone
intus et duc fortiter et fac bullire.

Solidatura argenti contra multum 330
ciuzes. Recipe rame libram 1 et cola bene
in uno crusolo postea recipe risarga-
ri libras 5 sal nitri drachmam 1 et modicum
grupe et pone intus postea cola bene
et misce et proice intus in uno canali ferri

postea per argenti uiuum lava quousque la
borat x. i. et deinde zarnich x. i. et funde
sol et est factum

331 Alia fiat argentum per albus
de plumma partes .2. almizadir
partes .i. et distempera cum aceto albo.

332 Ad faciendum de plumbo argentum ui
uum per plumbum et fac de eo la
mina et recondi in aliquo vase et de super
aspergere sal de in de lamina postea
sal et sic ponas donec placet et eo opti
nas et in clude subtus terram et perman
serit sic per .9. dies et cum virtute
salis et in clusionis in terra plumbum sol
uitur et convertitur in argentum vivum.

333 Aqua mercurii sic fit per mercurium
sublimatum et tere et pone super lamina
ferrea ad aerem in loco humido et dissol
uetur in aquam quam collige et pone in vase
vitri sublimato. Item aqua congelat
mercurium per aceti fortissimi clare
omnibus agitate mercurii cum .x. 3 di
stilla acetum et clarum per alembicum et
in ea pone mercurium et congelabitur.
Item nota quod si ablueris fugitivum sive ar
334 gentum vivum et nitrum cerauniis vel cum
aqua saturnis humani vel distillati quolibet
viride siccando leniter erit durum fixum
et fundetur ut luna. Item mercurius sic
induratur fac vel fialam argenteam curva

cum sit stricti et pone mercurium crudum
usque ad medium et obstrue eam cum sale
et pane et albumine ovorum tunc pone
fialam in vel cineres calidos et dimitte
bene calefieri per unam horam postea
refrigera in aqua frigida et iterum calefac
fialam in cinibus et iterum extingue in
aqua frigida hic fac sepius quousque audias
fialam sonare postea statim erit
de mercurio in aqua frigida et erit bonus
et congelatus et de hoc mercurio pone partem
.i. super partes .10. veneris et erit argen
tum bonum sophisticum tamen non du
rabit in liquefactione. Item per mer
curium sublimatum et vitriolum et
tartarum sal communis cum glutine mercurium
super marmore terendo cum urina
bovis et hic decies iterando quod est secre
tum magnum funde plumbum et proice
in oleo de amigdolis amaris et dim
bulum fac in gradu remonendo
et hoc fac totiens quotiens placet vel
color et oleum non de nigrum primo funde
per se et cum medicina in ista fusione
proice semper de oleo papiri .i. ni
gelle et videbis rem mirabilem quam
numquam vidisti.

Ad mundificandum mercurium quod est 335
in cinnabrio recipe tt. i. cinapri et tere
et fac bulire in aceto distillato in quo

sit dissoluta, extra pone sal armoniacum et
mercurius cum vivificabitur. Eodem
modo ut credo fiet de mercurio sublima
to. Et scias quod remanebit in fundo
tinctura ad rubeum optima tamen x. p. vel
plures sulfuris.

335. Nota quod ponendo laminam ramei cum
mercurio in crusolo opilato inter
prunas per noctem cooperto bene et
postea in mane tempteo et invenies mer
curium ad modum squame piscis. Item la
minam argenti mortificatur si ponatur
in vase terreo et bene cooperiatur ponendo
secundum has res s. sepum serpentinum, sal
armoniacum et multis eius.

336. Ad colorem auri in auricalcho
Recipe sal armoniacum et misce cum sputo
et circumgira auricalcum et pone super
prunas et fiet de colore auri. Item
Recipe sal armoniacum et tere et misce cum sputo
et involve auricalcum et calefac ad
ignem. Item auricalcum fit malleabile
si post quamlibet calefactionem ipsum extinguas
in urina fortiter confecta cum sale.

337. Ut es mollificetur pone sal coctum
in urina pueri et cuprum ad
rubedinem calefactum in eo extingue et
fiet album ut luna et molle valde.
Item ut es fiat sub igne mollis plu
bo et postea leviter conflatur Recipe alumen
rotundum i. zucharinum et acetum et lac
ficus omnia simul misce in quo postea pone
laminas eris et ibi dimitte 4 diebus
et cum tuleris invenies ipsum molle. Sic
pluribus. [illegible] at alumen et lac aequaliter
postea pone in crusolo et conflat et erit
pulcerrimum et durissimum.

Ad faciendum ramen durum et simile stri 338.
dore Recipe arsenicum rubeum et
pista cum albumine ovi et in forma exca
vata fac pillulas et lesstae rame et aba
cum illis pullos singulariter et fiet quod
dixi. Item ad auferendum stridorem rami
funde ipsum et sub nige in stercore bovino
viridi mixto cum succo foliorum porrorum
et cingeres debet extingui.

Formula est herba que viticelle assi 339.
milatur cuius petala est colorata
et in albam colorem. Recipe radices eius et
pista et exprime aquam in hac aqua cola es
septies et erit albi coloris. Item si
vis colorare es in colorem viridi Recipe
sal armoniacum et viride es aequaliter et acetum et
bulias simul et pone intus es et dimitte
per tres dies. Item ad dealbandum es Recipe
sal communis preparati partem i. salis nitri resar
garis aequaliter partem i. pulveriza omnia simul
et pone in ampulla vitrea ita quod tertia pars
ampulle remaneat vacua postea
pone ad ignem inter carbones et cineres

calidos et dimitte ubi comburet donec fumus
exeat postea dimitte refrigerari cum fue
rit una libra de albat duas vices Item Recipe a
ruse libra .i. sal armoniaci alumen de pluma
ana libra .i. hec omnia tere et mitte in ampulla vitrea
et mitte in fimo calido per .9. dies postea
aquam illam distilla per filbotrum postea congel
la et de isto pulvere pone partem .i. super
.4. optime de albat Item de albatio de
ramo Recipe arsenicum sublimatum libra .6.
calcis ovorum libra .9. tartari albi libra .30. olei
tartari libra .10. pulverizanda pulveriza et
omnia misce cum pauco oleo tartari postea
pone omnia in una tegula et misce cum
aceto distillato per alembicum quod sit in
duritie mellis et fac desiccare super
lentum ignem semper miscendo cum baculo
postea iterum misce cum aceto ut prius
et iterum sicca super ignem et iterum madefac
fac sic et sicca postea tere et repone
de aqua medicina Recipe partem .i. et proice
super tantundem cupri preparati fusi et
erit pulcrum opus album et dulce Item
ad tingendum es in colore solis Recipe fel per
ci et fel capre et distilla cum arseni
co quam ista ramum tingit in colore
solis Item de auratio Jovis pul
verizata Recipe crocum et gummi cerasi
et mitte in cacabo cum aceto rubeo
nocte una et tunc adde cola quod suffi

cit et coque sic donec liquefiat omnia et dum tepi
da fuerit unge super lamina cum sic
vel bis et videbitur deaurata adde super
vernicem et erit durabilius Item ut ra
mum videatur argentum Recipe argentum vi
vum et cretam et incorpora sic cum spu
to et frica super ramum vel auricalcum
et videbitur argentum et durabit uno vel
duobus diebus et quando vis ut redeat
ad primum colorem pone super pru
nas ardentes Item si corpus sed
fur et arsenicum cum ere vel auri
calco in similitudine videtur argenti.
Item si vis de proprio preparare ad al
bandum fac calefieri laminas eius for
tissime quousque bene rubescat deinde vi
trum pulverizatum super aspergere et percute
cum malleo super hoc fac plures
deinde ignias iterum eas et extingue
in hac aqua quae talis fit Recipe urine pue
ri libra .9. tartari pulverizati sal
communis ana libra .i. sal armoniaci libra .9. olei
communis libra .5. mellis libra .i. bulliat omnia
in simul quousque ad terciam partem deveniat.
Item es ita purificatur in funde pluribus vicibus
in aqua limacum .i. limaces piscis
quae dicuntur ostree extra purgandi ansibus
discolati addita mediatate olei terre
quater exprimitur in ditia.

Ad faciendum de debili ferro durum ·390·

calibem Rx seminis sinapis capillorum
humanorum lumbricorum rubeorum ana .q.
s. et fac ferrum sic et tempera ferrum in eis
Item Rx sucum rafani et lumbricos de
archa pastoris et sic misce et tempera
ibi ferrum et fiet Item Rx capillos hominis
et cuius dos colores sanguinis habent et
postea extingue ibi ferrum ignitum
et mutabitur in calibem Item Rx sucum
apii et sanguinem porci et sal gemme
hora fac bulire sic et mitte in eis martem.
391. De calcificatio martis et calibis
Rx brioniam et terra et sucum ab
ea exprime in quo suco si calibem
decies extingues efficietur dulcis ut
luna et tractabilis valde et si ex
tinguas ferrum molle decies efficietur
molle quasi Jupiter Item distilletur
et de puretur calibs dos ferre hanc
albedinem argenti et hoc cum sulfure et
sabulo ad magnum ignem et tunc ex eo
formentur instrumenta sculptorum an
gulis convenientibus et subtilibus et tunc
exprimatur sucus rafani et permisce
atur cum aqua que extrahitur de lumbricis terre
contusis et expressis per pannum itaque
tantum sit unum quantum alterum et postea
candens instrumentum in aqua illa bis vel ter
extinguatur tunc erit durum ut gemme
possit sculpi.

Ad faciendum bronzum sive cuprum 392.
Rx stagni partes .ii. rami sive eris
partes .v. et sic distempere Item ut meta
llum campane fiat dulce ad malleum
calefac ipsum multociens et extingue in aqua
communi Item ut cuprum leviter dealbetur Rx
urinam pueri et pone in ea sal commune et
calefac cuprum usque ad rubedinem et
fiet album et mollissimum.
Ad faciendum lotonem sicut solem Rx 393.
tuthie eius ana croci partem et de sa
le nitro et conclude in crusolo et tempta
credo quod debet esse croceum ferrum Item Rx
carbones salicis et partem tucie et mol
le sic et uvas passas molle per se et
unge laminas de melle et pone super
de carbone cum tucia et desuper pone
uvas passas et cementa in crusolo
et funde eo operto et lutato crusolo et
habebis lotonem sicut solem Item ad faci
endum de lotone quod videatur argentum
tere tegulam et sanguinem porci et argentum
vivum et sic misce et frica lotonem cum
predicta materia et sic habebit colorem argenti
Item ut dos lotonis pondus et colorem
solis habeat in crusolo pone vitrum non
tritum in ferro et super et in medio sit
loto conflatum et adde boracem et prohice
in canali ubi sit oleum et habet pondus
et colorem Et si non sit penitus

i. tartaro
bonu colorez cu rasma 7 salcad de/.
Item atz i. scinde ciminile d' auricalco
cu forfice postea pone petias
illas i vase bituminato d' terra
bn tenaci ita bn p ordinez primo
d' nitro tto glanco postea patel
laz postea nitruz gradatiz ttuz/.

384 Ad albandum venerem valde R
tbetine clare tt. i. 7 5. sal com
ppati sal nit an tt. i. Ista oia tta
misce sil optie 7 distilla p alembicu
7 cu ista aq distillata pone. ℥. 4.
mercurii 7 cu ista coro sit totuz
mercurium repone 7 sua. Cu at
opus fuit extingue itus laminas cu
pri 7 igenitas tl l' qt postea eas
i scide minutatiz 7 pone i cruso
lo ad fundendum 7 cu fuse fuerit p
ice i dca aq tl l' qt 7 fiet albuz
7 puz sic bononinus 7 grossus/.

Item aq q solvit venerem i aqm 7 qm
congelatur dca aq more cor esse
manet i fundo vasis valde albus
7 fac capitellum d' cine letisii
vitis. mixti 7 fabaz 7 i eo pone
veneris limatura 7 solvetur i aqua
qua postea congela Item ad dandum
pondus 7 malleationez 7 purgandu
venerem fac cinerez d' fustibus fabaz
7 p hunc cinerez cola sicut cepaz

ad modum lexivii 7 i lix lexivio
proice es fussuz l' aliud Item ad
purgandum venerem sicut radices
vitis albe mollificat 7 pur
gat venerem /. Item ad dandum lune
veneri 7 satino colorez sol' R fel
tauri 7 itus mite pulverez istaz
rerz. s. sulfur rubeuz auripigmentuz
rubeuz terraz viridez mercurii ru
bificati an mite istud fel cuz
istis pulveribus ad firmuz ut sic
centur postea funde metallu qd
volueris colare 7 cu fusuz fuit
proice d' dco pulvere super q̄ tuz
videris expedire 7 misce bn 7
proice i virga l' i forma/.

Ad stagnum i durandum 7 ad au 384
ferendum strepitum R massa
commune 7 distempera cu aqua sal armoniaci
7 fac pillas 7 dissolve stagnu 7 po
ne pillas dcas i dco stagno disso
luto 7 erit durz 7 sine strepitu Item
nota q stridor stagni tollitur si terl
quater refrigidetur i succo ciclami
nis. i. herbe que vocatur panis
porcinus Item nota q si stagnuz
fundatur 7 sepe i aceto bulliente i
fundatur 7 postea cu tartaro l' alume
l' sal armoniaci d' purgatur 7 limata ca
libis l' ferri i diu cu eo misceatur

fit cum argentum durum et album et hoc
faciebat Federicus Imperator

96 395. Aqua plumbi datur in gressum vibi
in medicinis non bruttibus. Recipe calcem
vivam et plumbum subtiliter foliatum et
pone foliatum in urinali et desuper
alembicum et distillabis aquam clarissimam
quam sua clausam in vitro et operare
cum necesse fuit in curando medicinis et
herbis in gressum. Item ad dissolvendum plum
bum et stagnum in aqua. Recipe rotulum vini
meti(?) et dissolve in eo ℥ .9. alumis de
de distilla ipsum et distillatum repone
et pone plumbum limatum in vase vi
treo et ei desuper infunde aquam distillatam
quousque cooperiatur et pone in sale per 12
dies et cotidie commove dissolvetur et ut aqua.

347 397. Mundificatio saturni ut fiat sic
luna funde ipsum et pone super
cinerem cineres(?) et cum eis facies fuit ce
mata prius filtratam et facies ei ab
ipsa nigredinem munda et sic reitera
quousque dicitur album ut luna. Item si vo
lueris plumbum facere album Recipe partem
plumbum et ipsum in cera ferrea in olla
super ignem pone semper movendo donec effi
ciatur sic cinis vel calx et tunc tolle ab igne
semper movendo et dimitte ipsum refrigerari
et iste color vocatur plumbi. Et si vis
de ipso facere minium vel minium ita
facias de illo albo vel toto vel ex toto nisi fa
cere reducas ad ignem semper removendo
donec vis efficiatur rubeum et si semper
non movens reiteret in plumbum.
Item ad obrurendum plumbum combustum
aut plumbum cum sulfure vel lacte fiet
salvestris(?). Item panis porcini
de albat et mollificat saturnum illam
nadum in modum lune et eius fac
congelat mercurium si ponatur cum eo
vano terre et diu stet in igne. Item
ad rubificandum plumbum Recipe nitoli(?)
sal armoniacum ana partem .i. et sit eis pul
verizatis pone de urina vacce quod
sui et coopi bene et pone ad ignem donec
bibatur aqua illa et molle ex corpore et
mitte partem .i. super .10. saturni rubifi
cati et faciet rubeum iterum. Item
sophisticum pulverem saturni ut fiat
coloris et ponderis sol. Recipe auripigmenti
foliati subtilissime triti ℥ .i. et calce bo
racis ℥ .5. Incorpora ambo simul et fi
porfireticam optime et sua postea
Recipe saturni purgati optime ℥ .i. sal pu
rissimi ℥ .i. funde in crusolo simul et cum
est fusum prius deinde arsenicum et
boracem in crusolo et misce bene cum
una virga ligni postea coopi crusio
lum quam plus potes et da bonum
ignem donec fumus cessat postea discoperi

crusolum et quando ibi invenies fusum tolle
et iterum in alio crusolo funde et proice in
ligam et habebis solem bonum sic coldefe
wincheri in colore et pondere si non susti
net cementum sed sustinet bene et fusiones
sine diminutione coloris vel ponderis.

398. Balsamum bonum Recipe terbentine libras 2
aloes sucotrini uncias 1 carpobalsa
mi xilobalsami ana uncias 5 garofilorum
drachmas 2 primo extrahe aquam per alembicum distil
lando secundo oleum tertio balsamum. Item
balsamum bonum Recipe sucus porri et sucus mente
et pone ad solem diebus canicularibus in
ampulla postea pro balsamo utatur quilibet.
Item balsamum sic fit Recipe terbentine libram 1
aloes epatici libram 1 nucis muscate uncias 5 hec
omnia misce simul et bene distillabis et habebis
balsamum valde bonum quod valet ad omnia
tactus vero eius prestat ad conservandum corpora
mortua longam sed valet ad [illegible] Et si
ponas super palmam manus statim
transibit manum ab alia parte et facit
omnes alias operationes balsami. Item bal
samum ita fit Recipe terbentine [illegible] de suco le
mocenorum uncias 2 et sit mata et mitte
totum in ciato et fac ignem quod non tangat
ciatus et dimitte tantum fervere donec consu
matur uncias 1 deinde accipe spatulam [illegible]
et guttatim pone in marmore frigi
do et tantum diu facias donec [illegible] color

videatur si rubeus deinde pone in ampullas
vitreas et pone intus sigillando bene
ipsa deinde utere eo sic nichil. Item
si vis probare balsamum utrum sit bonus
pone [illegible] in aquam claram et percute cum
uno ligno si aqua turbavit non est bonus
si clara erit est bonus et semper vadit ad
locum ubi posuisti.

Ad faciendum azurum Recipe lapidem la 399.
zuri vel menam ultramarinam
et tere bene super lapidem de porfirio vel de
serpentino cum aqua et quanto subtilius tanto est
tanto melius erit et dimitte siccare et iterum
tere et cribra et in [illegible] pulveris
pone ceram uncias 9 colofonie uncias 6 ver
nicis pulverizate uncias 3 masticis olei com
munis uncias 2 terbentine uncias 1. Omnia conficiantur et deco
quantur simul [illegible] et cum coctum
fuit tolle ab igne et postea adde ver
nicem et ponas in [illegible] et malaxa cum
manibus [illegible] et repone postea [illegible]
[illegible] pone in alio vase cum aqua calida
et misce cum uno baculo renovando aquam
donec aqua sine azuro exeat et de aqua
colla per pannum mundum et dimitte
pausare per duos dies et fac exire aquam
de super postea pone lixivium et misce
et dimitte in lixivio per diem et noctem
postea cola et dimitte siccare ad umbram.
Item Recipe ollam novam numquam operatam et

mitte in ea laminas puri argenti q̄t
uis ⁊ sic eo opias illam ⁊ sigilla ⁊
mitte ipam ollam in uindemia que est
pcta d' corelari ⁊ illic bn̄ opias
d' ipa uindemia ⁊ dimitte bn̄ usq ad .14.
dies ⁊ aperies ipam ollam ⁊ ipas flo
res q̄ e i circuitu ipaz laminaz
excuties ⁊ i mundissimo uase pone

Item R calcem uiuam ⁊ acetu ⁊ misce
sil' i aliquo uase ⁊ opilla ⁊ pone sub
fimo equoz p 14 dies postea
R azuz qd' i uenies i superficie o
ferens ⁊ sic fac sepe

Item R uas
uitreum ⁊ i mitte sulfur uiuu bn̄
tritum cu argento uiuo uz duo po
dera sulfuris ⁊ tertia pondera argenti
uiui ⁊ cooperi cu argilla bn̄ comixta
cu fimo equino ⁊ fac bulire ad ignem
qusq deficiat ⁊ tunc extrahe ⁊ erit azuz

Item ad faciendum optimum azuz R sal
armoni' p 3 uiridis eris p 6 ⁊ mi
sce sil' bn̄ trita cu aq tantam cofici
ant ut sit mollia sic pasta ⁊ plus
postea pone illam pastam i ampu
lla uitri ⁊ bn̄ claude ⁊ luta ⁊ pone
i fimo calido p aliquot dies postea
tempta ⁊ i uenies uide eo q̄usq
i optim azuz

Item fac sucu ⁊ me-
lorellus aristolochie longe ⁊ cola p pannu
⁊ pone i uase uitreato ⁊ i eo suco
stringe laminas lune pure postea
decoq laminas ordina tale q sit
sup acetum forte copias ne tangat
sucum postea copi bn̄ uas ⁊ luta
bn̄ luto q no respiret ⁊ pone
i aliquo loco humido p 10 dies ⁊ plus
sios postea tempta ⁊ i uenies deas
laminas undique eo optas bono
azurro rade sicca terra ⁊ dimitte ⁊ serua
dos habes p tuo uelle ⁊ nota q si fodis
bn̄ i terra aristolo longa i ue
nies radices grossam ad unam scapula

Item R aceti fortissimi qutu uis ⁊ dissol
ue i eo alum marach ⁊ sal gemme
⁊ pone i olla noua ⁊ ollam integras
pro uini ⁊ ibi suspende laminas lu
ne purassimas ⁊ claude bn̄ q no re
spiret ⁊ i 10 diebus aperi ollam ⁊ la
minas rade ⁊ iterum suspende ⁊ cla
ude ⁊ fac ut prius donec habes satis d' eo
postea tere sup marmorem ⁊ serua

Item
ad faciendum azurum finissimum ult'ma
rinum R plures lazuli uictas lune pone
⁊ pone i uase uitreato ⁊ obtura bn̄
⁊ pone i uegete d' q sit nouit ext
tum uinum ⁊ i una die ⁊ nocte erit
factum ⁊ luna n̄ cosumet

Item ad
faciendum azure i silitum ult'ris d' lapid
d' lazuli R argenti uiui p 2 saturni
⁊ sal armoni' ana p 1 R sal' comu

sic decem de cinapro et cum fumum vi
debis exire blavum tunc satis est et sic fran
ge vas et cum in frigidatum fuit in
venies azurum nobile quod simile est azuro
ultramarino tunc conterre super lapidem sine
commixtione aque. Item recipe zarni bru
sati ℥. 2. sulfuris vivi ℥. 1. fecis
vini ℥. 2. omnia terantur et inspatetur
cum aceto vel urina postea pone in
vase et bulliatur et misceatur bene po
stea pone in vase bene obturato et
dimitte stare per quindenam postea aperi.
Item recipe calcis vive ℥. 4. batiture eris
℥. 2. salis armoniaci ℥. 1. contere omnia in
aceto et fiet azurum bonum. Item recipe vas
rotundum et lata superficie auricalcum
et foliatum cum alume rotundo, tecto pone
in vase et postmodum optime cooperias
et pone sub fimo .10. diebus postea
extrahe et rade et iterum fac sicut prius et
habebis bonum azurum. Item ad conficiendum
durum azurum ultramarinum recipe azurum
grossum et lapideum et tere bene et de bo
no aceto et azuro contrito sine la
minis argenti puri et pone super
vas quercinum in quo sit urina et
ponatur in loco calido et fundendo sepe
urinam calidam.

340. Ad cognoscendum azurum ultramarinum
pone ipsum super ferrum ardens et non con

burit. Si si comburitur non est ultramarinum sed
italicum vel ispanum vel francigenense. Et
scias quod frequenter inveniuntur lapides
parvi in uno azuro et licet terra vita
ipsum. Scias quod alii vendunt pro multo bono
azuro terra coloris indici quod assimilatur azu
ro de quo caveas tibi. Item recipe ferrum ca
dens et pone de super de illa minera si
est bona numquam mutat colorem si est
malla efficitur nigra sicut carbo.

Ad clarificandum colorem azuro recipe bra
xile rasum cum nitro et aqua de
sale armoniaco et claram ovi sed minus
de sale quam de aqua predicta hec omnia simul misce
cum azuro et permitte siccare et usui serva. ·341·
Item recipe mellis ℥. 1. et bullias cum vino
rubeo et de isto vino infunde in azuro
et dimitte siccari. Item recipe dragantis
℥. 5. gummi arabici ℥. 2. bulliat cum
vino rubeo et funde azurum et dimitte siccare.

Ad distemperandum azurum ultramarinum recipe
azurum quod invenitur ultra partes ma ·342·
rinas et tere cum clara ovi vel cum aqua
gummi arabici et cum terumine si facit
spumas extrahe in fundo in cornu et coha
periatur spuma cum clara sive aqua
gummata et laventur bis vel ter cum aqua gu
mata sive clara et sic temperato operatur
cum aqua albissima gummata gummi albo
et ultramarino et cum gutta braxilis et erit
pulcrum.

Vtr̄ ad tēpādū azurū siue calibē q̄ scindat uitrū hās p̄rcū & da sibi ad comedendū d' h̄ba p̄ tres dies & collige ei' urinā ī aq̄ tēpa azurū

Vtr̄ mod' distēpandi azurū p̄ scribēdo tal' ip̄z aliq̄ntū ūt uitrū sup̄ lapide marmoreo deīde pone ip̄z ī uno passide uitata l' ī uno ciato & p̄ pone aliq̄ntulū aq̄ clare & cū di gito tuo agita d'ī p̄mitte residere & eicias aq̄ turpē s' impuritatē & hoc fac p̄ septies l' plus si expe dit d'ō aq̄ sit natās efficiat' pulcri or & clarior q̄ p̄us eāt h' fco eiecta ex aq̄ quā melī potes & pone sc̄ dem lapidē & iterū s̄btil' tal' ī cor porādo cū aq̄ gūmi d'ī repone ī cornesello & residē p̄mitas po stea eicias deī aq̄ sit natātē & ad de d'alia aq̄ gūmi & utere //

Aq̄ gūmi sic p̄pat' R̄ gūmi ara bici & pone ī una petia pāni li ni s̄btilis & liga it' postea pone ī uno cornesello & īple aq̄ cor nesellū aq̄ & it' dimitte d'ō gūmi fuīt dissolutū q̄ solo uisu l' tactu sciē poteris eo q̄ eīt tenax & utere /.

·313· Alia azurina sic fit R̄ acetū l' lixiuiū & pone ī uno cimi nili unā fialā que cū lixiuio ciat' lig̃scat & melī' ī bibi' sal' armo' ℥·9· bonū & bn̄ t'ra & s̄btile & dimitte ip̄z it' lig̃fari armonio usq̄ ad ue spas postea tolle limatā s̄btilē arēs p̄ur q̄ sit d'oricabis & ablue eā optīe cū mltis aq̄s & pone ī lixiuio & dimitte sic p̄ dūoz duob' dieb' postea cola & sua limatā p̄ alia uice & ī aq̄ ista pone paulatī de p̄pulue colophonie l' alume fecl' re cēt' ceze nō extīcte & statī uide bis optī' colorē hēre quā pīna ī ampulla bn̄ clausa d'ī pone de aq̄ ista sup̄ azurū malū & effice sepe ad solē & fiet optī' d' malo fit bonū & de bono optī' //

Alia azurina tinges pānos ī co lore azurino R̄ alume roce ℥·2· galleti pisti ℥·5· limature broni ℥·2· aceti borolā unā & unā aliam aq̄ fōt' & bulli sil' p̄ dcā q̄usq̄ cōsu met' usq̄ ad medie/tē ·314·

Vtr̄ simi' co lorē ad scribēdū ut azurū R̄ flores batizosore & exhe sucū & ībibe it' petiā lini albā & sicca ad umbrā & ita fac bis l' t' & sicca d'ō eīt colata bn̄ & cū uolūeris opari hās clarā oui ruptā & ī bibe it' deī petiā po stea exp̄me & sic fac plures d'ō uide bis bonū colorē ~

344. Peltrum e argentum faustrem coq
nec e argentum neq nec stagnum sed me
dium inter utrumque plus habet colorem argen
ti quam stagni quod sit fit Recipe eris pt. i. sta
gni pt. 8. que duo simul funde super pruns
pone eas ad ignem certo spatio et sta
gnum fusum iacta in formam quam vis
Item Recipe stagni pt. 6. rami pt. i. simul
funde et fusum iacta in formam quam vis.
Item Recipe iovis purissimi ana. ℥. i. funde simul
in crusolo Item Recipe Jovis ℥. 8. veneris
℥. 6. mercurii ℥. 2. Jovem liquefac et
postea addatur mercurius et misce bene
simul postea addatur venus cum ℥. 3. auri
calchi funde et misce omnia simul et fiet
optimum peltrum /.

345. Ad faciendum minium ampullam
vitream linias exterius de luto et Recipe
unum pondus argenti vivi et duo sulfuris
et pone in ampullam ad lentum ignem coo
pertam et quando videris fumum blavum exi
re cooperias et quando croceum iterum reco
operias et quando rubeum tolle ab igne et
habebis optimum cinnabrium Item Recipe mer
curium sublimatum et parum de pulvere
sulfuris et coque in fiala .i. in ampulla
vitrea et cum videris exire fumum ru
beum tolle ab igne /.

347. Ad expellendum lendes de capite Recipe
salviam et tere et misce cum oleo
et aceto et unge capillos et liga caput
cum lineo panno /.

Ad expellendum cimices Recipe de felle
bovis et misce cum oleo et unge locum -348.
Item ad occidendum cimices Recipe sulfur
bene tritum et in pulverem redactum postea
Recipe aquam et fac bulire in aliquo vase cum dicto
pulvere postea aspergere parum aque ubi sunt
cimices et pone de dicta aqua in uno loco et
omnes cimices illuc ibunt et morientur /.

Contra muscas sic fumiga domum ·349.
de foliis cucurbite et non intrabunt
ibi musce Item si aspergas aquam ubi sit
cocte cucurbite ad parietem per domum
omnes que ibi adheserint morientur Item
ad muscas boum Recipe absinthium et tere
bene postea misce cum lacte vaccino et
unge boves et omnes musce approximan
tes bobus ita punctes morientur Item
ad muscas fugandas marubium cum
lacte tere et muscis appone et quecumque
comederit aut de domo fugiet aut
morietur Item ut musce non perma
neat in quocumque loco volueris Recipe origa
num et extrahe sucum et misce cum bono
aceto et felle porcino et aspergere rum
una frasca ubi vis et nulla musca appropinquabit /.

Contra zenzalas Recipe ciminum et ·360·
mastica in ore tuo postea unge
vultum et manus et non tangent te Item

si uis ut nō intret domū has cimmū
pistū et distēpa cū uino albo postea
cū granatello spice ad hostiuz et ad
fenestras domꝰ et i aliis locis unde i
trare poss et nūqꝫ intrabūt ./.

361 ·361· Ut mures moriant ℞ cucumer
silvestre et pista et pone sup
foram murib et moriet. Itē ut
mures fugiāt si ligauis murē i
domo oēs videtes illū ligatū fugiet ./.

·362· Ad faciēduz atramētuz ℞ aque
pluuial lb. ij. l' aq mortue
gracti fracti lb. ij. et bulliat ita q
aq ad mediuz redeat q° facto colet
p stamenaz postea reponat ad
ignez et bulito mictat ibi gumi
lb. j. q° misso leuet ab igne et mit
tat ibi uitoli lb. j. et post h resol
uat cū mediet uni siphi uini po
stea mictat ad serenū et i dimite
p. ij. dies et duas noctes postea co
let. Itē ℞ galets ℥. j. uini albi
℥. ij. diuidat gallets p frustra et po
nat i uino p tres dies oīx die agi
tado et q° facto colet et usui suet et
sic fit atramētū sine d'coctioe. Itē
℞ uitoli q̄rta ūciaz gumi ℥. s. gal
lets tti ℥. j. q̄ oīa pone i ℥. ij. optimi
uini albi et puri et dimite stare p
tres dies l' plus sz uelle tuū et oi
die .s. sero et mane p misce postea
cū residerit q° sup natauit acci
pe et fory ē opti atramētū bñ v..
Uitoli q̄rta media sit uncia gumi.
Integra sit galle sz addas .ij. salerni ./.
Itē mite l' adde i fecel remanetib
d' uino et misce sic sup p dies tres
et fory ē opti atramētū. Et nō q
ita dz fi q uinū dz miti i una olla
et galla cū ipo uino postea dz poi
ad ignez et sep duci cū una cand
q̄n erit calidū dz miti gumi et q̄n
erit iux buliē d'bet eleuari anteq̄
buliat mitat uitoluz et post p erit
ita ordiata ducat usqꝫ dū exeat
fumꝰ. Itē ad faciēduz bonū atra
mētuz ℞ galleti lb. j. uitoli lb. s.
gumi arabici ℥. ij. aque lb. iiij. et
pone i p̄mis ad igne gallets cū aq
et dimitas tatuz buliē q calets di
miduz postea cola et i illa aq que
remanet ponas ītꝰ gumi arabici
et pone ad ignez et dimite colaē tciaz
ptez postea accipe ab igne et poās
tatuz uinuz quātuz fuit i p̄mo aq
et pone ītꝰ uitoluz et misce cū baclo ./.

Ad faciēduz cinaprū ℞ unu uas 363
uitratū et sulfur uiuū et tat
bñ sz lapide et ponas argētū et sul
fur parit i illo uase et claudat

os uasis cu argilla 7 stercore eq 7 po
nas sz ignez 7 facias claz ignez
dõ videas rube. 7 tuc exhe 7 hẽ
bis cinaprũ. Modus pparandi
cinaprũ p scribendo teras ipz subtilli
sz lapidez marmoreũ postea ad
de aliqntulũ aq clare 7 cũ ea te
7 sic pmitte ad solez siccare 7 ipo
sicco iterz distepa cũ aliqntulo clar
pparate 7 ad huc siccari pmitte de
inde iterz distepa cũ pdca clara sz
pdcõ lapide secũ miscendo aliq
tulũ d superfluitate auris ad hoc
ut eius pustule aeree renouat 7
inde i cornesello repone 7 usui sua
raz color istius cinap sic pparati erit
pulcr 7 lucidus. Et si volueris ipz i testa
te pparari teras cũ eo aliqntulũ mire
ut eet unu granu lēticule 7 hoc
secũ omisce i fine terie triture
ipius cinap qm pseruat teras amu
scis ne eas exiccet 7 cũ videris ipz
corrũpi i ipo cornesello sic q scribi
nõ possit eo q facit filũ 7 fetit
pice aliqntulũ uini i ipo cornesellũ
7 conterias aliqntulũ 7 pmitte resi
dere 7 eicias claz 7 hoc facias ter
dõ clara pdca corrũpta ex fuerit
eiecta de inde iterz pone modicũ
d uino i dcõ cornesello 7 dimittas

dõ uti volueris eo 7 tc eicias vinũ
7 pone clarã l aq gumata 7 utere
Et si foret cinaprũ fortit exicca
tũ pone sz lapidez marmoreũ
7 teras 7 pperes sic sup sciptũ est.
Clara at sic pparat. Rx claraũ oui
cũ modico uitelli 7 pone i ius d ficubus
l d cimis ficuũ lacticiniis mi
nute i cisis 7 aliqntulũ sil conterias
7 utere. Vel sic Rx spõgiaz optĩ
lotã 7 i fũdas i claraz ut eã capi
at 7 exprime sepe dõ spumam 7
uiscositatez amittat 7 utere.

Azatista sic fit Rx sal alkali ʒ. · 363 ·
ij. cristalli calicinati ʒ. ʒ. ix.
batiture eris ʒ. v. funde oia simul.

Ad faciendũ lapidez ardētez Rx · 364 ·
calamite lb. j. frange eaz mi
nutatiz postea Rx pulũ gte calcis
uiue 7 sulfuris uiui an. ʒ. ix. q sit
bñ puluizate subtilr postea pone
calamitaz i crusolo cũ dcõ pulũe
solatiz pmo d uno postea d alio
7 co operi 7 luta luto sapie 7 hec oia
pone i fornace ubi fiunt ciati 7
ibi stet p. 13. dies postea exhe et
accipe adhuc d dcõ pulũe 7 fac
sic pus fecisti 7 iterz i caput. 13. diez
fac silr 7 i capit. 90. diez exhe 7
hebis lapides. Et qm volueris candela

accedat balnea lapides in alio loco
cum sputo vel cum aqua et approxima can
delam et accedet. /

356 · 356. Ad faciendum corallum per formam
per colorem alba et radatur bene ita
quod non turpitudo in eis remaneat
postea habe rasuram et valde minu
tatim rade et reduc in pulverem pos
tea fiat lixivium fortissimum de frassi
no et coletur tribus vicibus in quo ponatur
dictus pulvis et stet per .14. dies po
stea teratur cinabrum cum aqua et mis
ceatur cum pulvere predicto et vide si habet
colorem coralli et tunc officias cum
manibus sic ceram et forma ex eo
quodque vis et permitte siccari postea bene
polias ad turnum. Aliter ad sal
dandum corallum per de corallo et pi
sta ipsum postea tolle poma arancia
et extrahe sucum ex eis et in illo suco po
ne predictum pulverem et misce bene
fortiter et tunc faciet magnam spu
mam et illam spumam collige cum
una penna et repone in unde et
dimitte pulverem in dicto suco per duos
dies vel plus postea in pasta et fac
opus cum formis volueris et super formam
quam facies pone de illa spuma
que reddit corallum in bono colore
Et si videtur tibi habere parum colorem
unge postea illam formam de cinabro
optime macinato quousque videbitur
tibi habere bonum colorem postea in
volve in una bona petia lini et
pone sub fimo calido per .14. dies
et de novo dabit perfectum. /

Ad faciendum ambram per plures · 357
claras ovorum et pone in una
canna et illam cannam pone in aceto
et facias quod acetum non intret cannam
et eam ita dimitte in aceto per .14. dies
postea accipe ex et per foram paulatim
postea pone ad umbram et permitte
siccari et erit facta. Aliter per albumina
ovorum galline et extrahe seriem galli
et percute ipsam cum uno ligno scisso
in quatuor partes et spumam proice desuper
et pone in uno vitrolo et claude bene
cum uno ligno de salice et fac bulire
in aqua per tres horas vel quatuor vel circa
et tunc depone ab igne et frangeras
vitrum et quod intus est pone ad solem per
.10. dies postea pone in foliis ca
ulium vel aliis foliis et pone in lo
co humido et tunc potes taliare
ad tuam voluntatem et quando opus fuit
forum fac bulire in oleo linoso et
habebis ambram. Aliter tere minu
tissime pulverem cristalli ita quod per
pannum lineum cribelletur cum

manu d'
in de per albums

cinamu de inde R/ albumen oui sine
vitello remoto vel sere galli et li
bra clara sicut fit de cinabrio postea
pone intus crocum cum clara liquefacta secundum
quod volueris coloratam ambram hec omnia
incorporata misce diligenter et pone
in uno budello porci vel alterius bestie
quod sit solidum et illam hinc scisuras
et liga bene ex omni parte et pone in caccabo
ut ibi diu coquatur postea pone ipsum
super lapidem politum et figura ut vis
et si vis facere manubrium et forma
antequam durescat et rade et pone
ad solem ut solidetur. Item R/ ar zu
bea ouorum .xx. succi fumi terre lib. s.
tamen sil' et ponantur in vase vitreo
posito in caldaria a mane usque ad
terciam deinde pone ad solem per .xv.
dies et erit facta. Item R/ claram
oui et tantum diu agita quod tota spuma
ciciatur et pone deinde claram in fia
la opilata et decoque in caldaria
plena aqua usque ad mediete consumptio
nis aque postea pone deinde fialam
sub arena per .ix. dies postea extrahe et in
venies congelatum et scinde eam et perfora
eas postea bullias eas in oleo crudo
lini et erit facta. Item R/ limature
boni ligni aloes terti [?] et cebella
ti lib. [?] .xv. D quartam l .8. partem .3. cere

et terciam partem .3. de bona ambra et .12.
partes .3. de camphora veteri et granum
boni musci tere omnia cum aqua rosacea
quousque diligentius commisceatur et forma
diligenter et fiunt. Item R/ claram oui
anatum vel gallinarum bene fractam cum
spongia et munda ab omni spuma
et pone aliquantulum de croco ut sit
bene colorata et claude bene in ampulla
vitrea vel canono lotonis vel stagni
ita grosa ut vis habere postea vero et cla
ude optime ne respiret et mitte ad
bulliendum in aqua quousque est bene dura tunc
extrahe de canono vel ampulla et incide
secundum quod vis cum seta equi et fora eos
et ad solem desicca et sepe cum oleo
lini vel oleo communi balneat a croco
colorato et sic faciendo indurabitur
ad velle tuum. Item ad liquefaciendum
ambram ut possis de ea facere sic
de cera R/ ceram magis albam quam
possis invenire et ponas ipsam ad
ignem ad bulliendum et spuma ipsam
bene quando bullit postea pone intus
ambram ad bulliendum aliquantulum
cum ipsa cera et cum sic bullierit leva
na ab igne et extrahe deinde ambram
de cera illa et bene tergas illam et inve
nies liquidam ad faciendum de ea quod
volueris cum manibus vel per incisionem

et sic de ea posses facere scutella de facili.

Ad faciendum unum manicum cultelli de ambra. Recipe albumen oui et pone in una scutella et ducas ipsum tantum diu quod sit cuiusdam ut aqua. Et inde recipe unum canellum de vitro vel de canna ita formatum sicut tu vis manicum et pone in dicto canelo dictum albumen et suspende ipsum canellum in uno loco ubi non habeat solem neque ventum et dimitte sic stare per 19 dies vel 20. Deinde recipe dictum canellum et in vetro in eo ambram pulveratam vel ponas ipsum canellum in uno vasse de aqua ad buliendum bene obturatum quod aqua non intret et ponas de zafrano ad colorandum ipsum et cum fuerit bene spissatum frangas canellum leviter et pone ambram ad solem et dimitte ibi stare donec induratur. Et sic posset poni cinaprum ad colorandum et in unde est omnes colores probavi et credo quod possit colorari ad modum cristalli et in omni colore.

368 368. Ad faciendum margaritas duras et pulcras de corallo et lapide. Recipe lapides in capitibus piscium in ventre omnes qui potius et in pulverem redigatis subtilissime et cum albumine oui crudi massam forma et de tali massa forma lapides margaritas ad libitum et dum sunt in ipsa tenuitudine per fora iam perforatas et admodum dictum congelatas et mittes in eorum foramina setas equinas seu porcinas ita congelatas et siccatas in lacte coque recenti coctas non in frigidam ponite in loco mundo studiosius siccatas sine vento et sine pulvere donec indurantur conservat et nitore in vento. Et si vis potest fieri de corallo et de lapidibus in veteris in litore maris sablonum.

Petre preciose fiunt sic. Recipe de cristallo libram i et tere subtiliter in mortario et pulverem cribra postea pone pulveris ossium cinerum combusti usque ad perfectam albedinem libram i. Si non potes istum pulverem habere habes pulverem ossium bovis vel alterius animalis ut castrati. et ... sal alkali libram i. omnia tere subtiliter et pulverizata misce bene postea hunc pulverem pone in ollam fortem cum operculo et lutatam de foris et loca in fornacem vitrariorum ut stet 4 vel 7 diebus quod est melius cum suis noctibus et ibi fundetur ut vitrum postea desuper pone de bono azuro ultramarino vel alemanico distemperato simul et fiet color celestinus. 369

Ad faciendum saphiros grossos et parvos quos facias aptari cum petra que vocatur smerillus etc. Si autem vis

here smaragdos pone iterum viride es
Si thopacios pone crocum Si rubi
nos pone cinaprum Si citra
natos colores braxilis vel cirele als
orcelle vel rose Si iaspides es ustum
et ita de ceteris totum uno ros [illegible] qui vis
fit de cristallo tertio ...ndo vero fit de
vitro ut dixi est Item ad faciendum
gemmas Recipe albumina ovorum cruda quot
vis et pone illa in vase vitreo et co
quassa bene et adde illi confessato crocum
vel alium colorem et concute fortiter cum
baculo ligneo vel cum cocleari postea
distilla eam per filtrum vel cum panno
lineo et distillatum pone in vesica
bovis bene munda et cum fuit plena
liga collum vesice deinde suspende
illam vesicam ad umbram et sic pendeat
tribus diebus cursuis noctibus et custodias
illam a muribus ne comedant eam
Et si vis facere gemmas transparentes
ex illa deinde vesicam plenam de eis a
lumbus in aqua bulienti ad ignem quousque
scias vel esse coctum deinde fac de eis
gemmas et quicquid volueris Item Recipe cri
stalli pulverizati subtiliter partem unam
sal alkali partes 2 commisce in vase compe
tenti et resolve in fornace vitrum ad
decoctionem postea de coloribus quod vis deinde
funde in formam quod ut vis gemma
est magnam Item ad faciendum sma
ragdum Recipe agrestam distillatam per fil
trum et appone viride es et alum roche
et pone in vase vitreo et iterum pone cri
stallum per 20 dies postea extrahe et
feces est smaragdus et sic potest fieri cum
aliis coloribus Item pone cristallum
in alume per dies 12 postea coque in vi
ridi ere et fiet Item Recipe sal alka
li ℥ 9 cristalli calcinati ℥ 9 calcis
plumbi ℥ 5 funde omnia simul et est factum
Item ad faciendum iacinctum pulcrorem
quam inveniri possit dissolve alum in
suco de flen i. landri et cola cum
postea pone in cocleari addes ei
de sanguine draconis et arsenico ru
beo in quo bullat lapis i. cristallus
et erit mira Item rubinus sic fit
Recipe sal alkali ℥ 9 cristalli calcinati
℥ 3 batiture ferri ℥ 5 funde omnia
simul et habebis rubinum et sic de quolibet cor
pore fixo colorem potes extrahere
Item Recipe arsenicum rubeum et tere bene et sublima
in aludel et cooperitorium erit platum
sic sapphiris de vitro et asperge sal
in fundo aludel et fac fortem ignem
et invenies lapides quasi rubinos
in eo cooperitorio Item ad faciendum
saphirum Recipe sal alkali ℥ 8 cristalli
calcinati ℥ 9 zafre ℥ 5 funde omnia

sil' 7 habebis saphyru(m). Item ad faciendu(m)
gemmas auri carissimas R(ecipe) sal' optimi
p(ar)tes .j. auripig(menti) citri t(er)tii p(ar)tes .j. p(ro)pone
ista i(n) testa terrea p(ri)mo ponendo sta
tim de sale de i(n)de de auripig(men)to 7 sic al
ternatim 7 testam argilla cu(m) luto sa
pie(ntie) claude & i(n)de liquefac q(uo)usq(ue) congelet(ur)
pone ex i(n)de p. 4. forte .j. sup(er) decem
marchasite tere 7 funde sup(er) ip(su)m
exiet e(nim) velud auru(m) pulcherrimu(m). Sic(ut)
q(uo)d gemma 7 coapta nupti dei. Et
narravit m(ihi) q(ui)dam p(ro)videntissimus vir
q(uod) vendidit una(m) ex hijs p(ro) .7. bisanc(iis)
q(ui) accepit ovum ext(er)ius albedine 7 in
tullo statim gemmam corticis i(m)posuit
cu(m) p(ro)vide(n)tie sexte p(ar)tis .3. de tali 7 cola
visit diligent(er) 7 sepellivit i(n) cinere
calido 7 exivit gemma(m) 7 i(n)venit ea(m)
fulgidiorem splendidiorem 7 ven
didit eam .30. bisanciis.

370 Ad faciendu(m) p(er)las artificiales
R(ecipe) octos p(er)sicum v(e)l testam conch
lium q(ue) cocti s(un)t ad c(on)tritu(ra)m quam vis 7
desicca multu(m) ad solem 7 appone t(er)
tiam p(ar)tem sui dragagantis aut mastic(is)
7 c(on)tunde subtilissime i(n) mortario multu(m) 7
cribra p(er) pannum strictum postea c(on)
misce cu(m) lacte caprino ut fiat sic
fortis pasta 7 si vis apponere
par(um) de farina simille 7 fac i(n)de

p(er)las magnas aut p(ar)vas 7 p(er)fora
cu(m) seta porci 7 ad solem siccentur p(ro)
ut fiet valde albe 7 dure 7 si
no(n) s(un)t albe satis iterum pone i(n) lacte
7 iterum sicca. Item R(ecipe) lapides albos
fluviales aut p(er)las marinas
v(e)l si volueris veras p(er)las q(ua)s te(re) subtilissime
i(n) lapide marmoreo distemperato cu(m) succo
limonu(m) aut ovor(um) albumine 7 i(n) forma
p(er)las ad libitum magnas v(e)l par
vas quas i(n) seta eq(ui) ponendo de
coq(ue) i(n) furno panis 7 clausas i(n) pane
ordeaceo ad(?) postmodum extractas de coq(ue)
i(n) vetriolo columbor(um) p(er) horam. Item
R(ecipe) aq(ue) limonu(m) p(er) alembicum distillate 7 i(n)
ea pone p(er)las fortiter molatas 7 ter
desicca i(n) alembicho una q(ua)q(ue) vice cu(m)
s(upradi)c(t)o succo postea habes lac mastic(is)
7 c(on)fice 7 pone i(n) formulis p(ar)atis
ad voluntatem grossitudinis 7 du(m) fuit
i(n) formulis p(er)fora postea pone ad
siccandum i(n) loco ubi pluvia no(n) cadat
nec fortis sol dum erunt sicce ab rade
lucidum cortice p(er)lar(um) v(e)l conchas ubi nas
cunt(ur) 7 pone circa istas p(er)las 7 i(n)cine
de p(er)sso coloca cu(m) ista raditura postea
pone radicem sup(er)ius 7 pone i(n) loco co(m)
mode calido 7 habebis pulcherrimas p(er)las.
Item ad faciendu(m) p(er)las albas R(ecipe) lapidem
de marmore albo 7 ob(?) vituli combustu(m)

7 fac pulverez 7 pone p(er)las i(n) ist(is) duob(us) pulvib(us) i(n) uno corio albo sic aq(ua) 7 frica. It(em) ad faciendu(m) d(e) m(u)lt(is) p(er)l(is) unaz grossaz R(ecipe) radices ciclaminis 7 fac de eis sucu(m) 7 pone ibi p(er)las i(n) vase vit(re)o 7 dimitte p(er) duos l(ve)l tres dies 7 sepe muta sucu(m) 7 q(ua)n(do) erunt tenere accipe eas d(e) suco 7 fac p(er)las s(ecundu)m velle tuu(m) 7 accipe setaz porci 7 p(er)fora p(er)las postea hab(e)as unu(m) ... frumentatu(m) d(e) ordeo 7 pone i(n)t(er) p(er)las postea pone i(n) furno 7 fiet dure sic(ut) alie postea da comed(er)e eas uni columbo 7 purificab(un)t(ur) l(ve)l pone i(n) uno limone. It(em) aq(ua) dissolutiva p(er)laz 7 auri foliati R(ecipe) sal armo(niacum) ... sal nit(ri) ... ʒ. distilla sil(iter) p(er) alembicu(m) 7 i(n) aq(ua) q(ue) distillab(i)t(ur) postea e(st) i(n) ampulla vit(re)a pone p(er)las sic aur(um) i(n) foliis 7 dissolvetur.

371 Ad p(er)las gemmas scindere possis R(ecipe) ... sanguinem cu(m) e(st) i(n) amore 7 d(e) ei(us) urina m(itte) i(n) sigillato vase 7 m(itte) i(n)t(er) gemmas 7 pone sub fimo equino ... postea ... 7 ... i(n)t(er) gemmas ...

It(em) ad mollificandum lapides R(ecipe) flores siliginis 7 sanguinem ... 7 misce sil(iter) 7 a pone pulverez ... i(n) hac lapides a p(ro)pone 7 erit mollificat(us).

Ad colorandum lapides ut luceat R(ecipe) pulverez d(e) tripoli 7 pone i(n) aq(ua) q(ue) sit ... postea cu(m) illo pulvere 7 aq(ua) frica lapides. 372

Ad cognoscendum lapides n(atur)ales a vitreis duc lapidez s(upe)r lamina(m) p(lum)bi si fuit vitreus a(m)mittet colorez. It(em) si h(abe)t vesicaz vitreus e(st). It(em) duc sup(er) solaz cu(m) lapide s(upe)r pulvere saraceni si vitreus e(st) accipiet colorez. It(em) si vis cognoscere smaragdum respice si nigredo e(st) i(n) s(upe)rficie q(ui)a si e(st) vitreus est. 373

Ad formandum litteras s(upe)r lapidez ... s(upe)r lapidez cu(m) cera ... postea pone lapidez i(n) aceto p(er) noctez postea elava ceraz 7 i(n)venies litteraz formataz. Sit t(ame)n lapis calidus q(ui)a aliter ... non ... 374

Ad faciendum cristallum R(ecipe) d(e) codolli(s) albis 7 pone i(n) igne du(m) fuerit rubei b(e)n(e) pone eos i(n) aq(ua) frigida 7 erunt disfacti postea accipe et pulveriza b(e)n(e) d(e)inde R(ecipe) .i. p(ar)tez d(e) isto pulvere 7 p(ar)t(es) .2. d(e) tasso pulverizato 7 misce sil(iter) 7 pone ad fornacez vitri postea i(n) vase ubi e(st) pone d(e) sale ... 375

It(em) ad faciendum d(e) m(u)ltis cristall(is) unu(m) cristallum R(ecipe) p(lum)bi usti p(ar)t(em) .i. cristalli p(ar)t(es) duas ... s(upe)r porfiru(m) 7 ...

in crusolo et funde sicut nos. Item potest
facere de melle calido. Item de ovis la
pidibus per calorem ¶ Item sanguis hirci
et anseris et murra olei et acetum in
vase ereo equaliter lento igne commixta
vitrum et gemmas mollificat ita quod in
portas ita ut in ferro scindi possit
¶ Item ad faciendum cristallum ut lucernam
ardentem recipe duas cristallos semi ro
tundas ut media nux et sit concavu
et pone intus .10. vel plures vermiculos lu
centes de nocte et de ligno salice putre
facto quod lucet in ferro vel in obscuro po
stea pone intus de felle canis et pone
circa rotunditatem cristallorum ali
quantulum de pulvere mastice ut cla
udatur cristallus et pone unum super alium
sed unus sit aliquantulum calidus ut me
lius pulvis claudat ¶ Item ad fundendum
cristallum pone ipsum in sartagine et in
forti aceto vel in aqua vitri vel per quartum
constituatur tantum quod teneatur et brevissime
de inde ponatur in huius pulveris pos
et calcanti dimidia vel minus et mis
ceatur ad confundendum mittatur quia fundetur
ut plumbum et hoc pro certo habeas ¶ Item
cristallus ita funditur ignias ipsum
et extingue septies in oleo cerepi po
stea funde ipsum quia de facili funditur
Si autem in clavo ipsum cum oleo coi cum

recepto donec curat super lamina lunifi
cabit eos si proiciatur super ipsum ¶ Item
recipe oleum tartari in calcinatum et
congelatum pone super ipsum ad ignem et
incipiet fundi quo fuso et pulverizato
super marmor adde sal armoniacum
et pone sub fimo in vase vitreo ad
dissolvendum ¶ Item tere cristallum mi
nutissime super marmor et illum pul
verem distempera cum alume albo distemper
ato cum aceto forti et dimitte in ipso
per .12. dies vel plus postea extrahe et
funde ipsum in crusolo ad ignem cum tar
taro et tertia parte plus pulveris
pluribus vicibus et solvetur ita quod fluet
et poteris ex eo vas vel quod facere ¶ Item
ut cristallus dissolvatur in aqua recipe ar
senicum quod est de genere sulfuris et fa
cias ex eo ignem et comburere cristallum
de illo igne per tempus magnum et dissol
vetur ¶ Item recipe marrubii millefolii
absinthii ana .℥.3. saxifragie .℥.3.
aceti acerrimi facti ex vinis acerimis
.℥.3. sucum predictorum extrahe et cum aceto
commisce in hac aqua pulveres corticis
vulpis distempera cum ana sive san
guis hirci et cum ista aqua cristallum
per tenuem se permitte et efficietur molle
ad modum cere de quo fac quidquid vo
lueris postea ut indurescat pone

in suco virrunacie in quo sit dissolutum
aliquantum sui cortices ouorum et cerussae stet
coris eque aliquantum et bulias usque ad con
sumptionem aque tunc abstrahe quia erit
durissima Item ad mollificandum cri
stallum et quemlibet alium lapidem recipe
uncturam urci calidam et sanguinem
eiusdem statim occisi cum est in amore
et misce simul in crucibulo et mitte ibi
cristallum vel alium lapidem postea pone
crucibulum super cineres calidos et
sic fac per .9. dies et erit valde molle
Item recipe sanguinis humani annis urci sa
poris mollis aliquantum pone in crusolo ad
ignem et sic fundetur cristallus eodem
modo mollificatur vitrum Item recipe sal
nitri cum calce et cum eo funditur Item
ad indurandum stet in oleo tartari
per aliquot dies vel coquatur.

376. Ad colorandum et mollificandum
cristallum recipe sanguinem urci uetu
sti nutriti .14. diebus foliis ederae libras
.5. sanguinis annis libras .3. ammirerum
olei .1. feces libras .1. aceti fortis libras .6.
salis gemme libras .2. aluminis roris libras .5.
aluminis scauole libras .1. omnia ista fac bu
lire simul et pone ibi cristallum quem uis
mollificare et sic ibi dimitte .8. diebus
postea potes ei dare illum colorem
quem uis et quando leuatum et accipies

ipsam de eo loco ubi mollificata est
pone ipsam in aqua frigida et fiet dura sicut
prius erat et potes eam polire ad uotum
tuum Ad tincturam uero dandam cristalli sic
fit fac fortissimum lixiuium de cinere
uitis vel sarmentorum vel cerri et de calce vi
ua et fac ad ignem bulire donec ueniat
ad tertiam et tertiam partem distempera cum co
lore quem uis dare ut dem est Item
cristalli puluerizati subtile partes .1. sal
alkali partes duas commisce in uase con
petenti et resolue in fornace uitrariorum
addens postea de coloribus quos uis et in de
forma et funde prout uis gemmam
esse magnam Item dissolue alumen roze
in aqua postea ibi pone cristallum per dies
.12. postea dissolue uiride eris in ace
to et ibi pone cristallum et fac bulire
et erit ei ad colorem smaragdi.
Item cristallum istud dissolue in oleo
in quo bullierit pes colombinus prima
uice habebit colorem rubeum .2. uice
habebit colorem croceum Item cristal
pone cristallo auripigmentum et pone
in igne forti et recipiet ibi rex
colorem croceum Item recipe gemmas
de eo et gere auripigmentum citrinum cum
aceto acrimo quod pone ad sublima
dum sepeliendo in ea gemmas et post
sublimandum gemme recipient ut di

tellum et auripigmentum candidatum Item pre
paratio cristalli sicca ipsum ad solem et
in bibe de aceto et vino rubeo et sic
ca in cinere 10 vicibus deinde [illegible] et in
bibe sal armoniacum soluto in aqua urine
in qua solutum sit prius atramentum ru
bifactum et de hac aqua inbibe cristallum
tenendo et desiccando 10 vicibus et con
tinue deinde mitte ipsum in igne per
dies et noctes ut subtilius calcinetur
et melius rubificetur deinde post cal
cinem solve ipsum creatione sal
armoniacum solvetur et et mutabitur in
aqua gelida lb. 1 mutat lb. 20 plum
bi preparati in solem orizon optimum
Item potest facere de lapide amatisto
Item opus cristalli Recipe de eo quantum vis
et ignias et extingue in aqua frigida
et fiet cinis postea gutta et
exicca de quo Recipe partes 2 napte
albe vel succi clidri partes 1 po
natur in crucibulo mundo et fun
datur et proiciatur in coloribus distemper
atis cum clara ovi Item cri
stallus hoc modo fingitur Recipe sucus
limonum sucus cucumeris asininum
scilicet de pomis sive melonellis
ana lb. 1 aluminis ramenti lb. 2
viridis eris lb. 2 terantur et bene mi
sceantur cum dictis sucis et ponatur

in ampulla vitrea sub fimo cali
do et dimittatur ibi per menses po
stea Recipe cristallum in frustris et in
pulverem et ponas in aqua predicta
et ponas sub fimo et solvetur in
fra tres dies vel in duobus diebus
Accipe quod solutum est et pone super
ignem et dimitte in igne donec omnes
succi consumentur cristallus rema
nebit calcinata in fundo vasis
Recipe de hac cristallam calcinatam et pone
in vase vitreo sic vitrum ponitur
in fornace ad fundendum et cristallus
fundetur et redintegrabitur in pulcri
tudinem pristinam et soliditatem Si non
vis ipsum album coloris facere
quando soluta fuit in aqua tingas ipsas
aquas colores quos vis et co
loribus cum quibus tingitur sic cum quibus
tingitur vitrum Sic est facere potest
gemmas preciosas pulcherrimas
Item Recipe urinam pueri calidam
statim cum minxerit et sanguinem
eius calidum cum in amore fuit
et in hiis balnea cristallum vel lapides
et pone super cineres calidos quater
vicibus vel plus et potius in adi
Item cristallum ita calcinabis ignias
ipsum et extinguas in aceto distillato
per alembicum donec [illegible] possit et cetera

opti⁹ Sitz lapides albos sumptos
d litore maris potes s calcinare
sufflado s3 ipos i camino do^c
cadeat sic ferru ignitu3 7 exti
guedo eos i aq^a postea potes
eos tere i aq^a 7 experiri si int⁹
auru3 hant ut appent. Item cal
cina^o c^stalli tal' e R^e c^stalli
quatuz uis 7 ignias 7 extigue
qualz uice i aq^a sal' alkali ut
sol^e q tatu ualz 7 diminuet
eaz postea fac d ea puluere sbti
lissi^m 7 pone ad fudedu3 sic su
p^a dixi 7 postea cu fuit fusa
c^stallus dimitte eaz i igne3 p
dies 7 noctes 7 fac i de lapides
q^scuz uolu^is s^eles p^ciosis lapidib⁹

377 De c^stallo domu illuiante
d noct^e R^e uermiclos d noct^e
lucetes qb⁹ distilla liquore lu
cete3 7 recludo i ampulla ui
trea i q sit c^stall⁹ int⁹ Item eaz
buclus addes R^e d p^dcis uer
mib⁹ 7 r^te 7 sb fimo calido i
ampulla uitrea p dies .19. dimit
te postea distilla p alebichum
qd i uase uitro ponitu3 e 7 i ob
scuro dat tatuz d lume q ho
abs3 ullo alio lume legere poss3
potes e pone i urinali sic
y^stos ^dt addit^r q ponas tatuz
d argeto uiuo cp^tu cu d lig^re
uinuz 7 poe totu i aptta simul.

Ad dulcorandu uitru R^e un 378
gulaz cauallinaz recetez cu
oib⁹ i troib⁹ us3 ad pastorale 7 i
sta eaz minute cu cultello po
stea pone ipaz i uno urinali
7 distilla p alebichuz sic alias
aha admixtioe cu igne suaui
7 q distillabit^r sua i uase ui
tri bn clauso 7 qn uolu^is ui
truz mollificare pone ip3 in
igne do^c sit bn rubeuz 7 exti
gue ip3 i aq^a p^dca 7 sic fac q^t
7 d'ueniet molle sic^t pasta panis
Item ad mollificadu3 uit^m l' ge
mas R^e sagui^s yrci 7 anseris
cu amurca olei 7 aceto i uase
eneo q^tz mixt^e leto igne cocta
uit^m 7 gemas i ponas molli
ficat ut fero i cidi ualeat.

Ad faciedu uit^m dur3 ut ferr
7 ut no rupat^r R^e un 379
gulaz eq cu i troib⁹ 7 oib⁹ suis
hu^ditati^b⁹ 7 i cide minutim
postea distilla p alebichu po
stea d tali aq^a extigue uitru
bn feruens sic exhit^e d fornace
duab⁹ l' trib⁹ uicib⁹ ad quttaz

ꝑita uitꝝ fiet durꝝ sic fecꝭ ⁊ po
tes de illo uitro facere uasa ꝓut
tibi placet ⁊ nõ rūpet' sꝫ erūt
ī frangibilia ¶ Itē de auratio ui
troꝝ ī thalamo l ī ede ſemti
nuꝫ coloreꝫ q° utūt' pictores
ī sale nitri ⁊ cōmoue do soluat'
de ī de ūge uit° ⁊ ī fice usqꝫ
quater ¶ Itē calinatio uitri tē
uitrū cū aceto acrimo · 30 · uicib
una die sicca ad soleꝫ postea
ablue eꝫ ꝑ acuitateꝫ aceti sb
tiliat' ꝑtes ⁊ de purat' de inde
funde · 30 · uicibꝫ ī aqa fetida ⁊
extingue ī aq̄ salis cōis ⁊ alka
li Iurauit ꝑ deuꝫ eꝫ · 20 uicibus
exhit' ⁊ erit calcinatū ī calce
lune cui nõ ē par bn̄ficio
sal' cōis ⁊ aceti ⁊ sal' armoni
⁊ alkali ¶ Itē extingue uitrū
multocies ī suco lomie ⁊ erit
malleable ¶ Itē puluiza uitrū
⁊ ī bibe multocies cū suco sor
barꝝ acerbarꝝ distillato ꝑ filtrū et
potis illud extende ut cinabriū
¶ Itē ad faciendū uitrū clarū R̷ ga
bas fabarꝝ ⁊ fac ex eis pul
uereꝫ siue cinereꝫ postea de illo
cinere fac lixiuiū ⁊ cōgelatꝫ
ī fundo paroli postea tolle pe
trab de fluue q̄ albior erit po
tes ⁊ fac ardē ⁊ ita cab ⁊ pul
uiza ⁊ tolle illā aq̄ cōgelatā
⁊ puluereꝫ ꝓdeuꝫ de ꝑetris et
pone ī uno crusolo ad for
naceꝫ ⁊ cōgelabi ⁊ fiet uitrū
⁊ postea potis facere uasa ui
trea q̄ erūt albissima tanqͣ cristallū.
¶ Itē ad ī cidendū uitrū R̷ unū
ciatuꝫ uacuū postea R̷ unū
ferrū ferꝫ ad modū ferri cū q°
rigat' habe cauallo ⁊ facias
bn̄ calefi postea balnea su
mitateꝫ ciati cū sputo ⁊ pone
ubi balneat' ē ciatꝫ postmodū
uadas uoluendo fecꝭ usꝫ ad
Tinctura opti° R̷ sulfuris 780.
sal' rasuꝫ cornu bouiꝫ
cōbustꝭ urine hoīs l aq̄ fac
oīa bulire ī uase terreo ⁊ erit q°
dixi ¶ Itē aq̄ tingentē ī q° uis
colorē R̷ sal' armoni l · 10 · sal'
nitri l · 9 · puluiza hec duo ꝑ
se postea misce sil' ⁊ distilla
ꝑ alembicū huius aq̄ R̷ l · 1 ·
⁊ ī ipa ponas pesuꝫ duorum
florenorꝫ auri calcinatorꝫ
⁊ efficiet' aqua glauca · Et si
ī ipa ponas argētū calcinatū
fiet aqua celestis Et si argentū

uinum calcitum reciet aquam ni
gra. Et si cuprum .i. ramum cal
cinatum in surget rubea Et si
plumbum calcinatus resultat alba
Et si ferrum calcinatus trasibit in co
lorem croceum siue glaucum
¶ Item tingere omnia que in ea posueris in
colorem uiridi et semper durabit color
in ligno ossibus et pennis et pa
nis lineis et piscidibus Recipe de
aceto rubeo forti optimo nis
et colloca in uase uitreato uel uitrea
to et in ipso aceto pone multum
de limatura eris uel ottonis uitrioli romani
aliis rore uiridis eris hec omnia
stent sic per aliquos dies postea da
ta sibi bulitione et efficietur optima
tincta uiridis coloris nam si in pre
dicta tincta ponatur aqua de super
dictis et buliatur fiet optimi colo
ris uiridis iterum et cetera ¶ Item ad
tingendum equos et canes in colore
uiridi et est durabilis Recipe composite
.2. .1. uitrioli romani puluiza et cum bella
sublimatum et per alembicum distilla
primam aquam ex ea et recipies ipsam serua in
ampulla bene obturata Et cum
illa potes scribere in cartis
¶ Item aqua siue tincta uiridis ad scri
bendum Recipe aquam de gallis et tere

cum ea flores eris per bonam horam
et rora de super aliquantulum aceti
de bono uino et in pasta cum ea
et sicca et iterum tere et distempera cum
aqua gallarum et sic dimitte per unam
horam deinde adde de gummi ara
bici in aqua dissoluto quantum sufficit et utere
¶ Item aqua seu tincta uiridis optima
Recipe de aceto forti albo optimo nis
et in eo pone uiride eris et sucum rutis
et parum aluminis rore aut puluis
gummi arabici cum melle tenui
di et efficitur aqua magne uiridi^tis
in qua possunt tingi panni ma
nubria pili res potest in carta
miniari et fieri bonus color
ad piscidum cum cerusa ¶ Item
ad faciendum uiridem pulcrimum
ad scribendum uel ad alia quecumque uo
lueris faciendum quod de eo fieri potest
Recipe mel et acetum ita quod de ace
to sit tertia pars et pone in uase
stagneo et dimitte sic diebus 14.
et plus et quanto plus stabit tan
to melius erit ¶ Item ad faci
endum uermilium colorem Recipe de
scorzano et minutim incide et
fac bulire in lisiuio multum po
stea ut domum est perfice de uiridi
mixto cum aceto et postea balnea
iterum

Item R(ecipe) de braxili et minutatim tra(n)s
et bullias in aqua usque ad consumptionem
tertie partis / Item calefac aquam et pone
in ea alumen zucharinum vel de
roza et pone setam in ea aut fi
lum per unam noctem vel per unam
diem postea extrahe et exprime
postea habeas brazile calidum
superdictum et pone in catino et po
ne setam vel filum in ea et tinge et
non oportet rese paratam debet poni
in galla / Item aqua viridis pro ti
ctura pannorum R(ecipe) uitoli ro(mani)
lb .i. et quartam aluminis roze et unum
bocale aque fortis et pone in una
amphora et dimitte pausare /
Item aqua uiolacea pro tingendo cra
pos R(ecipe) cinerem cerri ferri zuzi
neti et mediam unciam aluminis
venne ciatum unum et aceti qua
rtum unum et bulli usque ad consu
mptionem medietatis et est factum Item aqua
rubea ad tingendum pannos R(ecipe)
braxilis lb .3. aluminis roze quartum
unum lixivii bocalam unam aque
fortis bozolam unam et fac bullire
donec consumetur tertia pars Item aqua
rubea R(ecipe) de lixivio facto solo
cinere cerri lb .2. et in ea pone cro
ci exagium unum braxilis exa
gium .i. et uitrum in colorem rubi
cundissimum. Cum eo tinge pannos
et quodcumque vis Item aqua tingens in
colorem rubeum R(ecipe) cineris de cerro
lb .i. litargiri rubei lb .i. bu
llias in sex mediis aque quamvis
scias si est bona R(ecipe) capillos blu
dos vel lanam albam et pone in ea
et si cuenet rubei aqua est bona /
Roz bulita cum aqua fac colorem
rubeum setis albis Item ad
faciendum colorem blauum R(ecipe) in
dici lb .i. mellis crudi tantum
ut una nux gummi arabici
tantum ut media nux et pone
in aqua et permitte bullire donec consu
metur tertium Item ad faciendum
colorem blauetinum R(ecipe) indici
lb .i. aluminis roze lb .2. mellis
crudi lb .5. bulliat in lixivio
forti facto de cinere quercus usque
ad consumptionem tertie partis et si in
isto colore ponis pannum al
bum fit blauetinus Item ad
faciendum colorem rasinum R(ecipe) sa
ponis teneri lb .i. uiridis eris lb
.i. bulliantur in simul usque ad consumptio
nem tertie partis et aliud res alba
cum isto colore fit coloris rasini
Item cortex mediani ... spini fac

colorez glaucu ¶ Item ad fa
ciendu colorez azane ad pige
dum 7 scribedum 7 panos pige
dos R brasilis subtile cobella
ti ℥ .3. aceti fortis lb .9. 7 po
ne brasile i aceto p unam
noctem postea adde aq lb .6.
7 bulliat ad tertias ptis postea
adde alumis bn triti 7 cobellati
lb .s. 7 coletur 7 ponetur ¶ Item
R uini albi alumis roze ℥ .9.
alumis zucharini ℥ .2. brasi
lis ℥ .3. ponatur primo brasile
i dco uino p duos dies po
stea ponatur ad ignem 7 cum
bulire cepit ponatur pulues
alumis paulatim 7 sup mis
cedo cum bacto 7 sit clarus
ignis 7 cum i cipit bulire de
ponatur ab igne postea co
letur ¶ Item ad faciendum endi
cum de bagatte optimum R de gua
do q est i ballis quo utuntur tinc
tores 7 pone ipm i uno va
se uitreo l ligneo ad solem
7 pone sup ipm ur dne de bo
na urina usque quo e bn distem
patum 7 fac ipm stare ad so
lem qui e maior estus toci anni
usque quo dem guadum sit bene
marcidum 7 q faciat uermes
grossos 7 sit multum fetidum po
stea cola 7 exprime ipm quantum
potes 7 si est i quantitate multa pone
ipm i uno saco alto ad cola
dum 7 illam colatam subtile q
descendit ab illo saco pone i
uno vase parvo basso si
ne de clini de ligno ad sicca
dum sicut plane 7 qn e exic
cata frange ipm ex rpas pla
nas 7 istud e optimum endicum
¶ Item color endici ita fit R
bachas ebuli maturas 7 tra
has in sucum 7 terendo 7 ex
primedo pone ad solem 7 sicca
7 postea fac trociscos siu
pastillos cum aceto 7 vino 7
sua ¶ Item ad faciendum nigra
tinctam pone setam l filum i galla
7 extrahe 7 exprime 7 exicca ipam
¶ Item R acetum 7 limaturam 7 de
tincta calzolariorum 7 parum
olei 7 parum uitoli 7 si uis
parum de terra francisca .s. de aq
moria 7 dimitte bulire 7 pone
i tus setam croceam ad buliendum
do uidebis bn nigra postea
extrahe 7 laua fortiter cum aqua
¶ Item aq nigra cum q pt de pigi

qd placet siue parum siue aliud
R limatam ferri ℥.2. galleti pi
sti ℥.1. aceti bozolas & bulias
nō usque ad consumptionem medietatis ¶ Item
aqua mira omnia de nigrans taliter q
expelli non pot nisi cum aqua se
cunda R sal nitri uitoli ro an
lb .s. limature acium ℥.3. pone
omnia in urina & mitte sub fimo &
ibi dimitte ad minus per 10. dies
deinde totum hoc pone ad distillandum
in alembicho & fac in primo lentum
ignem & in medio augumenta &
in fine fortius fortifica & tunc
exiet aqua omnia de nigrans ¶ Item
alia aqua de nigrans canem hominis
R uitoli ro sal armoniaci sal
nitri fuliginis de fraxino l de le
bete .1. tincte extriorum ana omnia
distilla simul & facias inde aquam &
ista aqua sic distillata faciet canem
cuiuslibet hominis nigrimam non rece
det illa tinctura aliquo modo uel ca
non per contrariam aquam scriptam ¶ Idem
potest fieri de capillis ¶ Item alia aqua
que destillatur alba & clara & cum tan
git canem in momento denigrat
R uitoli ro galleti ana ℥.5. pul
uerizentur quilibet per se & in simul mi
sceantur & per alembichum distillentur

recipiendo ipsam aquam quia postea non ualet
¶ Item alia aqua de nigrans R cinerem
cerri & de illo fac lixiuium fortis
lb.2. & in istis pone litargiri pul
uerizati & pone ad bulliendum usque
ad consumptionem medietatis aque & tunc cola
ipsam parum tingit & capillos
denigrat ¶ Aqua contraria istis
R olei tartari & distilla & quod
exierit substitutum collige & serua in
ampla uitrea ¶ Item R uito
lum romanum & illud distilla & ex
aqua que distillatur albificas ubi tinctum
est & statim recedet.
Elixir R cerusse siue calcis cor 381
ticum ouorum quod idem est ℥.1. ar
genti uiui sublimati & calcis ℥.1.
aceti malorum granatorum acetosorum
℥.6. distempera ista duo in eo usque ad
liquefactionem postea cola in aqua et l
uinum & efficietur merum & purum & h
est maximum secretum ¶ Item elixir
R secuta tortoram & combure in
igne usque ad albedinem postea tere
fortiter & adde ei ana siue arse
nicis citrini & pulueriza & simul mi
sce & combure in terra duas scarolas
postea itera calce & adde ana siue
salis diuersis separate & coagula & po
ne in crusolo & claude & decoque

per dies unum postea extrahe et ablue
sales et invenies cerusam albam
perfectam. Recipe mercurii ℥. 3.
auri foliati et sulfuris citrini
et sal armoniaci et sal alkali ana ℥
i. boracis ℥ 5. misceantur bene simul
et siccentur ab humiditate postea ponatur
in vase et fiat ignis gradatim per
duos dies postea frange vasa et
quod in eius in ventre fuit tolle et fiat
pulvis. Est enim elixir rubeum super
lunam coloratam. Recipe ad faciendum
dictum elixir recipe limature lune se
parate tt. 4. sulfuris et arsenici sep
arati ℥ 3. commisce simul cum aqua sal
armoniaci preparati albi tt. 4. frican
do super porfiricum sicca et assa
leni assatione tunc extrahe sublimatum et
mitte in aludel cum alembico et re
cipiente bene clauso et pone super
athanor sublimationis et accende
de sub eo ignem lenem donec humiditas
per alembicum in recipientem recide
rit tunc vigora ignem per duos
dies et duas noctes paulatim
donec una pars medicine ad vasis
latera condescendat et alia in eius
fundo figatur et dimitte infrigidari
et frange vas extrahe fortiter quod ascen
dat superius cum eo quod in fundo re
mansit reddendo ei humiditatem suam
que per alembicum in recipiente re
cidit et assa iterum assatione medio
cri tunc iterum extrahe et ad sublima
dum predicto modo remitte et sic re
itera super ipsam sublimationes et extrac
tiones et assationes semper invigoran
do assationem donec nil de ea sublimetur
tunc extrahe ipsam et imbibe in bibitio
nem rorando cum ℥ i. aque predicte et
fac ipsam descendere in buccatum et
frustrum quod invenies in eo cera
super ignem in crucibulo sic scias
et proice de eo ℥ i. super 10. veneris
separate et fiet luna bona. Recipe
et si vis eandem medicinam facere medicinam
in duplo fortiorem recipe limature
predicte tt. 4. et sulfuris et arsenici
ana ℥ 3. et mercurii tt. 4. et comple
ipsam secundum predictum modum et proice de eo i.
super 20. Et si vis in quadru
plo facere fortiorem recipe de dicta
limatura tt. 4. et sulfur et arsenici
ana ℥ 3. et de mercurio tt. i. et comple
eam ut predictum est et proice de eo ℥
super 40. Et si vis hoc eodem ordine
ad rubeum pone quodlibet rubeum loco albi
rubeam sed in loco limature lune
pone limaturam solis separati et erit
melius et cum completa fuit medicina

pone de ea s[cilicet] libram separatam et fix
boni sol[is] ꝟ si posuis medicine
predicte confixe per in aludel donec fuerit
aqua clara et postea coagulabis
ipsam in lapidem et illum lapidem
cerabis s[uper] ignem in crucibulo cum
oleo philosophorum sciasque proculdubio quod
laboris tui fructus multiplicabitur.

Ut augmentabis fructus si eas cum
solute fuerint coagulaveris se
mel ad minus per alembicum distil
labis. Ut si opportet sit operacio
utilissimi elixir ad album R[ecipe] de
mercurio preparato albo ll. 4 et sol
ve ipsam cum duplo sui aque sal
armoniaci preparati albi et soluti di
stilla per alembicum et inbibe cum
eo ll. 1 mercurii calcinati albi et
iterum solve et distilla ter vel sep
ties quod est ultimum tunc coagula ipsam
in lapide et tere ipsam et rorando
inbibe ex predicta aqua ℥ 3 et fac
ipsam descendere in chiminam et cum
descenderit fac sub eo ignem lenem
duobus diebus cum suis noctibus et
mediocrem aliis duobus diebus et
fortem aliis duobus diebus et for
tissimum die una cum sua nocte et
dimitte infrigidari et frange chi
minam et laminam cristallinam quam
in fundo invenies accipe et pulveri
za de ea ℥ 1 et mitte in crucibulo
tenui s[uper] ignem carbonum lenem
et pone s[uper] ipsam de oleo philosophico al
bo gutatim donec fundatur et dimitte
coagulari et proba ipsam super la
minam ignitam et si se solvit
s[uper] eam velocissime quasi cera cerata
est et si non reduc ipsam ad cruci
bulum s[uper] carbones gutatim de s[uper]
oleum philosophicum donec sic contigat et 381
tunc pone ℥ 1 ex ea super 100 ve
neris separate et fiet luna optima.

Item fac medicinam ad rubeum ex
predictis speciebus preparatis rubeis et
pone ℥ 1 eius s[uper] 100 lune separate
et efficietur.

Ad conficiendum gradum R[ecipe] de 382
speciebus ebulorum cum suis matris
et exprime et cola et sume fer
mentum per 9 vel 4 dies postea
habes florem gradi et misce sal
et tere s[uper] lapidem cum aliquibus gut
tis aceti et exicca super ignem
in quodam vase vitreato iterum et fac bolos.

Ut vas cupreum appareat 383
argenteum et diu duret R[ecipe]
terre tenacis et sanguinis porcini
cinis sarmentorum et argenti vivi
et proporcionatum conficias ista quantitate.

per optime postea pone ad desiccandum
diu tamdiu quod possit bene pulveri
zari et facias ex illo pulverem de
quo frica quodcumque metallum cupre
um et videbis argenteum. Item
ut metalla rubea appareant
argentea. Recipe argillam sive pul
verem tegulam et distempera cum sa
liva tua ieiuno stomaco et cum hoc
misce argentum vivum et frica

383. Ad faciendum mallea[bi]le quod non est.
Recipe piches grecas tartarum sarco
collam assafetidam et distempera cum oleo
communi et ignias metallum et exti
gue in predicto oleo et erit dulce.
Item hoc dulcificat omnia metalla. Recipe
sal armoniacum viridis eris et desicca
et assa primus et tere cum forti aceto po
stea sublima et pone super metallum
fusum et erit dulce. Item aqua
mollificans omnia metalla. Recipe
limature saturni ℥ 6. sal armoniaci
℥ 4. aceti fortissimi libram 1 et 5.
hec omnia pone in fiala vitri bene
obturata et pone sub fimo per 14
dies et invenies aquam ad modum lactis
in illa aqua extingue que metalla
vis et erunt dulcia sicut saturnus
si pluries ibi extinxeris. Item
si acceperis succus cucumeris

asinini et in eo extinxeris metallum
ignitum mollificabitur. Item si fe
ceris unam bullitam in aqua molli
ficat quasi omnia et si illis poris cor
nu rasspatum venit in unum sicut
post formari in forma quam vis et.

Ad dealbandum omne metallum. Recipe -384-
sulfur arsenicum calcem vivam
ana tere et distempera cum aceto et uri
na pueri et pone in olla vitreata lu
tata et dimitte in sterquilinio per dies 7.
postea funde eos vel aliud metallum
et iacta super et fiet album hoc confec
tio indurat iovem et saturnum et
stringit duo corpora et coniungit.

Sanguis draconis seu mascarpa -386-
cum acris 1 fortis. Recipe aquam et fac
bullire illis et statim efficietur bona.

Aqua fortis cuius virtutes sunt -387-
efficacissime. Recipe cinapri ℥ 3.
sal nitri ℥ 6. vitreoli romani libram 1. omnia
ista simul misce et in marmore sub
tilis tere deinde ad ignem per alembi
chum distilla. Et exibunt aque ex eis
tres aque quarum prima est bona. secunda
melior tertia optima prima fortis
secunda fortior tertia fortissima. Colligantur
itaque per se quelibet prima parum valet
per se non ad albationem deterium m
ixta aque cum aliqua aliarum multum valet

procedere autem aque per se collecte in nascimento mundi reservate quere virtutes multe sunt. Item si posueris in ea mercurium solvet ipsum in aquam et si congelaveris ipsum in urinali apto habebis ipsum fusum et rubeum in colore minii. Item si posueris in ea lunam dissolvet ipsum in aquam claram quam si proieceris super mercurium congelabit ipsum in lunam perfectam et si volueris in manu facies absque igne. Item si posueris in ea aurum vel argentum malgamatum cum mercurio solvet in aquam in qua si fuderis aliquod metallum et recoquas ad ignem statim deaurabitur vel deargentabitur illud quod in aqua fuit dissolutum. Unde cum ista aqua poteris depingere vel scribere super ensem vel cultellum et cetera talia. Item si posueris cuprum id est es solvet ipsum in aquam quam si posueris super carnem humanam maculabit eam statim et non delebitur nisi cum succo citrulli vel cum oleo tartari in quo sit dissolutum sal armoniacum. Item si posueris in ea ferrum statim corrodet ipsum. Item si posueris in ea plumbum statim convertet ipsum in aquam quam si posueris super frontem eius nigri cadent pili nigri et renascentur albi. Idem facit de pilis hominum et aliorum animalium. Item si posueris in ea Iovem statim convertet ipsum in aquam fetentem quam si proieceris super carnem humanam maculabit eam in aqua fetenti et nigra et torquebit membrum quod tanget et faciet carnem attrahi sicut signis corum non potest liberari nisi cum succo urticelle aut radicis et si in dicta aqua bulierit nasturcium (?) extincto ponis in ea dealbabitur ut argentum. Item si posueris unam guttam ex ea super porro callo vinca (?) scrofula vel alia carne superflua auferet illam statim et sedat dolorem continuum (?). Si non miscueris primam aquam cum sua et posueris in eam limaturam stagni et linieris in de ea pelles efficientur citrini et aurei coloris. Item si posueris eam super fistulas et cancras penetrabit eam usque ad fundum et corrodet carnem et omne malum et fistulatum in una die carnem non bonam non delet. Idem facit potio super cancro antiquo. Item si volueris incidere carnem sine apostemate sic facere cooperias carnem de cera et fac casulam in cera ad modum incisionis postea pone ibi guttas aque et scindetur caro secundum vestigium ferri in cera et postea cura. Item

si posueris in ea aliquantulum pumicis
subtilis soluetur in aqua de qua si balne
aueris cutem recedet lepra sine
lesione cutis ut nunquam fuissent.
Item si solueris in ea minii subtilis et de
deris alicui statim morietur vel be
stia. Item si solueris in ea nitrum et
et in ea aqua bulierit calx alba et
stagnum subtilis et albi fiet azurum
sicut illud de alemania. Item si sol
ueris in ea aliquantulum ferri et in tali
aqua posueris es ustum efficietur sic
cinaprum. Item si posueris .x. p.
pondere aque in .x. z. marchasite au
ree bene trite aliquantulum lote et de
siccate marchesita soluitur in aquam
rubicundissimam in qua aqua bulierit
super ignem si in fundo earum bonam
albam vel laminam argenti citrinabitur
ut aurum. Si post eum scarlatini
coloris si tertio azurini si quarto
uiridis et sic iterando apparebunt
diversi colores. Item si posueris
primam aquam cum [illegible] et in ea posueris
camisiam vel bracham alicuius et eam
postea quis induerit infirmabitur
statim et non curabitur nisi in balneo
aque et aceti [illegible] Item si posueris
de ea aqua in aure alicuius qui statim
infirmabitur de pedibus posterioribus

non curari poterit nisi flobotometur
de uena testiculorum. Item si posu
eris de ea super uestem perforabit
eam sicut ignis. Item si posueris
in ea aliquantulum seris insanami
statim [illegible] aqua de qua
si dederis alicui in cibo vel potu
x. p. dormiet statim et clamabit
dormiendo ut fatuus et non ces
sabit esse in uanitate et pedibus de
excitetur. Et non excitabitur nisi ablu
antur tempora et plante pedum
cum forti aceto. Item si in ea
solueris aliquantulum salis armoniaci et po
sueris in ea florenum vel tornesem
corrodet undique aurum vel argentum
sicut lesione sculpture et litteram et
postea inueneris id quod corrosum est
in fundo aque ut est arena minus
et illud idem facit sulfur perficit
est fundum si multum steterit in ea.
Item si posueris in ea calcem de scu
tis testudinum soluitur in aqua in qua si
bulierit pecunia plicata reuertetur
ad pondus suum et grauior calx
testudinis est quam [illegible] scuta te
studinum. Item si de ea dederis in
potu alicui columbo vel aliis auibus
sive bestiis statim morientur et
per se tote depilabuntur et si quis

d dcis auib) comederit nūq̄ gnā
bit ¶ Itē ꝓforab' arborē ⁊ de
ip̄a aq̄ iterū posuis nō fructifi
cabit ꝙ idē fac argētū viuū
solum mō pˀitū ¶ Itē si posuis
i ea ꝑlas dissoluet' i pastā ⁊ ꝑe
tiet filū quā pastā laua cū
aq̄ com̄ frigida ⁊ i pasta bn̄ cū cla
ra oui fracta ⁊ distilla ꝑ filtrū
⁊ formas grossas ad libitū ꝯpo
nas ⁊ sicca ad solē ter l' quater
cū oleo sēis lini liniēdo ⁊ siccā
do ad solē ¶ Itē si posuis de ea
aliq̄ptulū i vegete vini vastabit'
id ibi aptat' vītūdo itꝰ maniplū
roris marini ¶ Itē si miscueris
ꝓmā aq̄ cū pa ⁊ i ea posuis
corallū fiet ductilis sicut pasta
bulliēdo i ea. Et si d'eo vis fa
cere ad laborēriū fac dō crit
caldū q2 si fragescit durescit
ut p⁹us ¶ Itē si dissoluis i ea
aliq̄ptulū arsēt citrī ⁊ cū ea cū
sen ꝑ trāsūsū signabis nō ap
ꝑbit sigm ⁊ si cū deō ense ꝑ
cutias ad statī frāget' ⁊ sic d'
oī ferō ¶ Itē si posuis i ea vi
tellū oui cito d'uorabit ip̄sū
postea fac bulire deā aq̄ usq̄
ad ꝯsūptionē ei⁹ ⁊ vitellū oui

i uenis i fūdo uasis q̄ ut dur
lapidē ⁊ rubeū quē si porta
uis i ore tuo ⁊ loq̄is cū alio cit·
¶ Itē ꝓma aq̄ ꝯstringit sāguinē
d' vulnˀib) ⁊ renis ¶ Itē si
linieris cū ultīa aq̄ ꝯstitutā pa
nas octor statī ꝯrodet ip̄as
ē si fuerit atiq̄ ¶ Sp̄dcē at
aq̄ q̄n distillate fuīt ad hō ut i sua
cerā vacat ⁊ ꝓsciret i ip̄a
distillē retineat clause ut
nō respiret · 32

Aqua mirabilis fortis ⁊ acuta · 388
est ut) ē ꝯrodēs oīa metalla
ut ferrū plūbū argentum aurū ⁊
silica ⁊ oīa alia q̄ iterum ponit'
cito ꝯrodit ⁊ ꝯsumit ⁊ trā
smutat hec aq̄ si ponat' sr
glādulā eā rūpit ꝯsumit
⁊ curat valde ē codē mō sᵒ
fulis porris ⁊ cetis apostematib)
q2 cito rūpit valde ē scissuris
⁊ sedulis labor manuū et
pedū ¶ ꝓma si ponat' sr
dētē dolētē ex frigida ea cito do
lorē tollit Et si de ea fricet'
dētes mirabit' cos d' albat Et
si de ea ponat' paꝝ i colirio
octor remouebit sigm maculā
unglā ⁊ catarātā ¶ Itē si po

aquis [illegible] efficit/
Item valet facta in cancros et herpetes
et aliis malis. Item facit capillos
canos in colorem auri et alios ca
pillos albos facit glaucos et ni
gros facit rubeos quod color nun
quam tolli potest ablutione aque. Item
ebur in vetustatum renovat et
dealbat. Item si fuerit aqua tota
alba et limature pili ei in fortis
de ipsa aqua facit stellas glaucas.
Eodem modo potes pingere cum ea
in quacumque parte volueris in quo signo
volueris. Et valet facies de catulo
albo et de quolibet alio animali. Item de
ea facies optimum cauterium et rup
torium in quocumque loco potest quod in ner
vis cordis lacertis et arteriis.
Item si hec aqua misceatur cum aqua vite
cum erit sibi mittet flamam ignis
et multa alia facit. Recipe aqua Recipe vi
troli ro. lb. 1. sal nitri lb. 2. aluminis
roze cinapri ana lb. 2. tantum et
pulverizentur et ponatur in alembicho
de vitro vel de terra vitriato quod vas
in ferro sit de terra vitriatum et coop
ertum sit capitellum sit de vitro
quod vas in collectur cum petiis et col
latis et collocetur in olla de terra ple
na cinere cribrato et olla sit col

locata in fornello et sub ipsa mirza
ta et fiat ignis fortis in fornello
et distillabitur aqua clara in ampulla
et tene stopatum cochonum vasis
in ore ampulle ne fluat vel in am
pulla et collige aquam in ampullam
donec efficietur clara et alba et postea
cum incipiet venire quasi rubea
et vas efficietur quasi rubeum serva
illam aquam per se in alia ampulla
et semper tene stopatas ampullas ne
vaporet ampulle prima aqua valet
ad dentes ut dictum est. Et si compleatur
cum farina seminis lini vel fenugreci
et ponatur super apostema fortissima ma
turat et rumpit. Secunda est fortissima
et habet omnes predictas virtutes et mul
tas alias non dictas. Item aqua
fortis cavat ferrum et elevat ab
omni metallo purgat putridum
vulnerum et rumpit carnem. Recipe sal
nitri vitroli ro. cinapri ana lb. 5.
omnia pista et pulveriza et distilla per
alembichum et pone ubi vis mor
tificare carnem et levabitur cum par
vo dolore et cum dicta aqua poteris
super ferrum scribere et remanebunt littere ibi. 389
Ad faciendum cerusolos pauri
fabris quod durat per 14. Fu
siones Recipe ficus siccas et decoque optime

88

i aq^a postea pista eas i mortario
7 cribra 7 eas fuci p pannu 7 mi
sce cu decoctione eaz postea R
de terra opti^a 7 eaz sicca 7 puluri
za 7 pone eam ll. j. carbonis terti
subtilis lb. q. q omnia i corpora cu
p^dca decoctione 7 ad ignem sicca 7
itera opus tres i bibedo 7 siccando
postea de eis fac crusolos 7 dimitte
te siccari 7 fac decoq sicut ille
decoquuntur. Nota q calx lapidu
q^a utitur vzerarij ad mitalium
vzeeos e albissima. Item terra ad
faciendum crusolos R surdiglo
neos cerim 7 fuliginem furni terre
7 misce 7 duc cu aq^a donec dura fiat /.

·390· De albatio leuissima R vnu
latonem 7 cana vp3 i medio
7 puluerem q exibit de dco latone
tempera cu optimo aceto q sit i du
zitie sic suc^s 7 i eo late proice
decies venerem purgatu ptes ·x·
fusu cu una pte arsenici subtili et
deinde arsenicu misceebis cu ali
quantulo boni olei tartari melius
erit Inuenies e rem albam 7 dul
cem. Item de albatione facilius R re
salgas sal nitri ana i corpora simul
7 pone ad sublimandum 7 da lentu
ignem donec humiditas recedat

postea uigora ignem donec i capite
sublimat 7 cu i cepit sublimari ex igne
7 dimitte i frigidari qz fuderit
simul postea pulueriza 7 i bibe
cu oleo capillorum l ouorum l san
guinis humani 7 sicca 7 proice ptes
·j· sup ·g· veneris. Item de albatione
subtilita qua faciebat sine filius
frater dei de arctio subtilita 7 certa
R arsenici subtilis lotionem capitello
sicut scis lb. ·z· sal nitri aluminis roze
sal tartari ana lb. ·j· tere omnia simul
7 pone i una pignata supra pru
nas 7 tam diu ibi dimitte q omnia
ibi liquefiat 7 i durescat 7 deni
ant postea R eris optime purgati
7 proiecti i granis minutis
lb. ·x· 7 de dca medicina lb. ·j· 7 misce
simul 7 pone i crusolo cooperto 7 cu
e fusum proice i uigula u sit oleu
satis postea misce secundu tantundem
lune 7 erit ad bonam ligam ad
oe opus faciendum 7 secundo pulue fac
bullire i blachimento consueto et
addas undrech 7 erit albus et
pulcrius ·s· luna 7 uenerem ana simul
i crusolo fundes 7 proicies i gra
nis postea grana illa conficies
cu medicina p^dca 7 fundes i cru
solo cooperto postea fundes i oleo

olive pro certo habebis melius corpus et pulcrius /.
391 De ludo anseris in quinio quem
docuit quidam anglicus et est ludus
ut scilicet unus anser vivus et non deplumatus
cum perfecerit comedere unam pasulam
pulmenti erit decoctus et aptus esui
in quinio. Cuius talis est disciplina. Fi-
gatur baculus in terra et anser apodietur
et cum cauda ad utramque alam ligetur
cum corda una transiens per baculum
ita quod anser possit circuire circa et
ponatur quod cum ignibus distabit per brach-
ium unum et ponatur scutella plena
aqua salita ante anserem et tunc anser
per calorem ignis bibet aquam et faciet
renes assatos et tunc purgabit
per secessum postea ibi pone scutel-
lam cum vino salito et iterum bibet
et purgabit perfecte tunc appropinqua
ignis propinquum et vigoret ignis
et tunc excutiet omnes pennas et plu-
mas perfecte tunc appone scutellam
plenam ovis et caseo mixtis et
tunc comedet et replebit tunc ap-
propinqua ignem et vigora et tunc
morietur et tunc est assatus et perfectus
ad comedendum /.
392 Herba que vocatur scabiosa habet
tales virtutes quod distillata
ad solem vel ad ignem et ad fornacem
et decoquatur aqua semel in mense quod potata
vitreo cooperto bicchiero unius ciati
facit hominem vivere ultra modum et non
permittit nasci in corpore hominis ali-
qua nascentia vel aliquod malum
Ipsa est potata purgat vitia que in his continentur
Urbanus pro se nescit pectus scabrose /.
[I]na purgat pectus quod opprimit extra sentitus /.
Frangit apostemata mira virtute potata /.
Intus potetur ut virus evacuetur.
Emplastata foris anthracem necat tibi hominis /.
[ ]ntra maculas oculorum accipe bu- 393
fonem et suspende cum per pe-
des et dimitte sic suspensum donec
moriatur quo mortuo scinde ventrem
et extrahe extra et desicca ad solem
vel ventum et siccatum pulveriza et
mitte in oculo quia destruit macu-
lam et antiquam. Item accipe calcem vi-
vam pulverizatam extingue cum
succo radicis celidonie postea per-
mitte siccari demum pone de alio
succo predicto super dictam calcem desic-
catam et permitte sic stare per diem
et noctem postea degutta succum
et desicca et contere et subtile cribra
et modicum sit macta mitte quia
sine dolore maculam expellit expertus
sum est /.
Medicamen cum quo fuit curatus ex 394

puerorum stelli quam omnes medici i cu
rabilem iudicaverunt R. centaurie
minoris litargiri auri ceruse sal
nitri antimonii sarcocolle spice
galle albe aspic dragaganti gummi
gummi arabici olibani cuiusque usti ana
℥. 2. terantur subtiliter et bene cribellentur et conficiantur cum melle dispumato et po
natur super folium caulis rectis clausis
super ponatur.

394 Pulvis solutivus qui movet sine
molestia R. dyapedemon
℥. 1. turbit electuari cum succo ro
sarum laxativi ℥. 3. ʒʒ. 1. seminis
anisi ʒ. s. misceantur omnia subtiliter dosis
ʒ. iii. summo mane sumatur cum
vino calido mora est circa sex sellas.
Alius pulvis solutivus i. tenens honorem
solutum est bonus pro nobilibus et delicatis
et ponitur in cyparisso R. cinamomi
℥. s. macis croci sene tartari albi
ssimi ana ℥. 1. fiat pulvis. dosis
ʒ. 1. cum brodio distempera in cena vel
prandio. Alius ad educendum fetum
R. eleborum nigrum cum aleis et pi
peribus et euforbio et omnia ista tere et
pone in cossa apte in tertiam partem ... la
va locum et rade educet est ut medi
cina lassativa.

396 Contra dissinterias R. vini po

mum granatum et pista totum cum cor
ticibus et misce cum aqua rosarum et dimitte per
noctem et mane cola et da in potu.

Fortissimum exopilativum epatis 397
et splenis est limatura ferri ut
accipias ℔. 2. aceti boni et stet in illo
aceto limature per 9. vel 7. dies postea
bulliat donec veniat ad ℔. 1. et misceatur
cum ea mastix et aliquantulum mellis.

Radix consolide maioris iterum du 398
obus lateribus tinta auxiliante divino
auxilio in una die frangit.

Ad quos non in educuntur R. porrulaces 399
bectoniees et fac stare ad urinam et
fac bullire de urinis et da bibere ℥. 2. in
mane ieiuno stomacho vel sumatur mica
panis bis lota in aqua frigida.

Ad stringendum fluxum sanguinis na 400
rium R. succus urtice in magna
parte et in funde totas de panno et pone
super tympora et fronte et est secretum magnum.

Ad educendum fetum mortuum R. 401
ruta armoniacum absintium et
piper tere omnia et da in potu. Item tutum
satiria et super ventre ligetur et exhibet
fetum vivum vel mortuum. Idem facit
berbena cum vino potata.

Contra dolorem matricis post 402
partum dissolvatur ℥. 2. gal
banum in ℥. 9. vini albi et de illo vino

bibat ℥.5. Item brodium amigdolarum
amararum bibitum cum aliquo brodio est
utile. Item ad dolorem matris unum
odoriferum decoctionis artemisie et
salvie maxime confert.

903 Ad rubedinem faciei propter solem aut
pustulas Recipe sulfuris ℥.2. mirre
thuris camphore ana ℥.2. aque
rosarum lb.1. fiat mixtione ablue.

902 Pille ad fetorem oris Recipe garo
filorum galange ℥.5. musci
camphore ana ℈.8. piretri ʒ.1.
aloes ℥.3. sinapis ℥.1. fiat pille
cum vino. Item ad fetorem anhelitus
cum naribus domitum acetum coctum sor
beatur et in mane qui fugit sitim faciat.

904 Ad puncturam nervi cum aliquo acu
detinente spasmo Recipe terbentine ℥
.5. salis comuni tritum ℥.2. olei comuni ℥.1.
misceantur et detur parva bulitio.

905 Unguentum ad scissuras labiorum
Recipe ceruse galle ana ʒ.1.
amulli dragagantis ana ʒ.5. terentur
cum adipe galline.

907 Reptorium cum quo curantur re
pati Recipe arsenicum sublimati mercurij
sublimati ana ℥.1. terantur omnia et resolvatur
in fortis aqua et cum resolutum fuit
ad ignem colentur et in formetur
ruptoria magna et parva sicca

ius cum aqua gummi arabici.

Contra dolorem lateris et ulcerum 908
Recipe mustum et fac bulire et ex
puma Recipe saxifrage cusre centau
ree pforate ana .m.1. ciperi ℥.9.
fac bulire cum vino predicto donec
minuatur quarta pars et recede in do
lio et utere cum opus fuit.

Ad obustionem ignis Recipe radices 909
lilii secundum voluntatem qui coquatur in
vino usque ad spissitudinem vini de
quo ponatur super locum obustum consolidat
et in brevi non remanet vestigium.
Item Recipe cere albe olei rosarum ana ℥.2. li
quefiat cera in oleo et frigescat usque
ad tepiditatem et incorporetur cum eis
duo albumina ovi et utere. Aliqui
addunt rasuram medulle tapsi barbati.

Unguentum de euforbio confert 910
iuncturis nervorum et musculorum
Recipe euforbij ℥.2. glutinis ℥.9.
cere ℥.1. olei ℥.4. et fiat unguentum.

Ad resolvendum tumorem contra oculum 911
Recipe florum camomille rosarum ana
.m.1. mittantur in sacculo et bulliat in aqua et
calidus ponatur super locum et removeatur sepe.

Emplastrum maturativum et reso 912
lutivum ad quarum qui ulceris
est crudum Recipe malvarum florum ca
momille meliloti ana .m.1. seminis

lini ℥ .i. coquantur omnia in aqua et misceatur
cum butiro et oleo rosato et oleo ca
momille antequam fiat emplastrum et superponatur.

·913· Emplastrum ad contusiones capitis sine
ulceratione. Recipe bene ℥ .i. sal ℥ .i.
melle cimini pulverizati ℥ .3. mi
sceantur omnia simul et fiat emplastrum ad
ignem et ponatur super contusiones resol
vendas et inflationem capitis et cito
resolvuntur probatum. Item emplastrum ad con
tusiones resolvendas et inflationem
capitis ex casu aut percussione sim
iliter. Recipe melle ℥ .2. cimini
pulverizati ℥ .i. et .s. sal coctis pul
verizati decoquatur mel postea misce
antur omnia simul et fiat emplastrum.

·914· Pulvis desiccans et cicatrizans
ad virga. Recipe litargirii auri
biti combusti aneti combusti ana
℥ .3. misceantur simul et fiat pulvis.
Item ad morbum preputii sive vir
ge abluas ipsum cum suco olivelle
que est quedam herba que stat super sepes
fere ad modum oliue ablue sepe
et liberabitur probatum.

·916· Unguentum ad tineam. Recipe ce
lidonie ℥ .4. lardi boni ℥ .4.
elebori albi ℥ .2. dissolvatur lar
dum ad ignem postea misceantur
omnia et fiat unguentum. Item Recipe

fuliginis camini super ignem patelle
extinctus ana ℥ .i. et .s. mastices thur
thuris piperis albe et nigre rose
ana ℥ .s. corticis castanearum combustum
de omnibus aliis fiat pulvis subti
lis et incorporetur cum oleo olivarum
et ungatur caput probatum est.

Ad rugas oris et scissuras ·915·
pedum. Recipe excoriationes alicuius
membri recte recentis ovorum des
siccate pulverizentur et cum melle con
ficiantur et fiat unguentum.

Ut ungule cadant et alie nas ·917·
cantur. Recipe sepi arietis calophonie
ana ℥ .i. misce simul et superpone probatum est.

Si umbelicus vel sifac crepetur ra ·918·
sina vel alium cum melle co
quatur et cum foliis ederi super um
belicum inducatur. Item emplastrum ad
eos quibus umbelicus exit. Recipe cere bu
tiri sulfuris vivi piperis ana ℥ .2.
conficere et super umbelicum pone. Item si si
fac scindatur vel ad in testiculorum ca
put caponum cum pilis in aqua co
quatur et bibatur sic et ungatur omnia
in testiculum statim consolidat.

Cortices malorum granatorum ·919·
coquatur in vino et detur vinum
illi qui urinam non retinet postea
comburatur cortices et fiat pulvis detur
ei ad bibendum.

438. Ad ulcera sordida et difficilis consolidationis
et mo et que sunt fistulas Rx stagnum
combustum mo et hastac ... et in ipso li
quefacto pone tantundem argenti vivi
et permisce deinde accipe argenti vi
vi sublimati tantum vel parum plus combustum
fit vivi pulverem et misce omnia et
in aere humido ut tempore pluviali
et nebuloso humectabitur et inde aqua
potius exhibet ad predicta bona.

439. Si sex vel quatuor numerate grana croci di
stemperati cum vino detur mulieri
parere non valenti pariet statim.

440. Mirabile ad exsiccationem emorro
idarum balneentur petie in suco
celidonie et super ipsas ponantur.

441. Ad antracem aptum Rx salviam
domesticam oleum et porrum et agre
stica sit et pone super locum et statim ra
dix deinde sanabitur et morietur. Item Rx
consolidam maiorem et minorem et tere inter
duos lapides antiquos et pone super
antracem et constringet statim.

442. Unguentum mirabile faciens rema
nere cicatrices pulcras post
ignis obustionem Rx calcis extincte
et lava in aqua decies ℥ .2. tucie
alexandrine ℥ .1. cere olei rosati
ana quantum sufficit ex omnibus fiat un
guentum et in fine addatur duo albumina ovorum.

Uerum vinum sit corruptum vel non 443.
cognoscitur Rx rasuram ioue
tere et e karabe nigrum et super pa-
rum nigerrima lucida que defecerunt mu
lieres et tales rasura detur in po
tu si est corrupta statim mingit et
si non est corrupta non mingit.

Unguentum resolvens sanguinem in potu 444.
sionibus cum fiet contusio et san
guis adunatur in parte ad modum
apostematis Rx cimini salis ana ℥ .1.
mellis ℥ .4. fiat emplastrum ad ignem
parum per decoquendo mirabiliter re
solvit materias flegmaticas et aquosas.

Nota quod frustra cucurbite recentes 445.
fricatum multociens super veruccas
mirabiliter consumit eas ac si causte
co modo fuissent evulse. Item Rx fe
cem aque fortis remanentes in alem
bicho post aquam predictam distillantem
linita super veruccas curat eas.

Pulvis bonus ad lineteziam Rx 446.
consolide maioris cinamomi
electi rosarum corticis granatorum ga
rofilorum ana ʒ .5. fiat pulvis.
Colligentur tuces mediciis ponderis granis
Scrupuli ... pondere sume
Dragma ... scropulis multiplicatur
Ast solidum queris tres dragmas dimidiabis
Gram solido differt in nomine solo.

Constat sex soldis l' t' tb' uncia granis
Si grīo' pod' qd ē sextari' unus
Librarr quinqz pod' qz dimidiaz
Uncia pōs libre duodē qs abigit ec
Cotilla sextariō dat ī noīe solo
Et tenet eminas sextari' ut puto
Aceti misce n sit t' noia arze binas
Ilas cotil ē pod' x·g· cocleās ē me
dietas aurī.
Aure' ē z·j·7·s· ciat' ē pod' x·j·7·s·
Scropl' ī granis pod' uult ee·xx^ti^
Grana uigena t' sit sp scropl' unu'
Sexagita uō mostabūt podeā dragme
Dragmū sex ī granis ē nonagita
Exagijs senis ōsistit ī uncia certa
Uncia bis sena dat libre podeā uera.

·237· Uinū ō paliticos q' uti d'bet
usqz ad dies·20· l' plus R' satis
d' castorio 7 ōtas opti^e^ ita qd ī de
fiat puluis postea R' d' tipli
ci palesi maiori minori 7 me
dia d' tiphei herba arthetica
ana·z·7 satis d' saluia 7 d' radices
berbene peonie betonice sauie
leuistici ana ana·j· laua 7 munda
bn d' ī de ī ede radices ī sbtiles
lempnas postea R' d' ipa sal
uia 7 d' ipis herbis 7 radicib'
ī cisis 7 pone unū solariū sz
fūdo 7 ī fūdo uni' mēsure li
gnee sine ī cacabo l' ī alio uase
de ī de sup aspge d' illo puluē ca
storei satis 7 sic fac itando sola
ria·g·l'·9· incib' sup quolz so
lario pone satis d' puluē casto
rei d' ī de R' d' opti^o^ uino albo
7 ponas illud ī illa mēsura
ita qd sup natet uinū saluie
7 radicib' q' st ī mēsura 7 cu
uinū istud fuit exaustū poas
d' alio cū bono 7 bibat paties
quociēs plus pot.

Ad expellēdū muscas q' nō ·238·
potūt ītrare p hostiuz
n^e^ p fenestras R' herbā elebori
albi 7 puluiza 7 misce cum
calce uiua 7 ī pasta sit 7 poe
plus d' calce qz d' elebozo 7 de
pingas hostiuz 7 fenestras cū
penello 7 nō poterūt ītrare
sz cadēt mortue.

Ad faciēdū bonū acetum ·239·
subitaneuz pone amphora
uitreaz plenaz uino 7 bn
obturataz ī aq̄ bulliete 7 statiz
acessit exptū ē. Et R' ordeuz
minute fractū 7 para ī patella
7 poe ī uase ita caldū 7 cclau
de ut nō spiret.

Si uis ōficē pelles agni b· ·240·

cepti sicca pelles postea unge cum axungia vel butiro et tira eas ad unam scropam et ad fere cum manibus et erunt bone in una die

241. Ad removendum maculam vel oleum vel huiusmodi de vestibus et libris Recipe os cruris arietis et combure et fac pulverem subtilissimum et cribra per pannum et pone in panno ubi est macula et extorque cum manu et extrahetur. Item herba saponaria lavat maculas in vestibus de pannis. Item omnia fella cum aqua calida auferunt maculas de vestibus. Item Recipe lactucas siccas et ipsas bene coctas in aqua Recipe illam aquam et coctis lactucis ablue pannum cum ipsa in quo est macula. Item Recipe albumen ovorum et misce cum lixivio calido postea lava ubi est macula sive tinta. Item Recipe terram rubeam qua utuntur fabri et ipsam bene siccam coque in aqua et pone ita mollem super pannum. Item Recipe oleum tartari et pone ubi est aliud oleum et extrahe ipsum statim postea lava bene cum lixivio. Item Recipe albumina ovorum et distempera cum melle et frica bene postea lava cum aqua.

Vinum ad maculas vultus Recipe radices herbe serpentarie et terre et in vino albo illam coque usque ad terciam partem et diligenter illam colla per pannum et de illo vino vultus abluatur usque quousque sit liberatus penitus et verum. 242.

Vinum ad frangendum lapidem Recipe de radicibus tenerrimis sabuci et lava bene postea quas scindatur cum cultello de ligno dei? de tolle unum quartum de vino albo et bulias cum radicibus usque ad dimidium et da pacienti in aurora. 243.

Vinum ad febrem quartanam Recipe radices salvie et coque in vino albo et da illi unum bibere et valet. 244.

Vinum ad provocandum lapidis vene generatur Recipe petrafilon ℥ i. granum ℥ i. radices feniculi petrosilli tantundem excutetur et accipiatur tempore vindemiarum quinti vini albi optimi et dimittatur in vasculo ista bulire et utatur toto anno secundum necessitatem vel de ℥ i ℥ di et hoc fiat ad generandum lapidis quia aqua effundetur arenosa expertum est. 245.

Vinum sive colirium ad lacrimas sive pruritum vel ruborem oculorum per tres dies sanas Recipe radices 246.

fenich bñ mudats it⁹ 7 ex 7 bñ
de coq̃ ī uino albo usq̃ ad medie(tatem)
postea pcuat² radices postea duas
ptes aloes epatices l' sulcotri 7
unam olibani qb⁹ pulũzatis
7 ī uino illo ponis tãdm p pa
nũ sbtilem cũ illo uino colet²
dõ tota sba feze p trãseat et
h⁹ uino utã ī ablutiõe oclorum
mane 7 sero.

c.47 Ad rasuram ꝛgnis l' aq̃ rosa
ponem 7 distẽpa cũ aq̃ 7
laua locum dolẽtem 7 postea cum
una pcia pone sr locum.

c.48 Ad dolorem dẽtium 7 gingiuas
ī flatas R̷ mel cũ sere ius
gaun 7 testa oui coctũ 7 ī ore
bis l' ter teneat patiẽs. Itẽ
pista aleum 7 poẽ sr pulsum
ppe maluz ī illa pte ī q̃ dolz
dẽs 7 statim dolor humiliabit².
Itẽ bulias pulũez radices uale
riane cũ uino 7 ī cõtinẽti te
nẽdo dem uinũ modicũ ī ore
7 gargarizãdo sanat dolorem
n° decẽto dẽtes dolebũt.
Itẽ ut dẽtes nũq̃ doleat R̷ ra
suram cornu ceruĩ 7 ī olla rudi ad
tertias coq̃ 7 ipam aq̃ ī ore tene
7 una iactura alia poas 7 sana
bers.

c.49 Ut caplli fiat lõgi 7 crispi
7 formosi R̷ uiuos plãta
gis 7 sicca ad ũbra 7 pulũza
7 cũ butiro fac bulire. Et si uis
ut fiat ualde lõgi poẽ modicũ
aceti 7 ex h⁹ ũge capllos.

c.50 Ad depelẽdum sig̃a facie siue
maclas uaiolarum R̷ radices
glazoli 7 fac bulir ī aq̃ usq̃ ad
ɔsũpc̃oem medietatis postea cola
7 d' colatura sepi⁹ laua faciem.

c.51 Ad dolorem flacore R̷ .6. raba
chas 7 pone eas sr laze
caludo sic q̃ sit qi cocte postea
pista bñ eas 7 hãs unũ ciatũ
boni uini pam caldi ꝗ itus
distẽpa deas razbachas 7 bibe
7 fac h⁹ pluries tribꝰ l. q° uicib⁹
ab illa ī firitate 7 qn sumes de
bes sic remanes usq̃ ad tertias 7 plus.

c.52 Ad squatria sbito sanãda R̷
acatarides pulũzatas 7 mi
sce cũ fermẽto 7 cũ bono aceto
forti 7 cũ eis linias petiam
unã 7 poẽ sr ptẽ 7 aliam siliter
poẽ sr spatlas retro ita q̃ nllo
mo tãgat collum 7 dimitte p ho
ram 7 tot⁹ loc⁹ uesicabit frãge
uesicas 7 statim squatria exibit.

c.53 Ad unbria ũge puda fac pul.

cu oib' ceustatis 7 coq̃ i aq̃ et
qn̄ erit cocta R 7 fac ibi ueire
fumu ei' calidu ad oclos 7 fa
tias t'b' uicib' 7 erit libat' Itē
ad omēs egritudinēs oclorū opti'
expertu R aq̃ rosā 7 capho
ra 7 dimitte ad solē p dies .x. 7
ad serenū p totidē noctes 7 i mit
te i oclu Itē ad panū oclorū
i uetitu R bufonē pulueriza
tu 7 sufla i oclo Itē ad ca
ligines 7 rubore oclorū R fel
testitudīs cu melle mixtu ca
ligines 7 rubore d' oclis tollit
Itē ad claritate oclorū herba sp̃e
tiuā p̃ luce h̄et uirtutes R radix
ei' munda 7 scissa minute t'ta
7 comesta assidue ut expedit
lumē redit acutū omne q̄ ueto
si expellit illi acetica scia
tici podagrici artetatici cate
lentici calculosi 7 arenosi ex i
de iuuat 7 curat 2 scabiosi
Suc' ei' potat' oclos panosos 7
sanguinolētos 7 pruriginosos cito
mudat 7 pdest 2 i pedits i lo
qlla. Et si senex fel i ebdo cu
deo suco mixto cu thure cera 7
mastice se unxit ab oi humore
fri' sanabr Itē eufragia abi

ecta radices i umbra d' siccata 7 pul
uerizata i q̄ti te uni' cocleari cu
uino albo bibito l' cu melle i mo
electuarii oi mane supta ieiuno
stō ofert obscuri 7 caligini oclorū
uisu e clarificat memo repat
Et si sumas p .xl. dies uidebis
opti' effem Expta e ē a multis se
nib' deficiete uisu q uisu re
cupauerunt uidētes tam q̃ pueri
Supra i musto posita ꝓseruat uinu
a putrefactione Itē ruptura
abs i ossioe curat 7 oib' i fir
mit' ꝓuenit Emoroidas curat
7 sanguinē ex fluxu p te fluat
stringit.

Pomu q solo odorati dor 969.
miē fac R sem iusqami
cortices madragore opisterbaici
sem cicute suci sepuine suci
fumi terre h' oia oficiant sil cu
felle lepois 7 oleo madre 7 for
met pomu 7 teneat paciens
i manu 7 odoret.

Ad remouend' callos q i uere 970.
tro l' manib' nascūt lōnas
eos cu lib'z exeunte d' pulmoe pe
cudis l' arietis lib'z e ille humores
asigillaue tollit 7 cicatrices nigras
candidas fac 7 doloēs pedu acal
ciamtis tollit.

971 Contra vermes dentium Recipe semen
porrorum et semen iusquiami et terre
et pone super carbones et recipe fumum
per embotum super dentes pacientis
si non trahatur anelitum Item usus
dentes sub lana porrorum collige grana
Non careat thure cum iusquiamo siluere
Unde per embotum fumum cape dente re
972 Ad sanguinem ex naribus cessione album motum
oui tela aranee et pili leporis
sistit sanguinem ex naribus cessione.
973 Si vermes dentes dissipauerit
aqua frigida in qua ipsi elixi fuerant
sed aspersa vertes vermes interficit
974 Ad scabiem Recipe celidoniam et pi
sta bene axungiam sal et acetum
et simul pista et per .x. dies unge Item
ad scabiem tam capitis quam aliorum mem
brorum Recipe aquam lupinorum et locum
ablue deinde de aloe distemperato cum
aceto vino et sputo unge tres locum.
975 Contra variolas que pueris
consuetum est accidere comedat
lenticulas et brodium earum bibat
in magna quantitate si puer non posset
bibere vel comedere nutrix come
dat lenticulas et brodium bibat et hoc
prodest quam fuit exsanguine
976 Ad dolorem dentium Recipe speltam mun
datam et bulli in aceto postea
stufa te super ore apto ad ignem
quod est in lanzolo Item pulverem
nitri bulhas in aceto et deinde acetum
in ore tene et auferetur dolor Item
ad cicandum dentes gummi edere
denti appositum ipsum facit cicere
Item ad euellendum dentes sine ferro
cape dentes cum manibus dicendo
ista verba In nomine patris ✠ et
filii ✠ et spiritus ✠ sancti Sancto
clodo machabeo barutoo gra
son et trahas quod dens exibit sine
ferro et sine dolore
Ad faciendum acetum Recipe matrem · 977 ·
boni aceti et sicca et fac pul
verem et proice in vino et cito fiet
acetum Item ad faciendum acetum
de aqua Recipe unam salmam aque clare
fontis vel putei et pone in ipsa unum
panem factum de farina ordei et
dimitte in ipsa aqua per tres dies po
stea fac ipsum panem bulire in ipsa
aqua tantum quod medietas dicte aque
consumetur postea pone dictam aquam in
uno vase bene clauso et infra
.14. dies fiet acetum acrimum.
Item Recipe de radicibus piretri et ureticis
ana et de granis uvacie omnia simul
tere et in pulverem redige quem pul
verem pone in vase vini non per ke

no et in paucis diebus fiet acetum terribile.

478. Ad morsum scorpionis. Recipe agrimonie ʒ. 2. et ciatum unum vini potui dabis quia venenum desinit. Item ad morsuram omnium bestiarum recipe caseum cum origano et fac emplastrum et unite super morsuram.

479. Contra tosicum et venenum. Recipe stercus caprinum et sicca et fac pulverem et de illo pulvere da patienti cum vino calido. Idem pulvis valet ad vulnera omnia sananda.

480. Ad interficiendum colubros. Grana frumenti ponta in felle bovis vel tauri per diem naturalem et aliquantulum desiccata a colubris comesta statim moriuntur. Item si quis bladum cum calce et arsenicus decoxerit cum aqua ipsum quod ad comedendum avibus dederit volatice non poterunt.

481. Ad interficiendum pulices. Recipe coloquintidam vel absinthium vel folia persicorum vel herbam coriandri coctam in aqua et asperge per domum omnes moriuntur.

482. Ut scriptura nascatur in persico. Recipe os persici et planta vel et dimitte ipsum donec aperiatur et cum incepit germinare postea tolle et extrahe medium et scribe in eo quidquid volueris de cinabrio et repone iterum in osse et liga fortiter et iterum planta et nascetur fructus in quibus erit illa scriptura quam in scripsisti.

Ad malum carbonis recipe consolidam minorem et inter duos lapides conquassa et pone super malum et in tribus vicibus mortificabitur. Item recipe herbam omni sal et caligines et misce simul et pone super malum et mortificabitur postea cum axungia unge locum donec caro que facta est mortua elevatur postea. 483

Ad faciendum mingere medicat lapidem. Recipe sucum herbe que vocatur perforata et bibat patiens et si non potest bibere pone in suco aliquantulum vini ut melius bibat et liberabitur. 484

Ut mulier concipiat medicina fortis et experta. Recipe viscum quercinum et pista et da bibere cum vino cessante menstruo. Item fac pulverem de testiculis porci vel verri silvestris vel domestici et da in potu cum optimo vino et infallibiliter concipiet. 484

Ad rumpendum apostema in corpore humano. Recipe semen rape et stercus catuli gentilis et fac pulverem et misce cum suco scabiose et da bibere in firmo et sanabitur. 486

Unguentum ad nervos contractos. Recipe ceram novam picem navalem et medullam ossium vacce 487

an ℥ .i. gummi amigdolarum ℥ .s. olei
rosati ℥ .3. omnia misce et fac unguentum/
288 Si vis semper habere pulcros dentes
facias eos ter vel bis mundare per
barberium cum ferretis postea quolibet
sero quando vadis dormitum tolle
tantam ceram novam quantum est dimi
dium granum fabe et tantum mastices
quantum est unum granum fabe et pone
tu in ore et mastica optime conducendo
eos per os quantum vales quia cibus non
[illegible] in corpus potest mane quia si
gingivas seu dentes et gingive firma
buntur semper dentes pulcri ita quod nichil
in corpus potest stare sed dentes nec
sed gingivas non inter unum dentem et
alium. Et quando abluis tu dentes vel
os ablue de vino si habes si non de
aqua sed numquam debes fricare dictas
gingivas vel dentes cum digitis non cum
panno lane quia digitus mollis est
et semper habet [illegible] in corpus Et ponto quod
in corpus non haeret tamen mollius
[illegible] sed dentes confirmat et [illegible]
at Et pannus lane aut de gua
do aut de [illegible] eis laxat et [illegible] cos/
289 Omnem lapidem sive fructum
[illegible] exhibitus calculoso frangit
lapidem Item Recipe sanguinem vulpi
num et sanabis et si non credis po
ne unum lapidem in deo sanguine per
tres dies et franget/.
Ad oculum percussum cum [illegible] vel aliquid 290
Cataplasma pulvis de radices fe
niculi [illegible] in oculo ponas/
Accipe ova [illegible] qui ha 291
bet .19. dies et unge ea cum
oleo olive et [illegible] quando nascentur
ex his erunt albi sed [illegible] sed nigri [illegible]
Ut formice non ascendant ar 292
borem Recipe fel bovem et ex eo
unge arborem ad pedes et amplius
non ascendet. Et si potes facere [illegible]
Ad faciendum collam Recipe cere mun 293
de .ll. s. picis [illegible] .ll. .i. picis
grecis ℥ .4. mastices et incensi ℥ .3.
mirre ℥ .s. [illegible] ℥ .3. tegule ℥ .s.
fenugrecis ℥ .2. Ex his fit colla cui
non est par Jungit enim lapides et te
net omnia Item colla ad recepta
dum ciatos fractos fit sic [illegible]
Ovum cum lacimo calcem misce [illegible]
Fac potus colla [illegible] solidare fragmenta/
Item ad lapides coniungendos.
Resistes aqua si sit antea resolute
Ex his fit colla thus mastix [illegible] cera
Et potis colla lapidum solidare fragmenta/
Cataplasma ad removendum cotidianam 294
febrem in pueris et etiam in adultis
Recipe semen lini et farinam lupinorum

naib' inciat' τ ore apto humor sfluus ex

·416· Pillule que visum clarificant auditum
corroborant spiritualia confortant τ
oēs sfluitates expellunt sanitatem custodi
unt corporis humanum bene regunt ·ʒ·
ł ·9· date in sero ho due ł t'tio ducunt
τ his datis non oportet mutare dietam ℞
calami aromatici cinamoni gu
bebe nucis muscatis macis spicis
thimi epithimi carpobalsami
squinati mastices assari garofilate
ana ʒ · iij · agarici seme ℈ ·5· aloe
sucotrini ł epatici ad pondus omnium confice
cum suco feniculi ł balsamite /.

·417· Pillule mirabiles que curant capitis τ
omnium imborum ℞ tantum ł quantum volueris corda
rarum viridum que stant in vineis ł pratis
ł in lacubus si poteris habere non potes
τ scinde inter brachas pectoris carnem τ statim
cor in venies τ ista corda pone in
modico melle spumato τ fecula
τ fac pillas ad modum fabe ł ciceris
τ dequoques illas secundum nitrum calidum ł
ferrum τ cum bene coctis fuerit da in firmo
·7· ł ·9· ł ·19· Jeiuno stomaco quibus receptis
intret lectum τ cooperiatur bene sudabit
et post modicum temporis a capite usque ad
pedes τ exit ille sudor fetidus post
quem sudorem infirmus ab omni curedine
τ dolor liberabitur τ remanebit levis

clarius multum Et si operar pcedere
rariare valet in morbum caducum
si in hora que accidit morbus potest sibi
gua eius τ palato in tertia vice liberabitur /.

Pillule regis ruggerii quibus utebatur ·418·
cotidie propter alexandrem predictus omnibus
visum clarificant auditum corrobo
rant sfluitates depellunt sanitatem custo
diunt ·ʒ· ł ·9· non ń in sedo die ducunt
quibus datis non oportet mutare dietam ℞
calami aromatici garofilorum ana ʒ ·2·
coloquintide ʒ · iiij · omnium mirabola
norum ʒ ·2· agarici seme ana ℈ ·1·
aloes epatici ad pondus omnium confice cum
suco absintii τ feniculi τ malaxa
cum oleo laurino /.

Circa pillula quare ℞ notandum semper ·419·
 caō No quod ille pillule conservat
homines apestilentia τ post quam passus fuit
pestilenciam etcetera tudiem si superfuerit de eis
liberabitur perfecte de illa egritudine τ plus
valet quam res que inveniatur in mundo
quod aerem corruptum propter nos ut puta
in sardinia τ venetiis ravenne ma
tue τ in locis paludosis τ corruptis
Retardat canicies τ senectutem τ in
ducunt hilaritatem τ gaudium in non
τ acuunt ingenium conservat memoriam
τ visum confortat cor τ stomacum Et si
conclusificat in testina τ stomacum a sfluitatibus

corruptus et superfluus. Removet do
lores ventosos qui fuerit ex materia frigida
in qualibet parte corporis et preservat ventrem
a doloribus et totum corpus a doloribus testiculorum
et ipse valet contra cataractam anticam et non vi
amplificat pectus et dolores costarum
removet. Non enim solum hec et plu
ra faciunt quia res ex quibus fuit con
servat corporum mortuorum conservat hominem
usque ad senium et plagat vitam que
abreviatur propter multitudinem cibi et potus et
maliciam corrumpit. Modus autem sumendi
talis est. possunt sumi ante cibum et post
sed melius in sero quando itur ad dormien
dum vel sumo mane sumatur de eis
tres in septimana aliqui tantum due vel una
sola sed que faciunt assellam recipie
tem. Et tres pillule non faciunt assel
lam nisi bis vel ter et hoc post decem complectam.
Et multum est iuvat si non
faciunt assellam nisi unam que se custo
diat recipiens a cibis propter hoc. Et
aliqui sumatur post decem assellatio
nes una dragma tiriace multum
valet ad conservandam sanitatem. Recipiat
autem tiriacam cum vino albo frigido
linfato et in estate cum calido pu
ro in yeme. Sequitur pillule vite.

.Cpo. Oratio ad omnes plagas et est
res expertissima in provincia cum medicis

in firmum et plagatum fac signum crucis
super plagam et signa in nomine patris et
filii et spiritus sancti amen. postea dic. Tres
boni fratres per unam viam am
bulabant et obviaverunt Ihesu Christo domino
nostro. Et interrogavit eos dicens.
O boni fratres quo itis. Et dixerunt nos
vadimus ad montem oliveti ad col
ligendum herbas plagationis et per
cussionis. Et dixit eis dominus Ihesus Christus
O boni fratres venite ad me et iura
te michi per crucifixionem Christi et per lac sacre
marie virginis ut non abscondite dicatis
nec precium recipiatis sed ite ad montem
oliveti et accipite oleum olive
et lanam sudoletam et mittite super pla
gam dicentes. Sic non doleat non san
guinem non flagmineat non re
quellet nec tempestet non moriatur
ista persona de ista plaga sed dominus Ihesus
Christus sit eius medicus. Et sic longinus
latus Christi lanceavit et non doluit nec
anhelavit nec aliquam caturam fecit
sic non faciat plaga ista per nomen
patris et filii et spiritus sancti amen. Tercio dicatur
cum ter pater noster et ter ave maria et cetera

M
5

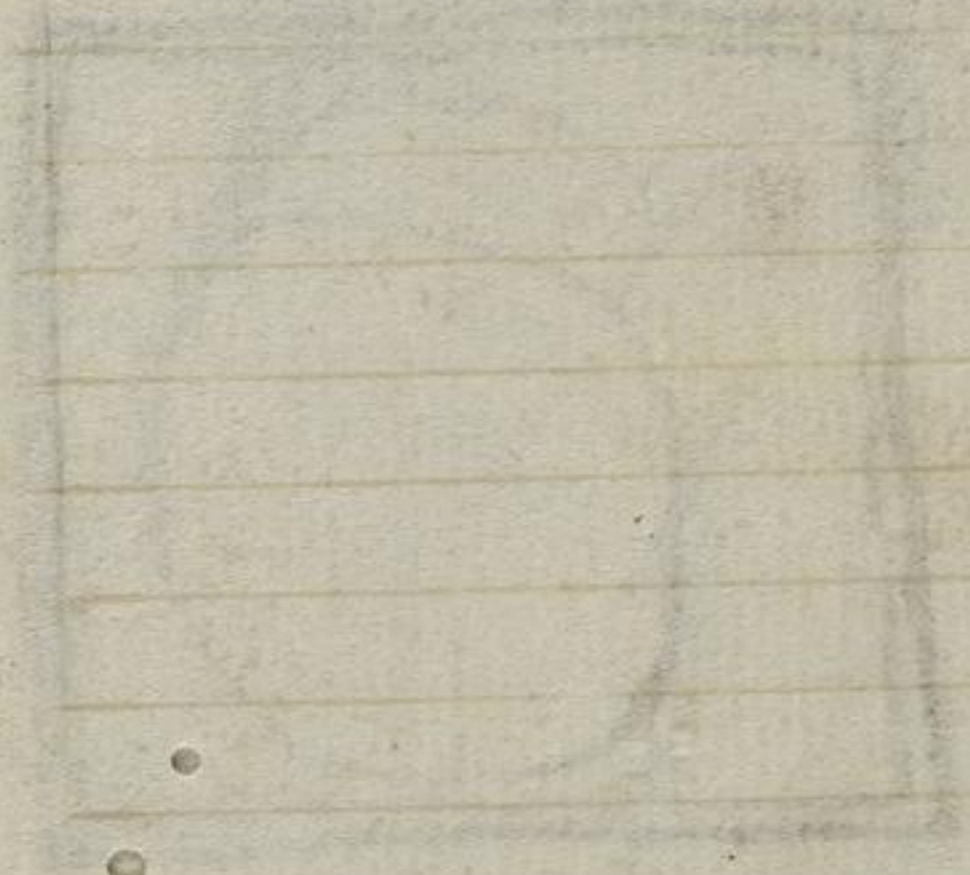

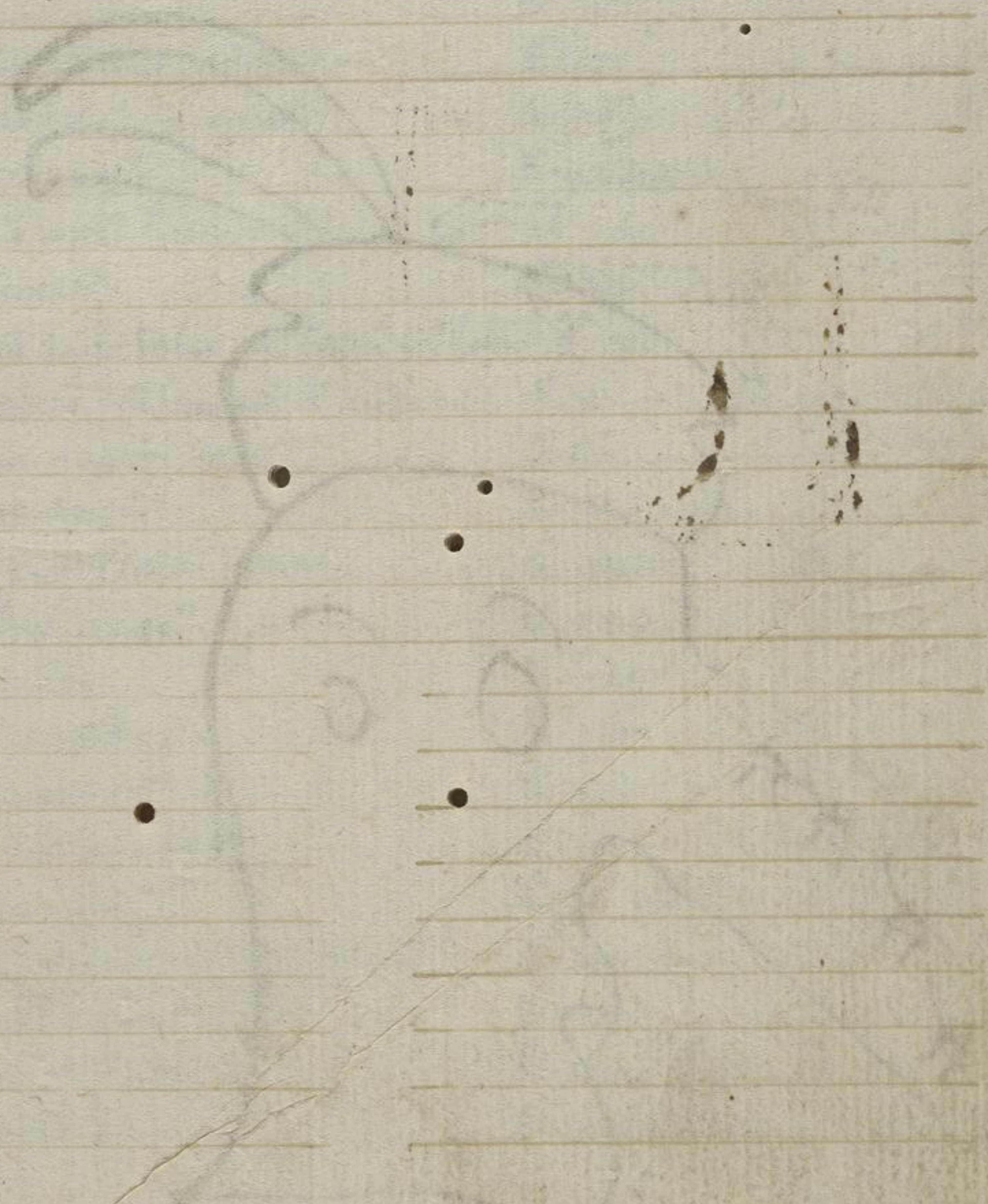

Tabula receptarum omnium que continentur in isto libro per alfabetum

Imprimis ad faciendum acetum bonum. C. 93. 444. 477.
Ut acetum fiat vinum. C. 196.
A ludo anseris. C. 391.
Contra antracem. C. 398. 431. 441.
Ad interficiendum omnia animalia. C. 23
Ad colorem auri in auricalcho. C. 33
Ad impinguandum anseres in 4or vel 5 diebus. C. 42
Amatista sic fit. C. 364.
Ambra. C. 367.
Ad faciendum bonum apetitum. C. 37.
Ut securo vadas inter apes. C. 36.
Ad rumpendum apostema. C. 41. 486.
Ad puncturam apum vel vesparum. C. 209.
Ut arbor siccetur. C. 38.
Ut arbor non habeat folia ante festum sancti Johannis. C. 40.
Quando argentum trasmutatur in aurum. C. 4. Iterum argentum vivum transmutatur in fixum argentum. C. 7.
Purificatio argenti vivi. C. 6.
Ad faciendum argentum. C. 324. 332.
Ut argentum fiat in colore auri. C. 326.
Ad corrodendum argentum. C. 328.
Calcinatio argenti. C. 329.
Salidatura argenti. C. 330.
Argentum mortificatur. C. 334.
Unguentum alabastrum. C. 433.
Virtutes aque vitis. C. 13. 16.
Aque vitis alia simplex et ad faciendum. C. 19. 14.
Aqua mira libus ad multa. C. 103.
Ut aqua appareat vinum. C. 149.
Aqua azurina. C. 343. 349.

Ad faciendum atramentum · C · 362 ·
Ad faciendum aurum de plumbo · C · 2 ·
Ad colorandum aurum · C · 320 ·
Aurum sic ponitur · C · 321 ·
Ut aurum durum fiat molle · C · 323 ·
Ad cognoscendum aurum albimie · C · 322 ·
Ut aurum appareat rarum · C · 322 ·
Ad diuidendum aurum ab argento · C · 329 ·
Ad dolorem aurium et auditus · C · 32 ·
Ad faciendum azurum · C · 339 ·
Ad discernendum azurum · C · 342 ·
Ad cognoscendum azurum bonum · C · 340 ·
Ad dandum colorem azuro · C · 341 ·
Balsami conficies non nisi · C · 398 ·
Ut barba fiat nigra · C · 276 ·
Ad faciendum basilicum · C · 99 ·
Ut male bestie fugiant de domo tua · C · 131 ·
Ad botium gucturis · C · 96 ·
De borissa · C · 11 ·
Ad bugnonem siue clauellum · C · 132 ·
Ad faciendum bronzum siue cuprum · C · 392 ·
Ad expellendum brachellas de uultu · C · 63 ·
Ut scias de quo blado debeat esse plurimum illo anno · C · 99 · 294
Contra canerum · C · 127 ·
Ad liberandum canes a malo spicie · C · 97 ·
Ut catula non coeat cum canibus ·
Ut catula non pariat nisi catulos ·
Ut canes te sequantur · C · 178 ·
Ut canis uadat romam ·
Ut canes non tibi latrent

Ut canes ad implicet.	C. 178.
Ut canis vel aliud animal tibias fezat	
Ad morsum canis rabidi.	C. 179.
Ad faciendum pulcros capillos.	C. 99.
Ad faciendum capillos nasci.	C. 99. 949. 279. 932.
Ad faciendum capillos cadere.	C. 40. 274.
Ad capillos canos denigrandos.	C. 42.
Ut capilli non canescant.	C. 43.
Ut non fiat calvicium.	C. 49.
Contra catarrum.	C. 54.
Ad mortificandum carnem.	C. 68.
Ad omnes maculas in carne.	C. 92.
Ad fractam caducam.	C. 89.
Contra carbunculum.	C. 202. 983.
Ut carnes dure cito coquantur.	C. 258.
Ut carnes cocte videantur crude.	C. 269.
Ut carnes silvestres amittant illum odorem.	C. 270.
Ad consolidandum diversa frusta carnium insimul.	C. 269.
Ad extrahendum vinum vel aquam de cartis.	C. 29. 227.
Ad faciendum cartas virides.	C. 281.
Ad faciendum camphoram.	C. 286.
Ad contusionem capitis sine ulceratione.	C. 913.
Ad purgandum caput.	C. 419. 414. 417.
Ad expellendum callos vel porros.	C. 970. 997.
Ad illos qui cadunt ab alto.	C. 98.
Candela multiplex.	C. 30. 31.
Ad faciendum ceram coloris viridis.	C. 283.
Ut cibus amittat odorem fumi.	C. 271.
Contra cimices.	C. 349.
Aqua contra cicatrices.	C. 212.

Ad faciẽduz cinapuz · c · 363 ·
Ad pp̃aduz cinapuz p̃ scribẽdo · c · 363 ·
Ad iterficiẽduz colubos · c · 124 · 480 ·
Ut colubi veniant ad tuũ colubaz · c · 125 ·
Ad frequẽtez coituz p̃uocãduz · c · 190 · 121 ·
Compositũz optimũ · c · 278 ·
Colla ad oĩa que vis · c · 289 · 300 · 493 ·
De corallo · c · 366 ·
Ad palliduz colorez remouẽduz · c · 267 ·
Ut cucurbite cito nascãtur · c · 291 ·
Ad omẽz i firmitẽ cruriuz · c · 129 · 427 ·
Ad crepatos · c · 192 · 407 ·
De cristallis · c · 375 · 376 · 377 ·
Ad faciendũz crusolos · c · 389 ·
D
De dẽtib⁹ destructis · c · 48 · 448 · 471 · 476 ·
Contra dissinteriaz · c · 396 ·
Ut dom⁹ luceat de nocte sic de die · c · 259 ·
Ad faciẽduz dormire · c · 19 · 20 · 219 · 221 · 469 ·
Ut hõ nõ dormiat · c · 220 ·
Contra oẽs dolores ũcuq; fuerit · c · 421 · 113 ·
E
Elixir · c · 381 ·
Ad illos q nõ possũt erere · c · 426 ·
Contra emoroidas · c · 440 · 464 ·
Ut equs ul' alia bestia fiat pinguis · c · 130 ·
Ut eq⁹ claudicet aliq̃uz pede nõ lesus · c · 251 ·
Ut eq⁹ cadat ut mortuus · c · 245 · 265 ·
Ut eq⁹ fiat tot⁹ niger · c · 265 ·
Ut eq⁹ nõ clauetur · c · 605 ·
Ad equos q hñt fractũ dorsuz · c · 265 ·
Fortissim⁹ exopilatoriuz epatis · c · 397 ·

Contra epilensiam · C· 90 · 939 ·
Ad mollificandum es · C· 337 ·
Ad colorandum es sic uis · C· 339 ·
Faba cito nascitur · C· 291 ·
Ad maculas faciei · C· 994 · 960 ·
Ad denigrandum faciem · C· 60 ·
Ad ruborem faciei · C· 62 · 903 ·
Ut facies fiat rubea · C· 966 ·
Aqua de albas faciem · C· 49 ·
Ad omnes febres · C· 67 · 923 · 949 · 176 · 999 ·
Ut fenestra de carta uideatur uitrea · C· 23 ·
Ad fetum mortuum eiciendum · C· 214 · 991 ·
Ad reducendum ferrum prout uis · C· 301 · 309 ·
Ad corrodendum ferrum · C· 303 ·
Temperies ferri quocumque uis · C· 304 ·
Ad pingendum uel scribendum in ferro · C· 306 ·
Ad inuinandum ferrum · C· 307 ·
Ad dissoluendum ferrum · C· 19 ·
De regimine ferri ad solem · C· 309 ·
Impressio ferri · C· 310 ·
Separatio ferri · C· 310 ·
Flos ferri · C· 311 ·
Ut ferrum recipiat incurium · C· 312 ·
Calcinatio ferri · C· 313 ·
Ut tangas ferrum ignitum sine lesione · C· 314 ·
Ut de debili ferro fiat durum calibs · C· 390 ·
Ad fistulam · C· 164 · 219 · 938 ·
Contra formicas · C· 263 ·
Ad dolorem flancorum · C· 76 · 961 ·
Ad euacuandum flegma · C· 913 ·

Flobotomia. ¶ 296.
Ut nõ sentias frigus. ¶ 262.
Ut fruct⁹ cadat ď arbore. ¶ 411.
Ut fruct⁹ hant saporez muscati ¶ 39. 237.
Gallina bulies ī lebete exilit. ¶ 239.
Ut gallia ď pilet̃ sic aq̃. ¶ 260.
Ut gallina nõ cess̃ cucere. ¶ 261.
Ad p̃forãdu᷑ cap̃ galli ₇ ad lib̃ãdu᷑ eu᷑. ¶ 260.
Ad dolorez gemuu᷑. ¶ 216.
Ad scindẽdu᷑ omes gemas. ¶ 371.
Ad omez guctaz. ¶ 94.
De guado. ¶ 382.
Ut gladi⁹ trahit ad se feꝛ. ¶ 319.
Ad gladulas. ¶ 96. 97.
Ad gratatiuas sive scalpsuras ī gambis. ¶ 128. 129.
Ut gross⁹ argẽte⁹ videat̃ ď auricalco. ¶ 327.
Homo videat̃ ardẽ ₇ nõ ardeat. ¶ 31.
Ut hõ sit sñe ītellectu. ¶ 223.
Ut hõ videat̃ palid⁹. ¶ 266.
Ut hõ dissimilet̃ ap̃ori statu. ¶ 266.
Inebriat̃ cito homo. ¶ 21.
Ut hõ nõ īebriet̃. ¶ 399.
Ad coctura᷑ ignis ł aque. ¶ 69. 126. 441. 442. 447.
Ad omes īflaturas. ¶ 81.
Ad faciẽdu᷑ ve nibru᷑ ī flaze. ¶ 81.
Ut tangas igne᷑ sine lesione. ¶ 249.
Ut videaris tot⁹ ignitus sñe lesione. ¶ 249.
Cap̃ ď m̃tiplici igne. ¶ 247.
Ut nõ sẽtias īcisionez. ¶ 100. 494.
Ut m̃ ī firm⁹ vivet ł moriat̃. ¶ 217.

De amatio Jovis. C. 379.
Ad inveniendum Jovem durum et sine stridore. C. 378.
Contra ydropisim. C. 102.
Ad reficiendum. C. 101.
Libra sanatur a scissuris. C. 47. 906.
Lapis ardens. C. 364.
Ad quomodo preparandum lapidis. C. 112. 943. 944. 980. 981.
De lapidibus preciosis quomodo fiant. C. 369.
Ad congelandum lapides naturales aurei. C. 373.
Ad colorandum lapides. C. 372.
Ad dolorem lateris et ilium. C. 908.
Ad lentigines. C. 27. 61.
Ut homines stent leti. C. 99.
Contra ledes capitis. C. 91. 347.
Ad linguam incisam. C. 69.
Ad putredinem lingue. C. 69.
Ad delendum literas sine lesione. C. 22. 229.
Litera que non poterit legi nisi de nocte.
Litera que non legitur nisi ponatur ad ignem.
Litera que non legitur nisi stringatur in aqua.
Litera que fit sine enchaustro. C. 287.
Litera que est invisibilis postea visibilis.
Litera que nunquam deletur.
Litera que scribitur in auro vel argento.
Litera violata.
Litera viridis.
Litera aurea. C. 319.
Litera argentea. C. 331.
Litera que fit super lapidem. C. 379.
Contra lucternam. C. 996.

Ad faciendum latonem silez soli. c. 399.
Ad faciendum lutum sapie. c. 4.
Contra lubricos. c. 109. 437.
Ad liberandum lunaticum. c. 109.
Lumen extraneum. c. 187.
Ut mille fluat lacte. c. 89.
Ad omnes panes mamillarum. c. 89. 429.
Ut mamille non crescat. c. 89.
Ad malum matricis. c. 119. 402.
Ut clare videas fundum maris. c. 269.
Ad de albandum manus. c. 288.
Ad scissuras manuum. c. 404.
Dulcificatio martis. c. 391.
Calcinatio martis. c. 302.
De margaritis. c. 368.
Ut fiat maleabile qd no e. c. 389.
Ut habeas efficacem memoriam. c. 122. 111. 162.
Ut mercurius fiat sic squama pisce. c. 334.
Ad mortificandum mercurium. c. 339.
Aqua mercurii sic fit. c. 333.
Ut metallum captane fiat male. c. 392.
De generatione metallorum. c. 1.
Ut unum metallum possit i a transmu. c. 12.
Ad de albandum oe metallum. c. 384.
Ad corrodendum oia metalla. c. 388.
Ad menstrua restringenda. c. 120.
Si qs no possit recipe medi. c. 200.
Ut ho no possit mingere. c. 208.
Ad faciendum minium. c. 346.
Ut milius no offendat pullos. c. 246.

Ad illos qui mingunt in lecto. c. 504.
Ut mulier concipit. c. 123. 508.
Ut mulier concipiat contra. c. 484.
Utrum mulier sit corrupta. c. 180. 443.
Ut mulier appareat virgo. c. 181.
Ut mulier non concipiat. c. 182.
Ut mulier reddat cultellinos. c. 183.
Ut mulier numquam amet virum. c. 184.
Utrum mulier gravida faciat masculum vel feminam c. 185.
Ut mulier non compleat sine te. c. 187.
Ut mulier spermatizet. c. 188.
Ut mulier non corrumpatur a viris. c. 189.
Utrum mulier vel vir culpam habeat in generando. c. 191.
Ut mulier nolit alium quam te in coitu. c. 507.
Ut muscipula. c. 232.
Ut mustum non bulliat. c. 277.
Contra muscas. c. 259. 448.
Contra mures. c. 361.
~~Nascentie destruuntur ... c. 33.~~
Ad nata liberandam. c. 106.
~~Ad ...~~ in firmi. c. 218.
Ad vulnera in naso c. 435.
Ad nervos contractos vel incisos. c. 105.
Ad puncturam nervi. c. 405.
Ad vulnera nervorum. c. 410.
Oculi curantur ab omnibus passionibus suis. c. 55. 160. 167. 393. 394. 411. 456. 468. 440. 515. 516. 519.
Ad faciendum lacrimari oculos equi. c. 56.
Opium optimum. c. 298.
Ad fetorem oris et anhelitus. c. 404.
Ad rugas oris. c. 416.

Ut ouis nō trāseat p uiā. c. 242.
Ut ouū ansis uolet. c. 242.
Ut oui coquatur sine igne. c. 244.
Pannus saltat d tabula. c. 244.
Ad reducendū pannū d colore i colorē. c. 229.
Ad qualibȝ maculā s pannū. c. 224.
Ad i cerādū pannū ptibȝ. c. 226.
Ad partū acceler̄ādū. c. 439.
Contra paralisim. c. 447.
Ad q̄libet pāuē pectoris. c. 66. 79.
Ad scissurā pectiā. c. 416.
Ut sit mortalis pecudū illo āno. c. 244.
Ad faciendū perlē. c. 273.
Perles quocūqȝ mō. c. 280. 440.
De peltro. c. 344.
De perlis. c. 368.
Contra pestē. c. 412.
Ut scriptura nascatur i piscib. c. 442.
Domū 7 sanū ppatū. c. 297.
Pictura lucēs d nocte. c. 249.
Ad capiendū pisces. c. 248.
Ut piscis mortuū natet. c. 248.
Con̄ porcellos 7 platones. c. 119.
Con̄ porros 7 callos. c. 107.
Ad maluz pontus. c. 88.
Pondera oīuȝ q̄titatū. c. 44.
Ut pulli nō capiāt morbū. c. 240.
Puluis solutiui. c. 394.
Contra pulices 7 pediculos. c. 229. 230. 481.
Ad omēs pāues pulmōis. c. 86.

Ad omnes plagas. c. 199. 420. 193. 194.
purificatio plumbi. c. 3.
Transmutacio plumbi. c. 8.
Aqua plumbi ad dissoluendum plumbum. c. 396.
Capitulum de plumbo. c. 397.
Rose recentes omni tempore sic habentur. c. 292.
Virtutes roris marini. c. 17.
Ad rupturas vel incisuras. c. 110. 197.
Sputus et sanguinis fluxus restringitur. c. 90. 93. 171. 900.
Ad sanitatem conseruandam omni tempore. c. 199.
Virtutes sanguinis humani. c. 279.
Sagitta uenenosa. c. 292.
Sal cum modicis uiribus. c. 293.
Salsamentum optimum. c. 290.
Ad tollendum sal de lebete. c. 241. 272.
Sapo cum modicis uiribus. c. 289.
Ad morsum cuiuslibet serpentis. c. 203.
Ad expellendum et congregandum serpentes. c. 204.
Vt non intelligas cantum cuiuslibet animalis et serpentis. c. 209.
Si serpens intrauit in hominem. c. 293.
Contra sescupedes. c. 230. 928.
Ad extrahendum formam unius sigilli. c. 284.
Ad remouendum sitim. c. 299.
Ad faciendum optimum solem. c. 316.
Augmentacio solis. c. 317.
Cura suprossi. c. 201.
Ad inueniendum submersum in aqua. c. 290.
Virtutes scabiose. c. 392.
Ad scabiem. c. 87. 979.
Ad morsum scorpionis. c. 929.

Ad auferendum stridorem stagni . c. 344.
Ad omnes passiones stomaci . c. 161. 170. 429. 436. 419.
Ad malum splenis . c. 84.
Speculum ardens . c. 297.
Ad extrahendum spinam vel quodvis de carne . c. 196. 430. 401.
Ad sagnatam statim sanandam . c. 462.
Smaltum cuiuscumque mori volueris . c. 299.
Talpa sic capitur . c. 239.
Ad faciendum tartarum quod fluat . c. 294.
Ad testiculos . c. 119.
Contra tineam . c. 414.
Tinctura ad omnia que vis . c. 282. 318. 380.
Ad expellendum maculas de tobaleis . c. 444.
Ut non loquaris in tormento . c. 114.
Ad qualibet tussim . c. 91.
Ut videas turres et castella in aere . c. 238.
Ad tumorem omnium membrorum . c. 420.
Ad tremorem omnium membrorum . c. 83.
Vayrole sic curantur . c. 474.
Ut vasa videantur argentea vel aurea . c. 327.
Ut vas cupreum appareat de argento . c. 383.
Ad saldandum vasa plumbea . c. 296.
Ad faciendum venenum sine tossicum . c. 73.
Ad cognoscendum venenum in mensa . c. 79.
Pulvis contra omne venenum . c. 74.
Contra venenatos . c. 74. 479. 410.
Ad dealbandum venem et solvendum et purgandum . c. 344. 390.
Ad venam ruptam in tribus sanandam . c. 206.
Ad custodiendum vestes a moribus . c. 233.
Ad vermes ortorum . c. 233. 473.

Ad dolorem uentris. c. 28. 92.
Ad fluxum uentris. c. 26. 93.
Ad laxandum uentrem. c. 99.
Ad uerrucas. c. 108. 994.
Ad malum uirge. c. 116. 912. 919. 953.
Vt uirga ingrossetur. c. 117.
Vt uua recensa sit maturetur. c. 237.
Vt uua nascatur sine granis. c. 403.
De uitro. c. 378. 379.
Vt uinea faciat uuas plurium colorum. c. 236.
Vinum cordiale. / Vinum boraginatum. c. 136.
Vinum buglosatum. c. 137.
Vinum de rore marino. c. 138.
Vinum ad malum calculi. c. 142.
Vinum extinctionis auri. c. 149.
Vinum saluiatum. c. 163.
Vinum ysopi. / Vinum feniculi. c. 164.
Vinum quod opilationem splenis epatis et ictericiam. c. 190.
Ad clarificandum uinum uel mustum. c. 143. 147. 277.
Vinum mundificatiuum sanguinis. c. 166.
Vinum optimum magne uirtutis. c. 168.
Vinum in confortatione membrorum. c. 169.
Vinum absinciatum. c. 171.
Vinum alkekengi. c. 172.
Vinum ad uentositatem et abortiz. c. 173.
Vinum cui datur omnis sapor. c. 174.
Vinum aromaticum. c. 174.
Vinum de sene. c. 174.

Vinum grameneum. c. 177.
Vinum cui datur sapor muscati. c. 191.
Ut vinum in usum et putidum clarificetur. c. 192.
Ut vinum fiat durabile. c. 193.
Contra mufam vini. c. 199. 198. 277.
Ut vinum non acescat. c. 196. 141. 148. 406.
De transmutatione vini. c. 194.
Ut vinum fiat rubeum. c. 195.
Ut vinum conservetur illesum per totum annum. c. 197.
Ut vinum sit purum semper. c. 140. 144. 400.
Ad cohibendum aquam de vino. c. 402.
Ad urinam certissime provocandam. c. 207. 422.
Si quis non retinet urinam. c. 419.
Ad umbilicum. c. 418.
Ut ungule cadant et alie nascantur. c. 417.
Ad vomitum provocandum et stringendum. c. 70. 78. 429.
Ad raucedinem vocis. c. 72.
Q Regale depelitur. c. 360.
Si zonchata fuit macida. c. 386.

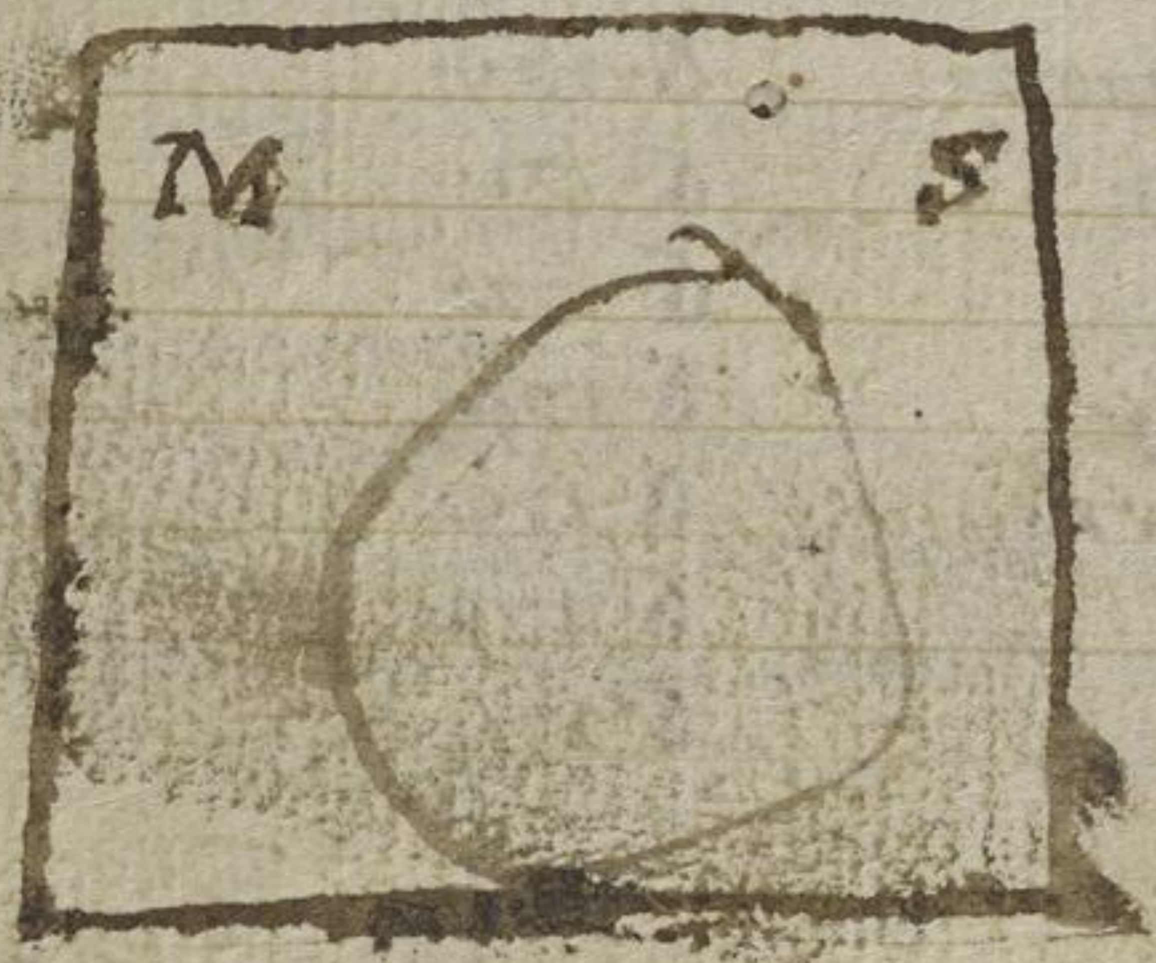

Ut erugo et balucula recedant de arbore / vel de orto / scribe hoc carmen david / in carta / et liga sup arbore ubi sunt / vel liga sup omnes ptice alcioris aliarum arborum. Ortus est sol et congregati sunt et in cubilibus suis collocabunt /

Ad hominem vel bestiam / qui / vel que habeat membrum dislogatum Abscidit virgam omnes nizole unius anni dicendo / pater noster / et scindit eam per medium dicendo pater noster / et pone eas iusta femora tua / et ter dicendo / pater noster / et dic versum istum / Arcus supinus. Virga sedebit / natabit lux et hora fulgebit / donec virge iuncte sunt / tantum in quantum in manu teneri pot / et liga in simul et pone ad collum corporis et sanabit /.

antonio il qual

S	A	T	O	R
A	R	E	P	O
T	E	N	E	T
O	P	E	R	A
R	O	T	A	S
			A	

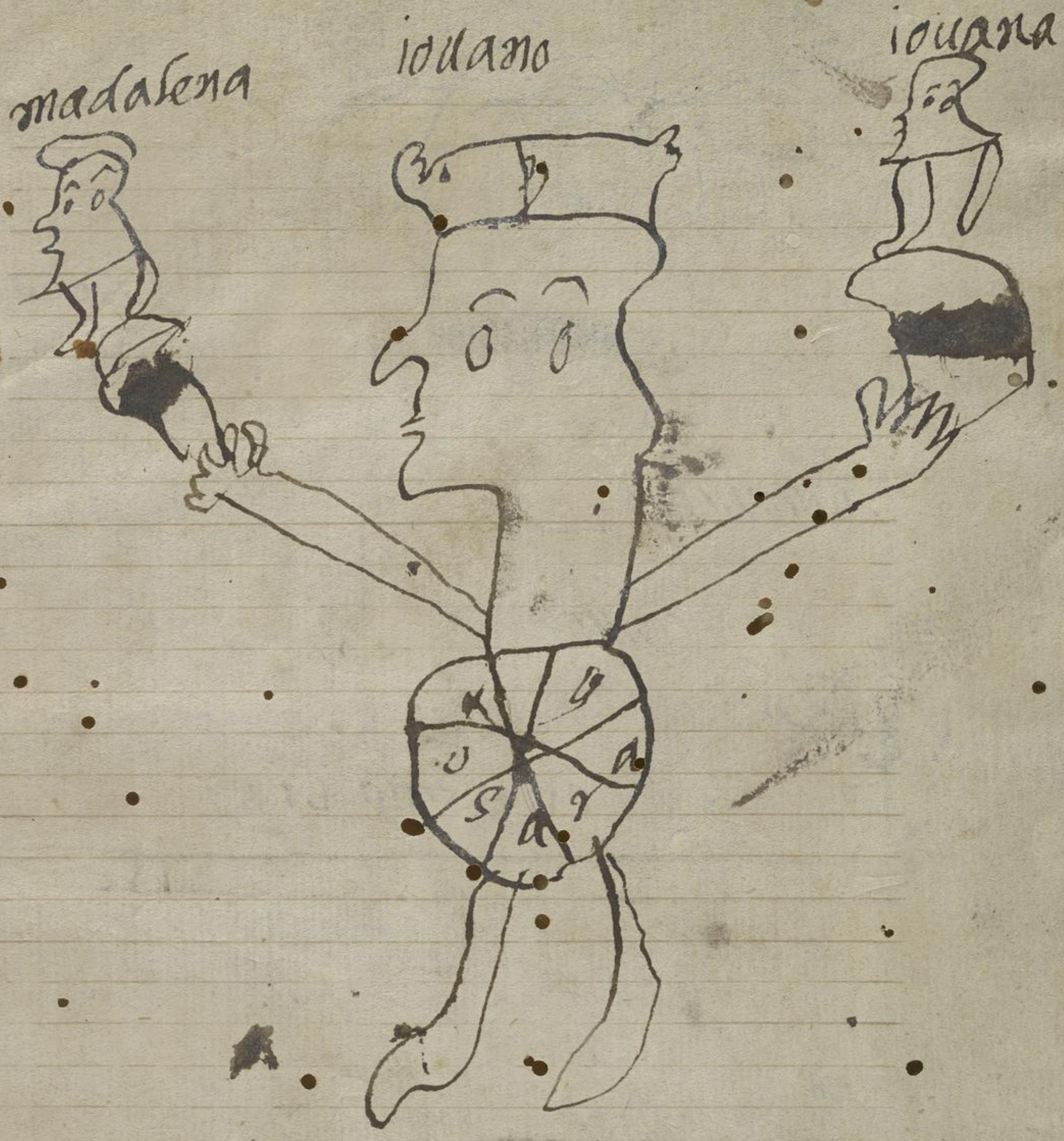
madalena
iouano
iouana

3SN22

eusebio

Antonio

V 3 5 u o

conto

e questo lib

con

BPH 112

cat. Tenschert
Leucht. Mittelalter I
no. 17

10090
UGFET

REE.

[illegible] fiet fiens [illegible] dets [illegible]

suz fulus et zo/et hoc unuz est qd' cupio.

84909- BPH.MS.112

A12

TM 1696
box

Secreti